

KISBÉR VÁROS

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Kisbér Város Önkormányzat Képviselő-testülete által elfogadva
a/2012. (.....). sz. határozattal



Kisbér Város Önkormányzata
Dr. Udvardi Erzsébet Polgármester
2870 Kisbér, Széchenyi u. 2.
Tel.: 06-34-354-666

Tervező

Völgyzugoly Műhely Kft.
2083, Solymár, Bimbó u. 20.
Tel.: 1-439-0490, 20-9138-575
vzm@vzm.hu
www.vzm.hu

Településrendezés: Ferik Tünde - okl. építész mérnök, vezető településrendező tervező
TT1 12-0130/06
Kéthelyi Márton - okl. tájépítész mérnök

**Társadalom,
Gazdaság:** Kéthelyi Gergely - szociológus

Közreműködött: Kisbér Város Önkormányzata

2011. december

VZM 1194/11
kisber_ITS_111229.doc

TARTALOMJEGYZÉK

I. RÉSZ.....	4
1. BEVEZETŐ.....	4
2. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	4
3. A VÁROS SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN.....	7
3.1. A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉNEK BEMUTATÁSA.....	7
3.1.1. Kisbér a Közép-Dunántúli régióban.....	7
3.1.2. Kisbér és a kistérség viszonya.....	8
3.2. A VÁROS SZEREPE A TÉRSÉGI MUNKAMEGOSZTÁSBAN.....	9
4. VÁROSI SZINTŰ HELYZETÉRTÉKELÉS.....	10
4.1. VÁROSSZERKEZET.....	10
4.1.1. A város szerkezetét meghatározó morfológiai tényezők.....	10
4.1.2. A város szerkezetét meghatározó történeti tényezők.....	11
4.1.3. A város szerkezetét meghatározó főbb közlekedési tényezők, közlekedési kapcsolatok.....	13
4.1.4. A város szerkezetét meghatározó egyéb tényezők, területhasználatok.....	14
4.1.5. Főbb szerkezeti problémák és következményeik.....	15
4.2. GAZDASÁG.....	16
4.2.1. Vállalkozások.....	16
4.2.2. Kiskereskedelem.....	19
4.2.3. Turizmus, vendéglátás.....	20
4.2.4. Helyi rendezvények.....	22
4.3. TÁRSADALOM.....	22
4.3.1. Demográfia.....	22
4.3.2. Kisebbségek.....	28
4.3.3. Képzettség - Iskolázottság.....	28
4.3.4. Foglalkoztatottak és munkanélküliek.....	29
4.4. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET.....	32
4.4.1. Természeti környezet állapota.....	32
4.4.2. Épített környezet.....	36
4.4.3. Lakásállomány.....	38
4.4.4. Települési környezet infrastruktúra.....	40
4.4.5. Közlekedési infrastruktúra.....	44
4.5. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK.....	45
4.5.1. Oktatás-nevelés.....	45
4.5.2. Egészségügy.....	48
4.5.3. Közigazgatás.....	50
4.5.4. Szociális ellátás.....	50
4.5.5. Közbiztonság.....	52
4.5.6. Művelődés, sport.....	54
4.5.7. Civil szervezetek.....	55
4.6. KORÁBBI IDŐSZAK FEJLESZTÉSEI.....	55
4.7. ÖSSZEGZÉS.....	57
5. VÁROSRÉSZEK ELEMZÉSE.....	60
5.1. VÁROSKÖZPONT.....	62
5.2. DÉLKELETI LAKÓTERÜLET.....	64
5.3. NYUGATI LAKÓTERÜLET.....	65
5.4. HÁNTA.....	67
5.5. EGYÉB KÜLTERÜLETEK.....	68
6. SZEGREGÁLT, VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK HELYZETÉRTÉKELÉSE.....	70
6.1. SZOCIÁLIS HELYZETKÉP.....	70
6.2. KSH SZEGREGÁTUMOKRA VONATKOZÓ ADATKÖZLÉSE.....	71
II. RÉSZ.....	73
7. JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIA.....	73
7.1. A VÁROS HOSSZÚTÁVÚ JÖVŐKÉPE.....	73
7.2. A STRATÉGIA ALAPJA.....	73
7.3. CSELEKVÉSI STRATÉGIA.....	74
7.3.1. A Fejlesztésekről általánosságban.....	74
7.3.2. Stratégia térbeli kiterjedése.....	75

7.3.3.	A város középtávú céljai	76
7.3.4.	A Fejlesztési stratégia	77
7.3.5.	Városrész szintű stratégiai célok megfogalmazása.....	86
7.3.6.	A célrendszer szinergia vizsgálata	92
7.4.	BEAVATKOZÁSOK - AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE.....	93
7.4.1.	Kisbér településközpont akcióterület	94
7.4.2.	Hánta központi akcióterület.....	98
7.4.3.	Akcióterületi fejlesztések prioritizálása.....	101
7.5.	FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK.....	102
7.5.1.	A fenntartható környezeti fejlődés programja	102
7.5.2.	Anti-szegregációs Program - Stratégia esélyegyenlőség jegyében.....	103
7.6.	STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	106
7.6.1.	A stratégia főbb külső összefüggései	106
7.6.2.	A stratégia főbb belső összefüggései.....	112
7.7.	A stratégia megvalósításának főbb kockázatai	112
8.	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI.....	113
8.1.	A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK.....	113
8.1.1.	Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet.....	113
8.1.2.	Helyi adókedvezmények.....	113
8.1.3.	Hatékony és következetes városmarketing tevékenység , pozitív arculat és identitás erősítés	113
8.1.4.	Funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek hasznosítása.....	115
8.1.5.	Szabályozási tevékenységek	115
8.1.6.	Tervalku.....	115
8.1.7.	Építési jogok	115
8.2.	AZ INTEGRÁLT STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI ELVÁRÁSOK 116	
8.2.1.	Önkormányzati hivatalon belüli szervezet	116
8.2.2.	Önálló szervezet kialakítása	117
8.3.	TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI	119
8.4.	INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSE	120
8.4.1.	Stratégiai ingatlangazdálkodás.....	120
8.4.2.	Akcióterületi ingatlangazdálkodás.....	122
9.	PARTNERSÉG	124
9.1.	TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, INTÉZMÉNYESÍTETT EGYÜTTMŰKÖDÉS	124
9.2.	PARTNEREK BEAZONOSÍTÁSA, KAPCSOLATÉPÍTÉS	125
9.3.	KONKRÉT PARTNERI KAPCSOLATOK, EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK	127
10.	AZ ITS EREDMÉNYEINEK NYOMON KÖVETÉSE ÉS AZ ITS RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLATA, AKTUALIZÁLÁSA.....	128
	MELLÉKLETEK	130
	1. SZ. MELLÉKLET - IRODALOMJEGYZÉK	130
	2. SZ. MELLÉKLET - JEGYZŐKÖNYV - KISBÉRI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁS ÜLÉSÉRŐL	131
	3. SZ. MELLÉKLET - NYILATKOZAT KÖZSZEMLÉRŐL	132
	4. SZ. MELLÉKLET - NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA INTERNETES FÓRUMON.....	133
	5. SZ. MELLÉKLET - INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁVAL KAPCSOLATOS KÉRDŐÍV, ILLETVE KIÉRTÉKELÉSÉNEK KIVONATA	134
	6. SZ. MELLÉKLET - PARTNERSÉGI NYILATKOZATOK	140
	7. SZ. MELLÉKLET - SZEGREGÁCIÓS LEVÉL	141

I. RÉSZ

1. BEVEZETŐ

A **fenntartható városfejlesztés** élhető és vonzó környezet biztosítását jelenti. Alapvető cél a jelenleginél intenzívebben kooperáló, kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése, melyben a fejlesztési pólusok és a többi város hálózatosan együttműködnek. A fenntartható városfejlesztés során a gazdasági, szociális és környezetvédelmi fejlesztések iránya azonos. Az élhető város megteremtésének fontos eszköze az integrált környezeti tervezés, a funkcióvesztett területek revitalizálása, a válságterek rehabilitációja, a zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése, valamint a város és a környező települések együttműködésének és funkciómegosztásának erősítése.

Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) a városi önkormányzatok által elkészítendő, **fejlesztési szemléletű, középtávot (7-8 év) átfogó dokumentum**, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a kerületészre vonatkozó célok kitzúzése, és azok középtávon való érvényesítése. A stratégia elkészítését a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség és az Önkormányzati Minisztérium által kiadott kézikönyvnek megfelelő struktúrában kell elkészíteni. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor megléte jelen feltétele egyes városfejlesztési közösségi támogatások igénybevételeként is.

A városi területek olyan **integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél**, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a város gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a város vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások illetve intézmények, szervezetek számára.

A kistelepüléseken a településképp javítása című pályázat célja, hogy a támogatott fejlesztések a település életében jelentőséggel bíró központi területek, építészeti értékű épületek, és az azokhoz kapcsolódó közművek megújítása, a műemlékek, valamint a használaton kívüli, de örökségi értékkel bíró elemeknek az értékeket kibontakoztató, megőrzésüket elősegítő revitalizációja, illetve egyéb kisléptékű infrastrukturális beavatkozások révén elősegítsék a településképp javítását, és hozzájáruljanak a lakosság elégedettségi szintjének növekedéséhez.

2. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ**Helyzetelemzés**

Az ITS elhatározásait részletes térségi, társadalmi, gazdasági, települési, műszaki, környezeti vizsgálatok alapozták meg. Szamba vettük a város közszolgáltatásait. A helyzetelemzés megállapításai alapján, a településen a településszerkezeti elemzések, valamint a jelenleg hatályos településrendezési terv ismeretében **4 városrész** került lehatárolásra, továbbá külön foglalkozunk a lehatárolásra nem került egyéb külterületekkel:

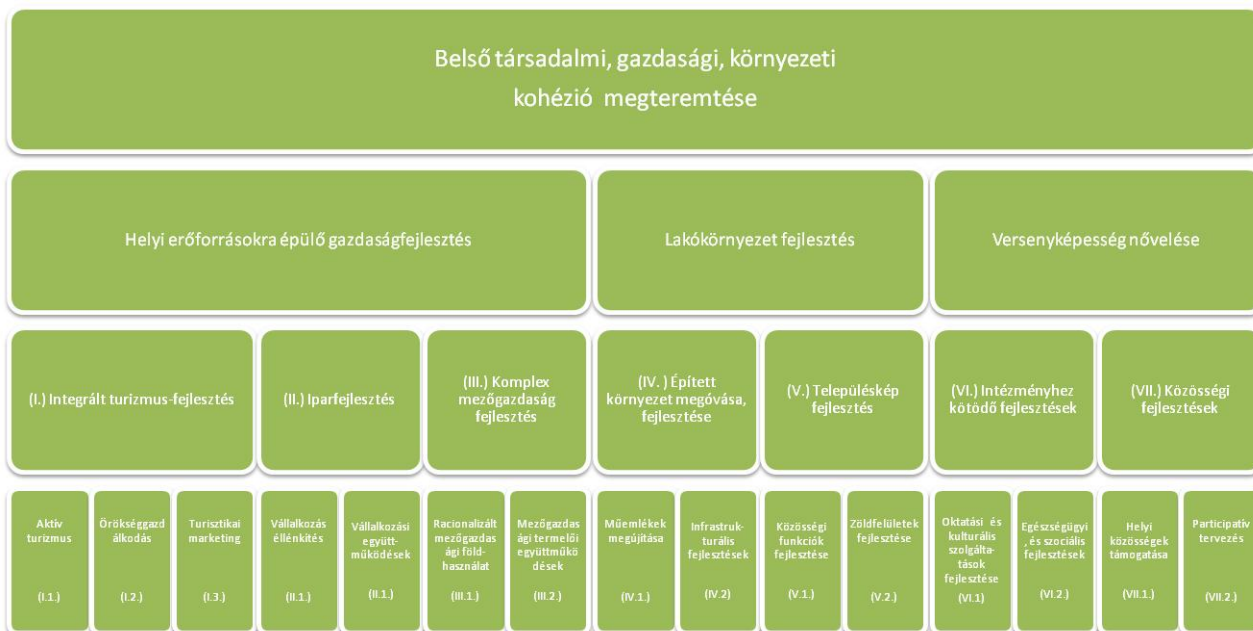
1. Városközpont
2. Délkeleti lakóterület
3. Nyugati lakóterület
4. Hánta

Az egyes városrészek helyzetértékelését, s lehetőségeinek elemzését követően megvizsgáltuk a várost szegregációval való veszélyeztetettségét.

A város jövőképe

A jövőkép szerint a **város alapvető célja**, hogy mostani belső periférikus helyzetéből kimozduljon, s egy **vonzó, gazdaságilag prosperáló kisvárossá** fejlődjön. Ez jelenti a korábbi évek fejlődésének folytatását, de a tervezett településstratégia fókuszába a település lokális erőforrásainak (társadalmi, gazdasági, környezeti) kell kerülnie. Olyan fejlesztéseknek szabad megvalósulnia, amik minden szempontból megfelelnek a térség adottságainak.

A jövőkép megvalósításának célrendszere:



Az általános stratégiai célok városrész szintű megfogalmazása:

Városközpont városrész

A fejlesztés **minőségi és mennyiségi városrehabilitáció** kell legyen, mely során meg kell oldani a területfelhasználási konfliktusok feloldását, a környezeti terhelések csökkentését, s olyan városközpontot kell kialakítani, mely nem csak településképileg újul meg, hanem új közösségi és turisztikai funkciók is megjelennek, s ezzel együtt a városrész és egyben a város országos turisztikai desztinációvá válik. A városon belül leghangsúlyosabban itt jelenik meg a **turisztikai vonzerőre támaszkodó fejlesztések, melyek közép-hosszútávon az egész várost új fejlődési pályára állíthatják.** Rövid távú fejlesztési célok a területen:

- A városközpont jellegének megerősítése funkcióbővítéssel;
- A városközponti esztétikai megújítása - összehangolt, jól ütemezhető településképi akciók;
- Közterületek, zöldfelületek rendezése;
- Közösségi szolgáltatások erősítése;
- Közlekedési rendszer felülvizsgálata.

Délkeleti lakóterület városrész

A fejlesztési célok a lakókörnyezet fejlesztésén túl első sorban a szolgáltatások könnyebb elérhetőségét jelentik. Rövid távú fejlesztési célok a területen:

- Közösségi intézmények, közösségi szolgáltatások minőségének javítása;
- Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések.

Nyugati lakóterület városrész

A fejlesztési célok a lakókörnyezet fejlesztésén túl első sorban a terület periférikus elhelyezkedésének javítását szolgálják. A fenti célok elérése érdekében fokozottan igaz erre a városrészre a települési szolgáltatások, infrastruktúra javítása. Rövid távú fejlesztési célok a területen:

- Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések;
- Infrastruktúra javítása.

I. RÉSZ

Hánta városrész

Az amúgy zsákutcás településrész viszonylagos elmaradottságának a csökkentése, s a periférikus jelleg megszüntetése a legfontosabb feladat úgy, hogy a városrész megőrizze arculatát. A fejlesztések érdekében a volt faluközpont helyén erősíteni kell a szolgáltatási és intézményi funkciókat. A városi alközpont fejlesztésén túl a lakásállomány javítása. Rövid távú fejlesztési célok a területen:

- Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések;
- Városi alközpont megerősítése.

Egyéb külterületi városrész

E városrészben kellett a leginkább diverzifikált fejlesztési célkitűzéseket megjelölni, melyek illeszkednek a meglévő adottságokhoz, valamint a tájszerkezetben rejlő potenciálokhoz. A gazdasági fejlesztéseken túl a városrészben helyet kap a rekreációs-turisztikai fejlesztés, valamint a tájterhelhetőséget figyelembe vevő tájhasználati fejlesztések. A városrészben támogatni kell az agráriumhoz kapcsolódó, környezetet nem terhelő gazdasági tevékenységeket és fejlesztéseket. Rövid távú fejlesztési célok a területen:

- Gazdasági területek fejlesztése;
- Változatos tájhasználat fenntartása.

Akcióterület kijelölése

Az egyes városrészek fejlesztésének irányvonalának meghatározását követően kijelölhető(k) az(ok) az akcióterület(ek), amely(ek) a város meghatározott fejlesztéseinek színhelye(i) az elkövetkezendő 7-8 évben. Egyértelműen kirajzolódott, hogy a jövőbeni fejlesztéseknek elsősorban a Kisbér településközpontjára, illetve Hánta - mint teljesen különálló városrész - alközpontjára kell koncentrálniuk, s e területeken kívül más akcióterület kijelölése nem szükséges.

Akcióterületi fejlesztések**Kisbér településközpont akcióterület**

A városi és városrészi célokkal összhangban a **Kisbér településközponti akcióterületi fejlesztés átfogó célja**, hogy a terület fizikai megújítása útján a város, a kistérség és az ország egy vonzó célpontjává váljon. E célhoz a legfontosabb eszközök: a városközpont közösségi élet színterévé, a társadalmi kapcsolatok központjává alakítása. a közlekedés átszervezése, a használaton kívüli vagy alulhasznosított értékes épületek és területek hasznosítása, a közterületek, zöldfelületek rehabilitációja, továbbá a szolgáltatási létesítmények számának és szolgáltatási színvonalának növelése. Az átfogó cél megvalósításának érdekében a következő **specifikus célok** fogalmazhatók meg:

- közösségfejlesztés, identitástudat erősítése
- Közlekedésfejlesztés
- esztétikai megújulás
- gazdaságélénkítés, ellátás színvonalának növelése.

Megvalósítani kívánt fejlesztések a területen:

- Angolpark rekonstrukciója
- Római katolikus templom felújítása
- Magyar királyi lovarda műemlék-együttesének hasznosítása
- Batthyány kastély hasznosításának előkészítése
- Közlekedés-fejlesztés
- Városháza tér rekonstrukció

Hánta központi akcióterület

A városi és városrészi célokkal összhangban a **Hánta központi akcióterületi fejlesztés átfogó célja**, hogy Hánta településrészen kiegyensúlyozott fejlődés történjen, a fejlesztések ne kizárólagosan Kisbéren valósuljanak meg. Ehhez erősíteni kell Hánta településtörténeti, intézményi központját, mely egyben a közösségi élet színtere is. Az átfogó cél megvalósításának érdekében a következő **specifikus célok** fogalmazhatók meg:

I. RÉSZ

- közösségfejlesztés, identitástudat erősítése
- esztétikai megújulás
- ellátás színvonalának növelése.

Megvalósítani kívánt fejlesztések a területen:

- Művelődési ház felújítása és energiaracionalizálása
- Tűzoltószertár felújítása
- Játszóteri elemek elhelyezése a tűzoltószertár körül
- Hánta faluközpont rekonstrukció
- Hánta önkormányzati kirendeltség felújítása
- Templom homlokzat-felújítása

Stratégia külső és belső összefüggései

A stratégia településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel összhangban van, ezen településrendezési eszközök módosítása nem szükséges. Összhangban van továbbá az önkormányzat egyéb ágazati stratégiaival, programjaival. Az egyes fejlesztési elemek egymást erősítik.

Stratégia megvalósítását biztosító szervezet

A város vezetése az Integrált településfejlesztési stratégia megvalósítására nem kíván önálló szervezetet létrehozni. Kisbér Város Önkormányzata számos pályázat megvalósításában és végrehajtásában részt vett, így a stratégiában megfogalmazott fejlesztések végrehajtására a szakembereit, illetve külső szakértők segítségét kívánja igénybe venni.

Ingtalngazdálkodási koncepció

Az önkormányzat feladata, hogy a városban található ingatlanok fejlesztési lehetőségeit felmérje. Az fejlesztések általános célja a vállalkozói és gazdasági együttműködések és fejlesztések generálása; közösségi terek kialakítása, erős partnerség kialakítása a civil szférával és a lakossággal; az építészeti és közösségi terek karakterének megőrzése; az összességében jó fizikai állapotban lévő középületek további fejlesztése; a város történelmileg kialakult településszerkezetének alkalmassá tétele a távlati elvárások megvalósítására, továbbá a jelenlegi hiányosságok felszámolása.

Partnerség

A városfejlesztési stratégia megalkotásánál kiemelten foglalkoztunk a társadalmi együttműködés megteremtésével, amely elősegíti az ITS megtervezésén túl a végrehajtását is. A partnerség kezdeményezője és felelőse Kisbér Város Önkormányzata. A feladat végrehajtója a pályázat-előkészítés, pályázatírás, valamint a megvalósítás ideje alatt az önkormányzat által kijelölt munkacsoport volt, belső önkormányzati és megbízott külsős szakemberek.

3. A VÁROS SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN

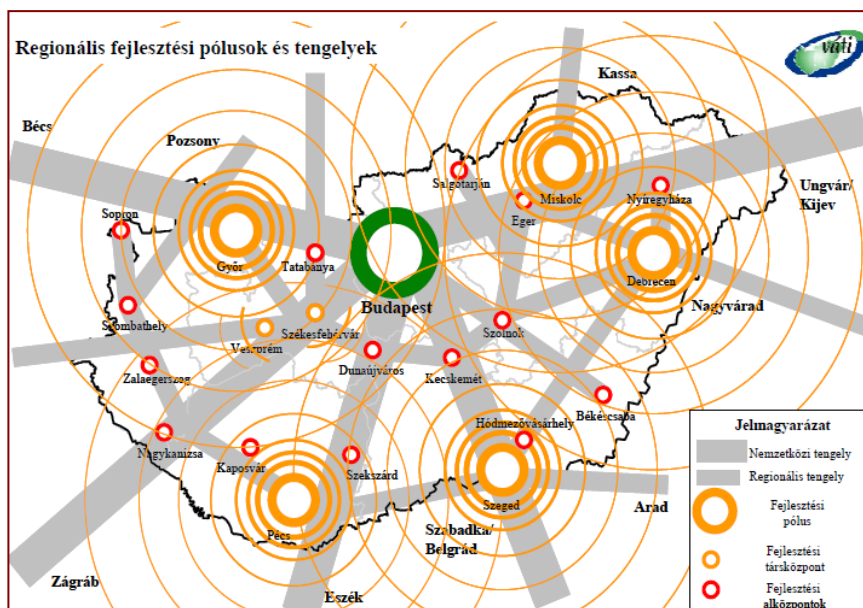
3.1. A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉNEK BEMUTATÁSA

3.1.1. Kisbér a Közép-Dunántúli régióban

A Közép-Dunántúli régió adottsága révén fontos szerepet tölt be az ország társadalmi-gazdasági életében. A régió fejlesztési pólusai : Székesfehérvár régióközponti funkciót tölt be, Tatabánya gazdasági, logisztikai központ, Veszprém komplex felsőoktatási központ. A térszerkezetben meghatározó irányokat jelölnek ki Budapesten, a Balaton térségén, Győrön és Szombathelyen keresztül az Európába irányuló fejlődési zónák, melyben központi helyet foglalhat el és kiemelt jelentőségű a régió négy nagyvárosának potenciális együttműködési rendszere. A régióra erőteljes hatást gyakorol Budapest közelsége és a Balatoni turisztikai térség régióon belüli elhelyezkedése.

Elérhetőség szempontjából a Közép- Dunántúl az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régió, sűrű főúthálózattal rendelkezik, vasúti fővonalai jól szervezettek, és az úthálózat kiépítettsége is meghaladja az átlagot.

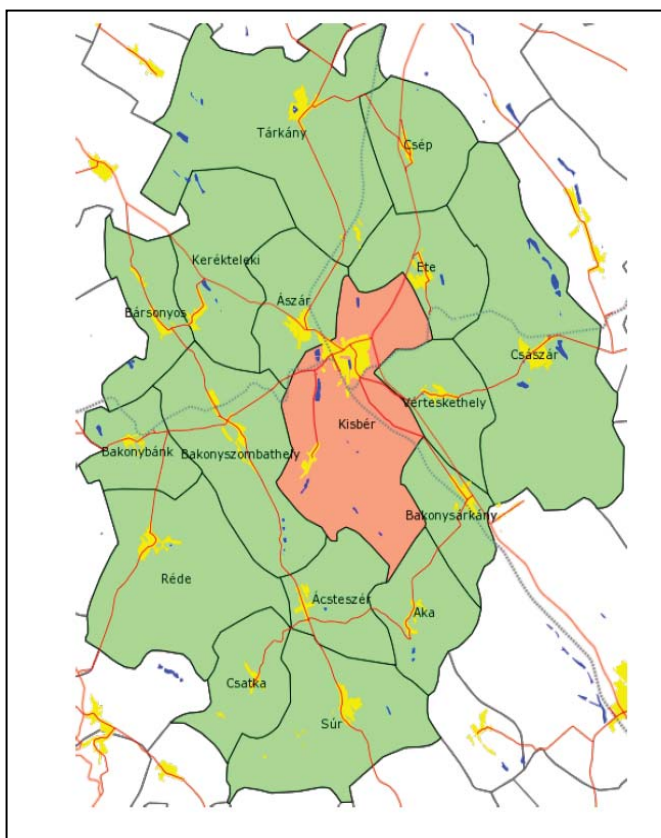
I. RÉSZ



1. ábra – Regionális fejlesztési pólusok és tengelyek

Mindazonáltal a régió belül komoly területi egyenlőtlenségek mutathatók ki, ami megjelenik a gazdasági versenyhelyzet, a helyi közlekedési elérhetőség és humánerőforrás terén. Mindezek nehezítik régió kiegyensúlyozott fejlődését. A régió gyorsan fejlődő városai és térségei csak korlátozott mértékben képesek dinamikájukat kisugározni a régió fejletlenebb területei irányába. Ezek a belső perifériás területek csak nehezen tudnak elmozdulni hátrányos helyzetükből.

3.1.2. Kisbér és a kistérség viszonya



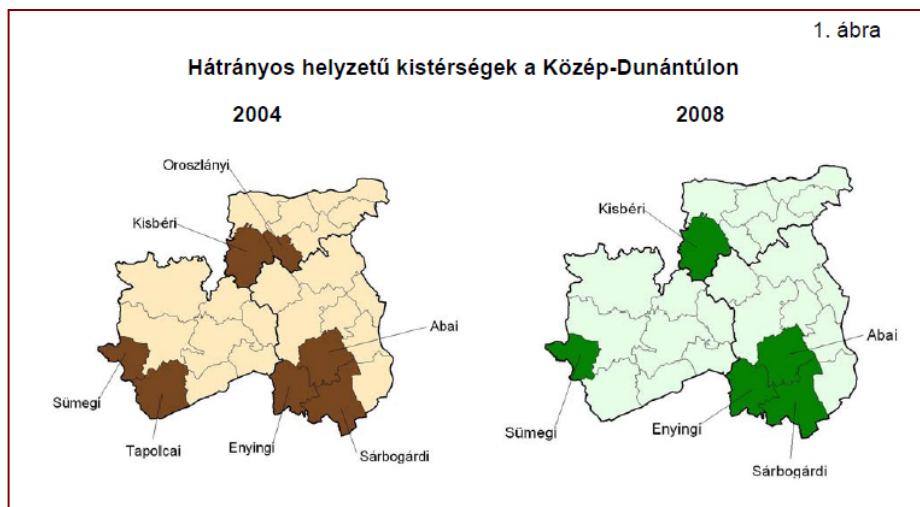
2. ábra – Város elhelyezkedése a kistérségben

A Kisbéri kistérség Komárom-Esztergom megye legnagyobb területét elfoglaló (511 km²), ugyanakkor legkisebb lélekszámú kistérsége (20 935 fő). A térséget 17 település alkotja, közülük egy település rendelkezik városi ranggal: Kisbér, ahol az összlakosság 27%-a él. A népsűrűség a régióban 100,4 fő/nkm. A Kisbéri Kistérség esetében ez a szám kevesebb mint a fele 44 fő/nkm. Ezzel a régió belül a legalacsonyabb népsűrűségű terület

A Kisbéri kistérség a Közép-Dunántúli régióban, Komárom-Esztergom megye területének délnyugati részén található. A Kistérséget körülvevő régió Magyarország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége, ezen belül a kistérséget gazdasági és társadalmi térszerkezeti sajátosságok tekintetében közepes, ill. közepesnél gyengébb helyzet jellemzi. A gazdasági térszerkezetben a kistérség egy nagyobb belső periféria része felzárkózó minősítéssel, melyet gazdaságilag dinamikusabban fejlődő térségek vesznek körül. A külső kapcsolatok, a közlekedési helyzetkép szempontjából a terület adottságai jók, azonban ez egyelőre a kifelé irányuló mozgást erősíti, főként a munkaerő szempontjából.

I. RÉSZ

A rendszerváltást követő gazdasági krízis fokozottan érintette a Kistérséget, a nagyfoglalkoztatók megszűnése és a meginduló elvándorlás a mai napig éreztetik hatásukat. A Kisbéri Kistérség nem tudott lépést tartani a környező települések fejlődésével, belső erőforrásai pedig sok esetben nincsenek, vagy nem megfelelően vannak kihasználva.



3. ábra – Hátrányos helyzetű kistérségek a Közép-Dunántúlon

3.2. A VÁROS SZEREPE A TÉRSÉGI MUNKAMEGOSZTÁSBAN

A rendszerváltást követően Kisbér relatív hátránya nőtt, ami nagyrészt annak köszönhető, hogy csökkent foglalkoztatási potenciája, de a Kistérségen belül ma is központi helyet tölt be. Ez jelenti a közigazgatási, foglalkoztatási funkciót, illetve a szociális, oktatási és kulturális szolgáltató központi szerepét. Az elmúlt években több olyan fejlesztés is történt a városban melyek a város központi jellegét erősítették. Ez a szerepkör egyben azt is jelenti, hogy a város fejlődése nagy befolyással tud lenni a Kistérség többi településének helyzetére.

Kisbér perifériális pozíciójával szemben az mindenképpen előnyként jelenik meg, hogy jelentős fejlesztési pólusok közötti transzfer utakon helyezkedik el. A várost érinti a 81-es főút, ami Győrt és Székesfehérvárat köti össze, a 13-as főút, ami Kisbért Komárommal köti össze, az M1-es autópályát keresztezve, de a 82-es főúton át Veszprém elérése is megoldott.

A város számos olyan intézményt üzemeltet, amely megyei feladat lehetne, de ahhoz, hogy a település meg tudja őrizni a kistérségben betöltött központi szerepét, a város vezetése szükségesnek tartotta saját illetve kistérségi irányítási, gazdálkodási hatáskörben megőrizni ezen szolgáltatásokat. A város törekszik arra, hogy ne csak lokális, hanem a városon és esetlegesen a kistérségen is túlmutató szolgáltatásokat tudjanak nyújtani, ezzel megerősítve a város központi szerepét. Az intézményi funkciók megerősítése pozitív hatással van a város humán erőforrására, hiszen a növekvő intézményi szolgáltatások, növekvő szakember számot igényel.

A Közép-Dunántúli Régió fontos egészségügyi intézménye a városban található Batthyány Kázmér rehabilitációs szakkórház, ami 2006-ban került új épületbe és újult meg. Jelenleg a kórház 30 ágyas aktív belgyógyászati osztályon, 27 ágyas krónikus belgyógyászati osztályon és 77 ágyas rehabilitációs osztályon nyújt fekvőbeteg-szakellátást a területi ellátási kötelezettségébe tartozó lakosok részére. A belgyógyászat és a krónikus ellátás tekintetében 20 116 fő, míg a rehabilitáció tekintetében 48 836 lakos az ellátási kötelezettség. 2010-től a kórházban működik a kistérségi háziorvosi ügyeleti szolgálat.

2009. július 1-gyel a város oktatási intézményei egy integrált oktatási modell kialakításra törekedve új szervezeti keretek közt kezdtek el működni. A Gyöngyszem óvoda, a Petőfi Sándor Általános Iskola, a Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola és a Bánki Donát Szakképző Iskola társulásával létrejött Kisbér Város Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézménye. Az egymásra épülő oktatási rendszer kialakítása az egész Kistérség humán erőforrás fejlesztését segíti.

I. RÉSZ

A Kisbéri Önkormányzat a Kistérségi önkormányzatokkal együttműködve a jogszabályok által feladatkörükbe utalt alap, napközbeni és átmeneti ellátásokat egy integrált szervezeti struktúrát magában foglaló intézmény keretében látják el, amely a Kisbéri Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Alapellátási Központ.

A közigazgatási funkciók és intézményi ellátottságon túl Kisbér legnagyobb előnye, hogy a városi térben koncentrálnak jelennek meg azok a kereskedelmi szolgáltató funkciók, amik a Kistérség lakói számára máshol egyáltalán nem, vagy csak korlátozottan lennének elérhetőek.

Kisbérnek a felsorolt központi funkciók okán a kistérség fejlesztési motorjaként kell tudnia működni. A város fejlesztési elképzelései azonban csak akkor fognak tudni kiteljesedni és hatékonyak lenni, ha azok a Kistérséggel egyeztetve történnek meg.

4. VÁROSI SZINTŰ HELYZETÉRTÉKELÉS

4.1. VÁROSSZERKEZET

4.1.1. A város szerkezetét meghatározó morfológiai tényezők

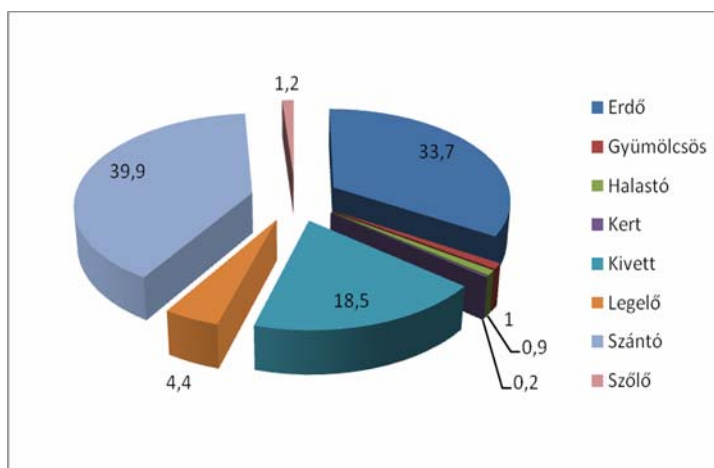
A város Komárom-Esztergom megye délnyugati részén, a Kisbéri-kistérség központjában található. A város a Sári Bakonyalja kistáj Dunántúli-középhegység, Bakonyvidék északkeleti sarkában fekszik, határosan a Bársonyos Vértesalja és az Igmánd-Kisbéri-medence (Kisalföld) kistájakkal. A Bakony karsztos fennsíkjaéhoz északon kapcsolódó, aprólékosan felszabdalt, laza üledékekből épült hegységelőtéri dombosság. A hosszanti dombvonulatok, az eróziós völgyek irányítottasága északra lépcsősen levetődő, sasbércszerűen összetöredezett alaphegységi rajzolatát tükrözik. Így a középhegységi és erre merőleges irányú hosszanti dombhátak, dinamikus formálódó eróziós völgyrendszerek, a hátaiba maradó deráziós, eróziós-deráziós völgyek, deráziós páholyok, intenzíven feltöltődő alluviális térszínek formacsoportjai, ezek területenkénti nagyfokú változékonysága jellemzi domborzatát.

A terület domborzatilag közepes magasságú - 150-200 m közötti - patak völgyekkel erősen tagolt hullámos síkság. Számos patak fut innen a Concó-patakba. A kistáj hét tava közül három a város közigazgatási területén található. A tavak többsége patakok felduzzasztásával létrejött víztározó, halastó, csak egy természetes eredetű.

1. táblázat – Város területének művelési ágak szerinti megoszlása

Forrás: Földhivatali Információs Rendszer, TAKARNET

Művelési ág	Terület (ha)	Művelési ág aránya (%)
Erdő	1234,70	33,7
Gyümölcsös	36,08	1,0
Halastó	33,55	0,9
Kert	7,62	0,2
Kivett	679,35	18,5
Legelő	162,64	4,4
Szántó	1463,29	39,9
Szőlő	45,61	1,2
Összesen	3726,71	100



4. ábra – Város területének művelési ágak szerinti megoszlása

A változatos morfológiai viszonyok mellett a település közigazgatási területének csupán 39,9%-át szántóként hasznosítják. A mezőgazdasági célra hasznosított földeken túlnyomóan kukoricát és gabonaféléket termesztenek. A város további területhasználatai közül nagyságrendi sorrendben a következők a jelentősebbek: erdő, legelő, halastó.

4.1.2. A város szerkezetét meghatározó történeti tényezők

4.1.2.1. A város története

Kisbér története az őskorba nyúlik vissza. Területéről újkőkori leletek, rézcsákány, bronz tör, kora vaskori csontvázas sírok, a római korból épületmaradványok, fibulák, pénzérmék kerültek elő. Avarkori sírleletek bizonyítják, hogy lakott hely a népvándorlás korában is.

Oklevélben 1277-ben említik első ízben, amikor IV. László király a Beyr, (Bér) nevű három falu földjét, amelyen egykor szakácsnépek és más hercegi udvarnokok éltek, a hántai prépostságnak adományozta. Mai neve 1358-tól ismert. Kybeyt, amely Nagybértől (Bey nog) különbözteti meg. Egyházi birtok maradt a mohácsi vészig.

1529-ben a törökök felégették a szomszédos Nagybérrel, Kis- és Nagybátyámmal, valamint Ivánkával együtt, de Kisbér már 1531-ben részben újjáépült. Végleg a tizenötéves török háborúk alatt pusztult el. A lakatlan birtokot Enyingi Török István a gesztesi várhoz csatolta. Török Istvántól Balogfalvi Siey János, a győri vár lovashadnagya vásárolta meg és telepítette be jobbágyokkal. 1683-ban a Bécs alól visszavonuló török hadak ismét elpusztították a falut, lakói elmenekültek.

A Rákóczi szabadságharc alatt 1706. december 23-án és 24-én jelentős ütközet zajlott le Kisbér határában. A lesben álló kurucok mint Vak Bottyán írja, „ötszáz egynéhány ráczot vágtak le. A csata színhelyét a népnyelv ma is „Talpasbereknek” hívja. 1709-ben a Dunántúlról kivonuló kuruc csapatok felégették a falut.

1749-ben Mária Terézia elvette a birtokot és Tarcs, Alsó-, Felsővasdinnye, Battyán, Ivánka, Nagybér, Aka, Nádasd, Hánta pusztákkal együtt a francia származású Toussaint József Ferenc bárónak - Ferenc császár kincstárnokának - ajándékozta. Az így kialakult nagybirtok központja - centrális elhelyezkedése, forgalmi fekvése és népes lakossága miatt - Kisbér lett.

A bárótól 1755-ben Bélai Horváth József vásárolta meg, akitől kölcsöntartozása fejében 1759-ben gróf Németújvári Batthyány Lajos nádor tulajdonába került. 1760 körül kezdik el építeni barokk stílusban épült kastélyát. A nádor halála után 1765-ben a birtokot legkisebbik fia: Batthyány Tódor örökölte, aki mintagazdasággá fejlesztette. Itt természetek hazánkban először dohányt nagyüzemileg. Svájci tehenészet és német juhtenyészet az elsők között volt az országban. Kartonfestő-, majolika-, posztó- és sörfőző-üzem működött. Az 1784-87-es népszámláláskor 203 házban 314 család élt. 1797-ben mezővárosi rangot, évi négy nagyvásárra és heti egy piacnapra privilégiumot nyert. Batthyány Tódor halála után 1813-ban a birtok egyetlen fia, Antal József tulajdonába került, aki az angol-kertben színházat, a kastéllyal szemben hatalmas kupolás üvegházat építtetett.

Halála után a birtokot 1828-ban fiai, Gyusztáv és Kázmér grófok örökölték. Kezdetben együtt gazdálkodtak. Gyusztáv honosította meg Kisbéren 1830 körül az angol telivér lótenyésztést. 1838-ban birtokaikon igazságosan megosztottak, a kisbéri birtok Kázmér tulajdonába került. Batthyány Kázmér reformpolitikus Kossuth politikáját támogatta. A legválságosabb időkben a Szemere kormányban a külügyminiszteri tárcát vitte. A szabadságharc bukása után Kossuth-tal Törökországba emigrált.

Birtokait elkobozták, és császári rendeletre 1852-ben Kisbéren katonai ménest szerveztek. A szervezést Ritter Ferenc altábornagyra bízták: Ő építette a volt Batthyány kastély mellé a ménes ma is meglévő impozáns épületegyüttesét. Az alapításkor a cél a katonai lóutánpótlás biztosítása és a tenyésztéshez szükséges fedezőmének előállítására volt. 1868-ban a ménes állami tulajdonba került. A gazdaságot 1870-ben szétválasztották. A ménesintézet katonai felügyelet alatt továbbra is angol telivér és félvér lótenyésztéssel foglalkozott. Az átszervezés után a tenyésztés rohamos fejlődésnek indult. A lótenyésztésről különválasztott ménesbirtok szarvasmarha, juh és sertés törzsállattenyésztése révén jelentős szerepet töltött be az ország állatállományának feljavitásában. Jelentős volt a ménesbirtok erdőgazdálkodása is.

A ménes alapítását követően sok iparos és zsidó kereskedő telepedett le Kisbéren. Lakóinak száma a századfordulón 3835 fő, ebből az iparosok száma 452 fő. Téglagyára, vaj- és sajtgyára, hengermalma működött. Az 1862-ben megépült Komárom-Székesfehérvár déli vasút, majd az 1902-ben átadott Bánhida-Pápa helyiértékű vasúttal a település fejlődése még jobban felgyorsult. Az 1867-ben alapított ipartársulat 1889-ben alakult át ipartestületté, Jelentős országos vásárai s heti piaci messze földről vonzották és vonzzák ma is a vevőket és az eladókat. A település fejlett, környékre kisugárzó kereskedelemmel rendelkezik. Első kórházát katonai célból 1849-ben létesítették. 16 ágyas kórházát 1945-ig a ménesbirtok tartotta fenn.

I. RÉSZ

Kisbér városias fejlődése az 1920-as években indult el. 1930-ban villanyhálózat, közkutak létesültek. Három kövezett utca, járdák, parkosított közterek, szálloda, vendégfogadók várták a világ minden tájáról ideérkező látogatókat. Ekkor a lakosság foglalkozás szerinti megoszlása: 30% kisiparos, 25% őstermelő, 12% kereskedő, 10% szellemi foglalkozású, 10% bér munkás, 5% szabadfoglalkozású, 3% nyugdíjas és 5% egyéb foglalkozású volt. 1945-ig igen élénk a település társadalmi élete is. Számos egyesület működik.

A virágzó kisváros fejlődését a második világháború törte meg. Kisbér ostroma 1945. március 19-én kezdődött és 26-ig tartott. A harcok során teljesen leromboltak 83 házat, megromlásra került 306 ház. Két utcája teljesen leégett és megsemmisült több középület is Ezenkívül teljesen tönkrement 138 gazdasági épület. A ménesbirtok a harcok során teljesen tönkrement. Batthyányi és pulapusztai területéből 1945-ben 1117 kh. földet kiosztottak a volt cselédeknek és a helyi gazdáknak. A megmaradt területen két gazdaságot szerveztek, később idecsatolták a környei és lovászpatonai gazdaságot is. A négy gazdaság központja a Kisbéri Állami Gazdaságok Jászágigazgatósága volt. 1947-ben Kisbér és Bábolna összevonásával Kisbér-Bábolna Jászág-felügyelőség alakult. Ez a gazdaság alakult át 1948-ban Bábolnai Állami Gazdasági Nemzeti Vállalattá. A ménes megmaradt loállományát 1947-ben Németországból hazaszállították és Kisbéren méntelepet állítottak fel. Az eredményesen működő ménest 1961-ben helytelen gazdasági megfontolásból megszüntették. Loállományát és felszereléseit Bábolna vette át. Központi épületeibe az 1962-ben alapított Kisbéri Állami Gazdaság költözött.

A ménesbirtok kiosztott földjein 1949-ben a batthyánypusztai Virágzó és pulapusztai Dózsa TSZ alakult meg. A kisbéri gazdák 1959-ben Haladás néven alapítottak új termelészövetkezetet. A három termelészövetkezet később Virágzó néven egyesült, ehhez csatlakozott 1976-ban a hántai Vörös Hajnal, majd 1979-ben az etei Kossuth TSZ. A kiskereskedelmi boltok államosítása után a helyi és a környék bolthálózatát a szövetkezet vette át, amely 1975-ben Kisbér és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezetté alakult át. Az ipartestület 1949-ből Kisiparosok Országos Szövetségének helyi csoportjaként működött tovább. A helyi kisiparosok 1951-ben két kisipari szövetkezetet alapítottak, amely Építő Szolgáltató KTSZ néven egyesült. Jogutódja az Alfa Ipari Kiszövetkezet. Gépállomás 1948-ból működött a községben, amelyet többszöri átszervezés után 1972-ben a budapesti Gamma Művek vásárolt meg, s Gamma Művek Kisbéri Gyáregység néven működött tovább. A gyáregységben műszer alkatrészeket és könnyűfém öntvényeket készítettek. A 70-es években jelentősebb üzemek még: téglagyár, hengermalom, műanyagüzemek és az ÁG ipari üzeme.

Kisbér 1970-ból nagyközség. 1972-ben Kisbér és Hánta, majd 1977-től Kisbér, Hánta, Ászár, Ete közös tanácsú községek. Ete 1990-ben ismét önállóvá vált. Kisbért 1986. január 1-jén avatták várossá.

4.1.2.2. A település szerkezetének kialakulása a katonai térképek elemzése alapján



5. ábra – Kisbér az első és második katonai felmérés idején

I. RÉSZ

A XVIII. és XIX. században keletkezett katonai felméréseken jól látszik, hogy a város az országutak kereszteződésében, ami a mai napig meghatározza a település jellegzetes településképét, illetve az utcaszerkezetét. Az első telepesek a Komárom-Veszprém országutat keresztező Győr-Székesfehérvár országút mellé építkeztek. Az útkereszteződés elején épült fel a vendégfogadó - valószínű középkori épület átalakításával -, mellette az iparosok (varga, asztalos, kovács, kosárfonó) házai. Így alakult ki a település fő utcája. A településen három fontos útvonal vezetett keresztül: a Győr-Székesfehérvár, a Komárom-Veszprém, és a budai út, amely a mai Pula pusztát, Császárt érintve, Bánhidánál csatlakozott az un. „Mészáros útba”.

A 18. század végén a főúri kastély köré a kor szellemében építendő tájképi kert kialakítását akadályozták a közelében lévő jobbágyporták, és ez adta az indokot a település központjának áthelyezésére a Győr-Székesfehérvár, Veszprém-Komárom közutak kereszteződésébe. Az átépítés a templom és az új vendégfogadó építésével vette kezdetét. Így alakult ki a település öt utcából álló, modern sugaras térszerkezete. A 19. század első éveiben már meg lehetett találni a kisbéri angolkertben minden olyan értékes kertépítészeti elemet, amely a kor legigényesebben kialakított tájképi kertjeiben fellelhető volt. Kisbér mai településszerkezetét, városképét alapjaiban meghatározták a Batthyány-család építkezései.

A környező településekkel való kapcsolatrendszerét jól mutatja, hogy sűrű úthálózat szövi át a táj szerkezetét már a XVIII. század végétől kezdődően, s több út is keresztezi egymást a településen. A harmadik katonai felmérés idejére a meglévő úthálózat ugyan egyszerűsödik, racionalizálódik, de a település jól láthatóan megőrzi központi jellegét. Kisbér XIX. század végi jelentőségét mutatja, hogy a településen vasútvonal halad keresztül.

Kisbér jelenlegi szerkezete alapjaiban a Batthyány-ak által kialakított rendszeren alapszik. A település meghatározó, fontosabb útjai azonosak, mint a 19. században. Az korábbi angol kert jelentős része beépítésre került a 20. század második felében, valamint új lakótömbök alakultak ki.

4.1.3. A város szerkezetét meghatározó főbb közlekedési tényezők, közlekedési kapcsolatok

Kisbér helyzete közlekedési szempontból a régióban rendkívül fontos szerepet tölt be. Kisbér város földrajzi helyzetének megítélését több, hatásában azonban ellenkező előjelű tényezők befolyásolják. A mai viszonyok közt meghatározó az országos gyorsforgalmi úthálózattól való elhelyezkedés, a város esetében M1-es autópálya közelsége illetve távolsága. A város Komárom-Esztergom megye délkeleti részén helyezkedik el, amely Magyarország belső periférikus területei közé sorolható, Komárom-Esztergom megye egyetlen hátrányos helyzetű térsége. Az elmúlt időszakban az autópályák, így a főbb tranzitútvonalak mellett Kisbértől északra fekvő (M1-es autópálya mellett Győr, Tatabánya, Komárom és Oroszlány) vagy a délre elhelyezkedő városok (M7-es autópálya mellett Székesfehérvár, vagy kicsit távolabb Mór) ki tudták használni, s fejlődésük szolgálatába állítani a közúti infrastruktúrát, mint gazdasági potenciált.

A közlekedés fontos szerep ellenére a városra gyakorolt hatására a kettősség jellemző. A városon halad keresztül az ország egyik legfontosabb tranzit útvonala a 81. sz. főút. A Nyugat-Európából Délkelet-Európába tartó személy- és tehergépjármű forgalom ezen az úton kb. 50 km-rel rövidebb, mint Budapest érintésével. (A forgalmat növelte az elmúlt években átadott Duna hidak Dunaújvárosnál, Szekszárdnál, Dunaföldvárnál.) A város hátrányos helyzetét enyhíti, hogy a környező póluscentrumok, megyeközpontok nagy-és középvárosok 30-50 km-es távolságban helyezkednek el: Győr 39 km, Tatabánya 37 km, Székesfehérvár 47 km, Komárom 30 km stb. A település a fővárostól valamint az ország centrális innovációs zónáitól közepes a távolság (185 ill 100 km felett), Budapestről 107 km-re fekszik.

Kisbér alacsonyabb hierarchiájú, de mégis központi szerepét erősíti az a tény, hogy számos út találkozási pontjában fekszik, a város közúti szempontból térségi szinten fontos közlekedési csomópont, aminek következtében átmenő forgalma az átlagnál nagyobb. A város megőrizte a történelem során kialakult közlekedési csomópont szerepét. Kisbéren már az 1700-as években kialakult öt utcából álló sugaras térszerkezete, mely a mai napig meghatározza a környező, a kistérséghez tartozó települések (Ete, Ászár, Bakonyszombathely, Hánta, Bakonysárkány, Vérteskethely) megközelíthetőségét.

A városon ÉNy-K irányban vezet át a 81. sz. országos (M1 autópálya -) Győr - Kisbér - Székesfehérvár (- M7 autópálya) főközlekedési út, amely Észak-Dunántúl egyik legfontosabb tranzit útvonala. Az út forgalma jelentős, amit jól mutatnak a forgalomszámlálási adatok is. A jelentős forgalmat bonyolító főút következtében magas a közlekedésből adódó környezeti terhelés. A város belterületét nem

I. RÉSZ

éri, az attól keletre haladó 13. sz. főút. A főút kapcsolatot biztosít északi irányban Komárom várossal, illetve az M1 autópályával. Kisbér magjában csatlakozik a 81. sz. főúthoz a másik, forgalmában legjelentősebb összekötőút, a 8218 sz. Kisbér - Veszprémvarsány - Pápa összekötő út. A 81. sz. főúthoz csatlakozik déli irányban a Kisbér - Bakonysárkány 8207 j. összekötőút. Keleti irányban a 8135 j. összekötőút biztosítja a kapcsolatot Vérteskethely községgel. A városon belül speciális helyzetben van Hánta településrész, mely zsáktelepülés jelleggel egy irányból közelíthető meg, a 82116 j. hántai bekötőút a 8218 j. összekötő útból ágazik le dél felé.

Magyarország közúthálózatának fejlesztési terve szerint az elmúlt évekig várni lehetett a várost elkerülő 81. sz. főút megvalósítására, melynek tervezési feladatai 2009-ben KÖZOP forrásból elkezdődtek. A legújabb tervek szerint, a gazdasági helyzet megváltozása miatt, az elkerülő út megvalósítása az elkövetkezendő évtizedben nem várható. Nagytávban elképzelhető továbbá, a főút megerősítése 11,5 tonnás teherbírására.

A város közösségi közlekedése jó. Az autóbusz közlekedést a Vértes Volán biztosítja. A városnak önálló helyi járata nincs, de sűrű járatszámmal a környező települések és a nagyvárosok jó biztonsággal elérhetők. A várost átszelő két vasútvonal egykor fontos szerephez juttatta a települést, egykor vasúti csomópont is volt. Itt keresztezte egymást a 2007-ben megszűnt Tatabánya - Pápa vasútvonal, illetve a 2009-ben szünetelő Székesfehérvár - Komárom vasútvonal. A Városon jelenleg 8 vonatpár halad át, amely biztosítja a tömegközlekedést.

4.1.4. A város szerkezetét meghatározó egyéb tényezők, területhasználatok

A város térszerkezete már az 1700-as években kialakult, öt utcából álló sugaras szerkezetű, amely az évek során a Kisbéri csatornáig és a vasúti sínekig terjeszkedett. Kisbér mai településszerkezetét, városképét alapjaiban meghatározták a Batthyány-család építkezései. A település meghatározó, fontosabb útjai azonosak a 19. században kialakult útvonalakkal. A város központját a Batthyány tér - angolkert - Széchenyi utca és környéke alkotják. Kisbér településszerkezete a sugaras rendszerre épül rá, mivel a településszerkezet fejlődését nem akadályozta domborzati és egyéb geomorfológiai viszonyok a vízrajzi adottságokon kívül, ezért viszonylag szabályos utcaszerkezetű város tudott kialakulni. Az utcák kapcsolatrendszere, szabályozási szélessége a kialakulásuk óta lényegében változatlan.

Kisbéren a hagyományos falusias jellegű telekhasználat, családi házas beépítés mellett az utóbbi évtizedekben több utcában megjelent a kertvárosias, kisvárosias jellegű, társasházias beépítési forma. A település egyes területeire - különösen Hánta településrészre - jellemző a falusias környezet, a hagyományos, nagytelkes lakóháztípusokkal; melyek általában előkert nélküli, északi vagy keleti oldalhatáron álló fésűs beépítésűek, soros, illetve hajlított házas jellegűek. Előkerttel csak az elmúlt években kialakított utcák esetében találkozunk. A településközpont városiasodó jellegét tükrözi a zárt sorú beépítési mód és a több helyen megjelenő kétszintes beépítés, a központban megjelenő intézmények, s ennek megfelelő kialakítású épületek.

A lakóépületek sokfélesége híven tükrözi a lakással, lakóépülettel kapcsolatos történeti fejlődést, mind a történelmileg kialakult hosszházas/soros (utcavonalra merőleges), és a hajlított házas (utcával párhuzamosan befordított), valamint a későbbi korok termékeként a sátor- és nyeregtetős „kockaház” lakóépület típus megtalálható.

Az újabb beépítésű területeken, szabályozott utcákban, kisebb telkeken oldalhatárosan- vagy szabadonálló lakóépületek és több lakásos iker és társasházak találhatók. A második világháborút követő időszak sajátos településépítészeti elemeként megjelentek a településközpont 3-4 szintes társasházai „idegen testekként” az angolkertben.

Hánta településrész lakóterületeit a hosszan elnyúló lakótelkek a jellemzők. Az telekre az oldalhatáron álló, ritkábban a szabadonálló beépítési mód jellemző.

A népesség stagnálása nem indokolta jelentős nagyságban új lakóterület kialakítását, azonban a településrendezési terv új lakóterületek kialakítására ad módot Kisbér nyugati részén a hosszú szalagparcellák megosztásával, új lakóutcák nyitásával, a település északi részén a sportpálya és környezetének lakóterületté alakításával. A lakóterületi fejlesztések figyelembe veszik a kialakult közterületeket, azokhoz kapcsolódóan új lakóutcákat, zöldterületeket jelöl ki.

A településszerkezet fontos eleme a város közigazgatási, kereskedelmi és egyházi magja Kisbéren zárt sorú beépítési módjával, változó építménymagasságaival. A központ karakteres egyedi eleme a kastély és környezete, az angolpark, az egykori lovarda épületegyüttese. A településközpont a

I. RÉSZ

lakófunkciók mellett egyre inkább a település és vonzáskörzete ellátását, kiszolgálását biztosító elhelyezkedésének is térsége. A város igazgatási, vallási, egészségügyi, oktatási, művelődési, kereskedelmi, szolgáltatási és vendéglátási intézményeinek legnagyobb része itt található. Az intézmények egy részének kapacitásbővítése, a szolgáltatás minőségének folyamatos javítása szükséges. A település többi részétől jól lehatárolható központ kapcsolata a lakóterületekkel szilárd burkolatú utakkal, gyalogutakkal nagyrészt biztosított.

Hánta településrész is rendelkezik önálló intézményekkel. Az intézményi épületek jól illeszkednek az utca beépítéséhez, rendezett településképet nyújtva ez által. Az intézményépületek között előfordulnak az utcával párhuzamosan álló épületek is.

A belterülethez közvetlenül kapcsolódnak a kereskedelmi-szolgáltató gazdasági, továbbá az ipari gazdasági területek. A településrendezési terv jelentős ipari területeket határoz meg a 13 sz. és 81. sz. főutak mellett. Jelentős ipari termelést folytatott az elmúlt időkig a település északi határában elhelyezkedő téglagyár. Az új ipari területek közül csak a Batthyány puszta iparterületei épültek be, a többi terület jellemzően tartalékterületként várja további hasznosítását. Belterületen a településszövetbe ékelődő gazdasági területek (pl. Fém Művek) megtartását támogatja a TRT, melyek a települési környezet állapotát és a településképet is rontják. További kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület található a településtől délre, a 8135 j. mellékúttól északra fekvő Pajta dűlőben. További mezőgazdasági üzemi területek találhatóak a külterületen, ahol állattenyésztéshez kapcsolódó épületek, illetve egyéb mezőgazdasági célú épületek helyezhetők el.

Kiemelkedő jelentőséggel bír továbbá a vízfolyások felduzzasztása során kialakított halastavak, mely a halgazdaságok működése mellett a parti területeken rekreációs beruházásoknak adhat helyet.

A belterülethez fűződik nyugati irányban kertes mezőgazdasági területek, továbbá volt zártkerti területek húzódnak Hántától északra, illetve Kisbértől délnyugatra. Ezek a területeken a kert, gyümölcs és szőlő művelési ág továbbra is jellemző. A területek fontos szerepet játszanak a rekreációban, hiszen a városi lakosok közül többen rendelkeznek ezeken a részeken ingatlannal. Kisbér belterületének nyugati határában, a Kertalatti darab erdei dűlőben az elmúlt időszak során a lakás célú felhasználás megjelent.

További különleges területek találhatóak a településen: hulladék elhelyezésére szolgáló terület, nyersanyagelőhely, honvédelmi célú terület és temető.

4.1.5. Főbb szerkezeti problémák és következményeik

A város több évszázados fejlődéséből, a gazdasági szerkezet átalakulásából származnak együttesen a város szerkezetét meghatározó problémák.

4.1.5.1. Átalakított településközponti funkciók

A város központja a 18-19. század során alakult ki Batthyány tér - angolkert - Széchenyi utca és környékén. A településszerkezetbe az elmúlt fél évszázad során számos, a mindenkor védendő településképbe nem illeszkedő „idegen” településépítészeti elem került elhelyezésre. Az angolkertben helyet kapott ipari üzem, lakóterületek, majd a Komáromi utca mentén 3-4 szintes társasházak. A településközpontban konfliktust jelent továbbá a kialakított buszpályaudvar, ami jelentős forgalommal terheli a településmagot. Fontos feladat a műemléki vagy helyi védelem alatt álló épületegyüttesek újbóli hasznosítása, s a történelmi hagyományokhoz méltó funkció elhelyezése, ami hozzájárul városközpont újbóli kiemeléséhez a városi szövetből.

Kisbér újabb lehetőséget kap, hogy a városrehabilitáció keretén belül a jelenkor szükségleteinek megfelelően, a települési hagyományokat megerősítve méltó településközpontot alakítson ki, mely egyben a kistérségi igényeket is ki tudja elégíteni.

4.1.5.2. Kihasztnátlan zöldterületek

Kisbér területén **nem alakult ki összefüggő zöldfelületi rendszer**, melynek fontos szerepe lehet a rekreáció területén, az előnyös városkép kialakításában, a környezeti ártalmak csökkentésében. A meglévő zöldfelületek "szigetes és hálózatos" jelleggel helyezkednek el a városon belül, azonban

I. RÉSZ

gyakran nem kapcsolódnak egymáshoz, így nem képeznek összefüggő rendszert. A városi zöldfelületek áptak, azonban nem szolgálják ki a közösség szükségleteit. Városi hiányosság zöldterületi szempontból, hogy **köztéri játszótér egyáltalán nincs**, illetve az **angolkert kizárólag gyalogos átközeledésre szolgál**.

4.1.5.3. Nagy tranzitforgalom

Kisbér több kistérségi szempontból fontos országos mellékút csomópontjában helyezkedik el, azonban a város egykori előnye - hogy jelentős utak találkozásánál fekszik - napjainkra hátránnyá vált. Jelentős a városon áthaladó gépjármű-forgalom, mely a belterületi lakóterületeken jelentős környezeti terhelést jelent: országos utak belterületi átkelési szakaszai mentén megnövekedett levegőszennyezés zaj- és rezgésterhelés. A közlekedésből származó terhelések miatt az épületállományban is visszafordíthatatlan romlás indulhat meg, mely az ingatlanok leértékelődéséhez vezethet.

A településszerkezeti adottságokból fakadóan **nem alakultak ki párhuzamos alternatív útvonalak**, melyek elkerülik a település belterületét, hogy tehermentesíteni tudják a lakóterületeket, a városközpontot, a hatályos szerkezeti terv azonban javaslatot tesz ezen elkerülő utak helyére.

4.1.5.4. Gazdasági területek közelsége a városi lakóterületekhez

Jellemzően a város északi és kelti részén, a főutak mentén nagy méretű ipari és egyéb gazdasági területek találhatóak. Ezek az ipari tevékenységek jellemzően a környező területhasználatokra, illetve környezeti elemekre jelentenek terhelést. Legfontosabb környezeti hatások a lakóterületek közelségéből, így a kis telepítési távolságból, kis védőterületből és védőtávolságból fakadóan:

- bűz terhelés;
- nagy zajhatás;
- teherautó-forgalomból származó környezeti terhelések.

Egyéb gazdasági területek találhatóak a belterülethez kapcsolódóan, vagy a lakóterületek közé beékelődve, melyek funkciójukból eredően a lakótelkek használatát korlátozzák sokszor. A településszerkezeti terv a gazdasági területek számára fejlesztési lehetőséget biztosít a meglévő területekhez kapcsolódóan, valamint a tervezett városi elkerülő utak mentén, azonban nem oldja meg az egymást zavaró területfelhasználások fizikai elválasztását.

4.1.5.5. Városi szegregátum rossz épületállománya

A város nyugati részét - a volt zártkerti területek átalakulásával (Kertalatti darab erdei dűlő), illetve a Perczel Mór utca déli szakaszát - a KSH adatszolgáltatása alapján szegregátumként kell kezelni. Az itt élők között átlagosan több munkanélküli található, illetve olyanok, akik segítyből tartják el magukat, illetve a családtagjaikat. E városrész épületállománya átlagosan rossz állapotú, mivel az ott lakók társadalmi elhelyezkedésük következtében nem tudtak pénzt áldozni az ingatlanjaik felújítására. A szegregátummal érintet városrész fizikai felújítása külső források bevonásával, valamint közösségfejlesztési programok eredményeként valósulhat meg.

4.2. GAZDASÁG

4.2.1. Vállalkozások

A 90-es éveket megelőző időszakban Kisbér a térség közepes méretű ipari foglalkoztatójának számított. Volt itt gyáregysége a Gamma műveknek, ahol műszeralkatrészeket, különféle öntvényeket állítottak elő. A gyár fénykorában 500 főt is foglalkoztatott. Ebben az időszakban nagy foglalkoztatónak számított az Alfa Ipari szövetkezet, de volt itt Téglagyár, Hengermalom, ami a megye második legnagyobb ilyen üzemének számított. Mindenképpen meg kell még említeni a Virágzó Termelőszövetkezetet ami több mint 4 ezer hektáron gazdálkodott és tartozott hozzá egy műanyag üzem is. Látható, hogy Kisbér jelentősen mértékben fel tudta szívni a helyi és vonzáskörzetéhez tartozó munkavállalókat. A helyben foglalkoztatottakon túl jelentős volt azoknak a száma is, akik a környező ipari városokban dolgoztak, vállalva ezzel az ehhez tartozó ingázó életmódot. A rendszerváltást követően a helyi gyáregységek szinte kivétel nélkül tönkre mentek, vagy leépítették őket, a helyi termelőszövetkezet megszűnt. A könnyező nagyvárosok ingázásra lehetőséget adó nagy iparvállalatai is többségben megszűntek. Kisbéren erősen beszűkültek a munkavállalási lehetőségek.



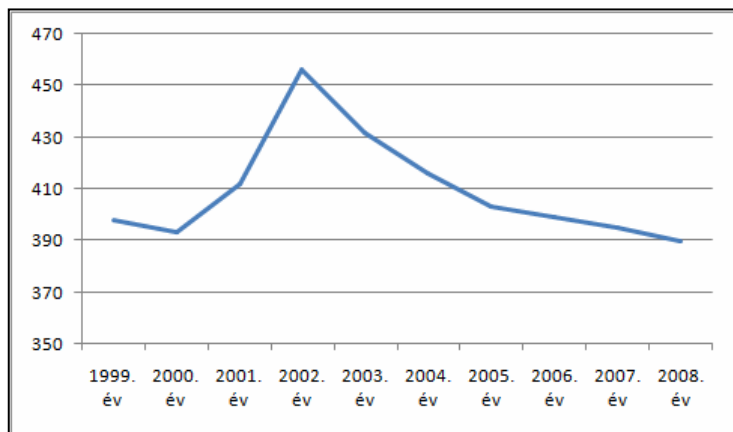
Az eddig említett ipari foglalkoztatáson túl, Kisbér és környéke adottságai és hagyományai alapján alapvetően rurális térségnek számít. A 90-es évek elején jelentősen leépülő iparszerű növénytermeléssel és állattenyésztéssel foglalkozó vállalkozások mára kezdenek magukra találni. Érdekes még megemlíteni, a környéken lévő nagykiterjedésű erdőkre épülő erdőgazdálkodást. Ezek a vállalkozások jelenleg nem képesek nagylétszámú foglalkoztatásra, de mindenképpen a térség potenciáját jelentik.

Kisbér másik potenciája a még meglévő alkatrész és gépgyártási szaktudás jelenti. Ez főleg annak tudatában érdekes, hogy Kisbér annak a 81-es útnak a mentén helyezkedik el, amely összeköti Győrt és Székesfehérvárt. A két település ipari

övezeteiben az elmúlt években jelentős innovációk történtek, amikhez beszállító vállalkozásokként tudnak csatlakozni a Kisbéren megtelepülő vállalkozások. Jelenleg ez a lehetőség nincsen teljesen kihasználva és főleg ezen iparilag fejlett területek elszívó hatása érvényesül.

A város az elmúlt két évtizedben nehezen heverte ki a helyi nagy ipari foglalkoztatók megszűnését, az egész országra jellemző mezőgazdasági problémákat, illetve nem tudott rácsatlakozni a dinamikus fejlődő ipari tengelyekre. Ennek eredménye, hogy belső perifériaként van jelen a Régió gazdasági életében. A 90-es évek után a Kisbéri Kistérség az egyik legalacsonyabb vállalkozási aránnyal rendelkező térség volt a Közép-Dunántúlon. Ez az alacsony vállalkozási hajlandóság visszavezethető a tőkehiányos helyzetre, a képzett munkaerő elvándorlására, és a térség alacsony innovációs potenciájára. A 2008-as adatok alapján Kisbéren 390 működő¹ vállalkozás volt. Ez megfelel a 10 évvel korábbi adatoknak. Időközben volt egy emelkedés a vállalatok számában. Az ezt követő csökkenést főként a kedvezőtlen gazdasági környezetre, illetve Ászár leválásának számlájára lehet írni. A működő vállalkozások 2/3-a egyéni vállalkozás és 1/3-ra tehető a társas vállalkozások aránya.

2. táblázat – Működő vállalkozások száma	
1999. év	398
2000. év	393
2001. év	412
2002. év	456
2003. év	432
2004. év	416
2005. év	403
2006. év	399
2007. év	395
2008. év	390



6. ábra: Működő vállalkozások száma

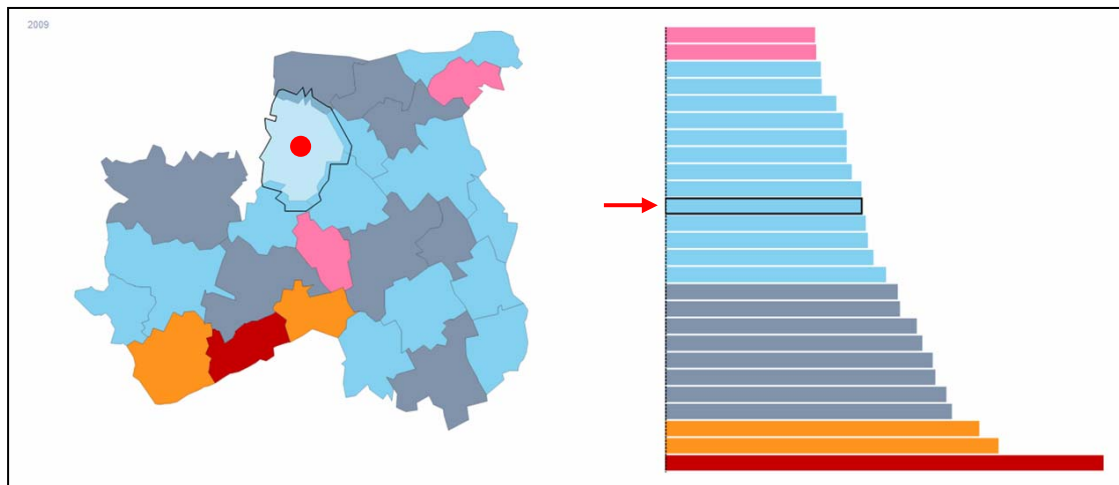
Forrás: KSH, T-STAR

Regionális összehasonlításban egy érdekes tendencia figyelhető meg. A Kisbéri Kistérségben az 1000 főre vetített vállalkozások száma a legalacsonyabbak között volt a Közép-Dunántúlon. Az elmúlt években azonban egy lassú javulás figyelhető meg, ami hatására javult a többi kistérséghez viszonyított helyzete a régió belül és immár a középmezőnyben helyezkedik el. A Kistérségen belül Kisbér rendelkezik a legmagasabb értékekkel, bár az elmúlt 2 évben néhány település megelőzte.

¹A KSH működőnek tekinti azokat a vállalkozásokat, amelyek a tárgyévben, illetve az előző év során adóbevallást nyújtottak be, illetve a tárgyévben vagy az azt megelőző évben alakultak.

I. RÉSZ

A működő vállalkozások foglalkoztatását nézve egyértelműen kijelenthetjük, hogy a módusz érték a 1-9 fős létszámhoz kapcsolódik. A vállalkozások 93%-a ilyen létszámban alkalmaz munkavállalókat. Kisbéren 2006-os adatok alapján 6 db közepes vállalkozás volt jelen, míg a 250 fő feletti nagyvállalkozásból egy volt. A kisbéren megtalálható vállalkozások közel negyede foglalkozik kereskedelmi szolgáltatással, hatodik gazdasági szolgáltatással. A mezőgazdaságban érintett vállalkozások aránya 5%.



7. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások/1000 lakos

Forrás: TEIR

3. táblázat – Kisbéri működő vállalkozások száma

2006.	0 fős létszámú	1-9 fős létszámú	10-19 fős létszámú	20-49 fős létszámú	50-249 fős létszámú	250-499 fős létszámú
Működő vállalkozások száma	7	372	8	5	6	1

4. táblázat – Kisbéren működő vállalkozások gazdasági ágazatok szerint

2008	Működő vállalkozások száma	Működő vállalkozások aránya
mezőgazd., vadgazdálk., erdőgazdálk., halgazdálk.	19	4,9
bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz-, vízellátás	50	12,8
építőipar	45	11,5
kereskedelem, javítás	91	23,3
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	28	7,2
szállítás, raktározás, posta, távközlés	20	5,1
pénzügyi közvetítés	19	4,9
ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	66	16,9
oktatás	10	2,6
egészségügyi, szociális ellátás	15	3,8
egyéb közösségi, személyi szolgált	27	6,9

A város legnagyobb foglalkoztatójának az önkormányzat számít, ami jól mutatja hogy Kisbérnek a térségben elfoglalt közigazgatási központi funkcióját. Ez a nagyszámú önkormányzati foglalkoztatott természetesen komoly költségeket is jelent a város számára. Ezért is fontos, hogy egyensúly alakuljon ki a köz és a magánszféra által alkalmazott munkavállalók aránya között. A város egyetlen nagyvállalata a japán érdekeltségű Ushin Europe Ltd, ami gépjárműalkatrészeket gyárt, többek között a Suzukinak. A kisbéri iparterületen egy másik japán cég is a Sews Autókábel Magyarország Kft. is rendelkezik üzemcsarnokkal. A legjelentősebb foglalkoztatók listáján több más cég is

I. RÉSZ

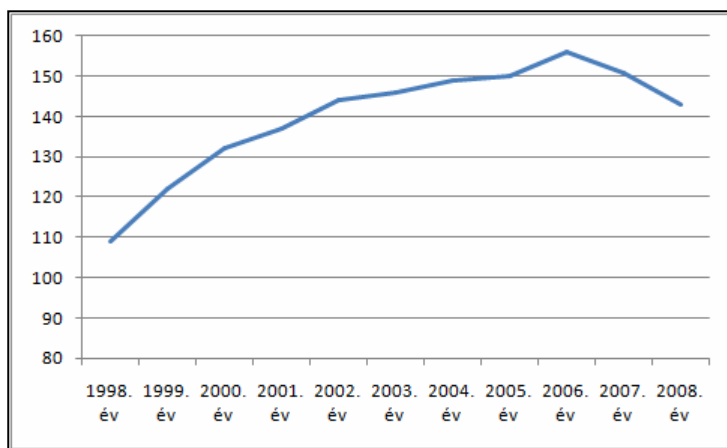
található, ami a fémfeldolgozáshoz kapcsolódó szakismeretekre épít. Ilyen a Fém-Művek Kft., ahol 152 főt alkalmaznak, illetve a Drat Kft. és a Propos Kft. A helyben megtalálható legjelentősebb foglalkoztatók munkavállalóinak toborzási helyeit megnézve, azt láthatjuk, hogy a foglalkoztatottak 2/3-a helyi lakos és 1/3-uk lakóhelye városon kívüli.

5. táblázat –Kisbér legjelentősebb foglalkoztatóinak listája

Foglalkoztató	Tevékenységi kör	Foglalkoztatottak száma	Ebből bejáró
Kisbér Város Önkormányzata	Általános közigazgatás	353	63
Ushin Europe Ltd.	Közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártása	324	195
Fém-Művek Kft.	alumíniumnyomásos öntészet	152	88
Vita-Sütő Kft.	Sütőde, sütőipar	109	
Sews Autókábel Magyarország Kft.	Egyéb elektronikus, villamos vezeték, kábel gyártása.	89	46
Drat Kft.	Huzalrácsos termékek, üzletberendezések gyártása. Kínálók, asztalok, állványok, fix-és gurulós konténerek, kampósorok gyártása, horganyzott, elektrosztatikus porszórt, vagy nyers felülettel. Síkrácsok gyártása 1400x2600 mm táblaméretig	55	32
Propos Kft.	Huzaltermékek gyártása	31	12
Magyar Posta Zrt.	Postai szolgáltatás	20	13
Konkáv Kft.	Mezőgazdasági gépek, berendezések, felszerelések gyártása	16	11

4.2.2. Kiskereskedelem

Az elmúlt bő évtized adatait nézve, a kezdetekben a kereskedelmi üzletek számának felfutását láthatjuk. A KSH adatai alapján 2006-ban 156 ilyen jellegű üzlet volt a településen. Az elmúlt pár évben némileg csökkent a kiskereskedelmi üzletek száma, 2008-ban statisztika szerint 146 kereskedelmi üzlet volt Kisbéren.



8. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma

Forrás: KSH, T-STAR

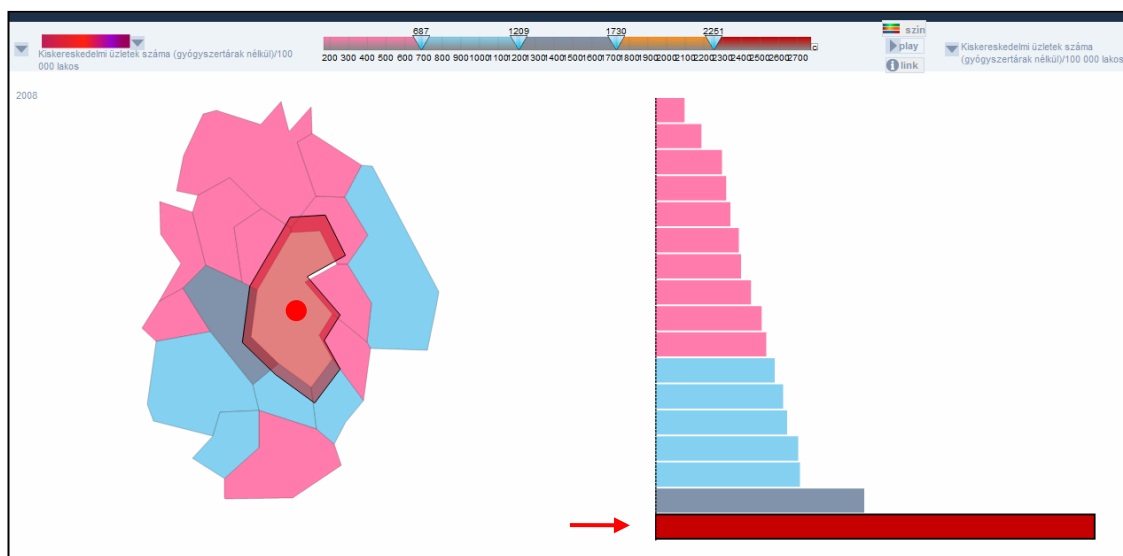
6. táblázat – Kisbéri kereskedelmi üzletek száma

Időszak	Kiskereskedelmi üzletek száma (db)	Élelmiszer vegyesüzletek és áruházak száma (db)	Egyébélelmiszer-szaküzletek száma (db)	Ruházati szaküzletek száma (db)
1998. év	109	28	1	8
1999. év	122	27	1	11
2000. év	132	28	1	13
2001. év	137	28	1	12
2002. év	144	25	-	16
2003. év	146	21	1	16

I. RÉSZ

6. táblázat – Kisbéri kereskedelmi üzletek száma				
Időszak	Kiskereskedelmi üzletek száma (db)	Élelmiszer vegyesüzletek és áruházak száma (db)	Egyébélelmiszer-szaküzletek száma (db)	Ruházati szaküzletek száma (db)
2004. év	149	20	1	16
2005. év	150	23	1	14
2006. év	156	23	1	12
2007. év	151	16	1	11
2008. év	143	16	-	10

Regionális összehasonlításban a Kisbéri Kistérség az alacsonyabb kereskedelmi üzletszámmal rendelkező térségekhez tartozik. A mellékelt térkép viszont jól mutatja, hogy a Kistérségen belül egyértelműen kimutatható Kisbér vezető szerepe. A városban található sokrétű szolgáltatást nyújtó kereskedelmi üzletek magas száma, annak jele, hogy Kisbér a térségben belül központi szerepet tölt be..



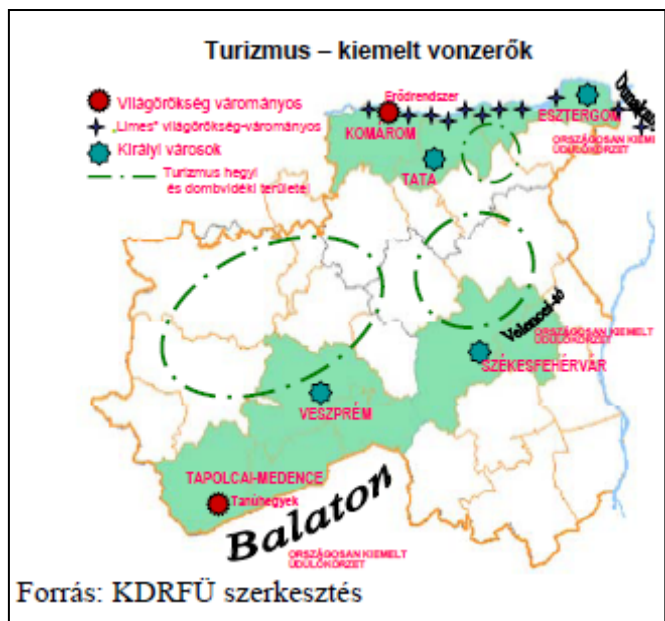
9. ábra: Kiskereskedelmi üzletek száma

Forrás: TEIR

Szolgáltatások tekintetében figyelhető meg a legjelentősebb eltérés a Kistérségi átlag és Kisbér város között. A Kistérséget meghatározó sok aprófalun, zsáktelepüléseken szinte kizárólag egy kisbolt és egy kocsmá működik. Ennél bővebb személyi és gazdasági szolgáltatásokkal szinte kizárólag csak Kisbéren találkozhatunk.

4.2.3. Turizmus, vendéglátás

A Közép-Dunántúli régió több frekvenciált turisztikai desztinációval rendelkezik, amivel párhuzamosan viszont a régió különböző területei nagyon egyenlőtlenül tudnak felkerülni a turisztika térképére. A Bakonyaljai Kistérség jelenleg turisztikailag alulértékelt, alapvetően kiránduló térségnek számít, ami azt jelenti, hogy az ide irányuló tartózkodás átlagosan nem haladja meg a 24 órát. Ez természetesen csak a jelent leíró helyzetkép, ami nem jelenti, hogy a Kistérség természeti, épített adottságai, illetve lovas hagyományai nem predesztinálnák a várost a mostaninál kedvezőbb turisztikai pozíció elérésére.



A város országos mértékben is jelentős műemléki vagyonnal rendelkezik. Itt kell megemlíteni a műemléki védelem alatt álló Batthyány kastélyt és a volt Magyar Királyi Lovarda épületegyüttesét. Ezek jelentőségét az is emeli, hogy a városon belül koncentráltan foglalnak helyett, így képezve egységes történelmi emlékhelyet. A városban - ezen kívül is - számos helyi védelem alatt álló épület és más műemlék található.

A város és környéke gazdag táji adottságokkal és kultúrtörténeti értékekkel rendelkezik, ami kiválóan alkalmassá teszi Naturpark létrehozására (ez a folyamat az elmúlt években elkezdődött).

A város nagy programkínálattal rendelkezik, többek között különféle lovas programokkal, néphagyományokat

bemutató eseményekkel. A város életében a legjelentősebb esemény a három napon keresztül zajló Kisbéri napok. Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően megújult a Wass Albert Művelődési Központ, ami az év teljes egészében kínál gazdag programot minden korosztály számára. Ez jelent színházi előadásokat, gyerekprogramokat, klubeseményeket, kiállításokat stb. A nemrég felújított „kiskastély épületében kapott helyett a helytörténeti gyűjtemény. Érdemes még megemlíteni a kisbéri tó partján az idén átadott Mini-Magyarország makett parkot, ami beleillik a város azon szándékába, hogy a város középtávon felkerüljön a régió fontosabb turisztikai desztinációi közé.

Kisbéren néhány magán szálláshely és egy hotel található. Ez utóbbi Wellness hotel szállás kapacitása az elmúlt években szakaszosan növekedett (jelenleg 60 fő) és lényegében ez adja ki a város vendégeinek és vendégéjszakáinak számát. A kistérségen belül máshol nem található más szálloda, van 2 panzió és néhány kisebb falusi vendéglátásra alkalmas szálláshely, de nagyobb csoportok fogadása csak Kisbéren lehetséges.



11. ábra: Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken Forrás: KSH-T-STAR



10. ábra: Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken Forrás: KSH-T-STAR

7. táblázat – Turisztikai adatok alakulása

Év	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Vendégek száma	389	559	678	889	677	883	1008	1014	1486	1434
Külföldi vendégek száma	245	433	392	440	361	349	324	321	306	350
Vendégéjszakák száma	841	2083	1489	1661	1735	1707	1708	2377	3277	2911
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma	584	1826	1080	1018	1084	824	631	868	694	899

I. RÉSZ

A kereskedelmi szálláshelyeken megforduló vendégek száma és ezzel együtt az ott töltött vendégéjszakák száma is folyamatosan emelkedett az elmúlt években. Ezt az emelkedést a külföldiek által Kisbéren eltöltött vendégéjszakák száma nem követi, lényegében stagnál a számuk.

A különféle vendéglátóhelyek száma az elmúlt években nem változott jelentősen. Ez persze nem jelenti, hogy ne történt volna fejlődés ezen a téren. Elmondható, hogy a város éttermei, cukrászdái stb. folyamatosan fejlődnek és minőségibb szolgáltatást nyújtanak.

8. táblázat – Vendéglátóhelyek számának alakulása										
Év	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Vendéglátóhelyek száma	40	41	45	47	45	43	41	38	42	43

Bakonyalja természeti értékei, a város műemlékei és a hozzájuk kapcsolódó lovas hagyományok, a településen található több horgászto és a helyiek vendégszeretete mind arra predesztinálják Kisbért, hogy az aktív turizmus fejlesztése által, és az azzal a helyi adottságoknak megfelelően összekapcsolható egészségturizmuson keresztül a mainál sokkal jelentősebb célpontként jelenjen meg a turisták számára. Az ehhez szükséges előfeltételek:

- Örökséggazdálkodás,
- „Aktív pihenési program” kidolgozása,
- Kistérségi összefogás,
- Jól marketingolt programturizmus.

4.2.4. Helyi rendezvények

A kisbéri rendezvények jelentős része a nemzeti- és vallási ünnepekhez, néphagyományokhoz köthető. Ezek a rendezvények hatásukban túlmutatnak a városon, a résztvevők egy jelentős köre a kistérségből kerül ki.

A rendezvények sorából kiemelkedik a többnapos, Kisbéri Napok minden év június harmadik hétvégéjén. Ennek szokásos műsora: a kézműves vásár, játszóházak, a színes kulturális értékeket bemutató előadások, a kisbéri és vidéki hagyományörző táncgyűttesek, lovasok felvonulása, valamint énekesek fellépése. A rendezvény zárásaként rendszeresen fellépnek országos hírű zenekarok.

A rendezvények szervezésében és összefogásában a legfontosabb feladatot a Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár látja el. A szervezésen túl helyszínt biztosít számos meghívott felnőtt- és gyermek színházi előadásnak, zenei rendezvények (pl.: filharmónia), kiállításnak, ismeretterjesztő történelmi előadásnak, továbbá szakkörnek (kóros, táncház, ifjúsági klub, sakk, csillagászat stb.). Hánta városrész közösségi életében, aktívan összefogva a városi Művelődési Központtal, a helyi Skrihár József Művelődési Ház jelentős szerepet játszik. A város egyéb egyesületei is tevékenyen részt vesznek a város közösségi életében.

4.3. TÁRSADALOM

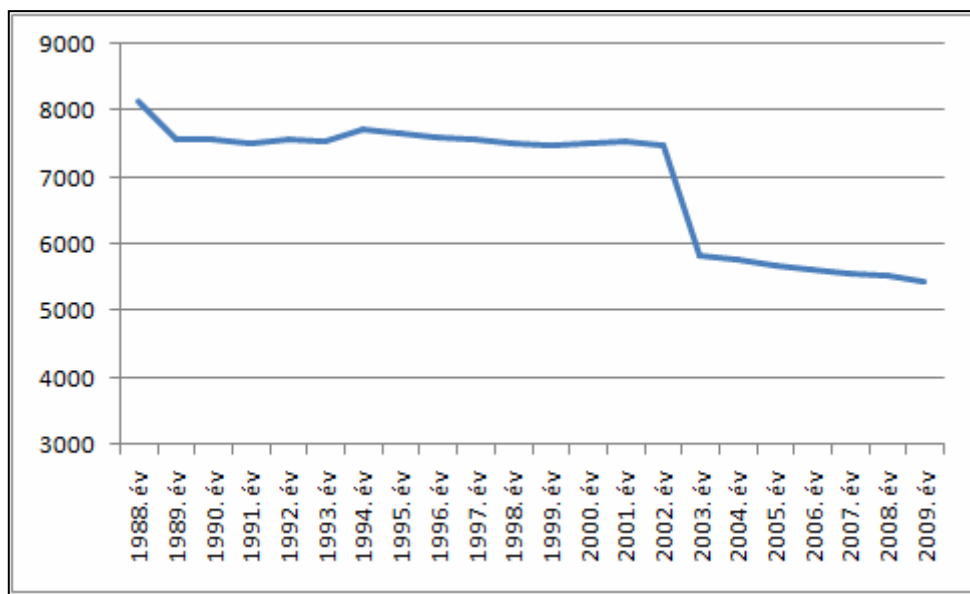
4.3.1. Demográfia

4.3.1.1. A lakónépesség alakulása

Egy település népességszámának alakulását (tényleges szaporodás/fogyás), az élve születések, halálozások száma, és a vándorlási különbözet határozza meg. A lakónépességre vonatkozó adatokat két törés tapasztalható. Az egyik 1990-ben Ete elszakadása, a másik 2002-ben Ászár leválása Kisbértől.

A 90-es évek elején Kisbért nagyjából 7500 fő lakta. Az 1990-es és 2001-es népszámlálás között a város lakónépessége lényegében nem változott. 2003-ban Ászár településrész elszakadása után a város lakossága 6 ezer fő alá csökkent. Az elmúlt években a lakosság szám tendenciózus csökkenését figyelhetjük. Kisbér lakossága a 2009-es adatok alapján 5426 fő.

I. RÉSZ



12. ábra – Kisbér népesség változása

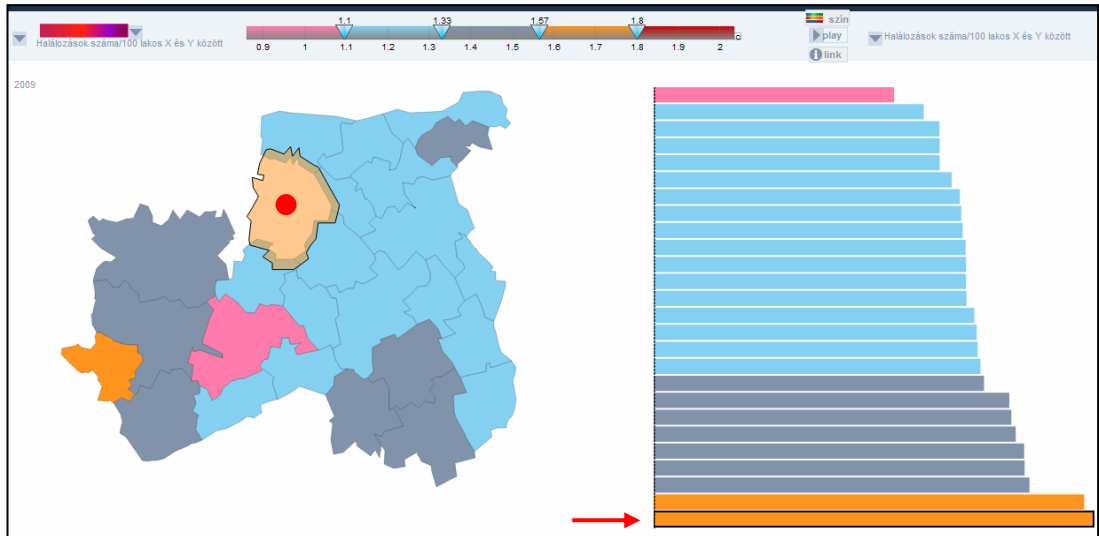
Forrás: KSH

A tényleges szaporodás összetevőit külön megvizsgálva azt láthatjuk, hogy, míg 20 évvel ezelőtt az egy évre jutó születések száma 100 fő körül alakult, addigra ez a szám mostanra a felére esett vissza. A halálozások száma húsz évvel ezelőtt 140-150 fő körül alakult, amihez képest a mai 100 fő körüli halálozási adat csökkenést mutat, azonban még így is jelentősen meghaladja az élveszületések számát. A két adatot összesítve beszélhetünk a lakosság természetes fogyásáról.

9. táblázat – Kisbér lakónépesség alakulása

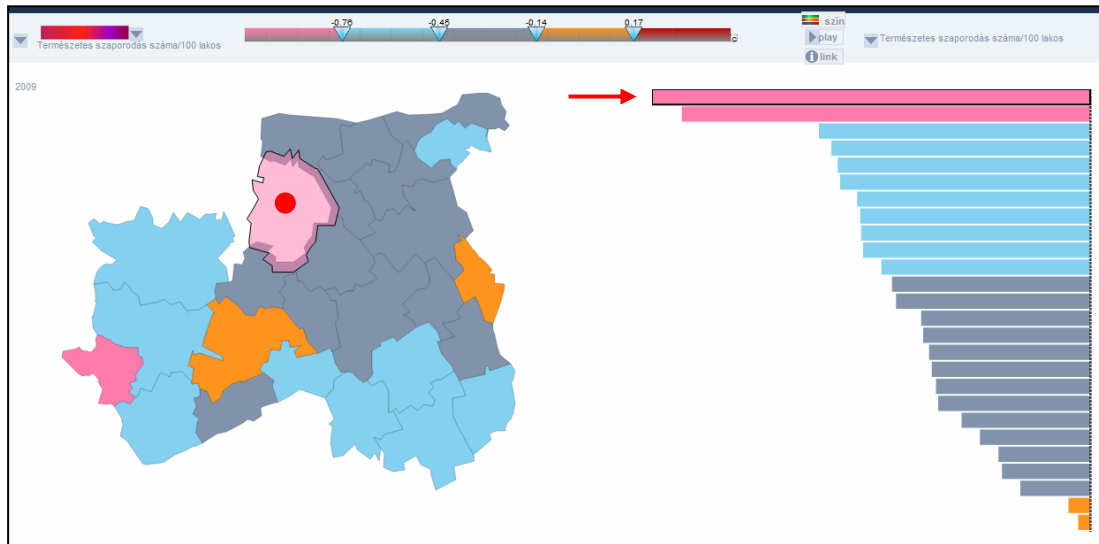
	Állandó népesség	Élveszületések	Halálozások	Természetes szaporodás/fogyás
2003.	5818	59	81	-22
2004.	5782	59	98	-39
2005.	5686	45	93	-48
2006.	5626	54	94	-40
2007.	5569	50	103	-53
2008.	5516	63	112	-49
2009.	5426	44	103	-59

Az alábbi két ábra jól mutatja, hogy a Közép-Dunántúli régió belül a Kisbéri kistérség mutatója, mind a halálozások számát tekintve, mind a természetes népességváltozás számát nézve a legalacsonyabb értékekkel rendelkezik. Kisbér természetes fogyása, 100 főre vetítve, 2009-es adatok alapján -1,0807, míg a megye átlag ennek harmada (-0,376). Az is elmondható, hogy ez a leírt helyzet tendenciózusosan igaz.



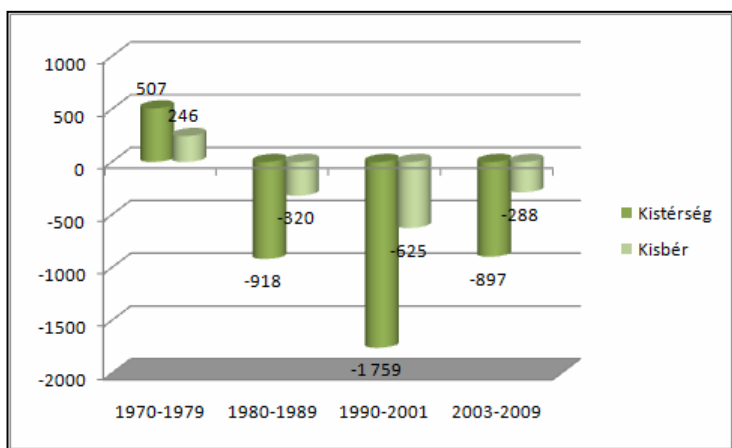
13. ábra: Halálozások száma

Forrás: TEIR



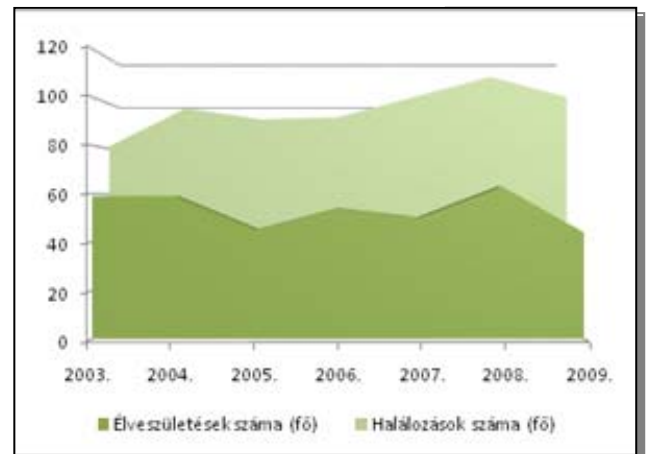
14. ábra: Természetes fogyás

Forrás: TEIR



15. ábra: Természetes népesség változás

Forrás: KSH, T-STAR



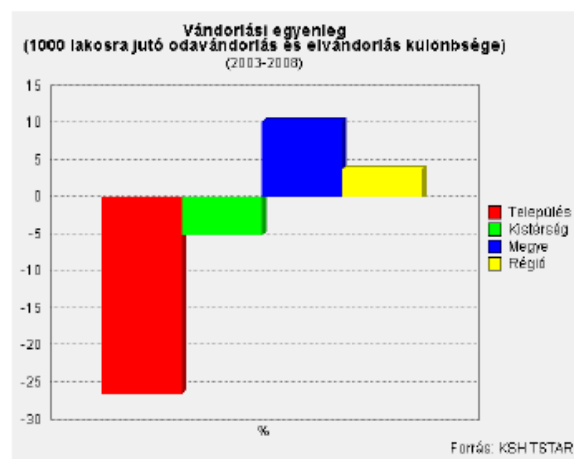
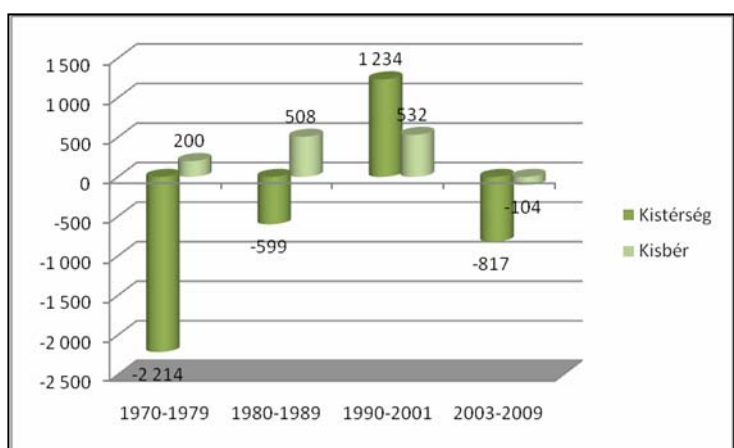
Természetes szaporodásról utoljára a 70-es évek kapcsán beszélhetünk, az ezt követő évtizedekben, mind kistérségi szinten, mind települési szinten folyamatosan fogy a lakosság. Ennek a fogyásnak a csúcspontja a 90-es évekre tehető. Az elmúlt években hasonló eredményeket kapunk. A Halálozások száma fixen meghaladja az adott évre vonatkozó elveszületések számát. Az elmúlt 7 évben az átlagos fogyás évi 40 fő körül alakul.

4.3.1.2. Vándorlás

Ahogy azt előzőekben bemutattuk Kisbér lakossága a 90-es években nagyjából stagnált, a 2000 ezres években pedig fogyásnak indult, az elveszülések és halálozások alapján számolt különbség a város természetes fogyását mutatja. Ahhoz azonban, hogy a település tényleges lakosságváltozását vizsgáljuk a vándorlási különbözetet is számításba kell venni. Ez a szám mutatja a városba beköltözők, illetve elköltözők különbségét.

Az a tény, hogy a 90-es években természetes fogyás ellenére a város lakossága nem változott, arra vezethető vissza, hogy a vándorlási különbözet pozitív volt, tehát a városba beköltözők száma meghaladta az elköltözők számát. Grafikonunk jól mutatja, hogy annak ellenére, hogy a Kistérség vándorlási különbözete a 1970 és 1990 között negatív volt, Kisbér folyamatosan pozitív értékekkel rendelkezett. Ez a tendencia a 2000-es évek elején fordult meg. A 2003-2007-es időszakban a városból elköltözők száma már meghaladta a beköltözők számát. Innentől kezdve már nem mondhatjuk, hogy a természetes fogyás mértékét kompenzálni tudja a bevándorlások száma. Ennek ellenkezője igaz, a két érték együttesen eredményezi azt, hogy jelentősen megindult a városi lakosság csökkenése.

Ha arányában nézzük a vándorlási különbözetet, azt tapasztaljuk, hogy a település vándorlási különbözete jelentősen meghaladja a kistérségi értéket. Ez különösen azért érdekes, mert a megye és a régió egyaránt pozitív vándorlási mérleggel rendelkezik.



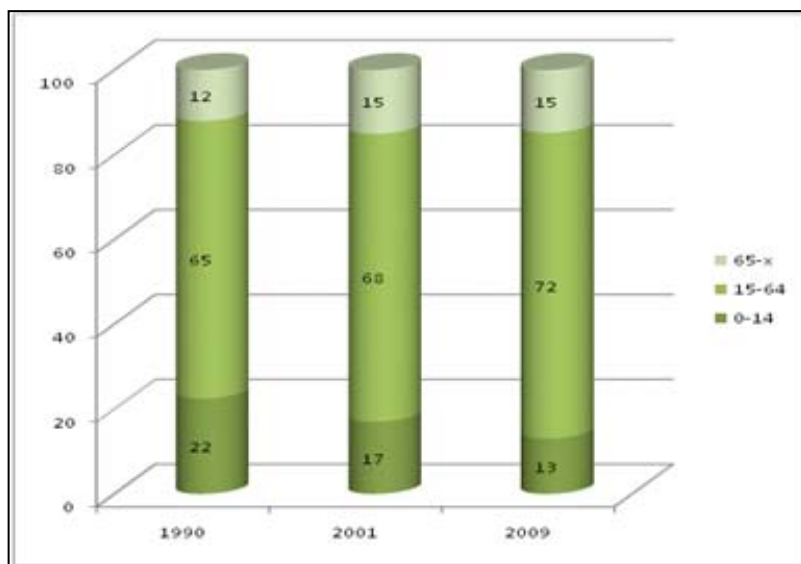
16. ábra: Vándorlási különbözet

Forrás: KSH. T-STAR

4.3.1.3. Kisbér korcsoportos összetétele

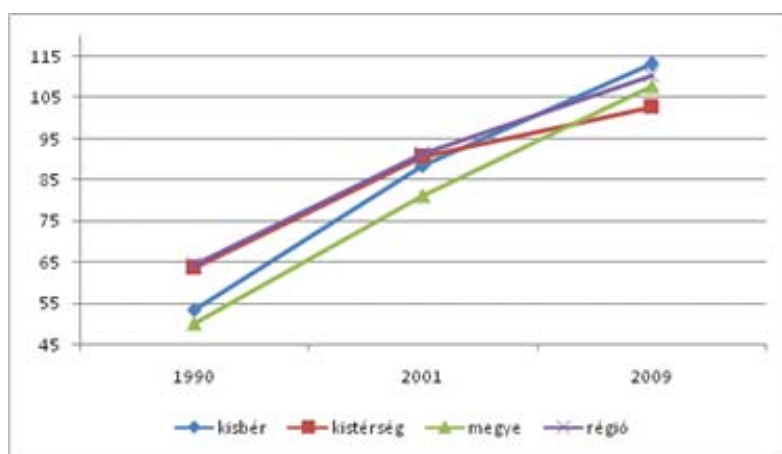
A korcsoportos összetételt vizsgálva jól látható, hogy a 14 év alattiak aránya jelentősen lecsökkent a lakosságon belül. Míg 1990-ben 22% volt az arányuk, addig 2009-re 9 százalékponttal csökkent az arányuk és mostanra csak a lakosság 13%-át teszik ki. Ezzel párhuzamosan emelkedett az idősebb korosztályok aránya a városi népességen belül. Leginkább a középkorúak aránya emelkedett, de ez a változás azt is előrejelzi, hogy középtávon jelentősen meg fog emelkedni az idősek aránya. Ezek az eredmények is alátámasztják, hogy Kisbért folyamatosan öregedő lakosság jellemzi.

Érdekes azt is megemlíteni, hogy míg a Kisbéri kistérség a Közép-Dunántúli régió belül a 90-es évek elején a kedvezőbb korösszetételű területek közé tartozott, addigra már az alsó harmadba esett vissza. Hasonló tendencia figyelhető meg Kisbér település esetében is, amely az elmúlt 20 évben folyamatosan romló korösszetétellel rendelkezik. Megnézve a 14 év alattiak népességen belüli arányát azt tapasztalhatjuk, ez a szám mind a régiós, mind a kistérségi átlaghoz viszonyítva nagyobb mértékben csökkent Kisbéren.



17. ábra: Korcsoportos összetétel

Forrás: népszámlálás, KSH, T-STAR



18. ábra: Területi öregedési mutatók

Forrás: KSH, T-STAR

10. táblázat –Öregedési mutató			
	1990	2001	2009
Kisbér	54	88	113
Kistérség	64	91	103
Megye	50	81	108
Régió	64	91	110

Ahhoz, hogy pontosabb képet kapjunk Kisbéren lezajló demográfiai változásokhoz érdemes segítségül hívni az úgynevezett öregedési indexet. Ez a mutató a fiatal korosztály (0-14 évesek) arányát mutatja az idős korosztályhoz (65 év feletti) viszonyítva. A grafikon szemléletesen mutatja, hogy Kisbér egy kedvező korosztályos aránnyal indult 1990-ben. Ebben az időben 100 fiatalra 54 idős lakos jutott. 2009-re az idősek száma több, mint megkétszereződött, az idős

korosztály mára már meghaladja a fiatalok számát. Ez a tendencia országos mértékű, de azt is mutatja a mellékelt grafikon, hogy Kisbér öregedési indexe meghaladja a megyei és régiós értékeket.

Az életkori eltartottsági ráta azt mutatja, hogy 100 aktív korúra hány eltartott jut. A legjelentősebb csökkenés a gyermek eltartottsági érték esetében figyelhető meg. Ez is mutatja, hogy a fiatal korosztály csökkenését, illetve előrejelzi, hogy egy a későbbiekben egy egyre szűkülő rétegnek kell majd eltartania egy egyre bővülő idősödő korosztályt. Azt is érdemes megemlíteni, hogy a régiós átlaghoz képest is valamivel kedvezőtlenebb képet tapasztalunk.

11. táblázat – Kisbér és a régió eltartottsági adatainak összehasonlítása						
	Kisbér			Régió		
	Gyerek eltartottság	Idős eltartottság	Összesített Eltartottsági mutató	Gyerek eltartottság	Idős eltartottság	Összesített Eltartottsági mutató
1990	34	18	53	33	16	49
2 001	25	22	47	25	20	44
2 009	18	21	39	20	22	42

A következő táblázat abban segít eligazodni, hogy a fejezetben ismertetett Kisbérre vonatkozó demográfiai jelenségeket, hogyan lehet értelmezni a város tágabb környezetében. Azt láthatjuk, hogy a lakónépesség folyamatosan csökken és ennek mértéke meghaladja a kistérségi és regionális adatokat. Míg régiós szinten a természetes fogyás igen alacsony szinten van és az elvándorlás mértéke is elhanyagolható, addig Kisbér esetében mindkét érték esetében magasabb értékeket találunk. A halálozások száma már régóta meghaladja a születések számát, azonban az egy viszonylag új fejlemény, hogy a vándorlási különbség is negatív előjelű a településen. Demográfiai tekintetben lakosságcsökkenésen túl a másik fontos jelenség a fiatal korosztály arányának csökkenése. Az elmúlt 20 évben bő 9 százalékpontos csökkenés figyelhető meg, jelenleg 13%-át teszik ki az összlakoságnak. Ez az érték elmarad a kistérségi és regionális mutatókhoz képest.

12. táblázat – A város, a kistérség és a régió lakónépesség változásának összehasonlítása						
	Lakónépesség változás (2003-2009)	0-14 korosztály	15-64 korosztály	65-x korosztály	Természetes szaporodás/fogyás 100 főre vetítve	Vándorlási különbség 100 főre vetítve
Kisbér	93,3	13,1	72,1	14,8	-1,087	-0,534
Kistérség	95,0	14,6	70,4	15,0	-0,955	-0,399
Régió	99,8	14,3	70,3	15,4	-0,357	-0,08

A demográfiai fejezet végén röviden érdemes kiegészíteni az eddig leírt adatokat a város lakónépesség változását befolyásoló társadalmi, gazdasági környezet bemutatásával és annak hatásaival. Ezek a tényezők rövid és középtávon leginkább a vándorlásra vannak hatással. Láthatjuk, hogy az elmúlt években megindult a lassú népességfogyás, aminek oka, hogy a természetes fogyást immár nem tudja kompenzálni a beköltözők száma. A rendelkezésre álló adatok nem adnak lehetőséget arra, hogy pontos képet kapjunk az elvándorlók pontos összetételéről, de nagy általánosságban elmondható, hogy a mobilabb, képzetesebb fiatalok választják főként az elvándorlást. Ez tovább fokozza a települést jellemző elöregedési tendencia. Ez különösen azért is fontos, mert a város életében a fiatalok jelenléte jelenti azt a humán tőke potenciát, ami megalapozza a város fejlődését. Az, hogy a 2000 ezres évekig a vándorlási különbség pozitív tudott maradni, arra vezethető vissza, hogy ha romló gazdasági környezetben is, de a város be tudta tölteni kistérségi vezető szerepét. Azonban napjainkra a város tágabb környezetének vándorlási tartalékai kifogytak, és Kisbér lakosságát is fokozódó elvándorlás jellemzi, főként a régió nagyvárosai irányába. Érdemes megemlíteni azt, az erre az időszakra eső lokális változást, amit az eredményezett, hogy 2002-ben Ászár különvált Kisbértől. Jól látszik, hogy az elmúlt években szinte kizárólag Ászár tudott folyamatos pozitív bevándorlási egyenleget hozni. Ez többek között azt is jelenti, hogy sokan vannak azok a kisbéri lakosok, akik az elmúlt években Ászárt választották lakóhelyüknek.

A következő 10-15 évre vonatkozóan azt lehet feltételezni, hogy a természetes fogyás mértéke jelentősen nem fog csökkenni. A vándorlások tekintetében azt lehet várni, hogy rövid távon a mostanihoz hasonló eredmények fognak születni, de 15 éves távlatban reálisan lehet abban bízni, hogy újra pozitív irányt vesz a vándorlási különbség. Mindezeket összevetve 2020-2025 környékére a város népessége 5 ezer fő körülire becsülhető.

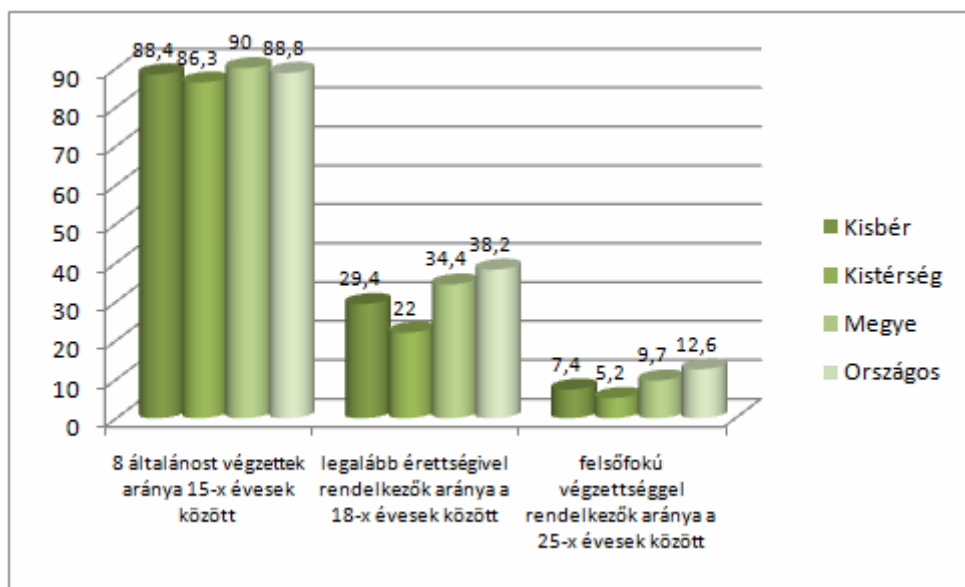
4.3.2. Kisebbségek

A város lakosságának nagyjából 5%-át teszik ki roma lakosok. A 90-es évek nehézipari és mezőgazdasági válsága a romákat érzékenyebben érintette, elsők között voltak a leépítések során. Átlagosan alacsony iskolai végzettségük miatt a munkaerő-piaci érvényesülés legtöbbjük számára elképzelhetetlenné vált, ezáltal kiszolgáltatottakká váltak az állami forrásoknak: járadékoknak, segélyeknek. Ezeket a jövedelmeket sok esetben a fekete gazdaságban egészítik ki. A roma foglalkoztatás diszkriminációja létező jelenség, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy nem mutatkozik élesebben, mint az országos átlag. A roma kisebbség körében felülreprezentáltak a munkanélküliek, az alacsony státuszú lakosok. A dolgozó romák többsége segéd-, betanított, kisebb arányban szak-, illetve önkormányzati foglalkoztatottként közhasznú munkát végez. Felzárkóztatásukra szükséges külön programok beindítása, hiszen a cél nem lehet más, mint a foglalkoztatottsági szint emelése, ami egyben Kisbér fejlődésének záloga is. Az elmúlt években látszik elindulni a városban egy új folyamat, amit szociális migrációnak neveznek. Ennek eredményeképpen a mobil és képzett, másutt munkát találó lakók költöztek el, és a város rossz állapotú nem összkomfortos házaiba nagyvárosok elszegényedett, munkanélküli roma családjai költöztek be. Jelenleg még nem beszélhetünk kritikus tömegekről, de fontos, hogy már most foglalkozzon ezzel a témával az Önkormányzat.

A városban működik Cigány Kisebbségi Önkormányzat. A szervezet működéséhez hozzátartoznak különféle (hagyományörző) programok megszervezése, oktatási és sport programok lebonyolítása. A Kisebbségi Önkormányzat és a városi Önkormányzat közötti együttműködés jónak nevezhető.

4.3.3. Képzettség - Iskolázottság

Az iskolázottsági adatoknál a 2001-es népszámlálási adatok jelentik a kiindulási alapot, hiszen azóta nem történt ilyen irányú felmérés. Az alábbi táblázat a Kisbérre vonatkozó képzettséget mutató adatokat mutatja be regionális összehasonlításban. Az eredmények azt mutatják, hogy a kistérséghez viszonyítva rendre kedvezőbb képet kapunk Kisbér tekintetében. Azonban országos és megyei összehasonlításban már lemaradást vehetünk észre. Ez a különbség az érettségivel rendelkezők arányában a leginkább tetten érhető, de a felsőfokú végzettségűek aránya is elmarad az országos adatoktól. Napjainkra biztosan módosultak ezek az arányok, de a város relatív képzettségbeli lemaradása nagyvalószínűséggel ma is fennáll. Ezt a jelenséget tovább erősíti a magasabbban képzett rétegek városból történő elvándorlása.



19. ábra: Képzettségbeli adatok

Forrás: KSH, népszámlálás

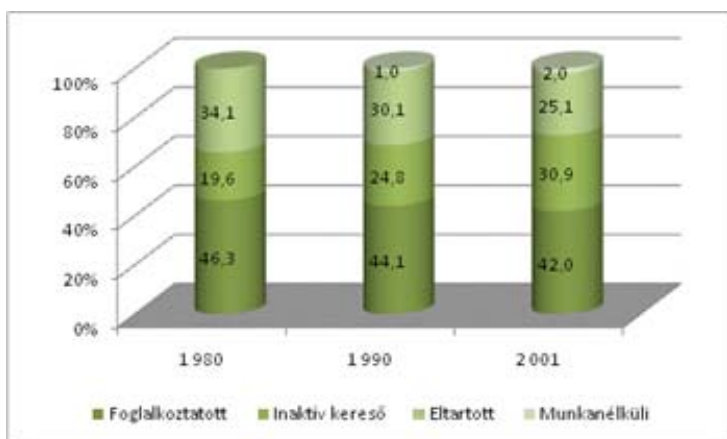
4.3.4. Foglalkoztatottak és munkanélküliek

4.3.4.1. Foglalkoztatottság

13. táblázat – Foglalkoztatási adatok összehasonlítása			
2001.	Országos adat	Megyei adat	Kisbér
Foglalkoztatott	36,2	39,2	42,0
Munkanélküli	4,1	3,0	2,0
Inaktív kereső	32,4	31,2	30,9
Eltartott	27,3	26,6	25,1

A foglalkoztatottak aránya Kisbéren, 2001-es népszámlálási adatok szerint a lakónépességben belül 42%. A munkanélküliek aránya 2%. Az inaktív keresők aránya 2001-ben 31% míg az eltartottak aránya 25% volt. Az 1990-es népszámláláshoz képest a legnagyobb változást az hozta, hogy jelentősen megnövekedett az inaktív keresők aránya, míg a foglalkoztatottak száma, illetve az eltartottak száma lecsökkent.

Ez a folyamat jól mutatja, hogy szűkül azon réteg népességben belüli aránya, akik keresetükkel el tudják tartani a lakosság fennmaradó részét. A város összehasonlítva az országos adatokkal kedvezőbb helyzetben van. A foglalkoztatottak aránya meghaladja mind az országos, mind a megyei adatokat. A foglalkoztatási arány, ami a foglalkoztatottak és a munkaképes korú népesség számának hányadosa Kisbéren 62%, míg a megyei érték 57% (országos érték 53%)



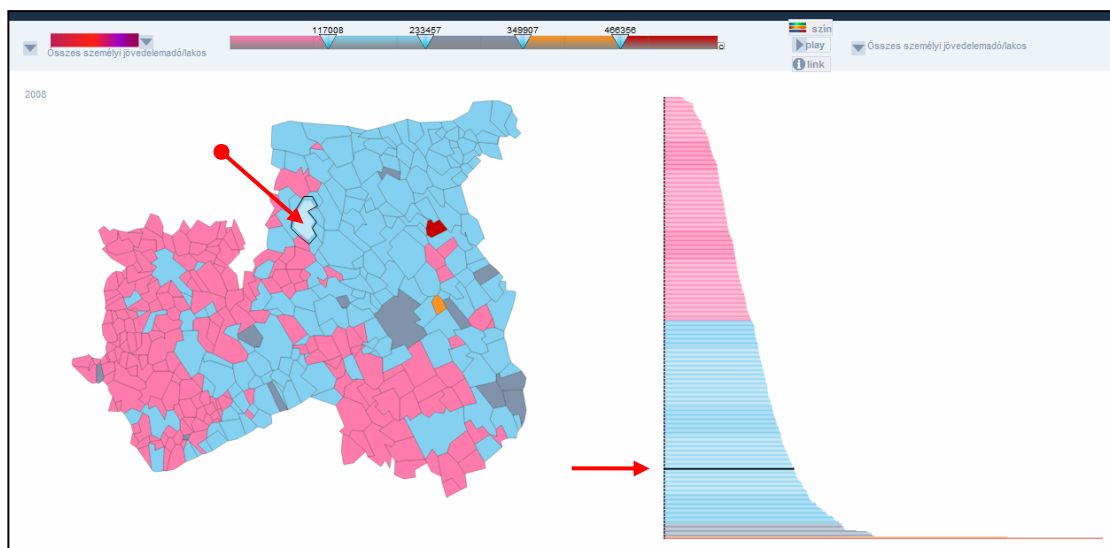
20. ábra: Foglalkoztatási adatok

Forrás: népszámlálás

14. táblázat – Foglalkoztatási adatok összehasonlítása 2.

	Kisbér				Régió			
	Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Eltartott	Munkanélküli	Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Eltartott	Munkanélküli
1 980	3 420	1 450	2 518	..	46,3%	19,6%	34,1%	
1 990	3 339	1 881	2 278	78	44,1%	24,8%	30,1%	1,0%
2 001	3 144	2 311	1 880	148	42,0%	30,9%	25,1%	2,0%

Az egy állandó lakosra jutó személyi jövedelem adó mértéke Kisbéren 2008-as adatok 172 ezer forint, ami lényegében megegyezik a megyei átlaggal. A Kistérségben belül egyértelműen Kisbér rendelkezik a legmagasabb összeggel, de a régiós átlagot jelentő 181 ezer forintos összegtől sincsen jelentősen lemaradva. A kistérség a maga 136 ezer forintos átlagával a Közép-Dunántúli Régióban az alsó harmadban helyezkedik el a kistérségi sorrendben, ezzel szemben Kisbér egész kedvező pozícióval rendelkezik a régió településeinek sorrendjét bemutató térkép tanulsága szerint.



21. ábra: Összes személyi jövedelemadó/lakos

Forrás: TEIR

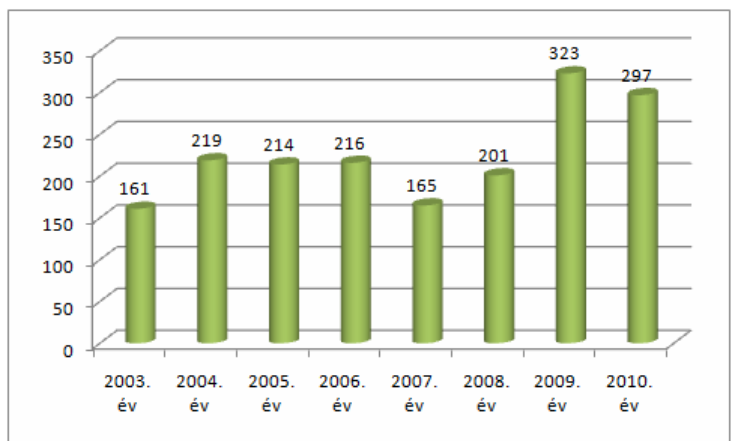
A kistérség kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzete a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat halmozottan érinti. A fiatalok - főként a felsőfokú végzettségűek - számára kevés helyi munkalehetőség nyílik - ezt jól mutatja a pályakezdő fiatalok viszonylag magas aránya a regisztrált munkanélkülieken belül -, ezért vagy ingázni kényszerülnek, vagy az elvándorlók számát növelik. A cigányság munkavállalási esélyeit alacsony iskolai végzettsége nehezíti, ezért sokuk idénymunkából, besegítő munkából, segélyekből tartja fenn magát. Nagyrészüik szakképzettsége nem áll összhangban a térségi ipari nagyfoglalkoztatók igényeivel. A női munkavállalók kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetét (kevés munkahely, a meglévők sok esetben ingázással, 3 műszakos munkarendben teljesíthető) tovább nehezíti, hogy bölcsőde sincs a településen.

4.3.4.2. Munkanélküliség

A rendszerváltást követő időszak nagy nehézséget okozott a városnak, hiszen egyszerre sújtotta a helyi foglalkoztatók megszűnte és az ingázási lehetőségek beszűkülése. A munkanélküliek száma jelentősen megnőtt. Mivel a 90-es évekbe Kisbér a foglalkoztatási potenciáját nem tudta visszanyerni, illetve a régió fejlődési zónáira nem tudott felcsatlakozni, megindult a lakosság kiáramlása a városból, ami legfőképpen a képzett munkaerőt érintette. Többek között ez a folyamat is eredményezte, hogy a város munkanélküliségi mutatója csökkent, de ezzel együtt csökkent a város humán tőkéje is. A 2000-es évek elején a Kisbéri iparterületre betelepült egy-két olyan vállalat, amik jelentősebb mennyiségű munkavállalót tudtak foglalkoztatni. Az elmúlt évek gazdasági válsága viszont ezeket a vállalatokat is rákényszerítette a létszámleépítésre. Ez is jól mutatja, hogy a jelentős számú foglalkoztatottal rendelkező cégek alacsony száma érzékeny teszi a várost a negatív gazdasági környezet hatására bekövetkező változásokra.

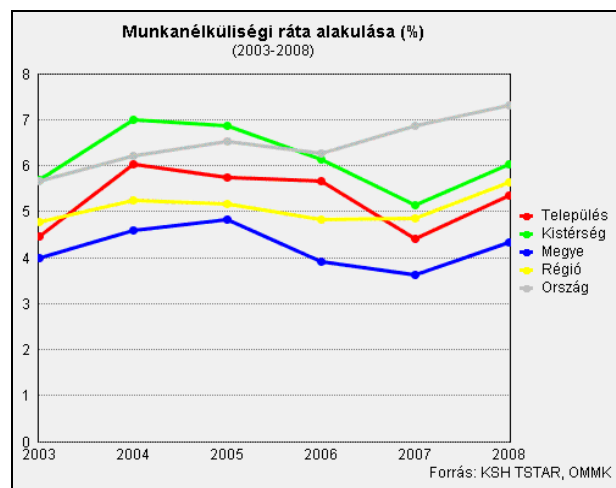
Az elmúlt évek gazdasági válsága hatására jelentősen megnövekedett a regisztrált munkanélküliek száma. Míg 2003-2008 között a munkanélküliek száma kicsivel 200 fő fölött alakult, addig az elmúlt években 50% körül emelkedett a regisztrált munkanélküliek száma és mostanra 300 körül van. Ezzel együtt a város az országos értékekhez képest kedvezőbb helyzetben van. A 2010-es adatok alapján a helyi mutató az országos érték 93-át éri el.

15. táblázat – Munkanélküliségi mutatók összehasonlítása				
2010	Nyilvántartott álláskeresők száma	Munkavállalási korú népesség (15-64) évesek	Relatív mutató	A relatív mutató országos mutatóhoz viszonyított aránya
Kisbér	297	4113	7,22	0,93
Kistérség	1033	14730	7,01	0,90
Régió	54902	784769	7,00	0,90



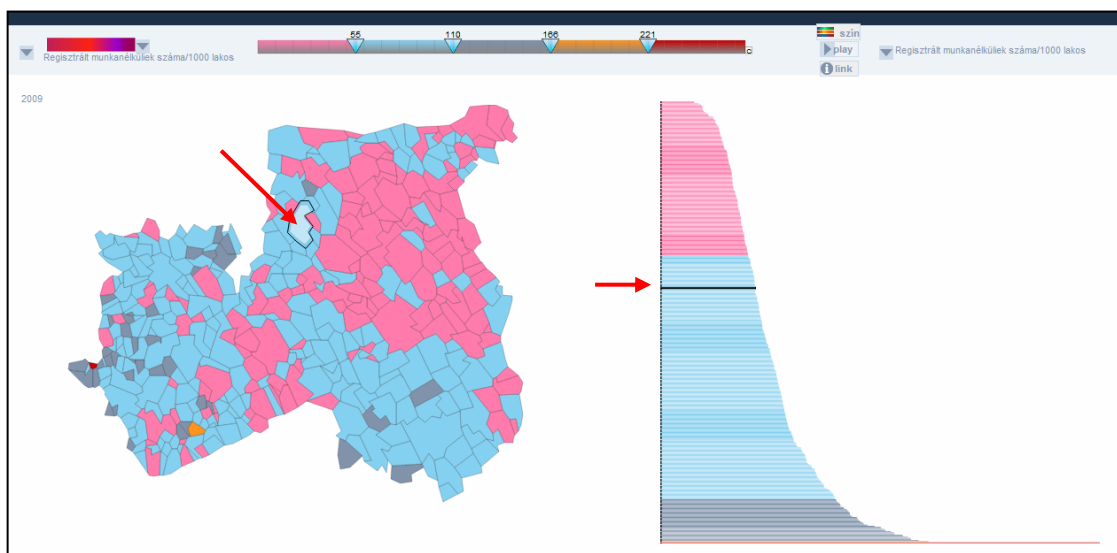
22. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma

Forrás: ÁFSZ



Forrás: KSH TSTAR, OMMK

A Kisbéri kistérség a regisztrált munkanélküliek számát tekintve Komárom-Esztergom megyén belül a legrosszabb mutatókkal rendelkezik, a régió belül is az alsó harmadba tartozik. Kisbér helyzete kedvezőbbnek mondható, a régió belül a középmezőnyben foglal, helyet.

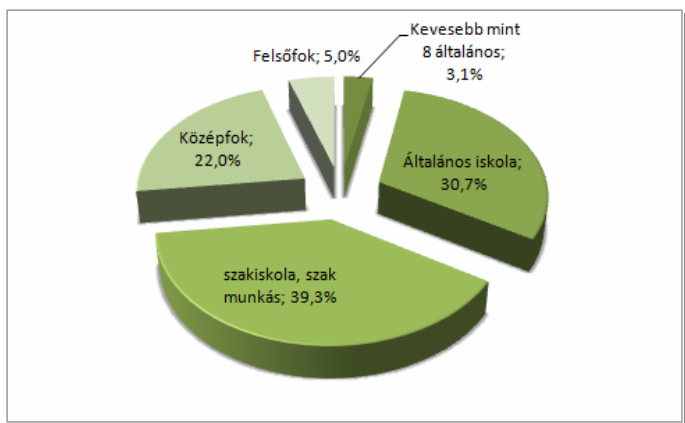


23. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma

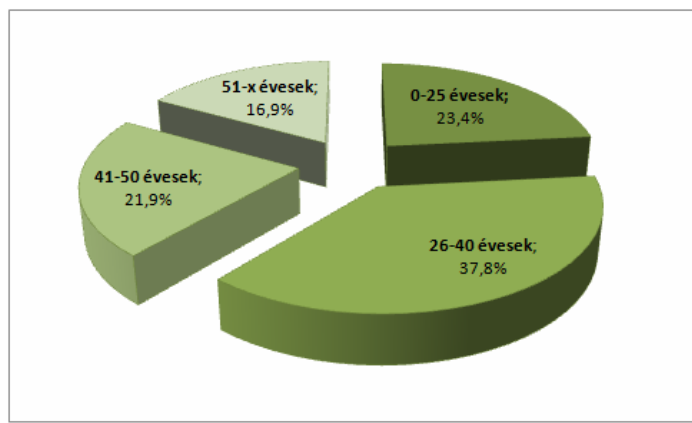
Forrás: TEIR

A regisztrált munkanélküliek harmada alacsony végzettségű, ami azt jelenti, hogy maximum 8 általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. A legnagyobb részarányal a valamilyen szakvégzettséggel rendelkezők bírnak, míg a középfokú végzettséggel rendelkezők kicsivel több mint 1/5 részt tesznek ki a munkanélkülieken belül. A korosztályos eloszlást bemutató grafikonból az olvasható ki, hogy a regisztrált munkanélkülieken belül a fiatal középkorúak százalékos aránya a legmagasabb. A pályakezdő és fiatal munkanélküliek aránya elég magasnak számít, ők teszik ki a teljes érték közel negyedét. A munkanélküliek közel hatoda 50 év feletti.

I. RÉSZ



25. ábra: Munkanélküliek végzettség szerinti



25. ábra: Munkanélküliek végzettség szerinti

4.4. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

4.4.1. Természeti környezet állapota

4.4.1.1. Földtani adottságok

Az alaphegységet jellemzően triász képződmények alkotják, de előfordulnak jura időszerű kőzetek is. A Sári Bakonyalja kistáj a Bakony karsztos fennsíkjaéhoz északon kapcsolódó, aprólékosan felszabdalt, laza üledékekből épült hegységelőtéri dombosság. A hosszanti dombvonulatok, az eróziós völgyek irányítottasága északra lépcsősen levetődő, sabsécszerűen összetöredezett alaphegységi rajzolatát tükrözik. Így a középhegységi és erre merőleges irányú hosszanti dombhátak, dinamikus formálódó eróziós völgyrendszerek, a hátaiba maródó deráziós, eróziós-deráziós völgyek, deráziós páholyok, intenzíven feltöltődő alluviális térszínek formacsoportjai, ezek területenkénti nagyfokú változékonysága jellemzi domborzatát.

A kistáj területét jellemzően agyagbemosódásos barna erdőtalajok alkotják. Többségük idősebb löszös üledéken képződött, homokos vályog vagy vályog mechanikai összetételű, kedvez vízgazdálkodású és termékenységes talajok. Kisbér környékén periglaciális és negyedidőszaki alluviális üledékeken homok mechanikai összetételű változatok is előfordulnak. Ez utóbbiak gyenge víztartó képességűek, kis szervesanyag tartalmú és gyengébb termékenységes talajok.

Az alacsonyabb löszös felszínen csernozjom barna erdőtalajok találhatók. Mechanikai összetételük homokos vályog. Vízgazdálkodásukra a gyenge és közepes víztartó és vízraktározó képesség jellemző. Túlnyomó részben szántóként, kisebb százalékban erdőként és szőlőként hasznosíthatóak. A patak völgyek alluviumán kialakult öntés réti talajok a terület csekély százalékát foglalják.

4.4.1.2. Éghajlat

Kisbér éghajlata a magyarországi éghajlati tipizálás szerint mérsékelt hűvös - mérsékelt száraz. Évente 1950 óra körüli napfény a valószínű, s ebből nyáron 780 óra körüli, télen 180-185 óra napsütés várható. Az évi középhőmérséklet 9,7 °C. A nyári félév középhőmérséklete 15,5-16,0 °C körüli. Általában április közepén a napi középhőmérséklet már eléri a 10 °C-ot, s ez az időszak mintegy 183-187 napon át október közepéig tart. A fagyoktól mentes időszak hossza 190 nap körüli.

Az évi csapadékmennyiség kevesebb, mint 600 mm, a nyári félévben 350-370 mm eső a megszokott. A 24 órás csapadékmaximum 113 mm. A téli félévben 35-40 hótakarós napra számíthatunk, 22-25 cm átlagos maximális vastagsággal. Az ariditási index 1,15. A területen az északnyugati szélirány az uralkodó, az átlagos szélsébség kevéssel 3m/s fölötti. A szántóföldi növényeknek és a nem hőigényes kertészeti kultúráknak megfelelő az éghajlat.

I. RÉSZ

4.4.1.3. Természetvédelem

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott védett természeti területek a város területén nem találhatók.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) kormányrendelet jelöli ki a Natura 2000 hálózatot, amely az Európai unió madár- és élőhelyvédelmi irányelvei alapján kijelölt területeket foglalja magában. Az előírások szerint biztosítani kell a populációk és élőhelyeik védelmét, és a területhasználatokat extenzív irányban kell változtatni. A településen nem került kijelölésre európai jelentőségű természetvédelmi terület.

A 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területeket jelöli ki, valamint felsorolja a kijelölés és létesítés szabályait. A rendelet szerint az érzékeny természeti területek bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészekre olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. A rendelet Kisbér területén "érzékeny természeti terület"-et nem jelöl ki.

A település déli-délkeleti része az Országos Ökológiai Hálózat részét képezi. A 2008. június 9-én elfogadott 2008. évi L. törvény az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításáról határozta meg az érvényes Országos Ökológiai Hálózatot.

Kisbéren a Concó-patak völgye, illetve Hánta településrészről délre eső területek az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetébe tartozik.

4.4.1.4. Zöldterületek, zöldfelületek

A települési zöldfelületek legfontosabb szolgáltatásai: csökkentik a hőmérsékletet, növelik a levegő páratartalmát, korlátozzák a besugárzást, árnyékolnak, mérséklék a szélsőségeket, megtörik a szeleket, szén-dioxidot kötnek le és oxigént termelnek, javítják a levegőminőséget, közömbösítik a légszennyező anyagokat, megkötik a szálló port, javítják a talaj tápanyagminőségét és szerkezetét, élőhelyet biztosítanak az állatvilágnak. A zöldfelületeknek meghatározó szerepe van továbbá az előnyös település-, illetve utcakép kialakításában. Kisbéren a lakóterületek telekosztása és a telkek használata következtében összefüggő zöldfelületi rendszer nem épült ki. **A meglévő zöldfelületi elemek hálózatos és szigetes jellegét** mutatnak. A hálózat elemei a közterületi zöldsávok, fásítások, vízelvezető árkok és patakok. A szigetes jelleg a településközpontban található parkosított zöldfelületek, a kastélypark, illetve a parkhoz kapcsolódó tó környezete adja. A településen a zöldterületek kifejezetten ápoltnak, gondozottnak mondhatóak, amelyek szigetszerű eloszlásuk ellenére is nagyban hozzájárulnak a település összképéhez. Fontos zöldfelületi elemet jelentenek a városban található sportpályák és temető környezete.

A közhasznú összes zöldterület 89.359 m², amely jellemzően gondozott, azonban a zöldterületek fejlesztése indokolt, hogy összefüggő zöldfelületi hálózat jöhessen létre, valamint hogy ezek minőségi kialakítása révén a városkép kedvezően alakuljon. Városi hiányosság, hogy **nem található a városban köztéri játszótér** (a korábbi „farönk” játszótér nem felelt meg a jelenleg érvényben lévő jogszabályoknak, s rongálások miatt, további balesetveszély miatt le kellett szerelni), így a gyerekek az iskolai és óvodai foglalkozások után nem élvezhetik a játékeszközök élettani hatásait - sok esetben rákényszerülnek a szülők arra, hogy a szomszédos települések játszótereire vigyék a gyerekeket kikapcsolódni.

Egységes védendő fasor található a vasútállomásra tartó Köztársaság út mellett, illetve a vasút nyugati oldalán a Perczel Mór utcában. A településközpontban a főbb közlekedési utak mellől hiányoznak az egységes fasorok. Fontos zöldfelület szempontból a településhez nyugaton kapcsolódó Vencserdülő és Újszőlő területe, ahol a „szőlőhegy”, hagyományos kiskertes mezőgazdasági művelés a jellemző. Kisbér területén a közterületek és a magánporták gondozottak, a köztisztasági helyzet megfelelő.

A településhez tartozó halas-, illetve horgászó szintén jelentős rekreációs- és zöldterületnek számít. A nyugodt, idilli környezetben elhelyezkedő horgászó az egész régióból vonzzák a horgászat szerelmeseit.

4.4.1.5. Környezeti elemek és rendszerek

Levegő

A településen a légszennyezőanyag-kibocsátást a lakossági és intézményi fűtés, a közlekedés és az egyéb (ipari-mezőgazdasági) tevékenységek emissziója határozza meg. Említést kell tenni a biológiai allergének, elsősorban a parlagfű elterjedésének visszaszorításáról is, mely közegészségügyi szempontból nagy fontosságú. Összességében megállapítható, hogy Kisbér település levegőminőségi helyzete elsősorban a tranzitforgalom miatt nem kielégítő.

A város területén komoly ipari légszennyező forrás nem található. A jelenleg működő pontforrások emissziója a környezetvédelmi hatóság következetes munkája eredményeként jelentős mértékben csökkent és várhatóan a jövőben tovább javul a helyzet. Előbb-utóbb maguk az üzemeltetők fognak az előírásoknak megfelelő technológiákat alkalmazni. Természetesen ebben az esetben is lesz légszennyező-anyag kibocsátás, remélhetőleg minden esetben határérték alatti. Jelentősebb porkibocsátás van Kisbéren az időszakosan működő terményszárítóknál. A téglagyárnál a technológiai hőtermelésből adódik magasabb nitrogén-oxid kibocsátás.

Jelentős légszennyezés forrás a városi közlekedés, a 81. sz. főút átmenő forgalma. A kamionforgalom országosan is jelentős. A közlekedési eredetű emissziók főként a levegő nitrogén-oxid és szén-monoxid terhelését növelik. Az elmúlt időszakban bevezetett, a közlekedéssel és a gépjárművekkel kapcsolatos műszaki és környezetvédelmi szabályozások hatására a gépjárművek légszennyezőanyag kibocsátása kis mértékben csökkent. A nagymértékű tranzitforgalom következtében csúcsidőben a város túlterhelt pontjain, a belváros egyes részein - a Komáromi út Batthyány park - 13. számú út között hozzávetőleges vonalszennyezés - észrevehető légszennyezés tapasztalható.

A lakossági és intézményi fűtés légszennyező szerepét jelzik a fűtési időszakban megemelkedő légszennyezettségi értékek. A településen gázvezeték-hálózat található, a lakosság rákötési aránya 70% körüli, a fennmaradó 30% a hagyományos fatüzelést alkalmazza. Ez a fűtési mód a fűtési időnyben elsősorban a levegő SO₂ és szilárd anyag terhelését növeli, és hozzájárul a szén-dioxid emisszióhoz is. A levegőtisztaság-védelmi elvárásokkal összhangban szorgalmazni kell a településen a lakosság minél nagyobb arányú rácsatlakozását a gázvezeték-hálózatra.

A várost körülölelő mezőgazdasági területek, a földutak, területi forrásai a városban mérhető legjelentősebb légszennyező komponensnek, a szálló pornak.

Az utóbbi években egyre több embernél jelentkeznek a növényi pollenek - főként parlagfű - által okozott allergiás jellegű megbetegedések. A pollenek számának alakulását jelentősen befolyásolja a gondozatlan, parlagon hagyott területek kiterjedése. A száraz időszakokban a levegőben jelentősen megnőhet a pollentartalom. Kisbéren eseti jelleggel végeznek parlagfű irtást.

Kisbéren a lakosság háztáji állattartást folytat - főként baromfi és sertéstartást -, azonban ez egyre kevésbé jellemző.

Felszíni vizek

Kisbér vizei a Concó (47 km, 507 km²) vízgyűjtőjén helyezkedik el, a vízfolyás végső befogadója a Duna. A települést észak-déli irányban több vízfolyás is átszeli: Kútdűlői árok, Battyán ér, Török Bálint ér, Kisbéri ér, Nagybéri-árok, Vízjárasi adatok részben a tájhatáron túli helyekről vannak. Árvizek többsége tavasszal, kisvizeik ősszel szokásosak. A város területén vagy közvetlen határában összesen hat tó található, a belterületi Nagy tó (3,2 ha). A tavak többsége patakok felduzzasztásával létrejött víztározó, halastó, amik rekreációs és üdülési funkciónak is helyet adhatnak. A fentiekben túl az anyagnyerőhelyek területén további vízállásos területek alakultak ki.

Kisbéren több csatorna, ér halad keresztül tavakkal, melyek befogadják a lehullott és el nem szivárgott csapadékvizeket. A domborzati viszonyok és a kevésbé vízáteresztő talajok miatt a csapadék lefolyása gyors, emiatt az élővizek vízjárása is szélsőséges.

Az élővízfolyásokból hatósági vízmintavételek a kis vízhozamok miatt nincsenek. Nincs talajvíz mintavétel a keményítőgyár megszűnése után a szennyvízszikkasztó környezetében, az 1992-ben átadott kommunális hulladéklerakónál sem. Így a vízminőség változását nem lehet figyelemmel kísérni.

I. RÉSZ

Felszín alatti vizek

A kistájon összefüggő talajvízszint csak a völgyekben (2-4 m között) és az északi peremrészekben (4-6 m között) található. Túlnyomóan kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Keménysége 15-25 nk^o, szulfáttartalma 60 mg/l alatt van. A nitrátosodás helyenként előfordul. A rétegvizek mennyisége a mélyebb rétegek gyenge tározó képessége miatt csekély. A kutak száma kevés. Mélységük esetenként elég nagy, de a kitermelt vízhozamok mérsékeltek.

Kisbér és környékének nagy része szennyeződésre erősen érzékeny terület. Részben a talajvíz felszínhez való közelsége és a talaj szemszerkezete miatt. Ennek hatása a talajvíz és az élővizek szennyezettsége, magas nitrát-tartalma. A Batthyány patak vize már szennyezetten érkezik a területre.

Ivóvízvédelmi szempontból Kisbér és Hánta a kevésbé érzékeny vízvédelmi övezetbe tartozik. A felszíni talaj- és talajvízszennyezés forrásait fel kell számolnunk, hiszen a lassan lefelé szivárgó felszíni szennyezés évtizedek alatt elérheti a mélységi vizeket. A vízbázisok elszennyeződése esetén a jelenleginél nagyságrendekkel költségesebben volna biztosítható a város ivóvíz ellátása.

Kisbért a 27/2004. (XII.25.) KVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából „érzékeny” területre sorolja be. A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet melléklete nem sorolja a települést a nitrátérzékeny területek közé.

Talaj

A talajszennyezés a lakossági szennyvizek helytelen gyűjtéséből, a mezőgazdasági területek túlzott vagy helytelen műtrágyázásából, illetve a helytelen szennyvízkezelési eljárásokból adódhat. A talajok mezőgazdasági eredetű elszennyeződése nem számottevő, feltehetően jelentősen alatta marad az intenzív művelésbe vont nagyüzemi mezőgazdasági területek esetében mérhető értékeknek. Veszélyt jelentenek a talajra a csatornázatlan külterületek, ahol a keletkező szennyvizek kezelése túlnyomórészt szikkasztással történik. Ez gyakorlatilag a talaj és talajvizek direkt fekáliás szennyezése.

A szennyvízcsatorna hálózat Kisbéren már kiépült, 80% körüli, az ingatlanok bekötése folyamatos, így a talaj és talajvízszennyezés csökkenése várható.

Zaj és rezgés

A közlekedés- és gépjárműforgalom, légszennyezéshez hasonlóan, a legjelentősebb zajforrás is. A zaj- és rezgésterhelés a forgalomnövekedéssel arányosan alakul és az épületekben is jelentős károkat okozhat. A város fontos közlekedési csomópont. Forgalomszámlálási adatok alapján a legnagyobb forgalom a 81. sz. főközlekedési út belterületi szakaszán van. A közlekedésből származó zajterhelés a települést érintő összekötő utak mentén a zajterhelési határértéket meghaladó mértékű. A közúti forgalom okozta zaj- és porterhelés műszaki zajcsökkentő létesítmények alkalmazásával, illetve a területen fa- és cserjesávok, védő erdősávok telepítésével csökkenthető.

Kisbér település közigazgatási területén üzemi tevékenységből eredő zajemisszió miatt a Környezetvédelmi Felügyelőség tudomásunk szerint nem indított eljárást.

Gondot okoz alkalmanként, a belvárosban egyes vendéglátóipari egységek, szórakozó helyek, bizonyos rendezvények esetében az éjszaka megengedett zajszint betartása. Ez első sorban hatósági és csak másodsorban műszaki-technikai probléma, következetes önkormányzati munka esetén a megoldás csak idő kérdése.

A földrengések, földrengések időszakonként jelentős károkat okoznak. A legutóbbi 2011. évi földrengés megrongálta a településközpontban álló római katolikus templom épületszerkezetét, illetve kisebb sérüléseket okozott a lovarda épületegyüttesében.

Élőlények

A kistáj a Pannóniai flóratartomány Dunántúli-középhegység (Bakonyicum) flóraidékének Vértés és Bakony flórajárásába (Vesprimense) tartozik. A flórajárást a zonális vegetáció nagy változatossága jellemzi. A kistáj természetes körülmények között csaknem teljesen erdővel borított lenne, mára az erdőtakaró felszakadozott. A megmaradt erdők között sok a jellegtelen, fajszegény állomány. A természetesebb állományok többnyire üde, gyertyános erdők, kocsányos és/vagy kocsánytalan tölgyel.

I. RÉSZ

Meghatározó tájhasználati mód a mezőgazdasági tevékenység, azon belül a szántóföldi növények termesztése és az erdőgazdálkodás. Az erdészetileg kezelt területeket zömmel fiatalkorú keménylombos erdők fedik. A mezőgazdaságilag termesztett növények közül a búza (25-40 q/ha), az őszi árpa (25-30 q/ha), a kukorica (35-60 q/ha) és a cukorrépa (150-400 q/ha) jelentősebb. Jelentős tájhasználati elemet jelentenek a Concó patak felduzzasztásával létrehozott halastavak.

4.4.1.6. Környezeti kockázatok

- A településen áthaladó közlekedési forgalom zaj-, rezgés, valamint levegővédelmi szempontból terhelést jelent. A közlekedésből származó terhelés műszaki létesítmények mellett forgalomtechnikai beavatkozásokkal csökkenthető;
- Az emberi egészséget veszélyeztető koncentrációk egyik szennyezőanyag tekintetében sem fordulnak elő. A SO₂ emisszió csak a fűtési idényben éri el a megengedett határértéket, amelynek további javítása érdekében a település ösztönzi a lakosság minél nagyobb arányú rácsatlakozását a gázvezeték-hálózatra (fűtés);
- Az elmúlt évtizedekben a szántóföldek között lévő, kis kiterjedésű természetközeli állapotú élőhelyek és a vízfolyások menti ligetek a mezőgazdaság áldozatául estek. Az intenzív mezőgazdasági tevékenység veszélyeztetheti a természeti környezetet. Napjainkra felértékelődött az ökológiai folyosók és az ökológiai regenerációra alkalmas területek szerepe. A vízfolyások ill. tavak, valamint a természetvédelmi érdekek szempontjából kiemelt területek mentén a talaj és a vízminőség védelemének érdekében korlátozni kell a mezőgazdasági használatot, valamint törekedni kell erdők, rétek, gyepterületek kialakítására;
- Miközben a vezetékes vizet fogyasztók aránya közel 100%, a szennyvízelvezető-rendszer bekötési aránya 84,2 %. A szennyvízbekötés nélküli ingatlanokon a települési folyékony hulladék egyedi közműpótlóban történő nem megfelelő gyűjtése, szikkasztása potenciális veszélyt jelent a felszín alatti vizek minőségére;
- A vízfolyások medrének nem megfelelő karbantartása, a kaszálások elmaradása a vízfolyások egyes szakaszain a vízszállító képesség csökkenését okozhatja;
- A térségben, így a településen az elmúlt időszakban jelentősebb földmozgás következett be, mely megrongált egyes lakó-, intézményi- és közösségi épületeket;
- Kisbéren egy bezárt, rekultivációra váró települési szilárd hulladéklerakó található. Ez elsősorban a talajra és talajvízre jelent veszélyt, mivel műszaki védelem hiányában a szennyezőanyagok az esővízzel kimosódhatnak.

4.4.2. Épített környezet

4.4.2.1. Városszerkezet

A város térszerkezete már az 1700-as években kialakult, öt utcából álló sugaras szerkezetű, amely az évek során a Kisbéri csatornáig és a vasúti sínekig terjeszkedett. Kisbér mai településszerkezetét, városképét alapjaiban meghatározták a Batthyány-család építkezései. A 18. század végén a főúri kastély köré a kor szellemében építendő tájképi kert kialakítását akadályozták a közelében lévő jobbágyporták, és ez adta az indokot a település központjának áthelyezésére a Győr-Székesfehérvár, Veszprém-Komárom közutak kereszteződésébe. A település meghatározó, fontosabb útjai azonosak a 19. században kialakult útvonalakkal. A város központját a Batthyány tér - angolkert - Széchenyi utca és környéke alkotják. A 19. század első éveiben már meg lehetett találni a kisbéri angolkertben minden olyan értékes kertépítészeti elemet, amely a kor legigényesebben kialakított tájképi kertjeiben fellelhető volt. Kisbér településszerkezete a sugaras rendszerű, mivel a településszerkezet fejlődését nem akadályozta domborzati és egyéb geomorfológiai viszonyok a vízrajzi adottságokon kívül, ezért viszonylag szabályos utcaszerkezetű város tudott kialakulni.

Kisbéren a hagyományos falusias jellegű telekhasználat, családi házas beépítés mellett az utóbbi évtizedekben több utcában megjelent a kertvárosias, kisvárosias jellegű, társasházias beépítési forma.

A település egyes területeire - különösen Hánta településrészre - jellemző a falusias környezet, a hagyományos, nagytelkes lakóháztípusokkal; melyek általában előkert nélküli, északi vagy keleti oldalhatáron álló fésűs beépítések, soros, illetve hajlított házas jellegűek. Előkerttel csak az elmúlt években kialakított utcák esetében találkozunk. A településközpont városiasodó jellegét tükrözi a zárt sorú beépítési mód és a több helyen megjelenő kétszintes beépítés, a központban megjelenő intézmények, s ennek megfelelő kialakítású épületek.

I. RÉSZ

A lakóépületek sokfélesége híven tükrözi a lakással, lakóépülettel kapcsolatos történeti fejlődést, mind a történelmileg kialakult hosszházas/soros (utcavonalra merőleges), és a hajlított házas (utcával párhuzamosan befordított), valamint a későbbi korok termékeként a sátor- és nyeregtetős „kockaház” lakóépület típus megtalálható. A beépítést tarkítja a melléképületek igen változatos, oldalhatár menti, illetve arra merőleges, valamint kétsoros beépítés.

Az újabb beépítésű területeken, szabályozott utcákban, kisebb telkeken oldalhatáron- vagy szabadonálló lakóépületek és több lakásos iker és társasházak találhatók. A második világháborút követő időszak sajátos településépítészeti elemeként megjelentek a településközpontban 3-4 szintes társasházak „idegen testekként” az angolkertben.

Hánta településrész lakóterületeit a hosszan elnyúló lakótelkek a jellemzők. Az telekre az oldalhatáron álló, valamint ritkán szabadonálló beépítési mód jellemző.

Kisbér helyi építési szabályzata rögzíti a település épített környezetével szemben támasztott követelményeket, amelynek többek között a település hagyományos építészeti karakterének megőrzése is célja.

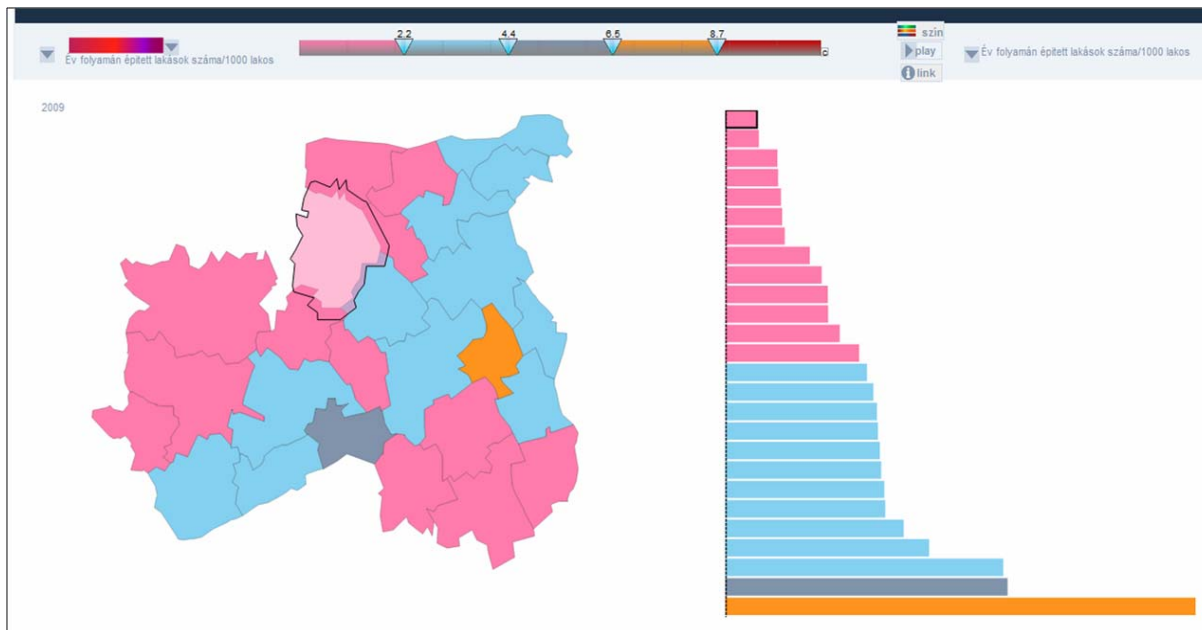
4.4.2.2. Építészeti értékek

A város területén több **műemlék** található a településközpontban, mely kapcsolódik az egykori uradalmi központhoz, illetve a lovarda együtteséhez.

16. Táblázat – Műemléki védettség alatt álló épületek, szobrok listája		Forrás: Kisbér Város Önkormányzata	
Megnevezés	Helyszín	Hrsz	
1. volt Batthyány kastély épülete	Szabadság park	1068	
2. Volt Magyar Királyi Lovarda épülete	Szabadság park	1598, 1599/1, 1071	
3. Wenckheim Béla lovasszobra	Szabadság park	1071	
4. Kozma Ferenc mellszobra	Szabadság park	1068	
5. Törzsmének emlékoszlopa	Szabadság park	1071	
6. Rk. Templom	Batthyány tér	105	
7. Rk. Plébániahivatal	Batthyány tér	107	
8. Pékház	Deák Ferenc u. 4.	1074	
9. Nepomuki Szent János Szobor	Szent János tér	808	
10. Evangélikus templom	Hánta	52	

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 8/2011 (III.29.) számú rendeletben meghatározta a Helyi Építési Szabályzatot, melyben kiemelten kezeli településképi szempontból, történelmi hagyományból az épített értékek védelmét. A rendelet mellékletében megtalálhatóak a helyi védelemre érdemes épített értékek. Helyi védelemre javasol a rendelet 45 épületet, egyéb épített értéket. A város jelenleg nem rendelkezik helyi értékvédelmi rendelettel, azonban 2012-ben tervezi a helyi jogszabály megalkotását, mellyel a helyi értékek védelmén túl megfelelő forrásokat biztosít az értékek megóvása, felújítása érdekében. Kisbér területén **több ismert régészeti lelőhely** is található.

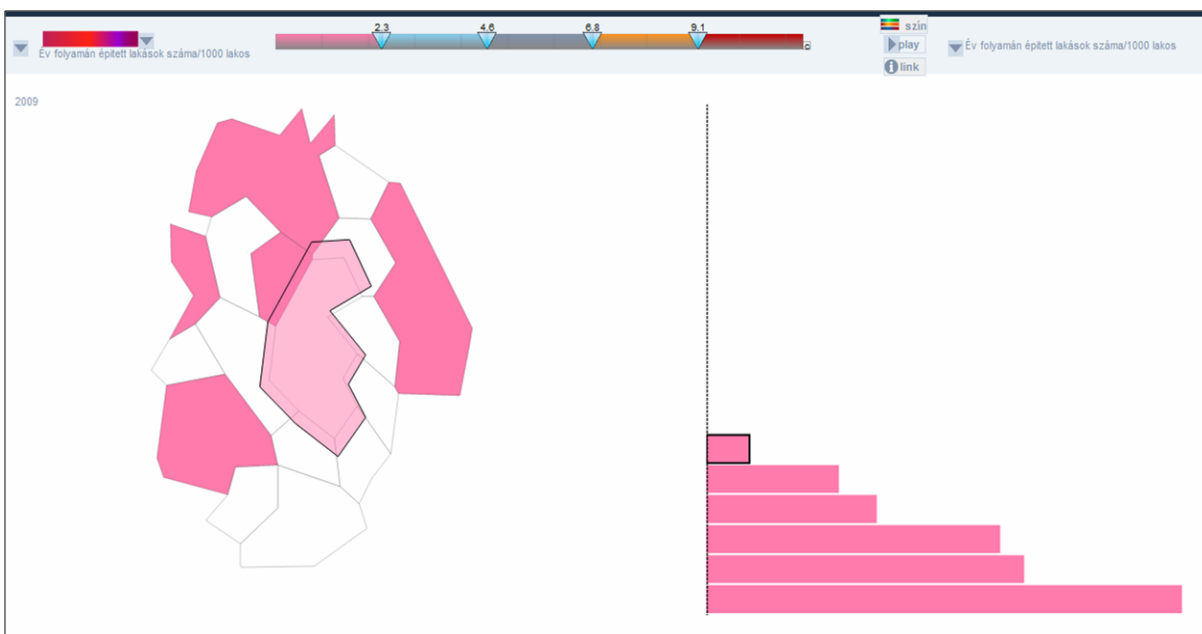
4.4.3. Lakásállomány



26. ábra: 2009-ben épített lakások száma ezer lakosra a régióban

Forrás: TEIR

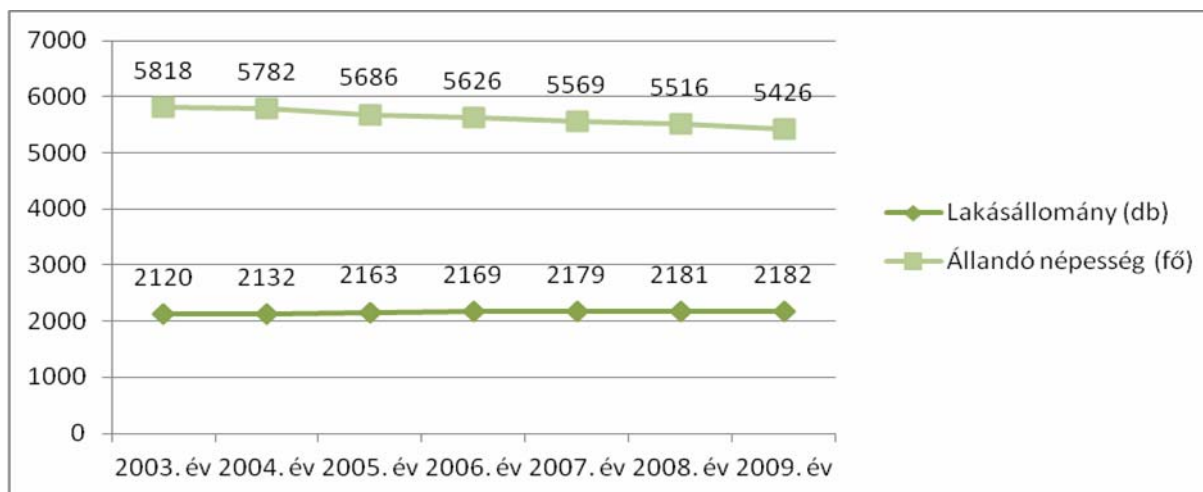
A Kisbéri Kistérségben nagyjából **stagnál a lakásépítések száma**, hiszen a 2009-ben mindössze 0,5%-kal bővült a lakásállomány. Ezzel a legrosszabb lakásépítési mutatóval rendelkező kistérség a Középdunántúli régiójában. Az adatok alapján az elmúlt években mind a kistérség, mind a város nagyon alulprodukált.



27. ábra: 2009-ben épített lakások száma ezer lakosra a kistérségben

Forrás: TEIR

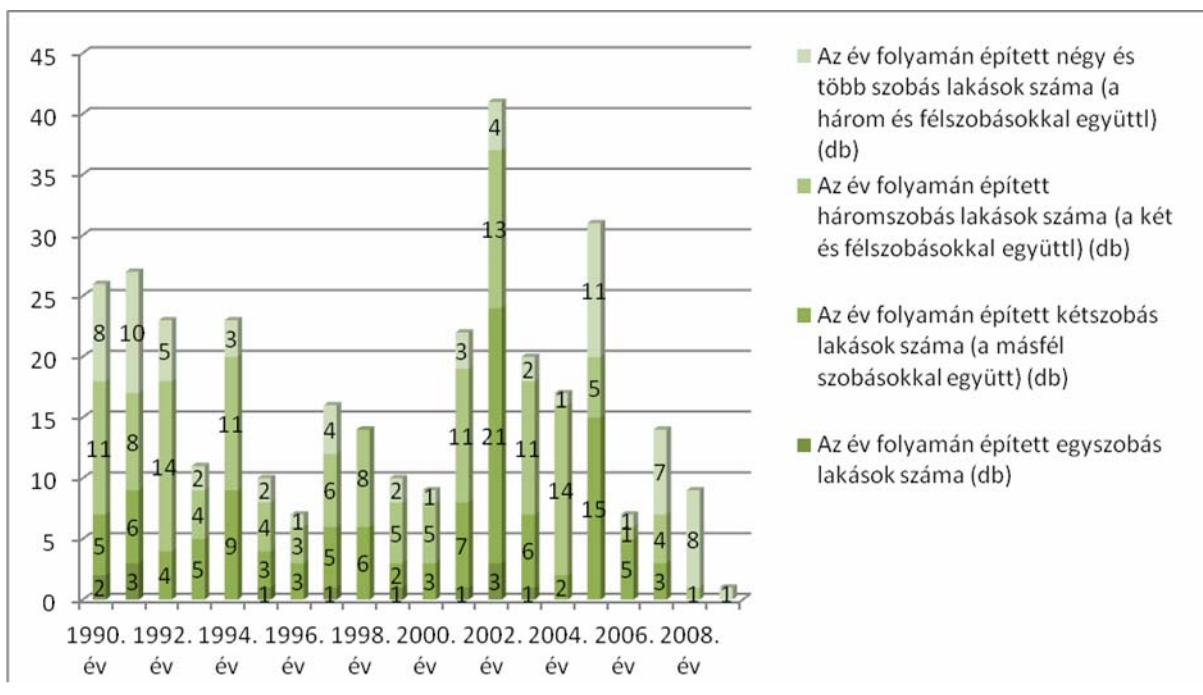
Ha a lakásépítési trendeket nézzük, azt tapasztalhatjuk, hogy 1990 és 2001 közötti időszakban a lakások száma bővült a városban. Az ezt követő időszakban, Ászár 2002-es különválását követően viszont teljesen megállt a lakásépítési hajlandóság. Mind a megszűnő, mind az épített lakások száma elhanyagolható. A lakónépesség számának 2003 óta tartó csökkenése mellett is növekedni tudott enyhe mértékben a lakásállomány. A város lakásállománya 2179 lakás (KSH 2009), ami 2003 óta 60 db új lakást jelent. Jelenleg korlátozott számban lehet új építési telekhez jutni, bár a hatályos településrendezési terv új lakóterületek kialakítására ad módot a város több részén is.



28. ábra: A lakások és lakott üdülők számának és a lakónépesség változásának időrendi alakulása

Forrás: TEIR

A településen jelenleg mintegy 2182 lakás található, melyek közül közel azonos a háromszobás (36,1%) és a kétszobás lakások (36,4%) aránya. Jelentős még a négy vagy többszobás ingatlanok száma (20%) kétszobás lakások aránya (30%), míg az egyszobás lakások aránya a többi kategóriához képest elenyésző (7,5%).

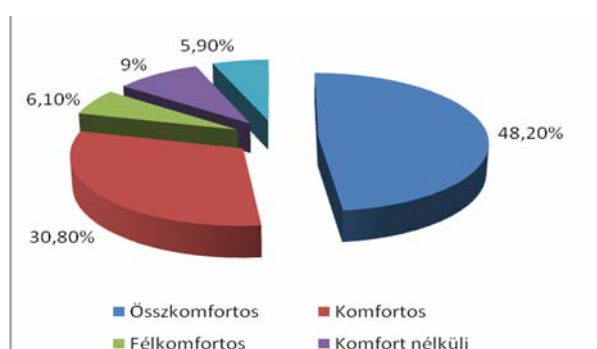


29. ábra: Az épített lakások szobák száma 1990-től szobaszám szerint

Forrás: TEIR

A lakásállomány komfortfokozatát tekintve az alábbi táblázat alapján megállapítható, hogy a város lakásainak közel fele összkomfortosnak minősíthető. A komforttal rendelkező lakások száma szintén jelentős 30,8% körüli. A félkomfortos, komfortnélküli és szükséglakások száma 150-250 között mozog.

17. Táblázat – A városi lakásállomány komfortfokozatának alakulása <i>Forrás: KSH</i>		
Megnevezés	2001	
	Lakások száma (db)	Lakások megoszlása (%)
Összkomfortos	1311	48,2
Komfortos	837	30,8
Félkomfortos	165	6,1
Komfort nélküli	244	9,0
Szükséglakás	158	5,9
Összesen	2715	100,0



30. ábra – A városi lakásállomány komfortfokozatának alakulása

Miután a lakások (épületek) közel 60%-a 1960 előtt épült, azok megújítása, komfortosítása elengedhetetlenül szükséges. A folyamatban alapvető szempontnak kell lennie a települési és építészeti értékek megőrzésének.

18. Táblázat – A város lakásállománya építési év szerint <i>Forrás: KSH,</i>							
Építés éve	-1919	1920-1944	1945-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-2001
Lakóegységek száma	196	308	401	447	603	575	185

A településen életveszélyesnek minősített lakás nem található.

Önkormányzati lakásállománya jelenleg 42 lakás:

- 2 x 6 db sorházi lakás a Perczel Mór utcában a vasút mellett és a Vásártérnél (az általános iskolánál), kb. 42 m² területtel, kicsi kerttel.
- 12 lakás a Batthyány kastély mellett, ez 1 emeletes épület 1,5-3 szobás bérlakásokkal. A lakásokat nemrég felújították, a fűtést korszerűsítették.
- 3 + 2 db 1,5-2 szobás lakás két különálló, irodaházból átalakított földszintes épületben a vasút közelében.
- 2 db rossz állapotú lakás a gimnázium mellett tartós bérletben.
- 2 db bérlakás a Batthyány téren honvédségi kijelölési joggal.
- 9 db komfortos és komfort nélküli szükséglakás a Deák u. 71-ben a volt malom épületében.

4.4.4. Települési környezet infrastruktúra

19. Táblázat – Közmű ellátottság <i>Forrás: KSH (2009), Kisbér Város Önkormányzata</i>			
Megnevezés	Háztartási vezetékesgáz-fogyasztó lakás, %	Közüzem vízhálózatba bekapcsolt lakás, %	Közüzem szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakás, %
Kisbér	71,4	96	86
Kistérség	58,1	90,4	48,5
Komárom-Esztergom megye	46,4	94,7	80,2

20. Táblázat – A műszaki infrastruktúra kiépítettsége és bekötöttség aránya <i>Forrás: Kisbér Város Önkormányzata</i>			
Megnevezés	Kiépítettség	Bekötöttség	
	Hossza (km)	Db	Aránya (%)
Ivóvíz hálózat	69,7	2093	96
Szennyvízcsatorna	47,3	1872	86
Villamos-energia	34,47	2460	112
Közvilágítás	34,52	835	100
Gázhálózat		1558	71,4
Telefonfővonalak		1411	64,7
Kábeltévé		760	34,9
Hulladékszállításba bevont lakások száma	-	1960	89,9

A város közműellátottsága kiválónak mondható. A településen a vezetékes ivóvíz, csatorna és gázszolgáltatás megoldott, a lakások jelentős része rácsatlakozott a hálózatokra. A lakóterületeken kívül az ipari területek is megfelelően ellátottak közművekkel.

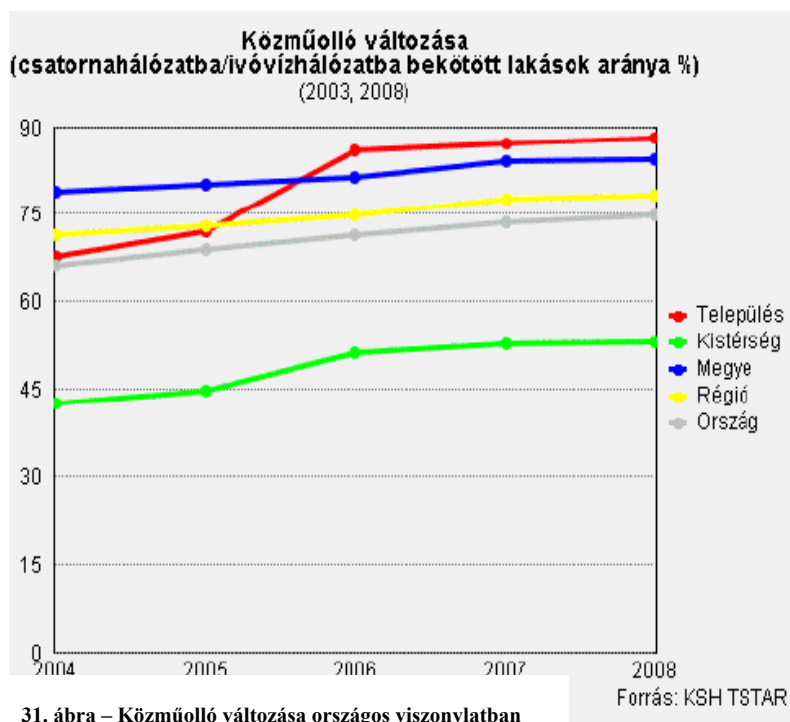
4.4.4.1. Vízvezetés

Kisbéren több csatorna, ér halad keresztül tavakkal, melyek befogadják a lehullott és el nem szivárgott csapadékvizeket. A domborzati viszonyok és a kevésbé vízáteresztő talajok miatt a csapadék lefolyása gyors, emiatt az élővizek vízjárása is szélsőséges. Kisbér vizei a Concó (47 km, 507 km²) vízgyűjtőjén helyezkedik el.

A településen elválasztott rendszerű csapadékvíz csatornahálózat nincs kiépítve. A keletkezett csapadékvizeket az útfelületről jellemzően csapadékvíz-elvezető - nyílt vízfelszínű árkokkal vezetik el. Kisbér központjában fedett csapadékvíz-elvezető árkok találhatók, melyek elszikkasztással vezetik el a csapadékvizet. A településen annak ellenére nincs kiépített csapadékvíz csatornahálózat, hogy a város területén vízfolyások és tavak találhatók nagyobb területen, amelyek a gravitációs elvezetés lehetőségét hordozzák, illetve kínálják.

Az urbánus megjelenés igénye - különösen a városközpont környezetében - kikényszerítheti annak megépítését. A vízvezetés megoldása különösen az utóbbi évtizedek szélsőséges időjárási viszonyai indokolják, amelyek nagyban hozzájárulnak az ilyen jellegű károk és rongálódások elkerüléséhez.

4.4.4.2. Ivóvíz- és szennyvízhálózat



31. ábra – Közműöllő változása országos viszonylatban

Kisbéren a komfortos közműellátás legfontosabb eleme, a vezetékes ivóvíz ellátás megoldott. A vízellátó hálózat 100 %-os szintre kiépítettnek tekinthető: az ivóvíz vezeték minden utcában megépült, a háztartások 96%-a bekapcsolt a közüzemi vízhálózatba. Kisbéren a vezetékes ivóvízhálózatot az 1960-as években kezdték kiépíteni, a hálózat hossza jelenleg 69,7 km. Hántán 1987-ben kezdték el bővíteni a vízvezeték-hálózatot.

A város ivóvíz ellátása a tatabányai vízbázison alapuló TORV-BIRV rendszeren keresztül történik. A vízellátó rendszer két fő vízbázisa a Tatabányán található XV/C vízkivételi mű. A vízműutak vízminősége a Vízügyi Igazgatóság adatai alapján megfelelő. Az ivóvíz szolgáltatója az Észak-dunántúli Vízmű Zrt. Kisbér és Hánta településrész vízellátása e hálózatról biztosított. A városban található téglagyár önálló vízbázissal és vízvezetéssel rendelkezik, nem kapcsolódik a regionális hálózathoz.

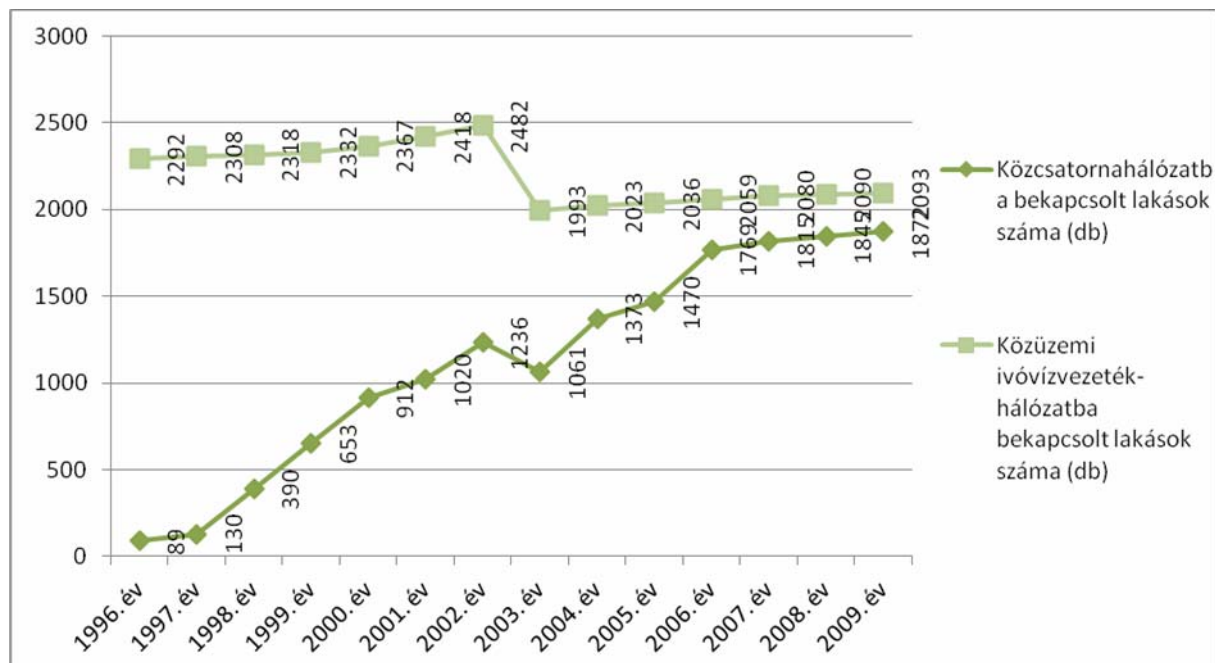
Az ivóvízhálózat építési időszakban a csőhálózat anyaga azbesztcement nyomóvezeték, az út alatti átvezetéseknel acél csővezetékot használtak, mely gyakori meghibásodáshoz vezetett. Meghibásodások esetén, illetve a hálózat bővítésekor az altalaj mozgásainak, az agresszív talajvíznek ellenálló KM_PVC csőrendszert alkalmaznak.

Lényeges momentum viszont, hogy 2009-ben a lakások 96%-a rendelkezett ivóvíz-hálózati csatlakozással. Ez az igen jó arány némileg felülmúlja a 2009-es megyei 94,7%-os és kistérségi 90,4%-os rákötöttségi átlagot.

A szennyvízcsatorna hálózat kiépítése 2002-ben befejeződött. A gravitációs alapon működő rendszer gyűjti össze a település területén található ipari és lakossági szennyvizet, amelyet a gravitációs mélypontoknál szennyvízátelő műtárgyakat telepítettek, ahonnan nyomott hálózatként épült ki a rendszer. A településen biológiai szennyvíztisztító működik a belterület északi határában. A telepen először egy ritkább ráccsal szűrik ki a nagyobb méretű fizikai szennyeződések, majd különböző kémiai és biológiai tisztítás során teljesen megtisztítják a vizet a szennyeződésektől. A már tisztított víz a Kisbéri-érbe, majd onnan a Concó patakba kerül. A szennyvíz hálózat és a szennyvíztisztító telep üzemeltetését és fejlesztését - a vízhálózathoz hasonlóan - az Észak-dunántúli Vízmű Zrt. látja el. A tisztító fejlesztése kistérségi pályázat keretében történik, mely a város mellett Vérteskőhely és Bakonysárkány szennyvíz tisztítását is biztosítani fogja.

Az **egy km ivóvízhálózatra jutó szennyvízhálózat nagysága 678 m**, ami magasabb a kistérségi és megyei átlagnál. A hálózatra való rákötöttségi arány is igen magasnak mondható. A rákötött lakások száma az önkormányzati statisztika alapján 1872 db, a háztartások 86 %-a. A településen a **közműöllő** - tehát az ivóvízhálózatba és a szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások egymáshoz viszonyított aránya - **89%-os**. Ez igen jónak számít, hiszen mintegy 60%-kal magasabb a 2008-as kistérségi átlagnál és közel 5%-kal haladja meg a megyei átlagot.

Fontos megjegyezni, hogy a szennyvízhálózat kiépítettsége és a rákötöttség aránya fontos mutatója a városiasodottság fokának, és mint látjuk, ebben Kisbér élen jár a kistérségben. A rákötések növekedése amúgy is várható, hiszen az önkormányzat a helyi adópolitikájával igyekszik nyomást gyakorolni azon lakás-tulajdonosokra, amelyek a lehetőség ellenére nem csatlakoztak rá a hálózatra.



32. ábra – Közműöllő változása a városban

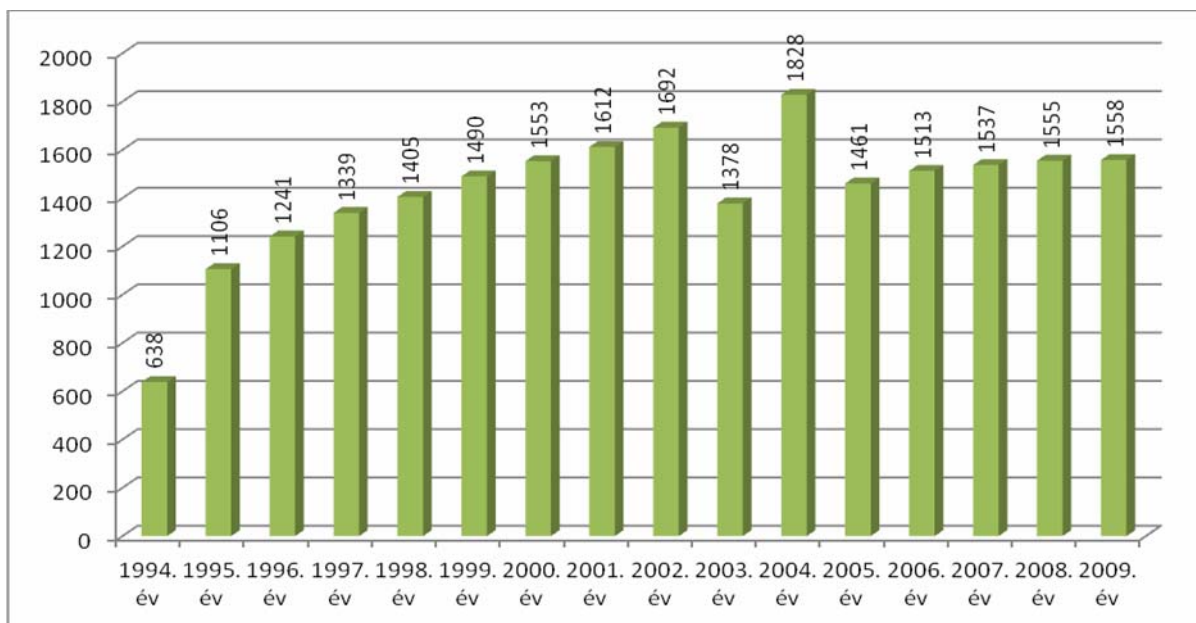
4.4.4.3. Áramszolgáltatás

A településen az áramszolgáltatást az E-ON Észak-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. biztosítja. A hálózat a tervezettnél megfelelően teljes mértékben kiépült a mintegy 34,5 km hosszú rendszer, a **rákötési arány 100%-os**. A város villamosenergia ellátása három irányból, 20 kV-os szabadvezetéken keresztül történik. Kisbér villamos teljesítmény igénye 4-5 MW, ami a meglévő transzformátor

állomások kapacitásának 30-35%-a. A szolgáltatott energia mennyiségében enyhe csökkenést mutatható ki, elsősorban a háztartások alacsonyabb energiafogyasztásának köszönhető. A közvilágítás teljes körű, mintegy 700, a mai kor környezettudatos és környezetkímélő gondolkodásának szellemében energiatakarékos fényszóróból áll.

4.4.4.4. Gázszolgáltatás

A településen a vezetékes gázszolgáltatást szintén az E-ON végzi. Kisbér és vonzáskörzetének földgázellátása a Bábolnai áttadó állomásról van biztosítva, a középnyomású gázellátást a város határába telepített fogadóállomás látja le. A hálózat a tervezettnél megfelelően teljes mértékben kiépítésre került. A háztartási **rákötések aránya** 2009-ben **71%-os** volt. Az előző évek adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy ez a ráta enyhe emelkedést mutat 2005-től. Figyelembe véve azonban a kistérségi (58,1%) és megyei (46,4%) átlagot megállapíthatjuk, hogy - bár a rákötések számának növekedése kívánatos volna - a város kistérségen belül helyzete még így is igen kedvezőnek tekinthető.



33. ábra – Háztartási gázfogyasztók száma a városban

Forrás: KSH TSTAR

4.4.4.5. Elektronikus hírközlés

Kisbér a T-Com szolgáltatási területén található. Tatabánya primer központon keresztül kapcsolódik az országos hálózatba, ahol az országos rendszer 28. számú telefonközpontja működik. Kisbér helyi telefonközponttal rendelkezik, ami optikai körzetkábelrel csatlakozik a tatabányai primer központhoz. A légkábeleket részben az E-ON ÉDÁSZ oszlopaire, részben önálló faoszlopsoron vezetik. Az elmúlt években azonban megfigyelhető volt - a mobiltelefonok elterjedése miatt - az előfizetői létszám lassú csökkenése, amelyet az ISDN, majd ADSL vonalak elterjedése sem tudott ellensúlyozni. A városban jelenleg három, országosan működő mobilszolgáltató kínál vételt, amelyek mindegyike jó minőségben elérhető.

A kábeltelevízió hálózat kiépítése 1999-ben megkezdődött, vezetékeit a kifeszültségű és közvilágítási hálózat oszlopaire kerültek. Jelenleg 760 rákötés van a településen, ami 34,9%-os rákötöttségi arányt jelent.

4.4.4.6. Hulladékgazdálkodás

A települési szilárd-hulladék begyűjtése heti rendszerességgel történik. Az összegyűjtésről és feldolgozásról az önkormányzat által megbízott Saubermacher-Bicske Kft., amely a bicskei kommunális lerakójába viszi az összegyűjtött hulladékot, ahol azt lerakással ártalmatlanítják. A

I. RÉSZ

lakosságtól származó hulladék mennyiségében jelentős csökkenést mutatnak az adatok: a hulladék mennyisége 2005-2007 közötti időszakban 2000 tonna/év körül mozgott, ami 2009-re közel a felére csökkent. A hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya 90% körüli, kicsit alacsonyabb a megyei 95%-os átlagnál.

A város tagja a Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társulásnak. A Társulás EU-s pályázatok keretében végezteti el a város bezárt szeméttelépének rekultivációját, ahol középtávon biztosítani fogják a szelektív gyűjtést és átrakást. Kisbér területén a szelektív hulladékgyűjtési rendszer kiépítése megkezdődött. A szelektív hulladékgyűjtés infrastrukturális feltételeit folyamatosan javítani kell, amivel párhuzamosan növelni szükséges a lakosság környezettudatosságát is különböző programokkal. A 11 városi gyűjtősziget működtetése, az évi kétszeri lomtalanítás és a zöldhulladék gyűjtését is a Társulás által megbízott vállalkozó feladata lesz.

4.4.5. Közlekedési infrastruktúra

4.4.5.1. Városi területek föltártsága, megközelíthetősége

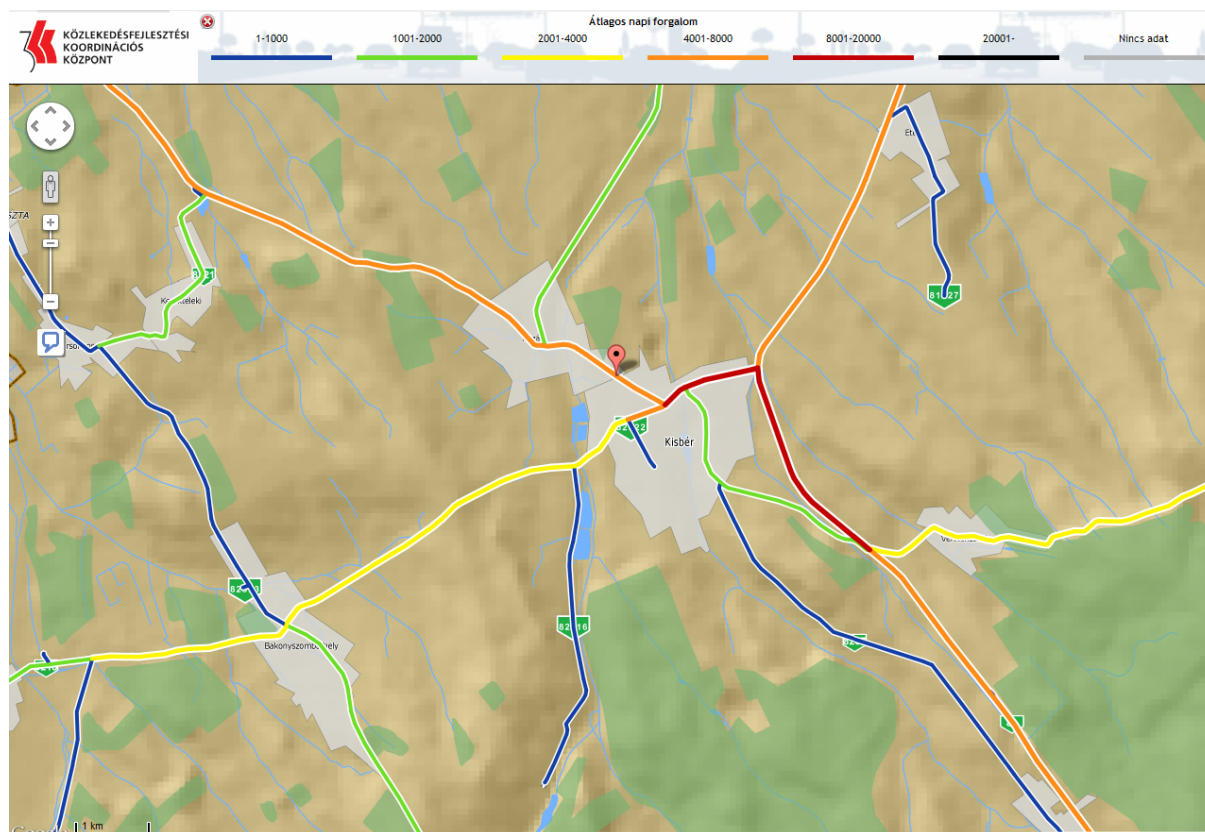
A városban 2007-ben összesen 1744 személygépkocsi volt regisztrálva, azaz majdnem mindegyik háztartás rendelkezik személygépkocsival. A település közigazgatási területhez 77,36 km hosszú úthálózat tartozik. Ennek jelentős része - 85,8%-a - tartozik önkormányzati fenntartás alá. Az alábbi táblázatban láthatjuk az utak megoszlását, fajta és tulajdonos szerint. Ebből jól látszik, hogy a település külterületein jelentős úthálózat található, ezek java része azonban a mezőgazdasági gépek által használt földút. Az utak többsége az önkormányzat tulajdona; így van ez a belterületű utak esetében is. A város belterületi útjainak 87%-a szilárd burkolattal rendelkezik. A város közúti szempontból térségi szinten fontos közlekedési csomópont, több országos mellékút halad keresztül, aminek következtében átmenő forgalma az átlagosnál nagyobb. Az országos úthálózathoz tartozó utak, mely a város belterületén gyűjtőútként funkcionálnak, esetében a kezelő a Magyar Közút Nonprofit NZrt.

21. Táblázat – A város útjainak típusa és tulajdonosai		Forrás: Kisbér Város Önkormányzata		
Megnevezés		Önkormányzati	Állami	Összesen
Közutak	Külterületi	37,071	10,990	48,061
	Belterületi	29,302		29,302
Belterületi (szilárd burkolatú)		25,67		25,67
Kiépített járdák hossza		23,858		23,858

Az elmúlt években 17 millió Ft értékben történtek közlekedési infrastrukturális beruházások a területen. Ennek során számos utca - köztük a Fehérvári út - és járdaszakasz került megújításra. Az elkövetkezendő fejlesztéseket és a településkép megújítási akciókat meghatározza a 2010. novemberében meghirdetett pályázat „Balesetveszélyes csomópontok átépítésének társfinanszírozására” című önkormányzatok számára kiírt pályázat. E pályázaton az Önkormányzat támogatást nyert „Kisbér Város központjában lévő 81. sz. főút-8218.sz. összekötő út csomópontjának körforgalommá való átépítése” projektcímmel. Sajnálatos módon a csomópont építése az Útpénztár előirányzat keretének csökkentése miatt csak 2012. tavaszán kezdődhet el.

A belterületi, szilárd burkolatú, gyűjtő- és lakoutak mellett a járdák többnyire kiépítettek legalább az egyik oldalon. A település területén a kerékpárforgalom jelentős szereppel bír a helyváltoztatásban. A fontosabb utak mentén közös gyalogos-kerékpárút kialakítását javasolja a hatályos Településrendezési terv is.

A településen belül jelentős problémát jelent a forgalomból származó terhelés. Forgalomszámlálási adatokból jól kitűnik, hogy a leginkább terhelt útszakasz a 81. sz. főút belterületi szakasza, a Komáromi utca (a 8218. j. mellékút és a 13. sz. főút közötti szakasz).



34. ábra – Átlagos napi forgalom az országos közúthálózatba tartozó utakon

Forrás: www.utadat.hu

4.4.5.2. Községi közlekedés helyzete

A város viszonylag kicsi méretéből fakadóan a településen belüli helyi, közösségi közlekedési formákról nem beszélhetünk. A helyközi távolsági buszok megállóhelyei 500 m-en belül elérhetőek. A településeknek önálló közlekedési rendszere nincs, de a város útjait használó buszjáratok el tudják látni a belső közlekedési igényeket, így ennek fejlesztésére hosszútávon sem lesz szükség.

A város közösségi közlekedése jó. Az autóbusz közlekedést a Vértes Volán biztosítja. A város megyén belüli elhelyezkedéséből és közlekedé földrajzi elérhetőségéből fakadóan jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik, sűrű járatszámmal a környező - kistérségi települések és a nagyvárosok (Győr, Tatabánya, Székesfehérvár, Veszprém stb.) jó biztonsággal elérhetőek.

A buszjáratok a reggeli órákban mutatnak egyfajta sűrűséget, amit a koradélutáni órákban egy újabb sűrűsödés követ. Ennek egyik legfőbb oka, hogy reggelente munkavállalók és iskolások jelentős számban utaznak Kisbérre is, illetve a környező központokba is, a délutáni órákban pedig a hazautazás miatt nő meg az utasok - és ebből következőleg a buszjáratok - száma Kisbér irányába.

A várost átszelő két vasútvonal egykor fontos szerephez juttatta a települést, egykor vasúti csomópont is volt. Itt keresztezte egymást a 2007-ben megszűnt Tatabánya - Pápa vasútvonal, illetve a 2009-ben szünetelő Székesfehérvár - Komárom vasútvonal. A Városon jelenleg 8 vonatként halad át a településen, amely biztosítja a tömegközlekedést. A vasúti közlekedés jelentősége az elmúlt években csökkent.

4.5. KÖZZSZOLGÁLTATÁSOK

4.5.1. Oktatás-nevelés

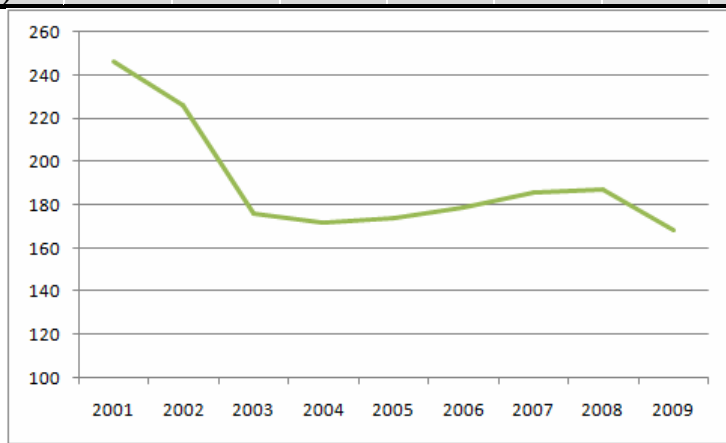
Kisbér az oktatás terén is fontos, központi funkciót tölt be. Az óvoda és általános iskola fenntartása mellett több évtizedes hagyományai vannak a városi gimnáziumnak, szakközép iskolai képzésnek és a szakképzésnek is. Ugyan a jelenlegi közigazgatási rendszerben Kisbér önkormányzatának nem kötelező feladata a középiskolai képzés biztosítása, a város és a kistérség érdeke azonban azt diktálja, hogy végsőkéig ragaszkodjon a középfokú képzés fenntartásához. A város potenciálnövekedésének záloga a helyben történő gimnáziumi és szakképzés biztosítása.

Óvoda

A Gyöngyszem Óvoda férőhelyinek száma az elmúlt 10 évben 1/3 résszel csökkent, ami egyenes következménye az egyre kevesebb számú gyerekeknek. Jelenleg Kisbéren 6 csoport, Hántán 1 csoport van, amiből 5 vegyes, 2 részben osztott, egy tiszta csoport. Az óvoda három épületben működik.

22. táblázat – Óvodába beíratott gyermekek száma

Év	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	300	300	225	175	175	175	175	175	200
Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	246	226	176	172	174	179	186	187	168



35. ábra: Óvodába beíratott gyermekek száma

Forrás: KSH-T-STAR

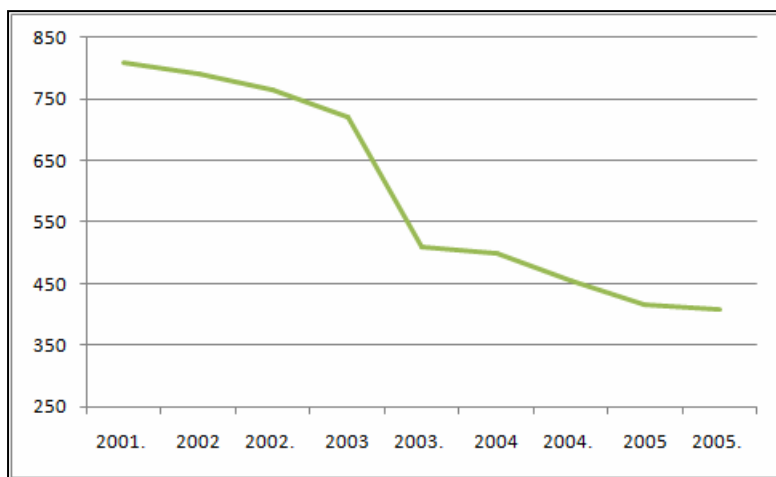
Általános iskola

A Petőfi Sándor Általános Iskola kiemelt figyelmet fordít a nyelvoktatásra, számítástechnikára, a tehetségek felkarolására, a rászoruló felzárkóztatására, szabadidős tevékenységre és a hagyományápolásra.

A folyamatos gyereklétszám csökkenés az általános iskolai oktatás területén is érezteti hatását. Ezzel párhuzamosan az általános iskolai oktatásnak meg kell birkóznia a környékbeli új iskolák dinamikus képzési rendjének elszívó hatásával, amit az integrált oktatási intézményi forma és az új sportlétesítmények adta szakmai és tematikai lehetőségeiből következő újításokkal kíván ellensúlyozni az önkormányzat.

23. táblázat – Általános iskolai tanulók számának alakulása

Év	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	810	791	766	720	509	500	454	417	408
Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	-	-	-	-	-	57	53	46	34



36. ábra: Általános iskolai tanulók száma

Forrás: KSH, T-STAR

Szakiskolai képzés

A korábbi években is a környék ipari, gazdasági lehetőségei határozták meg a gépészeti, könnyű- és faipari, valamint szolgáltatási területre történő szakemberképzési igényeket, de az utóbbi években a környék számos olyan vállalkozása megszűnt, ahol a középfokú képzésből kikerülő diákok el tudtak helyezkedni. A középtávú cél, hogy a város intézményei képesek legyenek akár regionális szakképzési igények kielégítésére is, illetve a szakképzés által javuljon a város fiatalokat megtartó képessége. Olyan - a város stratégiai céljaival összhangban lévő - képzéseket kell megvalósítani, amely a városi intézményfejlesztési, vállalkozásfejlesztési céljait és lehetőségeit is ki tudja szolgálni. Ilyenek lehetnek az egészségügyi középkezelők (nővér, gondozó, szociális gondozásban segítő, eü. adminisztrátor, fizioterápiás kezelést végző szakember stb.), helyi multinacionális cégek műszaki szakemberigényeihez igazodó képzés, (szerszámkészítő, gépkezelő stb.) és a városban meghonosítandó lovas szakemberképzést támogató szakképzések a helyi lovas szervezetekre építve.

Szakközépiskolai képzés

A közgazdaság, pénzügyi ügyintézői képzések utáni érdeklődés megcsappant, amit új készségfejlesztő, a fiatalok érdeklődésére jobban számot tartó tartalmakkal kell kiváltani. A korábbi közgazdasági és informatikai alapképzés hagyományain érdemes kialakítani a vállalalkozási alapismeretek képzési rendszerét, amely mind a nappali, mind a felnőtt képzésben szükséges ismeretek megszerzését biztosítja, és segíti a környékre jellemző családi vállalkozások fejlődését is. A 2010/2011-es tanévtől kezdődően új, a megyében egyedülálló, belügyi-rendészeti pályákra előkészítő képzés indult a Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola falain belül.

Gimnáziumi oktatás

A Gimnáziumi oktatást választó diákok száma az elmúlt évek adatai alapján 300 fő körül alakul. A gimnáziumi oktatásban nagy hangsúlyt fektetnek a multihaszonosítású készségek fejlesztésére, ami jelenti a nyelvi, informatikai képzés kiemelt szerepét.

24. táblázat – Középiskolai tanulók számának alakulása

Év	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)	247	221	197	230	270	293	323	339	315
Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)	102	94	94	144	195	227	272	311	298

24. táblázat – Középiskolai tanulók számának alakulása

Év	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt) (fő)	145	127	103	86	75	66	51	28	17
Más településről bejáró középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	136	125	133	144	170	195	198	205	181
Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	331	318	294	272	293	288	298	292	313

Felnőttképzés

Fontos célkitűzés, hogy a középfokú képzettséggel nem rendelkezők számára elérhető legyen a felnőttképzés és átképzések rendszere. Egy dinamikusan változni tudó szakképzés kiszolgálhatja az „életen át való tanulás” elvárásait segítve a lakosságot a változó környezeti igényekhez való alkalmazkodásban. Ugyancsak lehetőséget teremt az elmaradt középfokú ismeretek megszerzésére a levelező képzés újbóli beindítása. Ennek a feladatnak a megvalósítása során a városi oktatási és kulturális intézmények szoros együttműködése és a feladat ellátásterén kialakítandó munkamegosztás vezethet sikerre.

Kisbér Város Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény

2009. július 1-vel a város oktatási intézményei egy integrált oktatási modell kialakításra törekedve új szervezeti keretek közt kezdtek el működni. A Gyöngyszem óvoda, a Petői Sándor Általános Iskola, a Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola és a Bánki Donát Szakképző Iskola társulásával létrejött Kisbér Város Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézménye. A közös intézmény nem csak az üzemeltetés területén jelenthet gazdasági megtakarítást, hanem az egymásra épülő oktatási rendszer kialakulása is új, ígéretes lehetőségeket biztosíthat. A rendszer lehetőséget teremt a szakképzésben résztvevőknek az érettségi megszerzésére és a gimnáziumot végzetteknek szakmák elsajátítására, akár nappali, esti vagy levelező formában. Hatékonyság növekedést és az oktatás színvonalának emelését lehet várni a közös erőforrás gazdálkodás eredményeként, amely megnyilvánulhat a szaktanárok áttanításába, óraellátottságának javításába, a közös pályázási lehetőségek kihasználásában. Az igazi előnyök azonban az egymásra épülő képzési struktúra lehetőségében rejlenek, gyorsabb alkalmazkodást biztosítva a változó igényekhez.

4.5.2. Egészségügy

Ahogy azt már többször kiemeltük Kisbér fontos szerepet játszik a térségben, ennek egyik ekletáns példája, hogy a város a kötelező feladatain túl kórház üzemeltetését is vállalta. Az 1946-os alapítású Batthyány Kázmér Szakkórház és Rendelőintézet járóbeteg-szakellátás, illetve aktív és krónikus belgyógyászat területén a Kisbéri Kistérség, illetve Komárom-Esztergom Megye, a rehabilitációs tevékenység szempontjából a Közép-Dunántúli Régió fontos egészségügyi intézménye. A kórház hosszú ideig a Batthyány kastély műemlék épületében működött. Az önkormányzat által 2004 májusában elnyert 2,1 milliárd Ft értékű címzett pályázati támogatás lehetővé tette, hogy 2006 őszére elkészüljön egy új egészségügyi szolgáltatást nyújtó épület, amely a szakmai igényeket a kórház által végzett szolgáltatási területen kielégíti. Az új kórház, mint rehabilitációs szakkórház működik, elsősorban mozgás és ideggyógyászati betegek rehabilitációjára fókuszálva. A kórház ad helyet a városi mentőállomásnak is. Jelenleg a kórház 30 ágyas aktív belgyógyászati osztályon, 27 ágyas krónikus belgyógyászati osztályon és 77 ágyas rehabilitációs osztályon nyújt fekvőbeteg-szakellátást a területi ellátási kötelezettségébe tartozó lakosok részére. A belgyógyászat és a krónikus ellátás tekintetében nagyjából 20 ezer fő, míg a rehabilitáció tekintetében közel 50 ezer lakos az ellátási kötelezettség. A járóbeteg-szakrendelés jelenleg 27 szakmában működik, 388 szakorvosi órával, illetve 135 nem szakorvosi óra kapacitással. Az intézmény diagnosztikai háttérrel biztosított, terápiás szolgáltatásokkal rendelkezik. 2009-től újra indult a kistérségben a Mozgó Gyermekegyógyászati Szakorvosi Szolgálatot. 2010-től a kórházban működik a kistérségi háziorvosi ügyeleti szolgálat.

I. RÉSZ

A Kórház középtávú fejlesztési célja: Komárom-Esztergom megye és a kistérség minél szélesebb körű rehabilitációs, belgyógyászati aktív és járóbeteg-szakellátásának folyamatos, magas színvonalú biztosítása, az ellátási portfólió szélesítése, a gazdaságosság és hatékonyság növelése:

A tervek között szerepel új bevételi lehetőségek felkutatása, emelt szintű ellátási formák bevezetése, külföldi beteg-ellátás lehetőségének megteremtése. Ez jelenti további megyei feladatok megszerzését és elismertetését. (pl.: pszichiátriai rehabilitáció, új szakrendelések), illetve hospitalizációt igénylő kezeléseket kiváltó új eljárások nyújtásának fokozását (járóbeteg-ellátás; nappali kórház).

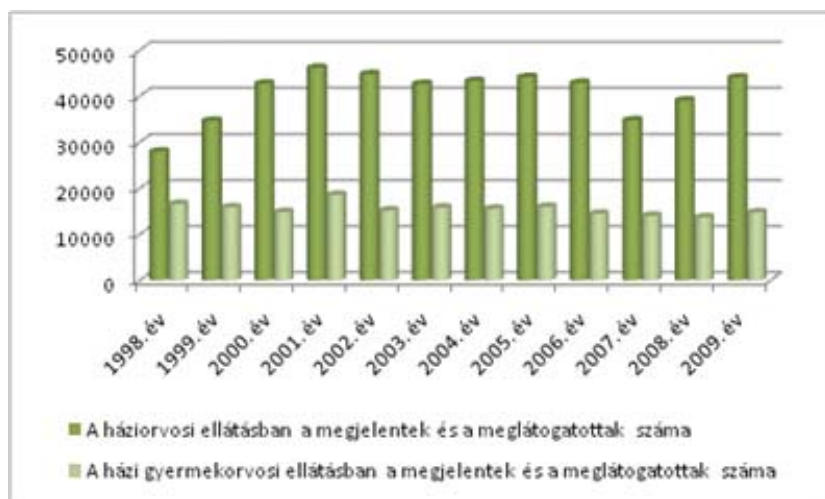
Az önkormányzat tudatában van annak, hogy a magas színvonalú gyógyító munkához magasan kvalifikált személyzet szükséges. Ennek érdekében a jövőben is támogatni kívánja a az orvosok és családtagjaik lakáshoz jutását a városban.

Az Önkormányzat középtávú elképzelési között szerepel a Tölgyestelepi rehabilitációs központ megvalósítása. Ennek lényege, hogy az önkormányzat, kihasználva a terület természeti adottságait, a használaton kívüli, korábban katonai célokat szolgáló raktárbázis elhagyott erdőbe rejtett épületeit, valamint a városi rehabilitációs kórház adta szakmai háttérét, egy komplex szakmai, gyógyító, rehabilitációs, foglalkoztatási központot kíván létrehozni. A rendelkezésre álló terület, jelenleg részben önkormányzati, részben állami tulajdonban van. Az önkormányzat törekszik a fenti telep tulajdonának megszerzéséhez, mert így a területen a rehabilitációs tevékenységhez kapcsolódóan, mezőgazdasági művelésre, állattenyésztésre, speciális állattartásra van lehetőség (vakvezető kutya, őrzővédő kutya kiképzés stb.), a szomszédos épületek, raktárak használatával pedig bármilyen terápiás jellegű feldolgozó munka végzésére lehetőség nyílna, mellyel önfenntartóvá lehetne tenni a központot.

A városban négy háziorvos és két gyermekorvos praxis van. A 2009-es adatok alapján kicsivel több mint 44 ezer esetben fordultak a lakosok háziorvoshoz. Az elmúlt évek tendenciáját nézve ez egy átlagos eredménynek mondható. Lényegében 42 és 46 ezer között alakult a háziorvosi ellátások száma. Kivételt a 2007-es év jelent, mikor a bevezetett vizitdíj hatására nagyobb léptékű visszaesés következett be. A gyermekorvosi ellátásban részesülők száma 2009-ben közel 15 ezer (eset), ami ugyancsak átlagos eredménynek mondható.

25. Táblázat – Háziorvosi ellátás alakulása

Év	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma	2800 0	3465 6	4271 1	4618 2	4481 5	4265 8	4332 6	4416 3	4290 3	3476 7	3907 2	4406 9
A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma	1662 7	1588 0	1485 4	1856 7	1519 2	1581 8	1554 9	1599 8	1449 0	1405 7	1369 9	1476 6



37. ábra – Házi orvosi ellátás alakulása

4.5.3. Közigazgatás

Mint az már egy korábbi fejezetben bemutatásra került, Kisbér 1797-ben mezővárosi rangot, évi négy nagyvásárra és heti egy piacnapra privilégiumot kapott. Kisbér a térségben mindig is fontos központi szerepet töltött be, köszönhetően a vásártartási jogának, illetve kiváló településföldrajzi elhelyezkedésének. Városias fejlődése 1920-as években kezdődött meg, amit megtört a második világháború. Kisbér 1970-től nagyközség. 1972-ben Kisbér és Hánta, majd 1977-től Kisbér, Hánta, Ászár, Ete közös tanácsú községek. A települést 1986 január 1-én városi rangra emelték. 1990-ben Ete, míg 2002-ben Ászár levált a városról. 2010. október 9-én megalakult az új Képviselő-testület 8+1 fővel. A város önálló városrészi kirendeltséggel rendelkezik Hántán. Hánta identitásának megőrzése érdekében Kisbér Önkormányzatának munkájában részt vesz Hánta Részönkormányzata.

A területfejlesztési együttműködések terén jelenleg a **kistérségi szintű** együttműködések a legmeghatározóbbak. A város a Kisbéri kistérség 17 településének (egykori Bakonytérsgyi Önkormányzatok Szövetség, majd Területfejlesztési Tanács) legnagyobb, központi települése, ahol számos kistérségi intézmény is működik társulási formában. A kistérség vezetésében a város polgármestere tevékenyen részt vesz. A kistérség a területfejlesztés mellett számos területen működik együtt: sport, kultúra, szociális ellátás, oktatás stb. Kisbér közigazgatási, művelődésügyi, gazdasági, kereskedelmi, oktatási, egészségügyi területen gyakorol vonzást a környező településekre. A városban található a Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás Hivatala, mely koordinálja és tervezi a kistérség munkáját.

A város jelentőségét mutatják az ott megtalálható megyei intézmények kirendeltségei: Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság Kisbéri Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal, Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Kisbéri Kirendeltsége. A fent említett intézmények Kisbér és térségének megyei igazgatási és közigazgatási működésében vesznek részt. Fontos továbbá, hogy rendszeres fogadónapot tart a településen a kormány megbízott és a térség országgyűlési képviselője.

A közigazgatás átszervezésével, a járási központok kialakításával várható, hogy a város több megyei intézménynek, hivatalnak, illetve azok irodájának fog helyet adni. 2012. januárig ezzel kapcsolatban a városnak nincsenek pontos információi arról, hogy pontosan milyen feladatokat delegálnak a városhoz.

4.5.4. Szociális ellátás

A Kisbéri Önkormányzat a Kistérségi önkormányzatokkal együttműködve a jogszabályok által feladatkörükbe utalt alap, napközbeni és átmeneti ellátásokat egy integrált szervezeti struktúrát magában foglaló intézmény keretében látják el, amely a Kisbéri Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Alapellátási Központ.

A következő szociális alap- és nappali ellátási formák működnek Kisbéren

I. RÉSZ

Gyermekjóléti szolgáltatás

A szolgáltatás körébe tartozik a gyermek fejlődését biztosító támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatás, a családtervezési tanácsadás, a szociális válsághelyzetben lévő személyek, családok támogatása, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, családgondozás, stb. A gyermekjóléti szolgálat által gondozott kiskorúak száma 2009-ben 150 fő volt

Családsegítő szolgáltatás:

A szolgáltatás célja, hogy a kistérségben élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélybe került személyeket és családokat támogassa, a krízishelyzetek megszűnését elősegítse.

Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetés keretében a rászorulóknak központi helyen ételkimérést, igény esetén házhozszállítást végeznek.

26. Táblázat – Szociális étkeztetésben részesülők számának alakulása

Év	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	60	58	63	61	48	43	199	39	34	45

Házi segítségnyújtás

Házi gondozást nyújtunk azon időskorú személyeknek, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és a családi gondozást nélkülözik. Gondoskodunk azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről valamint szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de önmaguk ellátására képesek.

Gondozást nyújtunk azoknak az egészségi állapotuk miatt rászoruló személyeknek, akik ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak

27. Táblázat – Házi segítségnyújtásban részesülők számának alakulása

Év	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	45	44	49	43	27	32	182	70	19	23

Idősek klubja

Az idősek klubja a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaga ellátására részben képes időskorúak napközbeni ellátását szolgálja.

Ápolást, gondozást nyújtó szolgáltatások - Őszi Napfény Egyesített Szociális Intézmény

Kisbéren működik a közel 80 főnek munkát adó szociális intézmény, a 150 fős Őszi Napfény Idősek Otthona. Az otthon nem csak a város, hanem a környék rászoruló idős embereinek teremt olyan életkörülményeket, ahol megfelelő ápolás, orvosi ellátás mellett lehet gondoskodni az elesett emberekről. Az intézmény lényegében teljes kapacitás kihasználtsággal működik. A Szociális központ épülete a Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás pályázatának keretében 2011-ben kerül átépítésre, ami nagyban segíteni fogja az ott dolgozók munkáját.

Őszi Napfény Családok Átmeneti Otthona bentlakási lehetőséget biztosít átmenetileg hajléktalanná vált személyek, családok számára. Kapacitása: 20-30 fő

I. RÉSZ

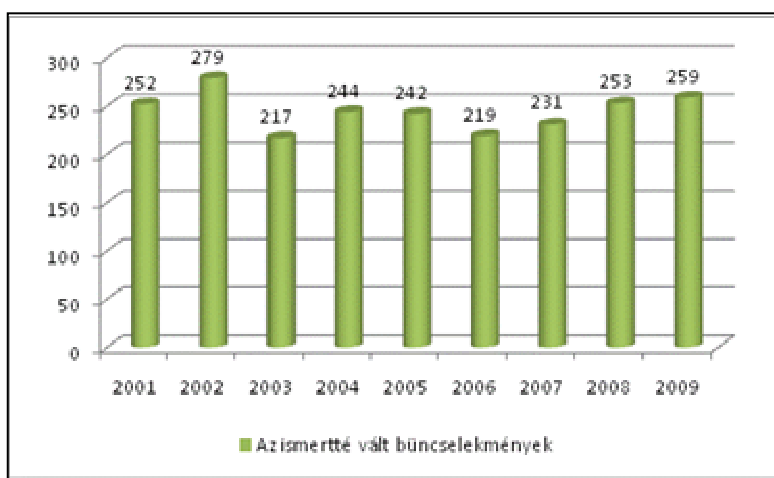
28. Táblázat – Segélyben részesülők számának alakulása								
Év	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
RSZS	15	22	20	53	32	35	7	13
Rendszeres gyermekvédelmi ked.	166	194	196	132	119	153	220	218
Lakásfenntartási támogatásban rész.	-	8	29	35	34	31	38	36
Átmeneti szociális segély	93	104	102	110	54	60	97	76
Szociális segélyben részesítettek közül Köz célú foglalkoztatás.	27	-	31	22	16	13	25	40

4.5.5. Közbiztonság

A Kisbéri Rendőrkapitányságot 1994. szeptember 1-jén hozták létre, illetékességi területének nagysága 425 km², a kapitányság illetékességi területéhez Kisbér városán kívül Ászár, Hánta, Bársonyos, Kerékteleki, Vérteskethely, Bakonysárkány, Aka, Súr, Ácsteszer, Csatka, Réde, Bakonybánk és Bakonyszombathely, Ete, Császár települések tartoznak mindegy 20.000 lakossal.

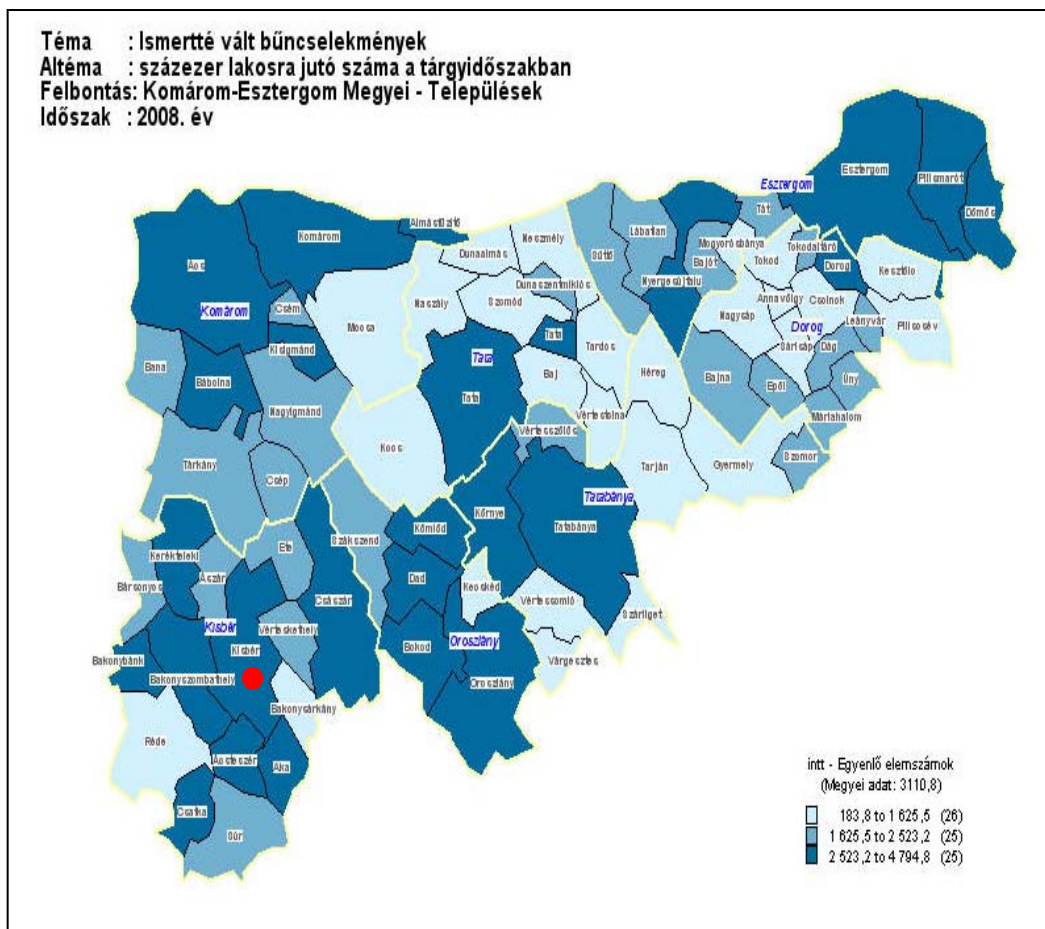
Az elmúlt 4 évben az ismertté vált bűncselekmények száma valamelyest növekedett, 2009-es adatok alapján számuk 259 db volt. A bűncselekmények felderítése hullámzó képet mutat, az ismertté vált bűnelkövetők száma 2009-ben 78 fő volt. A különböző típusú bűncselekmények alakulásában szignifikáns tendencia nem mutatható ki, egyedül a közterületen elkövetett ismertté vált bűncselekmények tekintetében látszik egyértelműen javuló tendencia.

29. Táblázat – Közbiztonsági mutatók alakulása					
Év	Az ismertté vált bűncselekmények száma	Az ismertté vált bűnelkövetők	Az erőszakos garázda jellegű bűncselekmények	A közterületen elkövetett ismertté vált bűncselekmények	Az ismertté vált vagyon elleni (nem erőszakos) bűncselekmények
2001	252	80	21	96	173
2002	279	95	19	115	185
2003	217	72	23	84	120
2004	244	75	16	85	164
2005	242	94	31	83	151
2006	219	64	16	64	123
2007	231	67	20	86	144
2008	253	81	14	79	160
2009	259	78	22	74	120



38. ábra – Ismertté vált bűncselekmények számának alakulása

Kistérségen belül Kisbér a méretéből és városi jellegéből adódóan is kiemelkedik a bűnelkövetési mutatóit tekintve. Ez az eltérés megyei szinten is megfigyelhető. Míg Komárom-Esztergom megyében a 100 ezer főre jutó ismertté vált bűncselekmények száma 4000 körül alakul, addig ez a szám Kisbér esetében 4700.



39. ábra – Ismertté vált bűncselekmények Komárom-Esztergom megyében

A városban mindent összevetve az elmúlt években a közbiztonság általános állapota nem romlott jelentősen, egyes területeken javulás figyelhető meg. Megfigyelhető, hogy a bűnelkövetések egy jelentős részéért nem helyi lakosok a felelősek, ezekben az esetekben beszélhetünk az úgynevezett átutazó bűnözésről. Ezekben az esetekben a legtöbbször az idős lakosság van veszélyeztetve, akiket megtévesztenek, kihasználják kiszolgáltatott helyzetüket és sérelmükre különféle trükkös lopásokat hajtanak végre.

A kiséri közbiztonsági helyzetet nézve meg kell említeni a fiatal generáció (18 év alattiak) által elkövetett bűncselekményeket. Itt elsősorban közterületen elkövetett garázda jellegű elkövetésekről beszélhetünk. Ezeknek az elkövetéseknek nagy részét vissza lehet vezetni a hátrányos családi helyzetre, de másik fontos tényező, hogy a városi fiatalok számára nem áll rendelkezésre elegendő számú és minőségű szórakozóhely, hiányosak az ifjúság számára nyújtott közösségi funkciók.

30. Táblázat – Gyermek- és fiatalok elkövetők számának alakulása

Év	2004	2005	2006	2007	2008
A gyermekkorú elkövetők	4	22	5	13	6
A fiatalok elkövetők	23	21	18	25	17

Az elmúlt csökkent a hatóság tudomására jutott, gyermek és fiatalok által elkövetett bűncselekmények száma. A bűncselekmények többségét a szabálysértési, vagy kisebb értékre elkövetett lopások, rongálások teszik ki, amelyeknél egyre gyakoribb a dolog elleni erőszakkal

I. RÉSZ

elkövetett bűncselekmény. Kevesebb az egyéni elkövetés, inkább a társas, illetve a csoportos a jellemző. A városban jelen van az anyagi deprivációhoz köthető megélhetési bűnözés is, aminek egyik jellemző típusa a falopás, vagy a színesfémlopás, melléképületekből történő eltulajdonlás.

A városi kapitányság számára fontos feladat a bűnmegelőzés. Ennek érdekében kiemelten foglalkoznak a város idős lakosságával, hogy csökkentsék a sértetté válásuk esélyét. A bűnmegelőzés másik fontos területe a fiatal generáció esetében adódik. A rendőrség képviselői egy évben többször tartanak bűn- és baleset-megelőzéssel kapcsolatos programokat. A kapitányságnak rendszeres a kapcsolata a Gyermekjóléti Szolgálattal, egymást rendszeresen tájékoztatják a bűncselekményekről, illetve a megtett gyermekvédelmi intézkedésekről. A Gyámhivatallal szintén jó a kapcsolat.

A városban működik Polgárőr Egyesület is, ami a rendőrséggel együttműködve hatékony közrend és közlekedésbiztonság, a bűncselekmények és baleset-megelőzés, gyermek-és ifjúságvédelem, környezetvédelem érdekében önkéntes társadalmi munkát végez.

4.5.6. Művelődés, sport

A város kulturális életének fókuszában a Wass Albertről elnevezett Művelődési Központ áll.

A Művelődési Központ tevékenysége elég szerteágazó. Alaptevékenység: a város lakóinak művelődési, kulturális igényeinek felmérése, kielégítése. Különböző csoportok, közösségek, klubok tevékenységének, szervezése, segítése, helyszín biztosítása. A helyi hagyományok, művelődési, kulturális értékek felkutatása őrzése, továbbadása.

Az intézmény rendelkezik egy 396 férőhelyes színházteremmel, amelyben évente számos színházi előadás, komolyzenei hangverseny, könnyűzenei koncert, iskolai és városi program megrendezésének színhelye. A színházberletti rendszer vendégül lát budapesti és más vidéki színházakat is. 2005-től gyermekszínházi sorozat indult, amelyre évente több 100 gyermek vált bérletet. Népszerűek a Filharmóniai előadások, aminek látogatottsága több mint 500 és évről-évre gyarapszik. Színházi pódiumműsor, fórum, előadás megtartására kiváló alkalmat nyújt a Kamaraterem az intézményben. Lehetőség van több, kiscsoportos foglalkozásra is a szakköri termekben. A Kiállító Galériában rendezett művészi alkotások kiállítása mellett a diákság képzőművészeti alkotásait is bemutatják. A Wass Albert Művelődési Központ több civil szervezetnek is otthont ad. A Művelődési Központ fontos szerepet játszik a helyi közösségek életében. Az utóbbi évek tudatos munkájának eredményeként a színvonalas kulturális programok mellett, folyamatosan bővül a város és kistárság lakosságának bevonását célzó rendezvények megtartása. Klubélet, szakkörök szervezésével minden korosztály és minden féle tematika számára nyitott az intézmény.

Kisbér nagy hagyományokkal rendelkezik a sport és szabadidős tevékenységek terén, mely a kiskorúaktól az idősebb korú felnőttekig számtalan embert megmozgat. A sporttevékenységet kiszolgáló infrastrukturális háttér fejlesztése az elkövetkezendő években mindenféleképpen szükséges. A műemlék lovarda felújítását követően kihasználatlanul áll a településközpontban - hasznosítása - lovas célokra - széles körben tervezett: rehabilitációs jellegű lovagoltatás, tantervbe beépített lovagoltatás. Az általános iskola sportcsarnoka az egyetlen fedett pályás, sportolási lehetőséget biztosító terem. Az épület jelenlegi állapotában jelentősen túlterhelt, s felújításra szorul, nem minden paraméterében felel meg a versenysportok igényeinek. Hosszú távon a buszpályaudvar kiköltöztetése lehetővé teszi, hogy a műemléki lovarda épületegyüttese mögött kiépített parkolóterület, valamint a Művelődési Központ közötti terület új funkciót kapjon, városi uszoda és/vagy sportcsarnok kerüljön kialakításra. A fenti fejlesztés jelentősen növelné a település sportolási lehetőségeit: megfelelő alapot biztosítana a versenysportoknak, továbbá a sportlétesítménnyel nem rendelkező középfokú iskolák számára is sportolási lehetőséget biztosítana. Az iskolák udvarán bitumenes komplex pályák találhatóak. A Komáromi út melletti füves labdarúgópálya és ahhoz kapcsolódó öltöző biztosít helyet a városi labdarúgó egyesületnek. (A sportpálya áttelepítése tervezett - a településrendezési terv szerint - a Zöldalmi tó környékén kialakítandó rekreációs, sport és szabadidős központba.)

A település történelmi hagyományaiból fakadóan kiemelten foglalkoznak lovassporttal. A lovassport számos ága képviselteti magát a településen, melynek legnagyobb fóruma a Kisbéri lovasnapok, melyen a hagyományőrzésen túl számos ügyességi, illetve egyéb hajtóversenyek zajlanak.

A városban számos sporttevékenység civil szervezet keretein belül működik:

- AIKIDO
- Bakony Néptánc Együttes Kulturális Alapítvány
- C.K.Ö. ifi csapat
- Fitness Club
- Jobb Dáma Sportegyesület
- Kisbéres Néptánc Együttes
- Kisbéri Horgász Egyesület
- Kisbéri Lovas Egyesület
- Kisbéri Mazsorett Csoport
- Kisbéri Spartacus Sportegyesület
- Modern Tánccsoport
- Sakkbarátok Egyesülete Kisbér - Ászár
- Vállalkozók SE

4.5.7. Civil szervezetek

Kisbéren 2009-ben 50 darab regisztrált civil szervezet volt jelen. Végignézve az elmúlt évek statisztikáját az látszik, hogy a városban működő civil szervezetek száma hosszú ideje stagnálást mutat. Ez a szám regionális összehasonlításban nem mondható túl magasnak.

31. Táblázat – Nonprofit civil szervezetek számának alakulása											
Év	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Regisztrált nonprofit szervezetek száma	46	49	47	49	51	52	51	50	53	51	50

A város, és egyben a kistérség életében fontos, hogy kialakuljon egy erős civil bázis, ami támogatni tudja az önkormányzati fejlesztéseket, és az alulról jövő kezdeményezések által mozgósítani tudja a helyi lakosságot. Az önkormányzat fontos feladatának tartja, hogy az egyes stratégiák kidolgozásába mobilizálja és bevonja a civil szektor képviselőit. Ez leginkább a közművelődés és turisztika területét jelenti. Az önkormányzat igyekszik biztosítani civil működési szintek kialakítását (pl. civil napok, ünnepekhez és világnapokhoz kapcsolódó tematikus programok.) A civil szervezetek működésének egyik befogadó helye a város Művelődési Központja, ami egyben helyszíne és katalizátora is sok esetben a városi civil életnek.

4.6. KORÁBBI IDŐSZAK FEJLESZTÉSEI

Az Önkormányzat a meghirdetett regionális- és szakági operatív programok támogatásait illetve más térségi és egyéb pályázatokat tudatosan használta ki az utóbbi években (táblázat), hogy a város **központi szerepét erősítse**, illetve növelje. A korábbi időszakok fejlesztéseinek másik nagy célterületeként az **infrastrukturális jellegű beruházások** tekinthetők: a közszolgáltatások minőségének, települési infrastruktúra elérhetőségének, kiépítettségének, minőségének javítását. Mindezek mellett meghatározóak voltak a lakókörnyezet kultúráltságának növeléséről szóló pályázatok.

32. Táblázat – A korábbi időszak fejlesztései Kisbéren		Forrás: Kisbér Város Önkormányzata		
Beruházás rövid ismertetése	Támogató	Beruházás nagysága		Pályázat időszaka
		Pályázat teljes összege	Megítélt támogatás	
Kisbér város kulturális és turisztikai értékeit bemutató kiadvány elkészítése	3.5 LEADER+	2.105.262	1 999 999	2007.
Kisbér város kulturális és turisztikai értékeit bemutató kiadvány elkészítése	3.5 LEADER+	2.105.262	1 999 999	2007.
Turisztikai desztináció létrehozása a Bakonyalja felzárkóztatásáért: Kiskastély felújítása	KDOP	*	96.600.480	2008-2009
A Kisbéri kistérség gyermekeinek és fiataljainak esélyegyenlőségéért.	ÚMFT (NFÜ)	804.980.000	499.982.110	2009-2010

32. Táblázat – A korábbi időszak fejlesztései Kisbéren		Forrás: Kisbér Város Önkormányzata		
Beruházás rövid ismertetése	Támogató	Beruházás nagysága		
		Pályázat teljes összege	Megítelt támogatás	Pályázat időszaka
Szervezetfejlesztés az ügyfélelégedettség növelése érdekében a Kisbéri Önkormányzatnál	ÚMFT (NFÜ)	21.736.000	19.997.120	2009-2010
Hánta orvosi rendelő építése	KDRFÜ	23.075.924	17.306.943	2009-2010
Kisbéri Fehérvári út felújítása	KDRFÜ	17.605.325	8.802.662	2009-2010
Kisbéri Településfejlesztési koncepció elkészítése	KDRFÜ	3.821.656	2.866.242	2009-2010
Kisbér Város Önkormányzata fenntartásában lévő intelligens iskolák kialakítása a kompetenciaalapú oktatás elterjesztését és a területi különbségek mérséklését elősegítő egységes közoktatási informatikai alpinfrastruktúra fejlesztése révén	ÚMFT (NFÜ)	20.523.330	20.523.330	2010
Kisbéri közbiztonságot szolgáló fejlesztések megvalósítása a közlekedésbiztonság és bűnmegelőzés területén (Térfigyelő kamerák kiépítése, jelenleg nem üzemel. Pilbaur köz járdafelújítás. Hánta buszmegálló kiépítése)	KDRFÜ	12.261.899	9.196.424	2010
Turisztikai desztináció létrehozása a Bakonyalja felzárkóztatásáért: Mini-Magyarország Makettpark	KDOP	*	62.064.000	2010-2011
XII. Kisbéri Napok	Európa a polgárokért program-EU	6.716.000	6.716.000	2011
Családok és időskorúak szociális ellátásának kistérségi szintű fejlesztése: Kisbéri Kistérségi Szociális és Gyermekejéltési Alapellátási Központ épületének felújítása	KDOP	*	66.656.531	2011-2012
ÖSSZESEN		914.930.648	755.713.315	

Az Önkormányzatot a **takarékos gazdálkodás** jellemezte, megőrizte a likviditását, amit az is jelez, hogy összességében a megítelt támogatások a teljes beruházás 64%-t tették ki, azaz 36%-t önrészt biztosított az önkormányzat saját forrásból.

A település a korábbi időszakban számos fejlesztési forrástól azonban elesett, mivel a kiírt pályázatok jelentős része vagy nagyvárosoknak vagy kistépüléseknek szól, így Kisbér mint kisváros több pályázati forrástól is elesik. Kisbér a pályázati rendszer eme „közigazgatási jellegű vákumában” található.

A város tudatosan fejlesztette az utóbbi években a **várost és a kistérséget ellátó intézményeit**, illetve az ehhez kapcsolódó **szolgáltatásokat**. A fejlesztések következő állomásaként kell - az intézményeket magába foglaló - városközpontot fizikailag megújítani, hogy tovább erősödjön a település urbanus jellege.

Az állam is jelentős szerepet vállalt a városban található kiemelt műemléki védelem alatt álló lovarda első ütemben történt felújításával. Az állam mellett a Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulás és a magánszereplők is aktívan részt vesznek a városi szolgáltatások, infrastruktúra és gazdaság fejlesztésében, aminek köszönhetően megerősödtek gazdasági vállalkozók, illetve turisztikai és egyéb szolgáltatási fejlesztések valósultak meg.

Az elkövetkezendő fejlesztéseket és a településképp megújítási akciókat meghatározza a 2010. novemberében meghirdetett pályázat „Balesetveszélyes csomópontok átépítésének társfinanszírozására” címmel önkormányzatok számára. Kisbér Város központjában lévő 81. sz. főút-8218.sz. összekötő út csomópontjának körforgalommá való átépítése projektcímmel az Önkormányzat támogatást nyert. Sajnos a csomópont építése az Útpénztár előirányzat keretének csökkentése miatt csak 2012. tavaszán kezdődhet el.

4.7. ÖSSZEĞZÉS

Ahhoz, hogy meg tudjuk határozni Kisbér jövőképét, illetve a fejlesztési stratégiai elképzeléseket feltétlenül figyelembe kell venni azt a társadalmi-gazdasági-szociális közeget/földrajzi teret, amiben a város elhelyezkedik.

A helyzetfelmérést tartalmazó fejezetben láthattuk, hogy a Kisbér központú kistérségnek milyen nehézségekkel kell megküzdeni Közép-Dunántúl belső perifériás térségeként. A Kistérség legjellemzőbb társadalmi folyamata a tendenciózus **elvándorlás és a lakosság előregedése**. Az elvándorlás egyrészt jelzőszáma is a térség lakosainak megélhetési lehetőségeinek, másrészt okozója a Kistérség további lecsúszásának, amennyiben a képzett, invenciózus rétegek hagyják el szülőföldjüket a jobb megélhetés érdekében. A Kistérség **aprófalvas jellege** tovább nehezíti a helyzetet, hiszen több **infrastrukturális problémát** hordoz magában (pl a települések megközelíthetősége). A szétaprózódott településszerkezet egyben a **szolgáltatások** (humán, kiskereskedelmi, gazdasági) és a **közszolgáltatások nehézkes megszervezését** is jelenti, ami sok település esetben súlyos funkcióhiányokat okoz. A Kistérség jelenlegi legnagyobb problémája, hogy az itt található **vállalkozások túlnyomó többsége tőkehiányos**, így a fejlesztésekre, a modernizációra nincs lehetőségük, illetve nem tudnak jelentős számú munkavállalót foglalkoztatni. Ezzel párhuzamosan a Kistérség **tőkevonzó képessége igen alacsony**, így sokfoglalkoztatós gazdasági szervezetek nem tudtak letelepedni az utóbbi években a Kistérségben. Ennek egyrészt okozója a nagytömegben megtalálható képzetlen munkaerő, illetve egyik következménye a munkanélküliek és inaktívak magas aránya.

Kisbér város társadalmi-gazdasági mutatói minden esetben (pozitív értelemben) meghaladják a kistérségi értékeket. Tehát relatíve jobb helyzetről lehet beszélni. Mindemellett abszolút értelemben a város elmaradottsága folyamatosan nő a régiós, vagy az országos átlagokhoz viszonyítva.

A térség és a város helyzetelemzéséből származó információk stratégia szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza a SWOT analízis (a koncepcióban megfogalmazott jövőképet tekintve alapnak).

33. Táblázat – Város helyzetértékelése SWOT analízisben		
	ERŐSSEGEK (S)	GYENGESEGEK (W)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> – Vonzáskörzetének egyetlen városa; – Kistérségi központ, központi elhelyezkedés; – Kistérségi együttműködés oktatás és egészségügyi területen; – Fontos tranzit útvonal az innovációs pólusok között. 	<ul style="list-style-type: none"> – Aprófalvas térszerkezetben helyezkedik el; – Közép-dunántúli Régió és Komárom-Esztergom megye elmaradott, belső periférikus térsége; – Hátrányos helyzetű kistérségben található; – Lemaradás a környező városokhoz képest, környező városok elszívó hatása; – Nem kellően kooperatív térségi kapcsolatok; – Gyenge térségmarketing.
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> – Kistérséghez képest jobb demográfiai helyzet; – A városban található intézmények közig, köz és humánintézmények miatt a humánértelmség kistérségi szinten magas aránya; – Településen jelen lévő civil szervezetek magas száma. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kedvezőtlen demográfiai folyamatok: lakosság (főleg fiatalok és képzettek) elvándorlása, a halálozás száma meghaladja az elveszületések számát, romló korszerkezet; – Alacsony képzettségi szint – Az alacsony státuszú személyek magas aránya
Gazdaság, turizmus	<ul style="list-style-type: none"> – Agrár és ipari hagyományok; – Lótenyésztési hagyományok; – Helyi munkavállalók magas aránya a foglalkoztatottak között; – Munkavállalók ingázása a városba; – A vonzáskörzeten belül itt található a legtöbb gazdasági szervezet, – Meglévő alkatrész- és gépjáratás; 	<ul style="list-style-type: none"> – Visszafejlődött ipar- és mezőgazdaság; – Romló munkanélküliségi mutatók; – Gyenge gazdasági potenciál; – Regionális szinten gyenge tőkevonzó képesség; – Kevés lokális és kifelé mutató ipari és mezőgazdasági együttműködés; – Gyenge turisztikai vonzás;

33. Táblázat – Város helyzetértékelése SWOT analízisben		
	<ul style="list-style-type: none"> – Önkormányzat mint nagy foglalkoztató; – Helyi szakiskola és gazdasági szervezetek összefogása, középfokú szakképzés helyben; – Szabad infrastruktúrával ellátott iparterület; – Jó turisztikai potenciállal rendelkező város. 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyenge szolgáltatói szféra; – Visszafejlődött állattenyésztés; – Szerény szálláshely- és vendéglátó kapacitás; – Turisztikai intézmények hiánya.
Természet, környezet	<ul style="list-style-type: none"> – Változatos tájszerkezet; – Magas erdősítettség; – Bakony közelsége; – A település egyes részei az országos ökológiai hálózat részét képezi; – Kedvező környezeti állapot; – Felszíni vizekben gazdag táj; – A hulladékok elszállítás megoldott. 	<ul style="list-style-type: none"> – Mezőgazdaságból adódó nitráatterhelés; – Fűtésből, közlekedésből, ipari tevékenységből származó légszennyezőanyag-kibocsátás; – A jelentős teher- és áruforgalom miatt fellépő levegőszennyezés és zajterhelés; – Az ingatlanok 14%-a nem rendelkezik szennyvízbekötéssel.
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> – Intézményi épületek központi elhelyezkedése; – Jó állapotú, építészetileg védendő épületek; – Jelentős országos és helyi védelem alatt álló épített értékek; – Városias településközpont; – Belterületen megtalálható nagy zöldterület; – Kevés a beépítetlen foghíjtelek a belterületen; – Több évszázados városszerkezet.. 	<ul style="list-style-type: none"> – Alulhasznosított épületek, területek, zöldfelületek a városközpontban; – Leromlott állapotú épületek a nyugati lakóterület városrészben; – Hiányzó zöldfelületi elemek, közterületi játszóterek; – Gazdasági területek közelsége a lakott területekhez; – A nagyszabású bővítési tervek ellenére kevés a lakóterületi fejlesztési tartalék.
Infrastruktúra – közművek, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> – Jó településközi és regionális közúti kapcsolatok; – Jó gyalogos infrastruktúra; – Jó tömegközlekedési kapcsolatok a kistérség településeivel és a környező nagyvárosokkal; – Kistérségi átlagot meghaladó közművesítettség; – Megoldott települési szennyvízkezelés; – Megoldott a települési szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása, valamint a szelektív hulladékgyűjtés. 	<ul style="list-style-type: none"> – Településközponton áthaladó országos utak terhelése; – Közutak közepes műszaki állapota; – Veszélyes közlekedési csomópont a településközpontban; – Külterületi dűlőutak elhanyagoltsága; – Kerékpárutak hiánya; – Vízfolyások medrének nem megfelelő karbantartása; – Alternatív energiaforrásokat nem hasznosítják.
Közszolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> – Kistérségi szinten létrejövő közszolgáltatási funkciók (pl közoktatás, egészségügyi ellátás, szociális ellátás, humán szolgáltatások); – Alap-és középfokú szolgáltatások jelenléte, több vállalt feladat közoktatás és egészségügy területén 	<ul style="list-style-type: none"> – Az intézmények forráshiánnyal küzdenek; – Szervezetek, intézmények rossz együttműködése mind a városon belül, mind kistérségi, megyei civil és társadalmi szervezetekkel.
	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> – Kistérségi aktivitás nő; – A város és a kistérség ki tudja használni a közigazgatás átalakulásával járó új szerepkört, megerősödik a kistérség; – Új funkciókkal erősödik a város, mely kiszolgálja a kistérségi településeket is. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nem valósulnak meg infrastruktúra fejlesztések, melyek javítják a települési közúthálózatot, illetve a gazdasági környezetet; – A város a térségen belül nem tud a fejlődést generáló tényezővé válni.

33. Táblázat – Város helyzetértékelése SWOT analízisben		
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> – Növekszik a város népességmegtartó ereje; – Növekvő képzettségi szint; – Középosztály erősödése; – Az alacsony státuszú rétegeket célzó felzárkóztató programok sikere. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tovább folytatódik a népességszökkenés; – A fiatalok elvándorlása folytatódik; – Szegregációs folyamatok erősödése; – Szociális szuburbanizáció célterületévé válik a város; – Növekszik az alacsony státuszú lakosok aránya; – Romló kapcsolat a civil szervezetek, társadalom és a közigazgatás között, visszafejlődő civil szervezetek.
Gazdaság, turizmus	<ul style="list-style-type: none"> – A megépülő 81. sz. elkerülőút hatására a város térségi, gazdasági szerepe megnövekedhet; – Erősödő gazdasági potenciál; – Szolgáltatási, kereskedelmi funkciók erősödnek; – Növekszik a kistérség tőkevonzó-képessége; – Helyi kis- és családi vállalkozások gazdasági szerepének erősödése; – Térségi együttműködésen alapuló gazdaságfejlesztés; – Megindul turisztikai fejlesztések. egyedülálló turisztikai célponttá válik a kiépülő turisztikai attrakciók következtében; – Széles turisztikai kínálat megteremtése; – Kiskereskedelem körülményeinek javítása (piac kialakítása, őstermelői tevékenység megerősítése). 	<ul style="list-style-type: none"> – Gazdasági válság enyhülés elmarad, romló makrogazdasági környezet; – A kistérség nem tud kilábalni periférikus helyzetéből; – A város gazdasági fejlődés tartósan stagnál; – Betelepült külföldi vállalkozások kivonulása; – Rosszul kialakított szolgáltatási, kereskedelmi funkciók; – A térség szereplői nem egyeztetik gazdaságfejlesztési elképzeléseiket; – Állami vagyon hasznosításának elmaradása; – A település kimarad a lovasstartégiából; – Turisztikai fejlesztések elmaradnak.
Természet, környezet	<ul style="list-style-type: none"> – Természeti értékek fenntartása, megóvása, valamint bemutatása; – Mozaikos tájszerkezet megtartása; – A külterületi fejlesztések a táji- és természetvédelmi érdekek figyelembe vételével történik; – Csökkenő környezeti terhelés a belterületen a települést elkerülő főút megépítésével; – A környezeti értékeket figyelembe vevő fejlesztések valósulnak meg a tavak mentén. 	<ul style="list-style-type: none"> – Monokultúrás termelés folytatódik, nem alakul ki mozaikos tájszerkezet; – Felszíni és felszín alatti vizek elszennyeződnek; – Csökkenő vízutánpótlás, kiszáradó tavak, vízfolyások; – Az elkerülő utak nem épülnek meg, növekszik a forgalomból származó környezetterhelés.
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> – A településközpont megújul, új funkciók telepednek meg; – Belterületi utak, közterületek minőségi fejlesztése, esztétikai megújulása; – Zöldterületek fejlesztése, területi növelése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lakóterületi fejlesztések elmaradása; – Lakásépítés és -felújítás feltételeinek romlása; – A város lakóházainak kiürülése; – Új, a jelenlegi formavilágtól eltérő épületek építése, egységes utcakép megszűnése; – Zöldterületi fejlesztések elmaradása, zöldterületek állapotának leromlása.
Infrastruktúra - közművek, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési fejlesztések megvalósulnak a mikrotérségben és a régióban; – Városi kerékpárutakkal, gyalogos infrastruktúra fejlesztéseivel javuló közlekedési biztonság; 	<ul style="list-style-type: none"> – Romlik a település elérhetősége az utak minőségének a romlásával, az úthálózat bővítésének elmaradásával; – Közműszolgáltatók nem megfelelő minőségű és mennyiségű szolgáltatása;

33. Táblázat – Város helyzetértékelése SWOT analízisben		
	<ul style="list-style-type: none">– Növekszik a közüzemi gázhálózatra kapcsolódott lakások száma;– Közmuólló bezárul.	<ul style="list-style-type: none">– Forráshiány következtében a környezeti infrastruktúra további kiépülésének elmaradása;– A környezettudatosság nem javul.
Közszolgáltatások	<ul style="list-style-type: none">– A kistérségi szakmai kooperáció, tapasztalatcsere erősödése;– Integrált oktatási intézményrendszer révén javuló képzési színvonal.	<ul style="list-style-type: none">– A szegregáció erősödik a közoktatásban;– A forráshiány miatt szűkíteni kell a szociális szakszolgáltatásokat;– Bizonytalan tulajdonosi és működtetői légkör miatt romló közszolgáltatások;– Intézményrendszer kihasználtságának csökkenése.

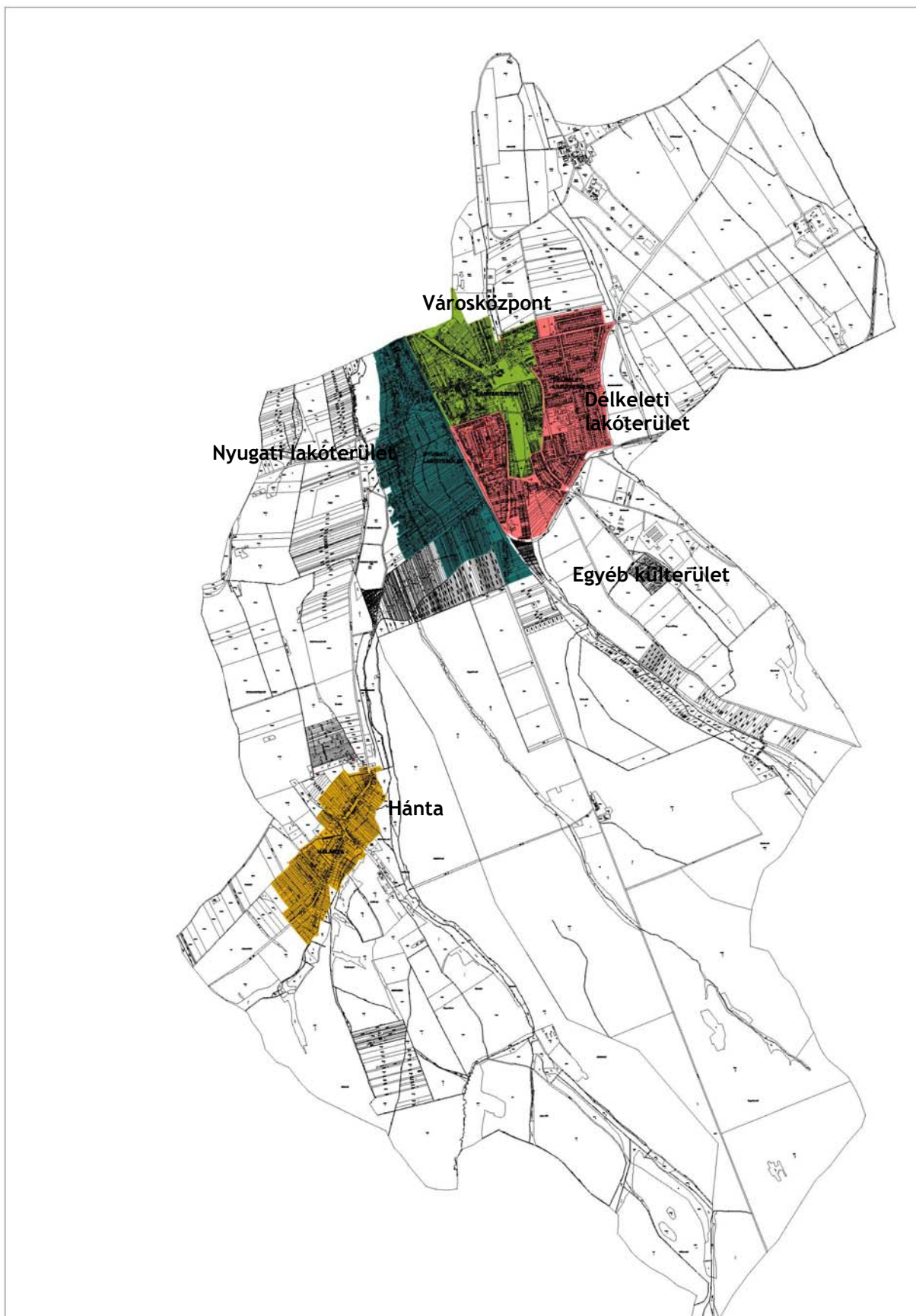
5. VÁROSRÉSZEK ELEMZÉSE

A településen a településszerkezeti elemzések, valamint a jelenleg hatályos településrendezési terv ismeretében **4 városrész került lehatárolásra, továbbá külön foglalkozunk a lehatárolásra nem került egyéb külterületekkel:**

1. Városközpont
2. Délkeleti lakóterület
3. Nyugat lakóterület
4. Hánta

A városközponti városrész területei jól elkülöníthetőek a város lakóterületeitől, illetve - korábban a városhoz kapcsolt - Hánta településrésztől. A városközponti városrészben központosulnak a várost kiszolgáló intézményi és szolgáltató funkciók, valamint az ezekhez településszerkezeti módon közvetlenül kapcsolódó gazdasági- és lakófunkciók. A délkeleti lakóterületeken a lakófunkció jelenléte majdnem kizárólagos, amit a nyugati lakóterületektől a vasútvonal határol le. A két lakóterület szerkezeti módon markánsan elkülönül egymástól, továbbá különbség mutatkozik a két városrész demográfiai mutatóiban is. Hánta teljesen különálló településrész, ezért indokolt külön városrészként kezelni. Az egyéb külterületi városrész a város közigazgatási területének fennmaradó részeit foglalja magába, melynek jelentősége a külterületi gazdasági területek miatt jelentős.

A kijelölt városrészek Kisbér beépített és beépítésre szánt területeit teljes mértékben lefedik.



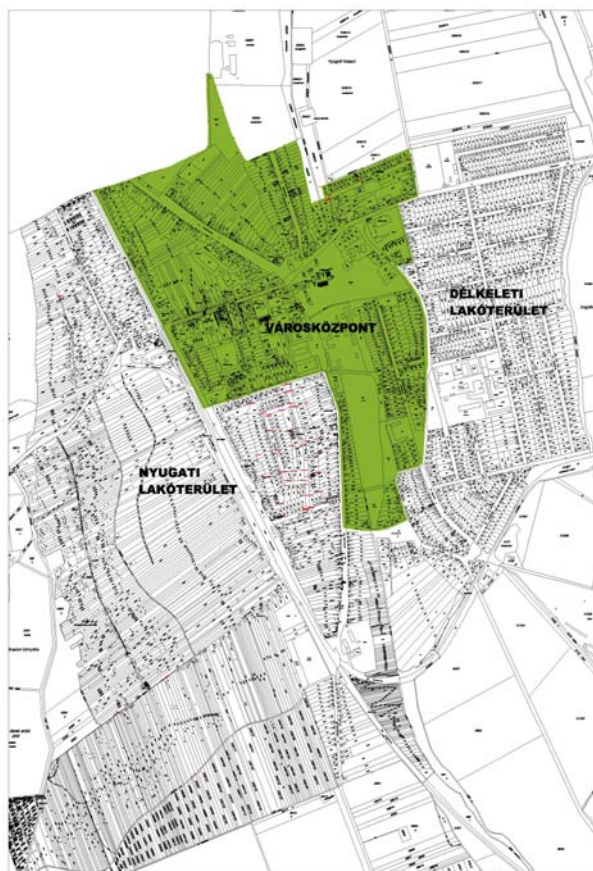
40. ábra – Városrészek lehatárolása

5.1. VÁROSKÖZPONT

A városközponti városrészben központosulnak a várost kiszolgáló intézményi és szolgáltató funkciók, valamint az ezekhez településszerkezeti módon közvetlenül kapcsolódó gazdasági- és lakófunkciók.

A városközpont az alábbi közterületekkel határolható le: Desseő Gyula utca - Deák Ferenc utca - Szent János tér - Tópart utca - Fadrusz János utca - Magyar utca - Vásártéri utca - Komáromi utca - 215 hrsz-ú közút - 1963 hrsz-ú közút - belterület északi határa - Köztársaság útja (Vasútvonal). A városrész lehatárolását az alábbiak indokolják:

- településtörténeti szempontok: a történelmi városmagot a Batthyány tér - angolkert - Széchenyi utca és környéke alkotják; a kastély, a lovarda és a korábbi országutak köré szerveződött
- településszerkezeti és területfelhasználási sajátosságok: a városrészt nyugatról az Székesfehérvár - Komárom vasútvonal; keleten a 8207 j. mellékút határolja. Itt központosulnak a várost kiszolgáló intézményi és szolgáltató funkciók - jellemzően településközpont vegyes területfelhasználási egységbe sorolva a Széchenyi utca, a Kossuth Lajos utca, és a Komáromi utca mellett -, valamint az ezekhez településszerkezeti módon közvetlenül kapcsolódó gazdasági- és lakófunkciók.



41. ábra – Városközpont városrész lehatárolása

A városrész a településen található országos közutak csomópontjában helyezkedik el: keresztülfut a városközponton a nagy forgalmat lebonyolító 81. sz. főút, a Batthyány téren csatlakozik hozzá a 8218. j. Kisbér - Veszprémmarsány összekötő út, illetve a Vásártér utcánál fűződik rá a 8207. j. Kisbér - Bakonyvárköpönyög összekötő út. A közúthálózat jó megközelítést biztosít a városrésznek, azonban a közlekedés jelentős terhelést is jelent a lakókörnyezetre (levegőszennyezés, zaj- és rezgésterhelés). A közösségi közlekedés szempontjából is kiemelt jelentőséggel bír a városrész, mivel a Városház téren található a buszpályaudvar, melynek átalakítására, modernizálására tervek születtek. A település többi részétől jól lehatárolható központ kapcsolata a lakóterületekkel szilárd burkolatú utakkal, gyalogutakkal nagyrészt biztosított.

A teljes lakónépesség közel 29,1%-a, 1712 fő (KSH 2001) lakik ebben a városrészben. A városrész főbb demográfiai mutatóiban (az öregedés, a népességfogyás) a város egészére jellemző tendenciák érvényesek. A városrészben jobb iskolai végzettséggel rendelkeznek a lakók: a városi átlaghoz képest 6%-kal kevesebb (21,2%) a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, míg közel duplája a felsőfokú végzettségűek aránya (16,6 %).

A városrész aktivitására, gazdasági potenciálját tekintve jobb adatokkal rendelkezik a teljes településnél: azonos a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (35,%), alacsonyabb 2%-kal (11,5%) a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. A foglalkoztatottak aránya kiemelkedik a egy százalékponttal (61,5%) a városi, illetve a többi városrészi adatokat összehasonlítva.

I. RÉSZ

A városrészben található a **városi és kistérségi intézmények**, de található a lakóterülettel kevésbé összhangban lévő gazdasági területek (piac, tüzép) a 81. sz. főút mentén. A városrészen belül konfliktust jelenthet a lakóterületek közé beékelődő termelő gazdasági területek: malomtelep, kormánygyártó üzem. Közszolgáltatások is jellemzően ebben a városrészben találhatóak: Batthyány Kázmér Kórház, szakrendelő, óvoda, általános iskola, középiskola, szakiskola stb. A terület jellemzően helyet ad a legtöbb kiskereskedelmi és szolgáltató egységnek is a nagyobb forgalmú utak mentén.

A központ karakteres egyedi eleme a kastély és környezete, az angolpark, az egykori lovarda épületegyüttese. A településszerkezet fontos eleme a város közigazgatási, kereskedelmi és egyházi magja Kisbéren zártos beépítési módjával, változó építménymagasságaival. Az újabb beépítésű területeken (Batthyány tértől északra) szabályozott utcákban, kisebb telkeken oldalhatárosan- vagy szabadonálló lakóépületek és több lakásos iker és társasházak találhatóak. A második világháborút követő időszak sajátos településépítészeti elemeként megjelentek a településközpont 3-4 szintes társasházak „idegen testekként” az angolkertben. A városközpont lakásállománya, összehasonlítva a többi városrészrel, van a legjobb állapotban, a 667 db lakás csupán 16,0%-a alacsony komfortfokozatú. A városrész jelenleg beépített területei teljes közművesítettséggel rendelkeznek.

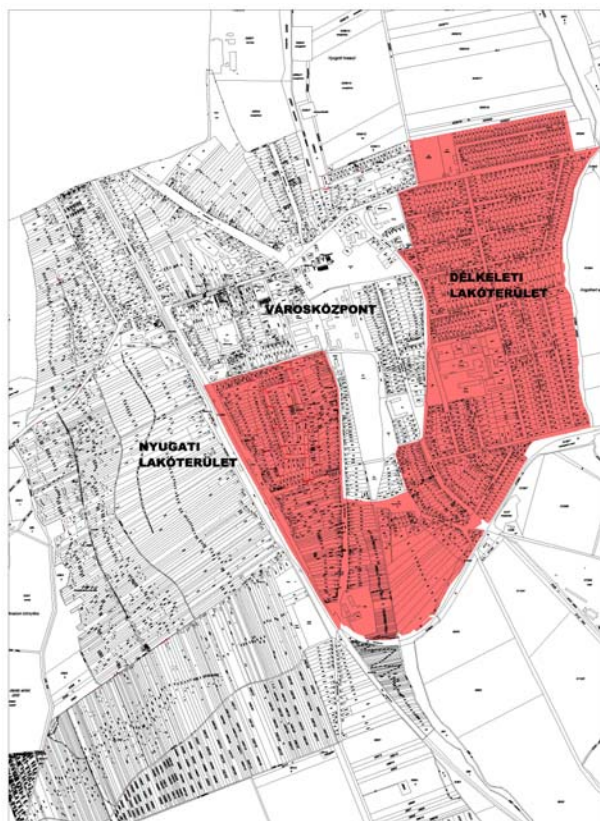
A városrész jelentős turisztikai potenciállal rendelkezik, számos épített örökség közül kiemelkedik a településközpontban álló Batthyány-kastély és a lovarda épületegyüttese. A terület hasznosítása a város számára az egyik legfontosabb feladat a jövőben. Turisztikai és rekreációs szempontból jelentős továbbá a 3,2 ha nagyságú Nagy tó a kastélytól délre, illetve az angolkert a kastélytól északra.

E városrészben valósult meg az utóbbi években a **legtöbb fejlesztés**, a város ugyanis tudatosan fejlesztette a várost és a kistérséget ellátó **intézményeit**, illetve az ehhez kapcsolódó **szolgáltatásokat**: nyertes turisztikai pályázat keretében megújult a kiskastély, létrejött a mini Magyarország makettpark, orvosi rendelő épült, megújultak közintézmények. Ki kell emelni, hogy a közterületek **megújítása, alakítása, közlekedési hálózat** elemeinek a felújítása is ebben a városrészben indult meg a legintenzívebben. A városi és kistérségi intézmények egy részének kapacitás, bővítése, a szolgáltatás minőségének folyamatos javítása szükséges.

34. táblázat – Belterületi városrész rövid helyzetértékelése SWOT analízisben

ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
<ul style="list-style-type: none"> – Kialakult kistérségi központ; – Közlekedési csomópontban fekszik: kiváló kapcsolatok, jó közlekedési infrastruktúra; – Városi és kistérségi intézmények beágyazódása a város központi szövetébe; – Egykori városi múlt miatt városias elemek a központban; – Teljes közművesítettség; – Értékes épületállomány. 	<ul style="list-style-type: none"> – Egymást zavaró funkciók, területhasználati konfliktusok (Angolkertben elhelyezett lakóingatlanok, buszpályaudvar a központban); – Öregedő városrészt mutató demográfiai mutatók; – Javításra szoruló környezeti infrastruktúra; – Alulhasznosított épületek és területek a településközpontban (lovarda, kastély, Angolkert, Városháza tér stb.); – Jelentős tranzitforgalom, s abból származó környezeti terhelés.
LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
<ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési infrastruktúra javítása: 81. sz. főút várost elkerülő szakaszának megépítése, körforgalom megvalósítása a Batthyány téren; – Városkép megújítási akciók: buszpályaudvar áthelyezése, bővülő városközpont a Városháza téren, hasznosításra kerülő értékek; – Településközpontba új szolgáltatások telepítése, településképi intézkedések; – Turisztikai célponttá válik a településrész. – Közösségépítés, közösségi terek fejlesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Továbbra sem sikerül kihasználni a településközpont értékes épületállományát; – Romló környezeti minőség; – Városközpont nem ad teret közösségi eseményeknek, kiürül; – A kistérség és a város egyre nehezebb helyzetbe kerül, elmaradnak a szükséges fejlesztések.

5.2. DÉLKELETI LAKÓTERÜLET



42. ábra – Délkeleti lakóterület városrész lehatárolása

A délkeleti lakóterületeken a lakófunkció jelenléte majdnem kizárólagos, amit a nyugati lakóterületektől a vasútvonal határol le. A két lakóterület szerkezetileg markánsan elkülönül egymástól, továbbá különbség mutatkozik a két városrész demográfiai mutatóiban is.

Délkeleti lakóterület az alábbi közterületekkel határolható le: Deseő Gyula utca - Deák Ferenc utca - Szent János tér - Tópart utca - Fadrusz János utca - Magyar utca - Vásártéri utca - Komáromi utca - 215 hrsz-ú közút - 1963 hrsz-ú közút - belterület keleti és déli határa - - Köztársaság útja (Vasútvonal).

A városrészt részben a belterület határolja, részben pedig a városrészt feltáró Vásártéri utca határolja, ami egyben a 8207. j. Kisbér - Bakonysárány összekötő út belterületi szakasza. A városrész délkeleti részén, a Magyar utca és a Fehérvári utca kereszteződésében csatlakozik a fent említett közútba a 8135 j. Tatabánya - Vérteskethely - Kisbér összekötő út. A városrész északi részét érinti a 81. sz. főút belterületi - Batthyány tér és a 13. sz. főút közötti szakasza. A városrész közvetlenül megközelíthető Bakonysárány és Vérteskethely irányból dél felől, továbbá a 81. sz. főúton nyugat felől.

Közösségi közlekedés szempontjából fontos hangsúlyozni, hogy a városrész területén szöviődik össze az észak-déli Komárom - Székesfehérvár aktív, és a kelet-nyugati Tatabánya - Pápa lezárt vasútvonalak. A városrész nyugati részén, a Fadrusz utcától északra, a Köztársaság úton áll a város vasútállomása, amit a MÁV fejleszteni kíván közép- és hosszútávon.

A teljes lakónépesség közel fele - **49,1%-a, azaz 2885 fő** (KSH 2001) - lakik ebben a városrészben. A lakónépességben belül itt a legmagasabb, 21,2% a 60 évesnél idősebb lakosok aránya. A városrész egyik legnagyobb hátrányát az iskolai végzettség tekintetében mutatja: a külterületi városrésze után a legmagasabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (30,5%, ami a városi átlag +3%), míg a felsőfokú végzettségűek aránya (4,4%, a városi átlag fele) az egyik legalacsonyabb.

A városrész aktivitására, gazdasági potenciálját tekintve jobb adatokkal rendelkezik a teljes településnél: azonos a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (35,%), alacsonyabb 2%-kal (11,5%) a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. A foglalkoztatottak aránya kiemelkedik a egy százalékponttal (61,5%) a városi, illetve a többi városrészi adatokat összehasonlítva. A városrész népességének aktivitására, gazdasági potenciálját tekintve megegyezik a városi átlaggal, attól való nagyobb eltérés a foglalkoztatottak arányában mutatkozik, két százalékkal alacsonyabb (31,3%) a városi, illetve több százalékkal összehasonlítva a többi városrészi adatokkal.

A vásártér utcától nyugatra fekvő területek településtörténeti szempontból korábban alakultak ki, mint a Vásártér utca és a belterület közötti területek. A vasút és a 8207 j. összekötőút közötti lakóterületre inkább a hagyományos falusias jellegű telekhasználat, családi házas beépítés jellemző. Ezen a részen az utcák nőtt jelleggel alakultak ki. A Délkeleti lakóterület keleti része tervezett úthálózata a 20. század második felében lezajlott településfejlődés jegeit mutatja, kertvárosias beépítéssel. Előkerttel csak az elmúlt években kialakított utcák esetében találkozunk. Az újabb beépítésű - Deák Ferenc utca és Köztársaság út mély telkeinek felosztásával létrejött, valamint a Komáromi úttól északra kiszabályozott - területeken, szabályozott utcákban, kisebb

I. RÉSZ

telkeken oldalhatárosan- vagy szabadonálló lakóépületek és több lakásos iker és társasházak találhatóak. A városrészben összesen 932 lakása közül 162 alacsony komfortfokozatú. A városrész jelenleg beépített területei teljes közművesítettséggel rendelkeznek.

A városrész gazdasági szempontból kisebb súllyal bír, mint a városközpont, vagy a külterületi lakóterületek. Jelentős ipari telephely a fém Művek Kft. alumíniumnyomó telephelye a Béke utca - Dobi István utca - Weicheim Béla utca - Beyr utca határolt tömbben. Több kereskedelmi, szolgáltató egység telepedett meg az elmúlt évtizedek során a 81. sz. főút mellett, háttérbe szorítva a lakóterületeket, melyek jelentős terhelést szenvednek el a főút mellett. A Komáromi utcában, a sportpálya mellett működik a Magyar Közút NZrt. telephelye, amihez kapcsolódóan a településrendezési terv elképzelései szerint - a sportpálya helyén - további gazdasági területeket jelöl, észak fele további lakóterületi fejlesztést is biztosítva.

A város kevés intézménye található ebben a településrészben, de jelentős a Deák Ferenc utca déli szakaszán fekvő idősek otthona.

A városrész jelentősebb zöldfelületeit a Szent János tér, a még beépítetlen Rózsadomb és a Vásártér utca melletti zöldfelületek jelentik, melyek szigetes jelleggel helyezkednek el.

E városrész lakóterületi túlsúlya következtében kevesebb fejlesztés valósult meg, a többségük infrastruktúra jellegű beruházás, mint például a Fehérvári út felújítása.

35. táblázat– Délkeleti lakóterület városrész rövid helyzetértékelése SWOT analízisben

ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
<ul style="list-style-type: none"> – Kialakult lakóterületek és lakóutcák; – Megfelelő közúti kapcsolatok; – Vasútállomás a városrész nyugati szélén; – Fontos városi intézmény a terület déli részén fekvő idősek otthona. – Teljes közművesítettség. 	<ul style="list-style-type: none"> – Jelentős tranzitforgalom, s abból származó környezeti terhelés, lakóterületek „eltűnnek” a főút mellett; – Javításra szoruló környezeti infrastruktúra: gyalogos- és kerékpáros infrastruktúra, zöldhálózat; – Lakóterületek közé beékelődő gazdasági területek (pl. Fém Művek Kft. telephelye, komáromi út mentén stb.)
LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
<ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési infrastruktúra javítása: 81. sz. főút várost elkerülő szakaszának megépítése; – Városkép megújítási akciók: buszpályaudvar áthelyezése, intermodális csomópont kialakítása a vasútállomás mellett; – Javuló környezeti infrastruktúra; – Közösségépítés, közösségi terek fejlesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Romló környezeti minőség; – Alvó kertváros jelleg közösségi élet nélkül; – Karakter nélküli lakóutcák kialakulása; – A fejlesztések elmaradnak a városrészben, azok csak a városközpontban vagy Kisbérnél nagyobb városokban valósulnak meg.

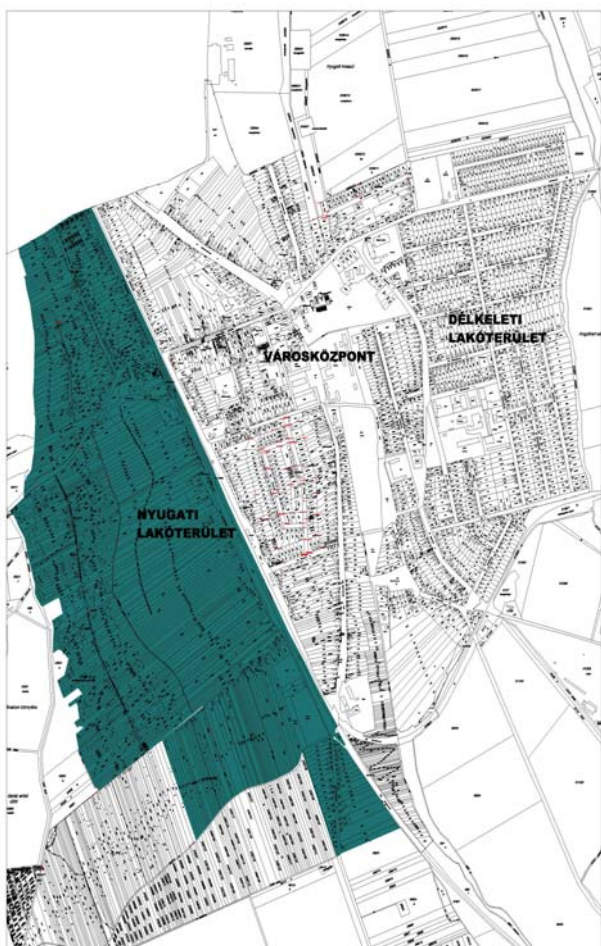
5.3. NYUGATI LAKÓTERÜLET

A nyugati lakóterületeken a lakófunkció jelenléte majdnem kizárólagos, hasonlóan a délkeleti lakóterülethez, amitől a Komárom - Székesfehérvár vasútvonal határolja le. A két lakóterület szerkezetileg markánsan elkülönül egymástól, továbbá különbség mutatkozik a két városrész demográfiai mutatóiban is. Nyugati lakóterület az alábbi közterületekkel határolható le: Perczel Mór utca (Vasútvonal) - belterület nyugati és északi határa.

E területet kizárólag a városrész felső harmadát keresztülszelő 8218. j. Kisbér - Veszprémvársány összekötő út érinti az országos közúthálózatba tartozó műszaki infrastruktúra elemek közül. A városrész elérhetősége a Délkeleti lakóterület és Városközpont városrészekkel összehasonlítva kedvezőtlen. A szomszédos városrészek felől kizárólag három útvonalon érhető el a Nyugati lakóterület a vasútvonal erős korridor jellege miatt: északon Ászár irányából, a 8218 j. mellékúton keresztül, valamint délen a Deák Ferenc utca irányából. A városrész közlekedési helyzetét tovább rontja, hogy több portalanításra váró út is található itt.

A teljes lakónépesség csupán 10,5%-a, 620 fő (KSH 2001) lakik ebben a városrészben. E lakóterület kicsit fiatalabb a város egészére vonatkozó öregedési index-szel összehasonlítva. Az iskolai végzettséget vizsgálva a második legjobb mutatókkal rendelkezik a városközponti rész mögött: a felsőfokú végzettségük aránya 6,8 %, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 22,2%. A foglalkoztatási mutatókban sem marad le a településrész jelentősen: a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív

I. RÉSZ



43. ábra – Nyugati lakóterület városrész lehatárolása

korúakon (15-59 évesek) belül 35,5%, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 13,3%, foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 60,4%. A városrész 213 lakásának 20,7%-a alacsony komfort fokozatú, ami megegyezik a városi mutatóval. A városrész minden utcájában elérhető a teljes közművesítettséghez szükséges infrastruktúra.

Széchenyi utcától délre fekvő területek más karaktert mutatnak, mint az attól északra húzódó területek. A 8218. j. mellékúttól délre inkább a hagyományos falusias jellegű telekhasználat (keskeny, 100-200 m mély szalagtelkek, melyek a külterületig futnak), családi házas beépítés jellemző. A Nyugati lakóterület északi részén a korábbi falusias jelleg megszűnt, ezen a részen a mély telkek felosztásával alakultak ki új lakóutcák kertvárosias jelleggel. Előkerttel csak az elmúlt években kialakított utcák esetében találkozunk. (Ehhez hasonló településszerkezeti változást tesz lehetővé a településrendezési terv a déli településrészen, a telkek megosztásával.) A városrész kis gazdasági súllyal bír. Gazdasági terület kizárólag a 8218. j. mellékút mellett alakult ki. Városi intézmény nem található a területen.

Fontos településszerkezeti szempontból a lakóterületekhez nyugatról kapcsolódó hétvégiházias üdülőterületek, a volt zártkerti részek. A terület feltárása vagy a Széchenyi utca irányából, vagy a Perczel Mór utcából megoldott. A területen korábban ingatlanal rendelkezők a városi polgárai, s szőlőművelést folytattak. Az 1990-es évek óta a terület átalakulás figyelhető meg: több parcellában felhagytak a műveléssel, az üdülőingatlanok állapota leromlott. Az utóbbi időszakban több család is lakó funkcióként használja az üdülőket, lassan megindult a terület szlömösödése: komfort nélküli egyszobás ingatlanokban laknak életvitelszerűen.

A városrész jelentősebb területfelhasználása a Perczel Mór utca déli szakaszán lévő temető területe. A városrészhez kapcsolódnak még nyugati irányban halas- és horgásztavak.

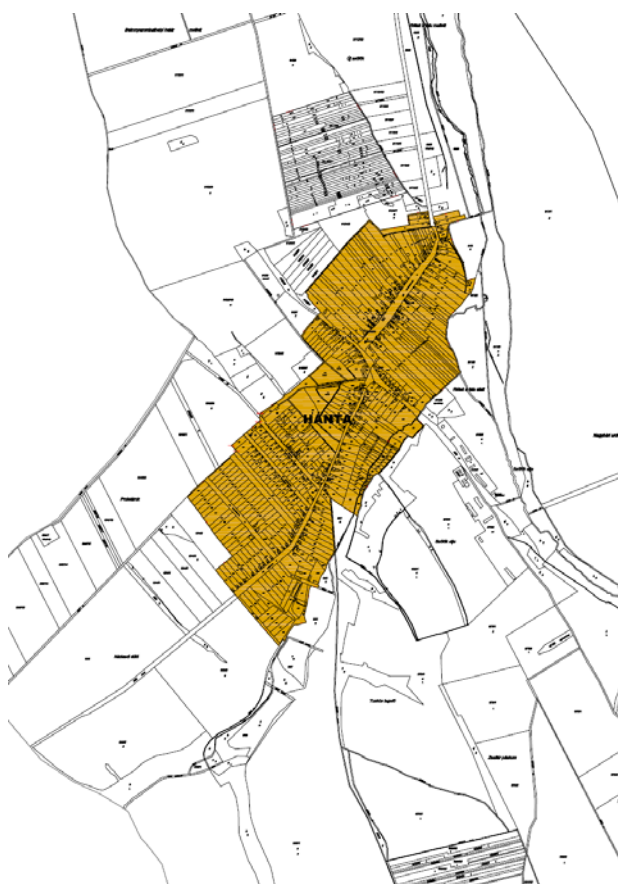
E városrészben kevés fejlesztés valósult meg.

36. táblázat – Nyugati lakóterület városrész rövid helyzetértékelése SWOT analízisben	
ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
<ul style="list-style-type: none"> – Kialakult lakóterületek és lakóutcák; – Városrészhez kapcsolódó rekreációs területek: tavak, volt zártkerti területek; – Városrészen áthaladó országos közút; – Magas zöldfelületi arány a volt zártkerti területek, a környező területhasználat miatt. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rossz közlekedési kapcsolatok a szomszédos városrészekkel; – Városi intézmények hiánya; – Szlömösödési folyamat a városrész déli részén, illetve az üdülőházas területeken; – Rendezetlen utcakép: földút, rossz állapotú épületek magasabb aránya; – Javításra szoruló környezeti infrastruktúra.

I. RÉSZ

LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
<ul style="list-style-type: none"> – Javuló környezeti infrastruktúra; – Zártkert megőrzi hétvégiházias jellegét; – Lakóterületi fejlesztések zajlanak a városrész déli részén a hosszú parcellák megosztásával; – Közösségépítés, közösségi terek fejlesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nem javul a közlekedési kapcsolat a városközponttal, romlik a városi intézmények elérhetősége; – Romló környezeti minőség; – Karakter nélküli lakóutcák kialakulása; – Nem sikerül megállítani a zártkertek átalakulását, visszafordíthatatlan demográfiai folyamatok zajlanak le; – A fejlesztések elmaradnak a városrészben, azok csak a városközpontban vagy Kisbérnél nagyobb városokban valósulnak meg.

5.4. HÁNTA



44. ábra – Hánta városrész lehatárolása

Hánta teljesen különálló településrész, ezért indokolt volt külön városrészként kezelni.

A városrész a 8218. j. Kisbér - Veszprémvarsány összekötő útra csatlakozó 82116 j. Hánta bekötőúton keresztül közelíthető meg. A településrész más közúti kapcsolattal nem rendelkezik, így „zsáktelepülésnek” minősül. Közösségi közlekedést Hánta és Kisbér között a Vértes Volán biztosítja napi 10 pár autóbusszal. A városrészen belüli a lakóutcák és gyűjtőutak minősége gyenge.

Hántán összesen 512 fő a lakónépesség, ami Kisbér lakónépességének csupán 8,7%-a (KSH 2001). E városrész rendelkezik a legrosszabb demográfiai mutatókkal: előregedés, népességfogyás, alacsony iskolai végzettség. E településrészen a legalacsonyabb a felsőfokú végzettségűek száma a 25 éves és idősebb népesség arányában 1,9%. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 2%-kal rosszabb a városi átlagnál, éppen megelőzve a Délkeleti lakóterület azonos mutatóját.

A foglalkoztatás terén a legrosszabb mutatóval rendelkezik, ami a foglalkoztatott nélküli háztartások arányát mutatja: 41,9%, a települési átlaghoz képest +8%. Ezzel

összefüggésben alacsony a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül: 55,4%. A városrész önállóságát, erős helyi identitását jól jelzi, hogy a helyi érdekek érvényesítése céljából Kisbér Város Önkormányzatán belül hántai részönkormányzat működik.

A település egyes területeire - különösen Hánta településrészre - jellemző a falusias környezet, a hagyományos, nagytelkes lakóháztípusokkal; melyek általában előkert nélküli, északi vagy keleti oldalhatáron álló fésűs beépítésűek, soros, illetve hajlított házas jellegűek. Előkerttel csak az elmúlt években kialakított utcák esetében találkozunk. Hánta hátrányosabb helyzetét jól mutatja, hogy a 207 darab lakás 42%-a alacsony komfortfokozatú. A teljes közművesítettség feltételét jelentő közszolgáltatások mindegyike elérhető a városrészben.

Hánta északi részén, a Kossuth Lajos utcában található az intézményterületek: művelődési ház, tűzoltószertár, önkormányzat és római katolikus templom és plébánia. Az intézményi épületek jól illeszkednek az utca beépítéséhez. Mind földszintesek, ám előfordulnak az utcával párhuzamosan

I. RÉSZ

álló épületek is. Hánta területén közpark, közkert nem található, azonban jelentős nagyságú zöldfelülettel rendelkezik. Zöldterületi szempontból fontos megemlíteni, hogy a házak mögött a telkek hátsó része kertként van hasznosítva.

A városrészben jelentős gazdasági foglalkoztató nincsen, jellemzően Kisbérre ingáznak a helyiek. A település harmonikusan illeszkedik a környező tájszerkezetbe, így a településrész a környező erdők, tavak miatt rekreációs tartalékokkal rendelkezik.

E különálló városrész települési identitásának megőrzése miatt is fontos fejlesztések megvalósítása. 2009-ben a települési alközpont fejlesztése érdekében településkép megújítási akció került benyújtásra.

37. táblázat– Hánta városrész rövid helyzetértékelése SWOT analízisben

ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
<ul style="list-style-type: none"> – Hántai identitástudat: önálló közösségi élettel rendelkezik, részönkormányzat működik a helyi ügyek érvényesítése érdekében; – Városi alközpont/városrészi központ intézményekkel: helyi hivatal, művelődési ház, templom stb. – Kialakult településszerkezet; – Városrészhez kapcsolódó rekreációs területek: tavak, volt zártkerti területek; – Megfelelő környezeti állapot. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zsáktelepülés: rossz közlekedési kapcsolat, javítandó tömegközlekedési elérhetőség – Javításra szoruló környezeti infrastruktúra; – Öregedő városrészt mutató demográfiai mutatók; – Nem megfelelő foglalkoztatottság; – Alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya.
LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
<ul style="list-style-type: none"> – Javul a közlekedési kapcsolat a városközponttal, a városi intézmények elérhetősége; – Gazdasági és turisztikai fejlesztések történnek a városrészben; – Közösségépítés, közösségi terek fejlesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Romló környezeti minőség; – Elszegényedő városrész; – A fejlesztések elmaradnak a városrészben, azok csak a városközpontban vagy Kisbérnél nagyobb városokban valósulnak meg.

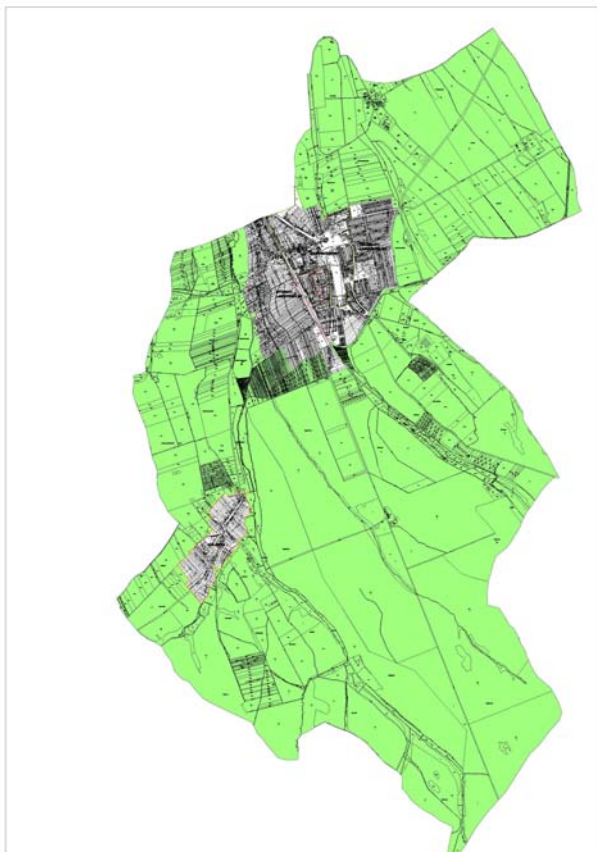
5.5. EGYÉB KÜLTERÜLETEK

A külterület egyéb részei Kisbér és Hánta belterületi városrészekon kívüli területek. Külterületet a közúthálózat és a földutak szempontjából megfelelő sűrűséggel feltárt. A külterületen keresztülhalad az összes térségi és helyi jelentőségű út.

A teljes lakónépesség csupán 2,4%-a, azaz 144 fő lakik a külterületen. A városrészek közül itt a legmagasabb az aktív korú lakosság aránya, s a legalacsonyabb az öregedési index (2.5). A külterületi lakosság legnagyobb százaléka a mezőgazdaságban dolgozik, ennek megfelelően itt a legmagasabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (41,2%), illetve alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya (3,1%). A termőföld gazdálkodással függ össze valószínűleg, hogy itt a legalacsonyabb (20%) a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, ennek ellenére a foglalkoztatottak aránya Hánta után a második legalacsonyabb (57,5 %). A lakosság munkaerőhelyzetét más fényben tüntetik fel a további mutatók: 40,2% a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, magas (22,5%) a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. A külterületi lakóterületek 58,6%-a alacsony komfortfokozatú, ami a legmagasabb a többi városrészrel összehasonlításban.

A területhasználatra a belterület közvetlen közelében a mezőgazdasági területfelhasználás, többi területen a mozaikos tájszerkezet, nagykiterjedésű erdőterületek a jellemzők, változatos domborzattal.

I. RÉSZ



45. ábra – Egyéb külterületek városrész lehatárolása

A belterülethez közvetlenül kapcsolódnak a kereskedelmi-szolgáltató gazdasági, továbbá az ipari gazdasági területek. A településrendezési terv jelentős ipari területeket határoz meg a 13. sz. és 81. sz. főutak mellett. Jelentős ipari termelést folytatott az elmúlt időkig a település északi határában elhelyezkedő téglagyár. Az új ipari területek közül csak a Batthyány puszta iparterületei épültek be, a többi terület jellemzően tartalékterületként várja további hasznosítását. További kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület található a településtől délre, a 8135 j. mellékúttól északra fekvő Pajta dűlőben. További mezőgazdasági üzemi területek találhatók a külterületen, ahol állattenyésztéshez kapcsolódó épületek, illetve egyéb mezőgazdasági célú épületek helyezhetők el.

Kiemelkedő jelentőséggel bír a külterületen továbbá a vízfolyások felduzzasztása során kialakított halastavak, mely a halgazdaságok működése mellett a parti területeken rekreációs beruházásoknak adhat helyet. További különleges területek találhatók a településen: hulladék elhelyezésére, nyersanyaglelőhely, honvédelmi célú, temető.

Az utóbbi években jelentős fejlesztések nem valósultak meg a területen. A Batthyány pusztán tervezett gazdasági fejlesztések a gazdasági válság következtében elmaradtak. A külterület egyéb részein a **meglévő területhasználatok** - környezeti és természeti értékeket figyelembe vevő - **fenntartása** jelenti a hosszútávú cél.

Az utóbbi években jelentős fejlesztések nem valósultak meg a területen. A Batthyány

38. táblázat – Egyéb külterületek városrész rövid helyzetértékelése SWOT analízisben

ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
<ul style="list-style-type: none"> – Működő nagy mezőgazdasági vállalkozások, növénytermesztés hagyományai; – Közvetlen kapcsolat a mezőgazdasági területekkel; – Működő nagy ipari-gazdasági vállalkozások; – Változatos tájszerkezet; – Nagy kijelölt gazdasági fejlesztési területek. 	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági és a rekreációs funkció együttes megjelenése, területhasználati konfliktusok.
LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
<ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési fejlesztésekkel javuló megközelítés; – Táj értékek, változatos területhasználat megőrzése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Romló környezeti minőség; – Takarékos területgazdálkodás elveinek mellőzése; – Nem ütemezetten történik a fejlesztési területek kialakítása; – Elmaradó fejlesztések; – A gazdasági és a rekreációs funkció ellentétes hatásait nem sikerül a közbelső zöldfelületekkel, erdősávokkal kiküszöbölni.

6. SZEGREGÁLT, VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK HELYZETÉRTÉKELÉSE

Az anti-szegregációs helyzetértékelés és Program az ITS kötelező tartalmi eleme, aminek feladata, hogy a területi dimenziót is figyelembe véve elemezze a város társadalmi, szociális helyzetét, azon belül is elsősorban az esélyegyenlőség érvényesülését. Az anti-szegregációs helyzetértékelés azt mutatja be, hogy milyen társadalmi-szociális jellemzőkkel bír az adott település, milyen intézményrendszer hivatott a nehézségek kezelésére és azok milyen felkészültséggel rendelkeznek. Feladata az anti-szegregációs tervnek bemutatni, hogy az alacsony státuszú lakosok területi koncentrációja elér-e olyan szintet, hogy településen belüli szegregátumról beszéljünk. Amennyiben igen, arra a területre nézve külön anti-szegregációs tervet kell készíteni. Abban az esetben, ha a városban nem található szegregátum, az NFGM által kiadott Városfejlesztési kézikönyvben leírtaknak megfelelően az akcióterületi vagy ágazati fejlesztések szegregációs hatásainak megelőzésére kell a programban stratégiai tervet kidolgozni.

6.1. SZOCIÁLIS HELYZETKÉP

Az IVS maga már részletesen elemezte a város társadalmi-szociális helyzetét, ezért itt most csak összefoglalásként ismertetjük az vonatkozó adatokat.

A város lakossága folyamatos csökkenést mutat, amit egyaránt okoz a népesség természetes fogyása és az elvándorlások negatív tendenciája. A természetes fogyás és a halálozások számát tekintve a régió belül a Kisbéri Kistérség a legkedvezőtlenebb adatokkal rendelkezik. Az adatok azt is jól mutatják, hogy a korosztályos összetételt tekintve a legerőteljesebb változás az elmúlt évtizedekben a fiatalok számában mutatkozik. Az elmúlt 20 évben mintegy 9 százalékponttal csökkent a 0-14 évesek aránya a lakosságon belül. Ez a mutató a város korösszetételének kedvezőtlen változását jelzi, amit tovább ront az a tény, hogy az elvándoroltak között is magasabb arányban vannak jelen a fiatalok.

A város humán erőforrás adottságai regionális összehasonlításban közepesnek mondhatóak. Az elmúlt évek tendenciája azt mutatja, hogy egyre erőteljesebben érvényesül a város közelében lévő, dinamikus fejlődő térségek munkaerő elvonása. Ez a folyamat egyértelműen a város jól képzett és magasabb iskolai végzettséggel rendelkező lakosait érinti.

Az elmúlt évek gazdasági válsága hatására jelentősen megnövekedett a regisztrált munkanélküliek száma. Míg 2003-2008 között a munkanélküliek száma kicsivel 200 fő fölött alakult, addig az elmúlt években 50% körül emelkedett a regisztrált munkanélküliek száma és mostanra 300 körül van. Ezzel együtt a város az országos értékekhez képest kedvezőbb helyzetben van. A 2010-es adatok alapján a helyi mutató az országos érték 93-át éri el. A regisztrált munkanélküliek harmada alacsony végzettségű, ami azt jelenti, hogy maximum 8 általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. A legnagyobb részarányal a valamilyen szakvégzettséggel rendelkezők bírnak, míg a középfokú végzettséggel rendelkezők kicsivel több mint 1/5 részt tesznek ki a munkanélkülieken belül. A korosztályos eloszlást bemutató grafikonból az olvasható ki, hogy a regisztrált munkanélkülieken belül a fiatal középkorúak százalékos aránya a legmagasabb. A pályakezdő és fiatal munkanélküliek aránya elég magasnak számít, ők teszik ki a teljes érték közel negyedét. A munkanélküliek közel hatoda 50 év feletti.

A csökkenő gyerekszám erőteljesen érezteti hatását az oktatási rendszeren. Az óvodába beíratott gyerekek száma 10 é alatt közel 1/3 részben csökkent, az általános iskola tekintetében pedig ennél is nagyobb arányú a gyerekszám csökkenés.

2009. július 1-gyel a város oktatási intézményei egy integrált oktatási modell kialakításra törekedve új szervezeti keretek közt kezdtek el működni. A Gyöngyszem óvoda, a Petői Sándor Általános Iskola, a Tancsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola és a Bánki Donát Szakképző Iskola társulásával létrejött Kisbér Város Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézménye. A közös intézmény nem csak az üzemeltetés területén jelenthet gazdasági megtakarítást, hanem az egymásra épülő oktatási rendszer kialakulása is új, ígéretes lehetőségeket biztosíthat. A rendszer lehetőséget teremt a szakképzésben résztvevőknek az érettségi megszerzésére és a gimnáziumot végzetteknek szakmák elsajátítására, akár nappali, esti vagy levelező formában. Hatékonyság növekedést és az oktatás színvonalának emelését lehet várni a közös erőforrás gazdálkodás eredményeként, amely megnyilvánulhat a szaktanárok áttanításába, óraellátottságának javításába, a közös pályázási lehetőségek kihasználásában. Az igazi előnyök azonban az egymásra épülő képzési struktúra lehetőségében rejlenek, gyorsabb alkalmazkodást biztosítva a változó igényekhez.

A város integrált közoktatási intézményében 2010-es adatok alapján 36 fő a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.

A városban négy házi orvos és két gyermekorvos praxis van. A 2009-es adatok alapján kicsivel több mint 44 ezer esetben fordultak a lakosok házi orvoshoz. A gyermekorvosi ellátásban részesülők száma 2009-ben közel 15 ezer (eset), ami ugyancsak átlagos eredménynek mondható.

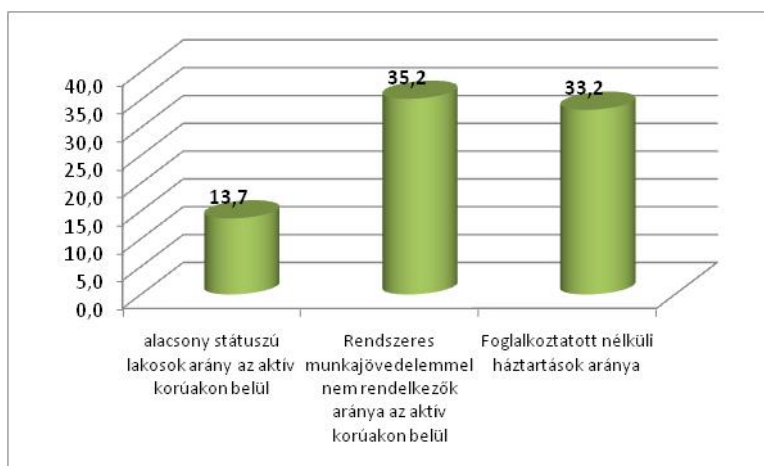
A Kisbéri Önkormányzat a Kistérségi önkormányzatokkal együttműködve a jogszabályok által feladatkörükbe utalt alap, napközbeni és átmeneti ellátásokat egy integrált szervezeti struktúrát magában foglaló intézmény keretében látják el, amely a Kisbéri Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Alapellátási Központ.

A következő szociális alap- és nappali ellátási formák működnek Kisbéren: Gyermekjóléti szolgáltatás, Családsegítő szolgáltatás, Szociális étkeztetés, Házi segítségnyújtás, Idősek klubja. Ápolást, gondozást nyújtó szolgáltatások: Őszi Napfény Egyesített Szociális Intézmény

A városban bölcsőde nem működik.

39. táblázat– Segélyben részesülők számának alakulása

Év	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
RSZS	15	22	20	53	32	35	7	13
Rendszeres gyermekvédelmi ked.	166	194	196	132	119	153	220	218
Lakásfenntartási támogatásban rész.	-	8	29	35	34	31	38	36
Átmeneti szociális segély	93	104	102	110	54	60	97	76
Szociális segélyben részesítettek közül Közcélú foglalkoztatás.	27	-	31	22	16	13	25	40



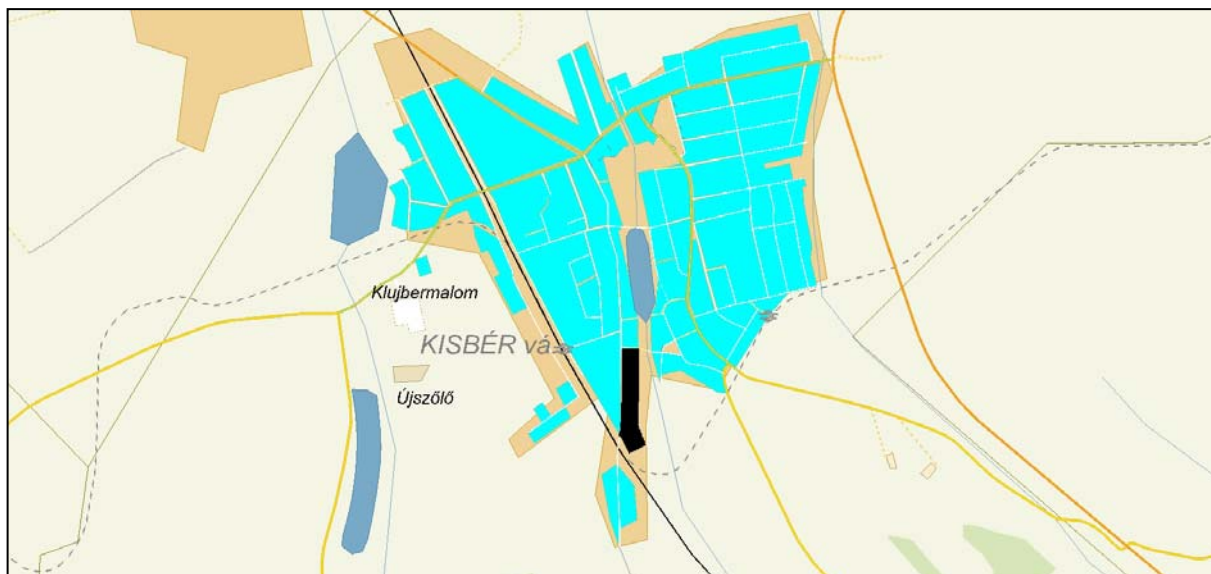
46. ábra – Segélyben részesülők aránya

A KSH népszámlálás adatai alapján Kisbéren az aktív korúakon belül a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 35%. Az alacsony státuszú² lakosok aránya 13%. A városrészeket nézve azt láthatjuk, hogy az említett adatnál egyedül a Városközpont esetében találunk alacsonyabb értékeket, bár az eltérések nem erőteljesek.

6.2. KSH SZEGREGÁTUMOKRA VONATKOZÓ ADATKÖZLÉSE

A KSH lehatárolása a Városrehabilitációs Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutató alapján történik. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. A térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, tehát még nem éri el a szegregációs mutató küszöbértékét, de erősen leromlott területnek számít. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = türkizkék, 40-49%=fekete, 50-100%=pink)

² Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül



47. ábra – Kisbér szegregációs mutató

Forrás: KSH

A KSH elküldött adatok szerint a településen nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum feltételeinek.

Az elmúlt néhány évben megindult egy lassú szociális migrációs folyamat a városban, ami eredményezte azt, hogy alacsony státuszú családok telepedtek le a városba, de ez jelenleg nem tekinthető kritikus mennyiségnek. A KSH által megküldött térkép jelezz egy szegregációval veszélyeztetett térképet, ami a Deák Ferenc utca vasútvonalhoz közeli részén lett megjelölve. A jelenlegi helyzet azt mutatja, hogy a megjelölt terület ma is leromlottnak számít Kisbéren belül, de nem indult meg az eltelt évek alatt a további romlása. Ezt alátámasztják a segélyezési mutatók is. Mindentől függetlenül a továbbiakban ismertetett anti-szegregációs program intézkedési fokozottan kell, hogy érvényesüljenek a jelölt területen.

II. RÉSZ

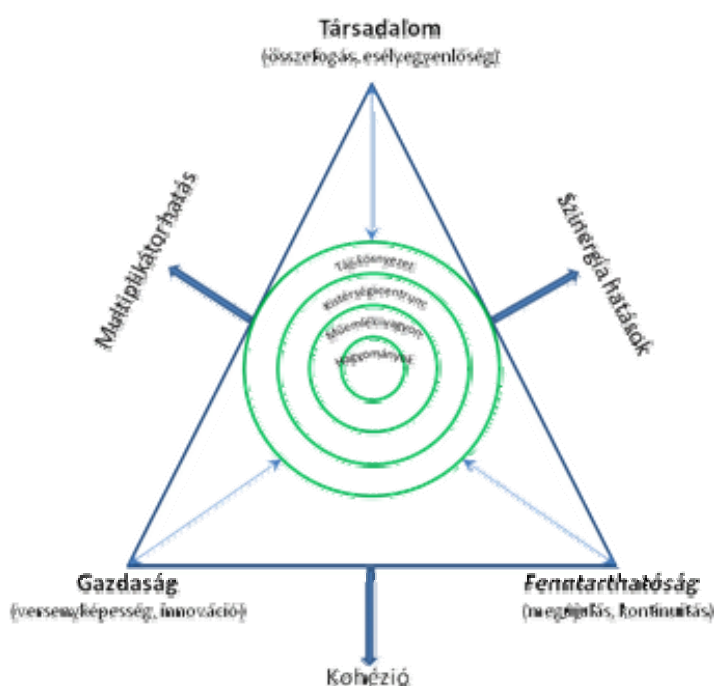
7. JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIA

7.1. A VÁROS HOSSZÚTÁVÚ JÖVŐKÉPE

Az ITS helyzetértékelő fejezete jól leírja, hogy milyen külső nehézségekkel és belső problémákkal kell megküzdenie Kisbér városnak. Az Önkormányzat számára a kihívást az jelenti, hogy az eddig ismertetett nehézségekre, problémákra megtalálja a legmegfelelőbb választ, a lehetőségeket pedig a leoptimalisabban használja ki, hogy a város és a kistérség belső **periférikus helyzetén változtatni** tudjon és fejlődő pályára álljon. Fontos, hogy az önkormányzat részéről olyan tudatos városfejlesztési beavatkozások megtörténjenek, amelyek segítik a város fejlődését, hogy meg tudjon felelni a jelen és még inkább a jövőben várható kihívásoknak.

Kisbér alapvető célja, hogy mostani belső periférikus helyzetéből kimozduljon, s egy **vonzó**, gazdaságilag **prosperáló** kisvárossá fejlődjön. Ez jelenti a korábbi évek fejlődésének folytatását, de a tervezett településstratégia fókuszába a település lokális erőforrásainak (társadalmi, gazdasági, környezeti) kell kerülnie. Éppen ezért hosszú távon mindenképpen azt várjuk, hogy a **Kisbér gazdasági, társadalmi mutatói minden országos szintű nehézség ellenére javulni fognak**, ez a fejlődés a **lakosság egésze számára érzékelhető eredményekkel** fog járni és mindezekkel párhuzamosan kistérségi Központi szerepének köszönhetően vonzáskörzetének kilátásai is javulnak.

7.2. A STRATÉGIA ALAPJA



A bemutatott SWOT elemzés, a helyzetfelmérés azt mutatja, hogy Kisbér és az ott lakók érzékenyen reagálnak az őt körülvevő társadalmi, gazdasági változásokra. Ez a megállapítás az elmúlt évek gazdasági válsága miatt különösen releváns, hiszen a közelmúltban lezajló negatív tendenciákat nagyon jól érzékelhető változásokat hoztak magukkal, ami jelenti a munkahelyek elvesztését, vállalászási feltételek nehezedése, életkörülmények rosszabbodása. Természetes jelenség, hogy egy kisváros, egy társadalmi, gazdasági hátrányokkal küzdő Kistérség nem tudja kivonni magát az említett negatív tendenciákból. Azonban van arra lehetőség, hogy egy település csökkenteni tudja a külső tényezőknek való kitettségét. Minden településnek megvannak a

maga speciális helyi adottságai, melyek vagy elősegítik vagy éppen hátráltatják a helyi szintű fejlődést. Gazdasági értelemben ezek a helyi feltételek határozzák meg egy terület relatív előnyeit abban, hogy tudnak-e befektetéseket magukhoz vonzani, létrehozni, vagy fenntartani. A humán erőforrásokat figyelembe véve pedig ezek a feltételek azok, amik kijelölik a fejlődés kereteit és irányt szabnak neki. **A jövőbeli fejlesztések mindezek miatt érdemes a lokális erőforrásokra alapozni**, ami jelenti a helyi kapacitások optimális kihasználását, illetve a helyi problémaforrások átranzformálását a fenntartható fejlődés érdekében.

Jelen dokumentum négy darab olyan lokális erőforrást kíván megnevezni, amik a jövőbeli fejlődés motorjai lehetnek: **hagyományok, műemléki vagyon, kistérségi centrum, táji környezet.**

A helyi erőforrások fontossága:

• **Gazdasági értelmezés:**

A helyi erőforrásokra alapozott gazdaságfejlesztés célja, hogy kiépítse és fenntartsa egy térség gazdasági kapacitását annak érdekében, hogy biztosítsa a térség gazdasági jövőjét, és a népesség megfelelő életszínvonalát. Mindez jelenti a térség adottságainak megfelelő mezőgazdasági termelést. A helyben megtalálható, versenyképes szakismeretekre alapozott iparfejlesztést, a helyi kisipar támogatását, a helyi adottságokra épülő turisztikai programokat. A helyi gazdasági erőforrások sajátja, hogy könnyen lehet építeni szinergiájukra és gyorsan dinamizálhatóak.

• **Társadalmi értelmezés**

A helyi erőforrásokra alapozott fejlesztések azért lehetnek hatékonyak, mert a helyi tér szereplői aktivitására/aktiválására épül. Annak a városnak a lakói, akik látják, hogy a fejlesztésekbe nekik is van beleszólásuk, könnyebben mozgósítják saját erőforrásaikat és az elért eredményeket is jobban magukénak érzik. Ez a folyamat végső soron a fejlesztések iránti elköteleződést és egy önbizalommal teli légkört von maga után, ami a további erőforrásokat tud mozgósítani.

• **Fenntarthatósági értelmezés**

A helyi erőforrások mozgósítására épülő és a helyi szereplők együttműködéséből származó fejlesztések érdekelté teszik a város lakosságát az eredmények fenntarthatóságának biztosításában. A fejlesztések eredményei nem kioltják egymást, hanem segítik egymást, így járulva hozzá a helyi erőforrások újratermelődéséhez és egy kiszámítható fejlődési trend eléréséhez.

A helyi erőforrások felhasználásának előfeltételei:

- A helyi erőforrások pontos felmérése
- Partecipáción alapuló tervezés és fejlesztés
- Koherens stratégia
- Erőforrás allokáció
- A szinergia hatások hatékony kihasználása
- Folyamatos monitoring

7.3. CSELEKVÉSI STRATÉGIA

7.3.1. A Fejlesztésekről általánosságban



Az önkormányzat cselekvési terét, amiben a fejlesztéseket végre tudja hajtani alapvetően két dolog befolyásolja. Egyrészt, hogy a külső tényezők mennyiben képesek ösztönzően hatni, az országos tendenciák mennyiben teremtenek kedvező körülményeket. Másrészt, hogy az önkormányzat milyen mértékben támaszkodik a lokális erőforrásokra és hogyan tudja azokat használni és olyan formán átalakítani őket, hogy azok a város fejlődését

szolgálják. Ezek alapján négy különféle cselekvési forgatókönyv rajzolódik ki, amiket a következőkben bemutatunk. Az eddig ismertetett stratégiai szándékokból kiderül, hogy az önkormányzat fejlesztési fókuszában azok az elképzelések kerülnek előtérbe, amik a helyi erőforrások hatékony felhasználására épülnek, ezért az „Integráló” és a „Optimum” cselekvési forgatókönyvek élveznek prioritást.

„A” cselekvési stratégia: Defenzív

Amennyiben egy település gazdasága erősen kitett a külső társadalmi, gazdasági folyamatoknak, a kívülről érkező negatív tendenciák nem engedik a helyi fejlesztések megvalósulását. Ebben a

helyzetben a település nem tehet mást, mint minden energiáját a már meglévő funkciók megtartására irányítsa. Ez a helyzet kedvez az ad-hoc jellegű, spontán kezdeményezéseknek, amik viszont sok esetben nem erősítik, hanem kioltják egymást. Hangsúly a helyi foglalkoztatók támogatásán és a közigazgatási funkciók szinten tartásán van, annak érdekében, hogy ne induljon meg nagyarányú népesség elvándorlás.

„B” cselekvési stratégia: Rákapcsolódó

A kedvező külső társadalmi, gazdasági környezet esetében a település fejlődése összekapcsolódik az országos tendenciákkal. A külső sikerek és eredmények maximális kihasználása a cél, ami viszont tompíthatja a helyi kezdeményezések befogadását. Ebben a gazdasági helyzetben a település iparterületeinek hasznosítása relatív könnyű, ami emeli a városi foglalkoztatottsági szintjét. A mezőgazdasági termelőknek egyszerűsödik a piacokra való kijutás. A város kistérségi centrum funkcióját nem csak szinten tudja tartani, hanem azt egyre bővülő tartalommal tudja megtölteni. A városi népesség elvándorlása ebben a helyzetben stagnáló, enyhén növekvő, hiszen a település relatív kedvező helyzete nem változtat az abszolút lemaradáson. A cselekvési stratégia veszélye, hogy nem fordít elegendő figyelmet a külső trendeknek való kitérttség csökkentésére.

„C” cselekvési stratégia: Integráló

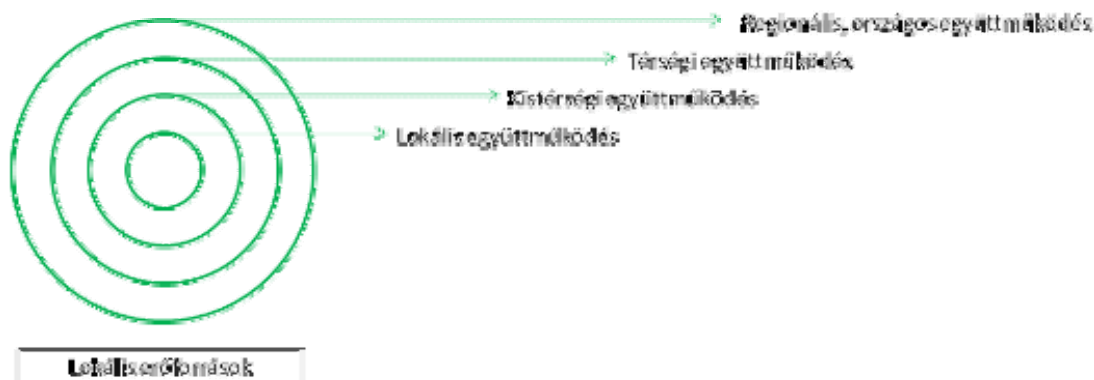
Ebben az esetben a kedvezőtlen külső körülmények arra motiválják a települést, hogy feltérképezzék és helyi erőforrásokat és ezekre helyeződjenek át a fejlesztési elképzelések. A helyi kezdeményezések támogatása ösztönzi és érdekelté teszi a helyi szereplőket a fejlesztésekbe. A helyi szereplőkön túl a városnak szélesebb térségi együttműködésen is gondolkodnia kell, hogy még mindig a saját erőforrásait felhasználva tudjon nagyobb ívű fejlesztéseket megvalósítani. A városi népesség elvándorlása ebben az esetben nem jelentős, a város gazdasági kiszolgáltatottsága már középtávon is csökken.

„D” cselekvési stratégia: Optimum stratégia

Ez az az eset, amikor a külső tényezők és a helyi adottságok egymást kiegészítik és erősítik. A város a külvilággal intenzíven kapcsolattartó, de saját erőforrásai fenntartására koncentrálni cselekvési terveket dolgoz ki. Az innovatív kezdeményezések könnyen teret kapnak, a város egy megbízható fejlődési pályára tud állni. A bevándorlások lassan pozitív előjelet kapnak, a foglalkoztatottsági szint állandó. Kialakul egy nagyfokú helyi öntudat, ami elősegíti a megszerzett eredmények megtartását.

7.3.2. Stratégia térbeli kiterjedése

A fejlesztési stratégia kialakításakor fontos szempont, hogy azt egy térbeli kontextusba is el tudjuk helyezni. Ennek azért van jelentősége, mert a pontos tervezhetőség érdekében ismernünk kell, hogy milyen külső stratégiák léteznek, ezekhez milyen módon lehet csatlakozni, kik azok a szereplők, akik pozitívan befolyásolhatják a városi fejlesztési stratégiák megvalósulását. Ezeket a külső tényezőket mint együttműködési lehetőséget kell felfogni, amik vagy ösztönző erőként jelennek meg, vagy ahogy közelítünk a lokális térhez partneri kapcsolatként értelmezhetőek



Lokális együttműködés: Ez a helyi szereplők közötti szükségszerűen meglévő kapcsolat optimális kihasználást jelenti. Az önkormányzatnak, a vállalkozói és a magánszektornak, civil szervezeteknek és a lakosságnak közösen kell annak érdekében dolgoznia, hogy kedvező fejlesztési feltételek alakuljanak ki. **Kistérségi együttműködés:** Ez a város közvetlen környezetét, lényegében a Kistérséget jelenti. Egy jó stratégia figyelembe veszi azt a közvetlen teret, amelyben létezik a

város, ahol a fejlesztések megvalósulnak. Egy jó értelemben vett munkamegosztásról van szó, ahol a Kistérség települései nem csupán egymás mellett léteznek, hanem egy közös fejlődés érdekében cselekszenek. **Térségi együttműködés:** Ez a kistérségen túl mutató, de térben nem túl távoli területekkel (Mór, Zirc, Bábolna, Komárom, Pannonhalma) való kooperálás lehetőségét jelenti. A fejlesztési stratégiának számításba kell azt is venni, hogy potenciális lehetőségek vannak a térségi együttműködésben. Ez nem jelent feltétlenül szoros, állandó kapcsolattartást, de egyes fejlesztési elképzelések egyeztetése jelentős előnyöket jelenthet a résztvevő feleknek. **Regionális, országos együttműködés:** A regionális és országos stratégiák kijelölik a fő fejlesztési trendeket, és célokat, amik viszonyítási pontot jelentenek a város számára, illetve ösztönzően hatnak a saját fejlesztéseire. Ezek között a stratégiák között vannak, amik csak közvetetten érintik a várost, de vannak, amelyek közvetlenül is hatással vannak (pl.: Nemzeti Lovas Stratégia).

7.3.3. A város középtávú céljai

A hosszútávú jövőkép megfogalmazása után szükséges, hogy azok a középtávú fejlesztési célok és a hozzájuk tartozó eszközök is kifejtésre kerüljenek, amikből a későbbi operatív beavatkozások alapjait jelentik. Olyan fejlesztéseknek szabad megvalósulnia, amik minden szempontból megfelelnek a térség adottságainak. A településfejlesztés során a helyi erőforrások hatékony hasznosítása, illetve a külső erőforrások ösztönző bevonása egyszerre eredményezhetik a város fenntartható fejlődését. Amennyiben a fejlesztések ilyen módon valósulnak meg, azt várjuk, hogy a település népességmegtartó ereje növekszik. Erős belső társadalmi és gazdasági kohézió alakul ki, ami biztosítja a település állandóan megújuló fejlődését.

Középtávon az egyik legfontosabb cél annak elérése, hogy a város jelenleg használaton kívüli műemléki vagyona funkcionális hasznosítása elkezdődjön. A város jelenlegi elképzelése szerint a Batthyány kastély épülete szállóként (gyógy és wellness) tudna üzemelni, míg a lovarda épületegyüttese nagyrészt visszakapná eredeti funkcióját és a helyi, (országos) lovasélet újbóli felvirágoztatásának központja lehetne. Ezek a fejlesztési elképzelése azért is fontos, mert megteremtenék a város gazdasági értelemben vett több lábbon állását, illetve szinergia hatásokon keresztül nagy lendületet tudna biztosítani az egész város számára.

Annak érdekében, hogy Kisbér foglalkoztatási potenciája megerősödjön változtatni kell a jelenlegi profilján. Ha megnézzük a mai helyzetet azt látjuk, hogy nem szerencsés a város foglalkoztatási összetétele. A legnagyobb foglalkoztató az Önkormányzat, ami mellett kevésszámú közép foglalkoztató van, amik alapvetően beszállítási láncokhoz kapcsolódnak, a helyi kisvállalkozások pedig tökeszegények és alacsony foglalkoztatási potenciával rendelkeznek. Ez a helyzet magába hordozza a külső gazdasági környezetnek való kitettséget. Éppen ezért középtávon az önkormányzat amellett, hogy megtesz mindent azért, hogy vonzó környezetet teremtsen az iparterületekre már betelepedett, vagy betelepülni akaró középvállalatok számára, nagyobb hangsúlyt fektet a helyi vállalkozások ösztönzésére. Középtávon azt várjuk, hogy a helyi családi vállalkozások és kisvállalatok aránya emelkedik, ezáltal is csökkentve az elvándorlási kedvet.

Középtávon a városi lakosság lassú növekedésnek indulását várjuk, minekután a bevándorlások száma újból meg fogja haladni a természetes fogyás mértékét. A helyi gazdaság eltartó erejének megemelkedése és az életésélyek javulása miatt a fiatal generáció közül mind többen fogják úgy gondolni, hogy szülővárosukba találják meg a boldogulást.

A város kistérségi centrum funkciójából származó szolgáltatások mind mennyiségi, mind minőségi értelemben fejlődési útnak indul, emelve ezzel a városi lakosok komfort érzetét, és egyúttal a megújult egészségügyi és turisztikai szolgáltatások miatt a városba látogatók is színvonalas szolgáltatásokat kaphatnak.

Ugyancsak középtávú cél, hogy a város mezőgazdasága új lendületet tudjon venni, azon keresztül, hogy beszerzési és értékesítési szövetségek jönnék létre. A helyi adottságoknak megfelelő szociális termelőszövetkezet elindítása is tervbe van véve a hátrányos helyzetű lakosok megélhetésének segítése érdekében.

Az említett fejlesztések eredményeként azt várjuk, hogy a helyi kezdeményezések, a lokálpatrióta tudat a lakosság mind szélesebb körében elterjed, ezzel is segítve hogy a fejlesztések lendülete ne álljon meg.

7.3.4. A Fejlesztési stratégia

Általános településfejlesztési cél

Belső társadalmi, gazdasági, környezeti
kohézió megteremtése

Stratégia céljai

Helyi erőforrásokra épülő gazdaságfejlesztés

Lakókörnyezet fejlesztés

Versenyképesség növelése

Stratégia alprogramjai

(I.) Integrált turizmus-fejlesztés

(II.) Iparfejlesztés

(III.) Komplex
mezőgazdasági
fejlesztés

(IV.) Épített
környezet megóvása,
fejlesztése

(V.) Településkép
fejlesztés

(VI.) Intézményhez
kötődő fejlesztések

(VII.) Közösségi
fejlesztések

Stratégiai programelemek

Aktív
turizmus

Örökséggazd
álkodás

Turisztikai
marketing

Vállalkozás
éllénkítés

Vállalkozási
együtt-
működések

Racionalizált
mezőgazdas
ági föld-
használat

Mezőgazdas
ági termelői
együttműkö
dések

Műemlékek
megújítása

Infrastruk-
turális
fejlesztések

Közösségi
funkciók
fejlesztése

Zöldfelületek
fejlesztése

Oktatási és
kulturális
szolgálda-
tások
fejlesztése

Egészségügyi
, és szociális
fejlesztések

Helyi
közösségek
támogatása

Participatív
tervezés

(I.1.)

(I.2.)

(I.3.)

(II.1.)

(II.1.)

(III.1.)

(III.2.)

(IV.1.)

(IV.2.)

(V.1.)

(V.2.)

(VI.1)

(VI.2.)

(VII.1.)

(VII.2.)

Esélyegyenlőség

Horizontális cél

Általános településfejlesztési cél:

Belső társadalmi, gazdasági, környezeti kohézió megteremtése

Olyan fejlesztéseknek szabad megvalósulnia, amik minden szempontból megfelelnek a térség adottságainak. A településfejlesztés során a helyi erőforrások hatékony és innovatív hasznosítása, illetve a külső erőforrások ösztönző bevonása egyszerre eredményezhetik a város fenntartható fejlődését és versenyképességének növekedését. Amennyiben a fejlesztések ilyen fókusszal valósulnak meg azt várjuk, hogy a település népességmegtartó ereje növekszik. Erős belső társadalmi és gazdasági kohézió alakul ki, ami biztosítja a település állandóan megújuló fejlődését. Mindez a folyamat úgy teljesezhet ki, hogy a tervezett fejlesztéseknél pontosan elemezzük annak lehetőségét, hogy az egyes stratégiai programelemek milyen hatást fejtenek ki egymásra, tehát építeni kell a szinergiahatások optimális kihasználásra.

Stratégia alapjai

Helyi erőforrásokra épülő gazdaságfejlesztés

- A belső erőforrásokra fókuszáló, azokat mobilizálni tudó helyi gazdaságfejlesztés kedvező az adott térség számára, mert stabilitást, fejlődési lehetőséget kínál, de egyúttal jótékony hatással bír a térségen kívülre is.

Lakókörnyezetfejlesztés

- A lakókörnyezet azt az épített és természeti teret jelenti, amiben a lakosság a mindennapjait éli. Egyáltalán nem mindegy, hogy ez a lakókörnyezet milyen minőségű állapotban van, milyen kisugárzással rendelkezik. Másodsorban a lakókörnyezet fejlesztésének gazdasági haszna is kimutatható, amennyiben befolyásolja az idegenforgalom alakulását, a közlekedési infrastruktúrát, vagy akár a vállalkozások betelepülését.

Versenyképesség növelése

- Egy város versenyképességét sok tényező befolyásolja, de mindközül a legfontosabb, hogy milyen humán erőforrást tud felmutatni a település. A humán erőforrások fejlesztése kulcsfontosságú terület, hiszen megfelelően képzett humán bázis nélkül nem képzelhetőek el innovatív településfejlesztés. A jelenlegi elvándorlási folyamatot a térség adottságaira építő programokkal kell ellensúlyozni, amelyeket humán erőforrás fejlesztéssel lehet megalapozottabbá tenni.

A stratégia alprogramjai

I. Integrált turizmusfejlesztés

Részcélok:

- 24 órát meghaladó turista látogatás
- Gazdasági több lábon állás biztosítása
- Munkahelyek létrehozása

II. Iparfejlesztés

Részcélok

- helyi gazdaság élénkítése
- Új munkahelyek létrehozása
- Kiszámítható gazdasági pálya

III. Komplex mezőgazdasági fejlesztések

Részcélok:

- erőforrások fenntartható használata
- helyi piac megerősödése
- Termelési rendszerek hatékonyságának növelése

IV. Épített környezet megóvása, fejlesztése

Részcélok:

- épített örökség megóvása
- Települési infrastruktúra fejlesztése

V. Településkép fejlesztés

Részcélok

- rendezett városkép kialakítása
- Zöldfelületek megújítása

VI. Intézményhez kötődő fejlesztések

Részcélok:

- A gazdasági tevékenység emberi erőforrás háttérének fejlesztése
- A humán tőke versenyképességének erősítése
- Népességmegtartó erő javulása

VII. Közösségi fejlesztések

Részcélok:

- Civil erőforrások javítása
- fenntartható fejlesztések
- A fiatalok térségi kötődésének erősítése

I. Integrált turizmusfejlesztés

A város számos kedvező adottsággal rendelkezik, ami az idegenforgalmat illeti, de ezek ma még nincsenek megfelelően kihasználva, illetve egységbe rendezve. Ennek a komplex fejlesztési keretét adja meg a következőkben ismertetett Integrált turizmusfejlesztés.

I.1. Aktív turizmus

Egy komplex turisztikai csomag megalkotása szükséges, amely tartalmazza mindazon elemeket, amik a város adottságainak megfelelően a lovas-kerékpáros-gyalogos-horgász turizmusra koncentrálnak. A programban fontos szerepet tölt be a térségi együttműködés, amelyben Kisbér központi szerepet kell, hogy vállaljon. Az Aktív pihenési program a következő elemekből épül fel:

I.1.1. Aktív pihenési program kidolgozása

- Helyi adottságok felmérése
- Célcsoport elemzés
- Programkínálat kidolgozása
- Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése
- Idegenforgalmi szolgáltatók ösztönzése
- Térségi együttműködések kidolgozása
- Turisztikai kommunikációs és marketing stratégia
- Programrányító szervezet létrehozása

I.1.2. Lovas turizmus

A város hagyományainak megfelelően a lovas turisztikai attrakciók kialakítása prioritást élvez. Ez egy igen szerteágazó turisztikai programkínálatot foglal magába, aminek elemei nem is mindenesetben a város határain belül értelmezhetőek, de Kisbér mindenképpen elsődleges szerepet tölt be a lovas turizmus kiaknázásában. Nagyon fontos, hogy megteremtjük a város és környező településeken a lovas vállalkozások közti együttműködést és összefogást. Kapcsolódó fejlesztés a lovas turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések.

Lovas turisztikai kínálat:

- | | |
|----------------------------|--------------------------------|
| – Lótartás | – Lovas táborok |
| – Lovagoltatás | – Lovas hagyományok bemutatása |
| – Kocsiztatás | – Lovas terápia |
| – Versenysport tevékenység | |
| – Lovas túrák | |

I.1.3. A családi kerékpáros-, illetve kirándulóturizmus

A kerékpáros és kirándulóturizmus tekintetében Kisbérnek nem elsősorban célterületként, hanem a kapcsolódó szolgáltatások tekintetében kell fontos szerepet vállalnia. Ez érinti a célcsoport számára megfelelő szálláskínálat fejlesztést, tájékoztatási rendszer kialakítását, kapcsolódó helyi programesemények kommunikációját, vendéglátóipari és idegenforgalmi fejlesztéseket. Középtávú célként jelenik meg a regionális és nemzetközi kerékpár úthálózatokhoz való kapcsolódás.

I.1.4. Vízparti területek hasznosítása

A városközpontban lévő Nagy tó szervesen illeszkedik a városközponti műemlék együtteshez, mint pihenő, sétáló és körbe kerékpározható terület az itt elhelyezendő Mini- Magyarországgal makett parkkal együtt. A városközponttól kissé távolabb lévő „Zöldalmi tavak az új sport és szabadidő centrum kiválasztott helyszíne lehet. A Hántai tavak és környéke kiválóan alkalmas a horgászati lehetőségek további kihasználására.

I.1.5. A családi sport, tömegsport feltételeinek megteremtése

A város tökéletes alkalmas arra, hogy különféle nagyobb tömegeket megmozgató sportrendezvényeinek házigazdája legyen. Olyan sportrendezvények megrendezése a cél, amik alkalmazkodnak a várost körbevevő táj sajátosságaihoz. Ezek az események megfelelő alkalmat kínálnak arra, hogy a sportrendezvények okán városba látogatók és családtagjaik megismerjék Kisbér egyéb idegenforgalmi lehetőségeit.

II. RÉSZ

- Térségi sportnapok megtartása
- Futóversenyek
- Kerékpárversenyek
- Horgászverseny
- Hagyományőrző versenyszámok

I.1.6. Hagyományőrző események

A programesemények célja, hogy a Kisbérre és Bakonyalja tájegységre jellemző hagyományok jellemzők, szokások színvonalas bemutatásra kerüljenek az idelátogatók számára.

- Gasztronómia rendezvények
- Hagyományőrző kézműves mesterségek bemutatása (főleg a lovas hagyományokra épülő mesterségek)
- Helyben gyártott kézműves és élelmiszeripari termékek árusítása
- Néprajzi és lovas hagyományokat bemutatása
- Regionális népművészeti rendezvények megtartása

I.1.7. Kiegészítő programkínálat

A helyi Wass Albert Művelődési Központot infrastruktúrája kiválóan alkalmassá teszi különféle kulturális programok, konferenciák, vállalati rendezvények, tanfolyamok befogadására, színvonalas megszervezésére és lebonyolítására.

I.2. Örökséggazdálkodás

Az Örökséggazdálkodás széles értelmezésben egyaránt jelenti a táji-épített-szellemi örökséggel való foglalkozást. Az örökséggazdálkodás egyfajta tudatos viszonyulást tételez fel mindehhez a gazdag örökséghez, és ennek a közösség érdekében történő hasznosításához.

I.2.1. Épített örökséggazdálkodás

Kisbér központja egyedülálló történelmi emlékhely, ami egységes arculatával kivételes lehetőségeket tartogat. A Batthyány kastély és a hozzá tartozó kiskastély épület, a lovarda és lóistálló épületegyüttese, a Pékház, a lovardához és a kastélyhoz kapcsolódó egyéb épületek ma többnyire funkció nélkül állnak, bár az épületek többségének renoválása megtörtént. Ez az örökség alulhasznosítás Kisbér legnagyobb problémája és egyben legnagyobb lehetősége. Amennyiben sikerül a jelenlegi állami tulajdonossal egyeztetve és lehetséges magánbefektetőkkel együttműködve a hasznosítás mikéntjéről megegyezni és az épületekbe funkciót telepíteni úgy gyors fejlődésben bízhat az Önkormányzat. Az idegenforgalom fejlesztéshez és a multiplikátor hatások kihasználásához szükséges kidolgozni a város örökséggazdálkodási koncepcióját.

A Batthyány kastély az elképzelések szerint, mint 2-4 csillagos szálloda (gyógy-wellness) lehetne hasznosítani. A lovarda és kapcsolódó épületegyüttesek esetében alapvetően az eredeti funkcióhoz kapcsolódó fejlesztéseket támogat az Önkormányzat, amik kiegészülhetnek az idegenforgalmat segítő egyéb kísérő fejlesztésekkel.

I.2.2. Táji örökséggazdálkodás

A környék táji értékei alkalmassá teszi a Kistérségen belüli Naturpark kialakítását. A naturpark egy különösen értékes, jellegzetes tájegységet jelez, mely általában védett természeti terület, s mely egyben üdülési célokra is alkalmas. A naturpark kultúrtáj egység, amelyek a vidéki területek hasznosításának kímélő formája. A táj ápolása által megtartják jellegüket, s egy speciális infrastruktúra (tanösvények, jelzett turistaútvonalak, idegenforgalmi látványosságok, múzeumok) kiépítésével a nagyközönség számára is nyitottá, elérhetővé válnak. A Naturpark kialakítása a Kistérségben megindult, de forráshiány miatt a folyamat megrekedt. Mivel a Naturpark fejlesztési elképzelés és az abban szereplő öko-zöldturizmus irányvonal közvetlenül illeszkedik a város aktív turizmus programkínálatához, ezért a város támogatja a Bakonyalja Naturpark megvalósítását

II. RÉSZ

I.2.3. Szellemi örökséggazdálkodás

Ez lényegében horizontális programelemként jelenik meg a stratégiában. A lényege az a szemléletformálás, ami a különböző programelemekeken keresztül a táji néphagyományok megőrzésére, a környezettudatos gondolkodására hívja fel a figyelmet. Mindez erősen hozzájárul a helyi identitás erősítéséhez

I.3. Turisztikai marketing

A városnak együttműködve a Kistérséggel szükséges megterveznie és megvalósítani egy átfogó, egységes arculatú és professzionális megjelenésű turisztikai marketing programot. Ennek a programnak szólni kell a városba érkező turistákhoz, a térség iránt érdeklődő leendő látogatókhoz, de szükséges megszólítani a lehetséges idegenforgalmi befektetőket. Fontos, hogy kialakuljon egy egysége térségkarakter, amin keresztül a marketingkampány könnyen és széles körben képes megszólítani a potenciális érdeklődőket. A turisztikai marketing úgy tud igazán hatékony lenni, ha egy célszervezet feladatkörébe rendeljük. Egy ilyen szervezet a marketingtevékenységen túl foglalkozik az idegenforgalomban érintett helyi szereplők együttműködésnek kialakításával, közreműködik a városi rendezvények megszervezésében és lebonyolításában.

40. Táblázat – Integrált urizmusfejlesztés céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Aktív turizmus	Éves vendégforgalom	+20%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás KSH
	Lovas turizmusban foglalkoztatottak számának növekedése	+10 fő	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Örökséggazdálkodás	Értékmegóvott épületek száma	15 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Turisztikai marketing	Kidolgozott marketingkonceptió	1 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

II. Iparfejlesztés

Egy versenyképes helyi gazdaság megerősítéséhez szükséges a meglévő vállalkozások megerősítése, az innovatív, helyi energiákat mozgósítani tudó kezdeményezések támogatása, illetve a kívülről érkező gazdasági források optimális fogadási feltételeinek kidolgozása.

II.1. Vállalkozásélénkítés

A város egyik legnagyobb hiányossága a vállalkozói aktivitás alacsony szintje. A helyben foglalkoztatottak és ingázók aránya nem ideális, ami a helyi gazdaság megerősödése ellen hat. Annak érdekében, hogy ezen a területen változásokat érjen el az önkormányzat meg kell találnia azokat az eszközöket, amik elősegíthetik a vállalkozási kedvet. Ez jelenteti a (felnőtt)képzések során a vállalkozási ismeretek beemelését az ismeret átadásba. Az induló kis és családi vállalkozások segítségét működési jellegű támogatásokkal. Illetve a tervek között szerepel a vállalkozásfejlesztéssel foglalkozó vállalkozói fórum létrehozása.

II.2. Hálózatos gazdasági tevékenységek támogatása

A gazdasági hálózatok előnye a közös érdek mentén megvalósuló együttműködésből származik. Alapvetően két verzióban valósulnak meg a hálózatok felépülése.

II.2.1. Beszállító hálózatok támogatása

Az egyik esete, amikor beszállítói hálózatok jönnek létre. Ez a modell jelenleg is működik Kisbéren. Több olyan közép vállalat működik a településen, amelyik valamelyik közeli, gazdaságilag prosperáló térségben működő nagyvállalathoz szállít, leginkább autóiipari és gépipari termékeket. Ezekben az esetekben a város feladata az, hogy az ezekhez köthető szakértelmet a

II. RÉSZ

képzési rendszeren keresztül biztosítsa. Ezentúl feladat, hogy kedvező gazdasági környezetet teremtsen azoknak a potenciális befektetőknek, akik kihasználva Kisbér kedvező regionális elhelyezkedést a városban gondolják megvalósítani iparfejlesztésüket

II.2.2. Helyi együttműködések támogatása

A másik esetben város és közvetlen térségén belüli gazdasági hálózati együttműködések támogatása a cél. Ebben az esetben a térségen belül érvényesülnek a gazdasági előnyök. A hálózatos együttműködés segíti a helyi vállalkozások tökefeltételeit, pályázati lehetőségeit, illetve az értékesítési megszervezését. Az önkormányzat feladata, hogy ösztönözze a helyi vállalkozások hálózatba szerveződését.

41. Táblázat – Iparfejlesztés céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Mínimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Vállalkozásélénkítés	Foglalkoztatottak száma	+5%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Hálózatos gazdasági tevékenységek támogatása	Létrehozott beszállítói hálózatok által érintett gazdálkodók száma	5 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás Iparkamara

III. Komplex mezőgazdasági fejlesztések

Kisbér alapvetően rurális térségnek számít. Ennek megfelelően a mezőgazdaság fontos szerepet tölt be a gazdaságon belül. A stratégiai elképzelések elsősorban azokat a fejlesztéseket támogatja, amik megfelelnek a táj jellegének és segítik a helyi mezőgazdasági vállalkozások piacra jutását.

III.1. Racionalizált mezőgazdasági földhasználat

A kistérség mezőgazdaságára sok esetben jellemző az életképtelen nagyságú területeken, nem megfelelő módon művelt gazdaságok jelenléte. A kevésbé hatékony módszerekkel végzett termelés alacsony jövedelemtermelő képességet von maga után. Az racionalizált gazdálkodás lényege, hogy figyelembe veszi az agár-, vidékfejlesztési-, környezeti és természetvédelmi alapelveket, alapvetően az erőforrások fenntartható használatára épül. Része a vetésforgó, vetésszerkezet, talajművelés, tápanyag-gazdálkodás, fajtahasználat, növényvédelem.

III.2. Mezőgazdasági termelők együttműködések

Az együttműködések azt célozzák, hogy a városi és kistérségi gazdálkodók versenyképessége növekedjen. Ezeknek az együttműködésnek több formája, illetve tartalmi eleme lehet. Az önkormányzat alapvetően minden olyan beszerzési, termelési, termesztési, feldolgozási, értékesítési hálózatot létrehozást és működést támogatja, ami hatékonyan segíteni tudja a helyi gazdák piaci érvényesülését.

III.2.1 A piacra jutást segítő rendszer létrehozása

A kistérség termelők egyre élesebb piaci versenyhelyzetben kénytelenek helytállni. A kistérség versenyképessége ebben a helyzetben a megfelelő piackutatáson és egy piaci információs rendszer működtetésén kívül a belső minőségbiztosítási rendszer kialakításán és következetes betartásán, valamint a piacra jutást segítő közös marketing- és értékesítési program megvalósításán múlik.

Az Önkormányzat fontos feladatának tartja a közvetlen termelők-fogyasztói kapcsolatok megerősítését. Ennek érdekében megerősíteni és fejleszteni kívánja a jelenleg is működő piaci vásárt, azáltal, hogy egy korszerű többfunkciós piaci terület alakít ki, ahol lehetőleg nyílik mind állatvásárok megtartására, mind mezőgazdasági kis- és őstermelői termékek értékesítésére is.

42. Táblázat – Komplex mezőgazdaság fejlesztés céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Racionalizált mezőgazdasági földhasználat	Programba bevont gazdálkodók száma	50%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Termelési rendszerek hatékonyságának növelése	Költségsökkenés	-10%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

IV. Épített környezet megóvása, fejlesztése

IV.1. Épített értékek megújítása

Kisbér egyik legfontosabb potenciája a területén megtalálható a műemléki és műemlék jellegű épületek. A város céljai között kiemelt helyen szerepel ezeknek az épületeknek a megóvása és megújítása. A jelenleg állami kezelésben lévő műemlékek esetében cél az önkormányzati vagyonkezelésbe, vagy üzemeltetésbe vétel. Tervet kell készíteni, hogy milyen műemlékvédelmi beavatkozásokra van szükség középtávon és azok milyen formában, szereplőkkel valósulhat meg.

A műemlékek mellett hangsúlyos elemei a településképnek a helyi védett épületek, melyek kisebb részben önkormányzati, nagyobb részben magán kézben találhatók. A helyi védett épületek a helyi identitás fontos elemei. A helyi örökség védelmével és fejlesztésével kapcsolatban hiányos a helyi jogszabályok köre. Az Önkormányzat feladata a helyi védelem alatt álló épületek és területek védelmének meghatározása, illetve lehetőség szerint pénzügyi források hozzárendelése, hogy a az értékek felújítását települési pályázat keretében a helyi lakosok megújíthassák.

IV.2. Infrastrukturális fejlesztések

- Az infrastrukturális fejlesztéseket két részre kell osztani. Vannak azok tervek, amik megvalósítása az Önkormányzattól független. Az ide tartozó legfontosabb fejlesztés a városon áthaladó 81-es tranzit útvonal várost elkerülő szakaszának megépítése. Ez a terv szerepel a regionális stratégiában, de jelenleg még nincs pontos időpont hozzákapcsolva. Az Önkormányzat folyamatosan lobbizik a minél korábbi megvalósítás érdekében.
- A város középtávú infrastrukturális elképzeléseihez tartozik a buszvégállomás felújítása. Egyeztetések folynak az érintet felekkel, hogy melyik megoldás kapjon teret.
- Ugyancsak a stratégiai elképzelések részét képezik egy mainál kulturáltabb és jobb feltételek mellet működő piac kialakítása, ahol az őstermelők és kistermelők árulhatják termékeiket.
- Jelenleg is folyik a városközpontban elhelyezkedő (fő)útvonalak forgalomtechnikai felülvizsgálata, ami több típusú fejlesztést von maga után. Egyrészt ahol szükséges körforgalom kerül kialakításra, a felújításra szoruló önkormányzati kezelésű utak ütemezett felújítása megkezdése, ahol szükséges forgalom csillapítási munkák meglépése, illetve a kerékpáros és gyalogos infrastruktúra fejlesztése.
- A rekreációs fejlesztési programmal összhangban, igazolva az iskolai sportfejlesztési célokhoz, kell kialakítani a város új sportlétesítményeit. Sportcsarnokot a teremsportoknak, a városi versenysportnak és sportrendezvények megtartásához; műfüves sportpályát létesítve a labdarúgás tehetséggondozáshoz. A sportcentrumba egy városi uszoda is létesíthető.
- A város egészségügyi hálózatának fejlesztése ki kell, hogy elégítse a város háziorvosi és a térség ügyeleti, rendelőintézeti és kórházi aktív és krónikus belgyógyászati ellátását. Ennek érdekében tovább kell bővíteni a rendelőintézeti, ügyeleti ellátási és mentőszolgálati infrastruktúrát és szolgáltatást.
- Az Önkormányzat rehabilitációs központ szolgáltatási körének bővítését tervezi a tölgyestelepi honvédségi terület hasznosításával.

II. RÉSZ

- A közszolgáltatókkal együttműködve a településen folyamatosan javítani kell a közmű infrastruktúra hálózatot. Ez egyrészt településképi jelentőséggel bír, másrészt szolgáltatás színvonalának emelkedését jelenti. Támogatni kell a város egészén a közmű infrastruktúra hálózat elérhetősége mellett az alternatív megoldási módokat. Ez egyrészt hozzájárul az ingatlanok értékének növekedéséhez, másrészt a szegregációt és az esetleges környezetvédelmi terhelést megakadályozza.

43. Táblázat – Épített környezet megóvása, fejlesztése céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Műemlék megújítása	Hasznosított műemlék épületek száma		2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Infrastrukturális fejlesztések	Új városi funkciók, új típusú szolgáltatók betelepítése	3 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
	Megújított csomópontok száma	1 db	2012	2013	önkormányzati nyilvántartás

V. Településkép fejlesztés

Az önkormányzat számára régóta fontos szempont harmonikus, rendezett településkép kialakítása. Ennek megvalósításához szükséges a hiányzó rekreációs, pihenő funkciók kialakítása, a meglévő pihenőterek rendezése, a városi zöldfelületek helyreállítása.

V.1. Közösségi funkciók fejlesztése

A magasabb lakossági és turisztikai komfortérzettel biztosításához hozzátartozik a közösségi település funkciók bővítése és fejlesztése. Ide tartozó funkciók:

- Pihenőparkok
- Játzóterek
- Utcabútorok
- Turisztikai információs rendszer

V.2. Zöldfelületek fejlesztése

A település vonzóbbá tételéhez - az ide látogatók és a helyi lakosok számára egyaránt - elengedhetetlen a településeken lévő zöldfelületek mennyiségi, minőségi helyreállítása, növelése és fejlesztése. Ehhez szükséges a zöldfelületek felmérése, zöldfelület-fejlesztési terv készítése.

44. Táblázat – Településkép fejlesztés céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Közösségi funkciók fejlesztése	Létrehozott játzóterek	2 db	2012	2015	önkormányzati nyilvántartás
Zöldfelületek fejlesztése	Zöldfelületi terv	1 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
	Felújított és rehabilitált zöldterületek nagysága	3 ha	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

VI. Intézményhez kötődő fejlesztések

VI.1. Oktatási és kulturális szolgáltatások fejlesztése

A város oktatási intézményeinek választ kell tudni adni a munkaerőhelyzet által támasztott elvárásokra is. Rugalmas gyorsan változó világunkban, akár más oktatási szervezetekkel közösen törekedni kell arra, hogy a piaci igényeknek megfelelő szaktudású fiatalok kerüljenek ki a város középiskolaiból. A hatékony létesítmény és munkaerő gazdálkodás, valamint a képzési színvonal emelése és a változó képzési igények hívták életre a városi integrált képzési intézmények rendszerét, amelyet az újonnan alakult Kisbér Város Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézménye által összefogott intézmény rendszer hivatott megvalósítani. Az iskolák integrációjának legnagyobb hozadéka az lehet, hogy a szakképzés és a gimnáziumi képzés összedolgozásának eredményeként, a szakmát tanulók ugyan abban az intézmény rendszerben meg tudják szerezni az érettségit, míg az érettségizettek, ha nem tudnak egyetem továbbtanulni, helyben szerezhetnek speciális szakmai képesítéseket.

A térségi munkaerőigény és a képzési rendszer kilépési oldalának összehangolása érdekében az önkormányzat feladatának tartja városi kompetenciaigény felmérés elkészítését.

- Az oktatás-képzés terén a következő területek fejlesztésére kíván hangsúlyt fektetni a települési stratégia:
 - A gimnáziumi oktatáson belül erősíteni kell azokat a képzési formákat, amelyek multihaszonosítású készségeket jelentenek
 - A helyi lovaskultúrához kapcsolódó ismeretek elsajátítása
 - Vállalkozási ismeretek elsajátítása
 - Az újonnan indult rendvédelmi képzést megerősítése
 - A városi szakkórház és a város egyéb szociális és egészségügyi intézményrendszer igényeinek megfelelő egészségügyi szakdolgozók képzése
 - A felnőttképzési rendszer átgondolása az „életen át való tanulás” elvének megfelelően
 - A hátrányos helyzetű lakosság oktatási-képzési rendszerbe való integrálása.
- Wass Albert Művelődési Központ

A város Művelődési Központja egy multifunkcionális helyszín, ami a kulturális, képzési, közösségi kezdeményezéseknek egyaránt helyszíne tud lenni. Az Önkormányzat mindezt kiemelten támogatja az intézményt.

- Sportcsarnok fejlesztés

A rekreációs fejlesztési programmal összhangban, igazodva az iskolai sportfejlesztési célokhoz, az Önkormányzat új sportlétesítmény építését tervezi. A Sportcsarnokot helyet tudna adni a teremsportoknak, a városi versenysportnak és sportrendezvények megtartásához. A sportcentrumba egy városi uszoda is létesíthető.

VI.2. Egészségügyi és szociális fejlesztések

Az önkormányzatnak komoly elképzelései vannak a most is a városban tevékenykedő rehabilitációs szakkórház működésének kiterjesztésével kapcsolatban. Ez maga után vonja a képzett egészségügyi dolgozók iránti igény megnövekedését. Ennek kiszolgálását szolgálná középiskolai egészségügyi szagdolgozó képzés beindítása az ehhez szükséges kollégiumi ellátás biztosításával.

45. Táblázat – Intézmény jellegű fejlesztések céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Oktatási és kulturális szolgáltatások fejlesztése	Felsőoktatási intézményben továbbtanulók száma	+ 10%	2012	2019	iskolai nyilvántartás
Egészségügyi és szociális fejlesztések	Rehabilitációban részt vevők számának növekedése	+20%	2012	2019	kórházi nyilvántartás

VII. Közösségi fejlesztések

VII.1. Helyi közösségek támogatása

A város életében fontos, hogy kialakuljon egy erős civil bázis. Ennek megteremtése, illetve segítése érdekében növelni kell a civil szervezetek támogatás-szerzési és pályázási esélyeit. Ezen a szervezetek támogatása segítik az önkormányzatot a gazdasági stratégiájának megvalósításában, a közművelődési feladatellátásában. Ehhez kapcsolódóan biztosítani kell az új civil működési szinterek kialakítását. (pl. civil napok, ünnepekhez és világnapokhoz kapcsolódó tematikus programok.) Megfelelő továbbképzési programok kidolgoztatásával lehet biztosítani az együttműködés képességének fejlesztését.

VII.2. Participatív tervezés

A fejlesztési program sikere jórészt azon múlik, hogy sikerül-e megfelelő társadalmi beágyazottságot szerezni számára. Társadalmi támogatás nélkül a fejlesztés egy szűk réteg ügye marad, ami gyengíti és a fejlesztési kezdeményezéseket. Ennek elkerülése érdekében az Önkormányzat együttműködésre törekszik a város civil szervezetivel és megteremti annak fórumát, hogy ezeknek a szervezeteknek lehetősége legyen befolyást gyakorolni a stratégiai tervezési és megvalósítási folyamatokba.

46. Táblázat – Közösségi fejlesztések céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Helyi közösségek támogatása			2012	2019	
Participatív fejlesztés			2012	2019	

7.3.5. Városrész szintű stratégiai célok megfogalmazása

Kisbér középtávú fejlesztési elképzelései az elkövetkező 7-8 évre lettek megfogalmazva. Olyan **összetett városfejlesztési beavatkozásokról** van szó, amelyek jelentősen átalakítják a célterület jelenlegi állapotát, de **hatásuk kisugárzik és az egész város, illetve a vonzáskörzet, kistérség számára jelentenek pozitív fejlődést.** A beavatkozások egy része az NFÜ által kiírt településkép megújítási pályázatból valósulna meg, más része további pályázatok, illetve az aktíválóó magánforrásokból válhat valóra.

Városközpont városrész

Átfogó fejlesztési cél: A városközponti városrészben központosulnak a várost kiszolgáló intézményi és szolgáltató funkciók, valamint az ezekhez településszerkezetiileg közvetlenül kapcsolódó gazdasági- és lakófunkciók. Ennek köszönhetően településképi és településszerkezeti szempontból rendkívül összetett, így a fejlesztési célok széles tárháza jelenik meg. Kisbér bizonyos városi és kistérségi szolgáltatások és funkcióellátottság tekintetében kedvező pozíciót mondhat magáénak, összességében azonban problémát jelent a közlekedési infrastruktúra és terhelésének koncentrálódása, az alulhasznosított épületek és területek, illetve a területhasználati konfliktusok.

A fejlesztés **minőségi és mennyiségi városrehabilitáció** kell legyen, mely során meg kell oldani a területfelhasználási konfliktusok feloldását, a környezeti terhelések csökkentését, s olyan városközpontot kell kialakítani, mely nem csak településképileg újul meg, hanem új közösségi és turisztikai funkciók is megjelennek, s ezzel együtt a városrész és egyben a város országos turisztikai desztinációvá válik. A városon belül leghangsúlyosabban itt jelenik meg a **turisztikai vonzerőre támaszkodó fejlesztések**, melyek közép-hosszútávon az egész várost új fejlődési pályára állíthatják.

Fejlesztési célok a területen:

- A városközpont jellegének megerősítése funkcióbővítéssel:
 - o Közösségi funkciók elhelyezése;
 - o Kereskedelmi és szolgáltató egységek fejlesztése;
 - o Piac kialakítása;
 - o Turisztikai infrastruktúra fejlesztése;
 - o Kistérségi központ funkció erősítése intézmények, szolgáltatások megteremtésével, igazgatási szolgáltatások minőségi javításával.
- A városközponti esztétikai megújítása - összehangolt, jól ütemezhető településképi akciók:
 - o Alulhasznosított épületek és területek funkcióval való megtöltése (angolkert, lovarda, Batthyány kastély stb.);
 - o Településközpont bővítése közösségi funkciókkal;
 - o Történeti jelleg erősítése;
 - o Műemléki és helyi védelem alatt álló épületek felújítása, funkcióval való megtöltése, hasznosítása;
 - o Batthyány téren álló áruház átalakítása, történeti sétány kialakítása a Batthyány kastély irányába;
 - o Lakásállomány állagának javítása, megőrzése;
 - o A belterületi gazdaság területek és lakóterületek fizikai elválasztása, környezeti terhelés csökkentése;
 - o Közmű infrastruktúra fejlesztése (oszlopos transzformátor állomások térszint alá történő süllyesztése).
- Közterületek, zöldfelületek rendezése:
 - o Angolkert több ütemben történő felújítása;
 - o Szabadtéri játszóterek kialakítása különböző korosztályok számára;
 - o Sportolási célú területek kialakítása;
 - o Útsorfák telepítése;
 - o Sétány kialakítása a Nagy-tó körül, illetve annak összekapcsolása a településközponttal és angolkerttel.
- Közösségi szolgáltatások erősítése:
 - o Közsféra szolgáltatásainak fejlesztése;
 - o Új sportcsarnok építése, meglévő sportcsarnok felújítása, kapacitásbővítés;
 - o Oktatási intézmények fejlesztése.
- Közlekedési rendszer felülvizsgálata:
 - o Autóbuszállomás rekonstrukciója;
 - o Forgalomcsillapítási akciók előkészítése közösségi közlekedés rendszerének javítása;
 - o Körforgalom kialakítása;
 - o Utak, kerékpárutak kialakítása;
 - o Gyalogos sétányok járdák rekonstrukciója.

A fejlesztési célok hatásainak elemzése: A fejlesztési célok a városrész adottságaihoz illeszkednek, a jelenlegi hiányosságok, eddig elmaradt fejlesztések, létesítményi felújítások megvalósítását jelentik, illetve funkcionális bővítést képvisel. Hatásuk egyértelműen pozitív, mivel az épített és természetes környezet minőségét emelik, a lakosság komfortérzetét javítják, közösségi tereket teremt, valamint megerősíti a városközponti arculatot. A fejlesztések életminőség-javító hatása a városban, valamint a kistérségben jelentős, hosszú távon szolgálja a város ismertségének növelését országosan, turisztikai potenciált jelent. A fejlesztések összhangban vannak a településrendezési tervvel.

47. Táblázat - Városközpont városrész céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
A városközpont jellegének megerősítése funkcióbővítéssel	Új városi funkciók, új típusú szolgáltatók betelepítése	1 db	2012	2013	önkormányzati nyilvántartás

47. Táblázat - Városközpont városrész céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
	Megújult városi funkció	3 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
A városközponti esztétikai megújítása	Megújult homlokzatok száma	10 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartása
Közterületek, zöldfelületek rendezése	Felújított és rehabilitált zöldterületek nagysága	1,5 ha	2012	2013	önkormányzati nyilvántartás, jelentés
Közösségi szolgáltatások erősítése	Felsőoktatási intézményben továbbtanulók száma	+ 10%	2012	2019	iskolai nyilvántartás
Közlekedési rendszer felülvizsgálata	Megújított csomópontok száma	1 db	2012	2013	önkormányzati nyilvántartás
	Felújított járdák hossza	200 m	2012	2014	önkormányzati nyilvántartás

Délkeleti lakóterület városrész

Átfogó fejlesztési cél: A délkeleti lakóterületeken a lakófunkció jelenléte majdnem kizárólagos, amit a nyugati lakóterületektől a vasútvonal határol le. A két lakóterület szerkezetileg markánsan elkülönül egymástól, továbbá különbség mutatkozik a két városrész demográfiai mutatóiban is. A fejlesztési célok a lakókörnyezet fejlesztésén túl első sorban a szolgáltatások könnyebb elérhetőségét jelentik. A településrészen jelen lévő közösségi szolgáltatások, közösségi épületek fejlesztése elsődleges.

Fejlesztési célok a területen:

- Közösségi intézmények, közösségi szolgáltatások minőségének javítása:
 - o Vasútállomás és környezetének fejlesztése, konzorciumban a MÁV-val;
 - o Sportpálya fejlesztése;
 - o Kereskedelmi és szolgáltató egységek fejlesztése;
 - o Ápolást, gondozást nyújtó szolgáltatások minőségének javítása.
- Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések:
 - o Lakásállomány állagának javítása, megőrzése, továbbá szociális bérlakások építése;
 - o Új lakóterületek kialakítása (Rózsadomb);
 - o Forgalmcsillapítási akciók megvalósítása;
 - o Utak, kerékpárutak kialakítása, járdák rekonstrukciója;
 - o Közmű infrastruktúra fejlesztése, rákötések arányának növelése;
 - o Útsorfák telepítése;
 - o Gazdasági területek és lakóterületek fizikai elválasztása, környezeti terhelés csökkentése.

A fejlesztési célok hatásainak elemzése: A fejlesztési célok a városrész adottságaihoz illeszkednek; a létesítményi fejlesztések megvalósítását, a városközpont elérhetőségének javítását jelentik, illetve jelentősen hozzájárul a lakókörnyezet fejlesztéséhez. A fejlesztések hatása elsősorban a városrészben élő lakosság a célcsoportja. A fejlesztések összhangban vannak a településrendezési tervvel.

48. Táblázat – Délkeleti lakóterület városrész céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Közösségi intézmények, közösségi szolgáltatások minőségének javítása	Megújult közösségi funkció	2 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Lakókörnyezet minőségi fejlesztések	Utcák fásítása	20 db/év	folyamatos		önkormányzati nyilvántartás
	Lakóingatlan értéknövekedése	+5%	2012	2019	önkormányzati számítás

Nyugati lakóterület városrész

Átfogó fejlesztési cél: A nyugati lakóterületeken a lakófunkció jelenléte majdnem kizárólagos, amit a nyugati lakóterületektől a vasútvonal határol le. A két lakóterület szerkezetileg markánsan elkülönül egymástól, továbbá különbség mutatkozik a két városrész demográfiai mutatóiban is. Fontos településszerkezeti szempontból a lakóterületekhez nyugatról kapcsolódó hétvégiházak üdülőterületek, a volt zártkerti részek. Az utóbbi időszakban több család is lakó funkcióként használja az üdülőket, lassan megindult a terület szlömösödése: komfort nélküli egyszobás ingatlanokban laknak életvitelszerűen. A fejlesztési célok a lakókörnyezet fejlesztésén túl első sorban a terület periférikus elhelyezkedésének javítását szolgálják. A fenti célok elérése érdekében fokozottan igaz erre a városrészre a települési szolgáltatások, infrastruktúra javítása.

Fejlesztési célok a területen:

- Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések:
 - Közösségi tér kialakítása;
 - Útsorfák telepítése;
 - Temető rendezése (ravatalozó, kerítés építése stb.);
 - Rossz minőségű lakásállomány korszerűsítése a lakók bevonásával;
 - Lakásállomány állagának javítása, megőrzése, továbbá szociális bérlakások építése;
 - Új lakóterületek kialakítása;
 - Szegregációval érintett területek szlömösödésének megakadályozása;
 - Zártkerti részek, üdülőházak területek átalakulásának megakadályozása.
- Infrastruktúra javítása:
 - Közlekedési kapcsolatok javítása - utak, kerékpárutak kialakítása, járdák rekonstrukciója, utak portalánítása;
 - Közösségi közlekedési módok támogatása;
 - Közösségi intézmények, közösségi szolgáltatások elérésének javítása;
 - Közmű infrastruktúra fejlesztése, rákötések arányának növelése.

A fejlesztési célok hatásainak elemzése: A fejlesztési célok a városrész adottságaihoz illeszkednek; a fejlesztések a lakókörnyezet fejlesztéséhez, a szegregáció kialakulásának megakadályozásához járul hozzá. A fejlesztések hatása elsősorban a városrészben élő lakosság a célcsoportja. A fejlesztések összhangban vannak a településrendezési tervvel.

49. Táblázat - Nyugati lakóterület városrész céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Lakókörnyezet minőségi fejlesztések	Utcák fásítása	20 db/év	folyamatos		önkormányzati nyilvántartás
	Alacsony komfortfokozatú lakások számának csökkenése	+10%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás, KSH adatszolgáltatás

	Új közösségi tér kialakítása	1 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Infrastruktúra javítása	Portalanított utak hossza	300 m	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

Háta városrész

Átfogó fejlesztési cél: Háta teljesen különálló településrész, ezért indokolt volt külön városrészként kezelni. A településrész városhoz történő 1972-es csatolása óta Kisbér része, azonban a város többi részétől „elszigetelt” jellege miatt a település meg tudta őrizni identitását. Az amúgy zsákutcás településrész viszonylagos elmaradottságának a csökkentése, s a periférikus jelleg megszüntetése a legfontosabb feladat úgy, hogy a városrész megőrizze arculatát. A fejlesztések érdekében a volt faluközpont helyén erősíteni kell a szolgáltatási és intézményi funkciókat. A városi alközpont fejlesztésén túl a lakásállomány javítása.

Fejlesztési célok a területen:

- Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések:
 - o Rossz minőségű lakásállomány korszerűsítése a lakók bevonásával;
 - o Helyi védelem alatt álló épületek felújítása;
 - o Közösségi közlekedési módok támogatása;
 - o Utak, kerékpárutak kialakítása, járdák rekonstrukciója;
 - o Közmű infrastruktúra fejlesztése, rákötések arányának növelése.
- Városi alközpont megerősítése:
 - o Helyi identitást erősítő programok szervezése;
 - o Templom felújítása;
 - o Helyi közösségi intézmények (művelődési ház, önkormányzati kirendeltség) fejlesztése;
 - o Zöldfelület fejlesztése, játszótér kialakítása;
 - o Helyi kereskedelmi szolgáltatások fejlesztése.

A fejlesztési célok hatásainak elemzése: A fejlesztési célok a városrész adottságaihoz illeszkednek; a fejlesztések a helyi identitás erősítésének erősítéséhez járul hozzá, s minőségi lakóterületi fejlesztéseket irányoz elő, hogy ne szakadjon le a periférikusan elhelyezkedő terület. A fejlesztések hatása elsősorban a városrészben élő lakosság a célcsoportja. A fejlesztési célok a jelenlegi hiányosságok, eddig elmaradt fejlesztések megvalósulását jelentik. A fejlesztések összhangban vannak a településrendezési tervvel.

50. Táblázat - Háta városrész céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Lakókörnyezet minőségi fejlesztések	Megújult homlokzatok száma	5 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartása
	Alacsony komfortfokozatú lakások számának csökkenése	+10%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás, KSH adatszolgáltatás
Városi alközpont megerősítése	Megújult városi funkció	2 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
	Új városi funkciók megtelepedése	1 db	2012	2015	önkormányzati nyilvántartás

Egyéb külterületek városrész

Átfogó fejlesztési cél: A külterület egyéb részei Kisbér és Hánta belterületi városrészeken kívüli területek. E városrészben kell **leginkább diverzifikált fejlesztési célkitűzéseket megjelölni**, melyek illeszkednek a meglévő adottságokhoz, valamint a tájszerkezetben rejlő potenciálokhoz. A gazdasági fejlesztéseken túl a városrészben helyet kap a rekreációs-turisztikai fejlesztés, valamint a tájterhelhetőséget figyelembe vevő tájhasználati fejlesztések. A városrészben támogatni kell az agráriumhoz kapcsolódó, környezetet nem terhelő gazdasági tevékenységeket és fejlesztéseket.

Fejlesztési célok a területen:

- Gazdasági területek fejlesztése:
 - o További gazdasági területek előkészítése kapcsolódva északról és délről a meglévő gazdasági területekhez;
 - o Gazdasági területek és a lakott területek fizikai elválasztása.
- Változatos tájhasználat fenntartása:
 - o Hulladéklerakó rekultivációjának megkezdése;
 - o Lovaturizmus megindítása;
 - o Tavakra támaszkodó turisztikai fejlesztések megvalósítása.

A fejlesztési célok hatásainak elemzése: A fejlesztési célok a városrész adottságaihoz illeszkednek, a jelenlegi hiányosságok, eddig elmaradt fejlesztések megvalósulásának előkészítését jelentik. Hatásuk egyértelműen pozitív, mivel a gazdasági környezetet fellendítik, valamint a természetes környezetet megőrzik, a meglévő tájhasználatot megerősíti, így a teljes városban és a kistérségben megteremtik egy újfajta fejlődési lehetőség alapjait. A fejlesztések összhangban vannak a településrendezési tervvel.

51. Táblázat – Egyéb külterületek városrész céljainak eléréséhez rendelt monitoring mutatók					
Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Gazdasági területek fejlesztése	Új gazdasági területek kikapcsolódása	10 ha	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
	Gazdasági területek fizikai elválasztása - telepített véderdő hossza	400 m	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
Változatos tájhasználat fenntartása	Hulladéklerakó rekreációjának megkezdése - Új hulladékátrakó állomás kialakítása	1 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
	Lovaturisztikai terület kialakítása	1 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás
	Horgásztorla támaszkodó turisztikai fejlesztések megvalósítása	1 db	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

7.3.6. A célrendszer szinergia vizsgálata

52. táblázat – A városrészi célok illeszkedése a városi célrendszer		
Városrész	Városrészi cél	Megfelelés városi szintű céloknak
Városközpont városrész	A városközpont jellegének megerősítése funkcióbővítéssel	I. Aktív turizmus, Örökséggazdálkodás, Turisztikai marketing II. Vállalkozásélénkítés III. Termelési rendszerek hatékonyságának növelése IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
	A városközponti esztétikai megújítása	I. Aktív turizmus, Örökséggazdálkodás, Turisztikai marketing II. Vállalkozásélénkítés IV. Műemlék megújítása, Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése, Zöldfelületek fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
	Közterületek, zöldfelületek rendezése	I. Örökséggazdálkodás, Turisztikai marketing IV. Műemlék megújítása, Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése, Zöldfelületek fejlesztése
	Közösségi szolgáltatások erősítése	II. Vállalkozásélénkítés VI. Oktatási és kulturális szolgáltatások fejlesztése, Egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
	Közlekedési rendszer felülvizsgálata	IV. Infrastrukturális fejlesztések
Délkeleti lakóterület városrész	Közösségi intézmények, közösségi szolgáltatások minőségének javítása	II. Vállalkozásélénkítés IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Zöldfelületek fejlesztése VI. Egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
	Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések	IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése, Zöldfelületek fejlesztése
Nyugat lakóterület városrész	Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések	IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése, Zöldfelületek fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
	Infrastruktúra javítása	IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése, Zöldfelületek fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
Háнта városrész	Lakókörnyezeti minőségi fejlesztések	IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése, Zöldfelületek fejlesztése
	Városi alközpont megerősítése	I. Örökséggazdálkodás II. Vállalkozásélénkítés IV. Infrastrukturális fejlesztések V. Közösségi funkciók fejlesztése VII. Helyi közösségek támogatása
Egyéb külterület városrész	Gazdasági területek fejlesztése	II. Vállalkozásélénkítés, Hálózatos gazdasági tevékenységek támogatása IV. Infrastrukturális fejlesztések

52. táblázat – A városrészi célok illeszkedése a városi célrendszer

	Változatos tájhasználat fenntartása	V. Zöldfelületek fejlesztése I. Aktív turizmus II. Vállalkozásélénkítés, Hálózatos gazdasági tevékenységek támogatása III. Racionalizált mezőgazdasági földhasználat, Termelési rendszerek hatékonyságának növelése
--	-------------------------------------	--

A városi és a városrészi célok a helyzetértékelésben feltárt adottságokra, illetve lehetőségekre támaszkodnak. A városrészi célok illeszkednek egymáshoz, harmonikus funkciómegosztást tesz lehetővé a városon belül. A városrészek lehatárolásánál egymástól térben, és funkcióban jól elkülöníthető öt területrész rajzolódott ki, melyek a későbbi fejlesztési lehetőségeket is determinálták. A városrészekre meghatározott célrendszerek egymással nem rivalizálnak, hanem kibontakozásukkal érhető el, hogy Kisbér erős kisvárossá, kistérségi központtá váljon, melyet meghatározott a város alapcélként is. A fejlesztések az egész városban éreztetik hatásukat, nem járulnak hozzá a szegregátumok további mélyüléséhez, új zárványok kialakulásához.

A városközpont városrészen megvalósuló fejlesztések eredménye az egész város és a kistérség számára nagy jelentőséggel bír. Az itt megvalósított fejlesztésekkel növekedni tud a gazdasági és társadalmi eltartó ereje, valamint a többi városrész számára is kitörési pontok jelentkeznek a gazdasági, turisztikai szektorokban. A városrészi fejlesztések között egyéb függőségi viszonyt nem találunk, hiszen azok jellemzően csak a saját városrészükön belül fejtik ki hatásukat.

7.4. BEAVATKOZÁSOK - AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE

Kisbér városi szolgáltatások és funkcióellátottság tekintetében kedvező pozíciót mondhat magáénak, összességében azt lehet mondani, hogy a város urbanizáltság foka kielégítő, a kistérségen belül elhelyezkedését és funkcióját tekintve központi szerepet tud ellátni. Mindezek ellenére vonzaskörzetéhez viszonyított előny inkább relatívnak tekinthető, ami a térség más városaihoz kistérségeihez viszonyított - a szolgáltatások terén, településkép elmeiben - fejlettségéhez képest lehet értékelni leginkább. A városban jelenleg hiány mutatkozik azokból a kereskedelmi, szolgáltatói és közösségi funkciókból, amik egy város fontos fokmérőjének számítanak. A város egyik legnagyobb problémája a városközpontban található épületek, illetve területek alulhasznosítása. Ezért tekinthetőek fontos lépésnek azok a városközponti fejlesztések, amiket a város a KDRFÜ által kiírt településkép javítása című pályázat keretében kíván megvalósítani. Ezekről a fejlesztéstől nem csupán azt várjuk, hogy az akcióterületen megtörténnek településképi, funkcióbővítő beavatkozások, hanem azt is, hogy az itt elért eredmények hatásai befolyással lesznek a város egészére, sőt hatásuk akár az egész városi vonzaskörzetre kiterjedhetnek. Ez részben jelenti azt, hogy a pontszerű fejlesztések szétsugároznak és a rehabilitált terület környezetében eddig meg nem valósult, piaci alapú fejlesztések indulnak meg, amelyek eredményei összeérnek az önkormányzat által irányított városfejlesztésekkel. Tágabb értelemben pedig az egész városi környezetre, lakosság életminőségére nézve pozitív változásokat várunk.

A városban összességében kettő- Kisbér településközpont, Hánta központ - akcióterület került kijelölésre, aminek az oka, hogy sem a település mérete, sem a szerkezete nem követeli meg több akcióterület kijelölését, valamint az Önkormányzatnak kizárólag ezeken a területen van lehetősége a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló pozícióban fellépni. Az akcióterületi fejlesztések várhatóan az egész városban, illetve mikrotérségben éreztetik hatásukat.

Kisbér településközpont akcióterület a városközpont városrész nagy részét lefedi, így az ott meghatározott célrendszer majdnem egészében az akcióterületre is értelmezhető. Az akcióterület a Desseő Gyula utca - Szabadság utca - 883 hrsz-ú közút (Majális tér) - Vásártér utca - Komáromi utca - Széchenyi utca - Iskola utca által határolt, összefüggő belterület. Kiterjedése: 33,94 ha, a területen élő népesség száma: 466 fő. Az akcióterület a város központi területe. Az akcióterületet az intézményi, egyházi és kulturális városközpont, valamint az ahhoz közvetlenül kapcsolódó közterületek, zöldfelületek, illetve lakóterületek együttese. Itt található az önkormányzati tulajdonú ingatlanok jelentős része is.

Hánta központ akcióterület kijelölésének az indoka, hogy településszerkezeti szempontból teljesen önálló városrész 512 fővel, ami zsáktelepülésként 82116 j. mellékútról érhető el. A településrész önállóságát jól mutatja, hogy részönkormányzatot működtet. Kisbér város önkormányzata a

fejlesztések során mindig is törekedett a kiegyensúlyozott fejlesztéspolitikára.³ Az **akcióterület kijelölésével erősíteni kívánja Hánta** intézményi, egyházi és kulturális magját, valamint az ahhoz közvetlenül kapcsolódó közterületek, zöldfelületek, illetve lakóterületek együttesét, mint **alközpont**. Hánta központi akcióterület a településrész északi részén helyezkedik el.

Több akcióterület kijelölését lehetővé tette volna az **időtávlatok értékelése**, hiszen középtávon máshol is megvalósulhatnak olyan fejlesztések (pl. külterületi ipari park), melyek a városfejlesztés gócpontjai, kiemelkedő fejlesztési területei lehetnek, azonban ennek a megvalósulása a külső gazdasági környezet változásától függ elsősorban, másrészt a várost elkerülő infrastruktúra hálózat fejlődésétől.

Az akcióterület kijelölésénél figyelembe vettük az útmutatóban meghatározott és KDRFÜ elvárásainak lehatárolási szempontrendszerét.

7.4.1. Kisbér településközpont akcióterület

A városi és városrészi célokkal összhangban a Kisbér településközponti akcióterületi fejlesztés átfogó célja, hogy a terület fizikai megújítása útján a város, a kistérség és az ország egy vonzó célpontjává váljon. E célhoz a legfontosabb eszközök: a városközpont közösségi élet színterévé, a társadalmi kapcsolatok központjává alakítása, a közlekedés átszervezése, a használaton kívüli vagy alulhasznosított értékes épületek és területek hasznosítása, a közterületek, zöldfelületek rehabilitációja, továbbá a szolgáltatási létesítmények számának és szolgáltatási színvonalának növelése.



48. ábra –Kisbér településközpont akcióterület lehatárolása

Az átfogó cél megvalósításának érdekében a következő **specifikus célok** fogalmazhatók meg a sorrend jelentősége nélkül:

³ 2009-ben a város - KDOP-2009/3.1.1./C-09 - pályázatot nyújtott be a településképvé javítása érdekében, mely kiemelten foglalkozott Hánta városrészszel.

II. RÉSZ

- közösségfejlesztés, identitástudat erősítése
- Közlekedésfejlesztés
- esztétikai megújulás
- gazdaságélénkítés, ellátás színvonalának növelése.

Az egyes specifikus célok megvalósítása szorosan összefügg, s egymásra való hatásuk erőteljes. Az egyes elemek jelentősége azonos, egyik cél háttérbe kerülése sem engedhető meg, mert az elkerülhetetlen hangsúlyeltolódásokat okozna, s esetleg a rehabilitáció sikerességét is veszélyeztetné.

Közösségfejlesztés

A város egészének fejlesztésére és az akcióterület fejlesztésére vonatkozó stratégiai célok megvalósulásának és fenntarthatóságának egyik kulcsa a **fejlesztéseket értő, támogató, erős identitástudattal rendelkező, kommunikáció-kész lakosság**. A demokrácia és a közösségépítés magas színvonalán álló lakosság, az aktív jól kommunikáló civil szervezetek a város vezetésének jó partnerei, a fejlesztések megvalósításának közreműködői is tudnak lenni. Lakossági támogatottsággal létrejövő beruházások védelme, óvása, fenntartása a köz akarata is egyben, ezért sokkal inkább megbecsülik azt.

Egy jól működő közösség létrejötté azonban hosszabb folyamat eredménye. Kisbéren a kisebbségek jelenléte a város társadalmi életének szervezésében jelentős, s a jól működő civil szervezetek, sport egyesületek nagy száma lehet alapja a közösségi élet továbbfejlesztésének.

Bár lehet azt gondolni, hogy a **közösségfejlesztés** elsősorban szocio-kulturális kérdés, azonban fejleszteni kell a **közösségi események műszaki háttérét** (területek, épületek), az emberek találkozásának helyszínét. Ezeket az épületeket, tereket az Önkormányzatnak kell kialakítania és fenntartania. A városközpont valóban közösségi központtá, találkozóhellyé válhat, új funkciót adva a jelenleg csak átmenő forgalmat biztosító, azonban jelentős településképi értékkel rendelkező közterületeknek. Közterületi megtelhetnek étellel, középületei számos eseménynek adnak helyet.

Fontos, hogy az Önkormányzati fejlesztések minden korosztály számára szolgáljanak eredménnyel.

- kicsik és nagyok játszótére;
- a fiatalok és fiatal felnőttek mozgásigényének terület biztosítása (futópálya, szabadtéri fitness stb.);
- angolkert felújítása;
- az inkább idősebb generáció által értékelt templomfelújítás;
- városháza tér és Ménes utca, településközpont fejlesztése;
- értékes épületek (lovarda, kastély) hasznosítása, illetve ezekben új funkciók megjelenése a város és kistérség lakosságának igénye, ami a városnak és a kistérségnek országos ismertséget is hozhat.

Az épületek és területek biztosítása mellett az **eseményeknek** van igazán jelentősége a közösségformálásban. Az akcióterületi beruházásokhoz kapcsolódó, tervezett rendezvények szerepe a Városrehabilitációs fejlesztések elfogadtatásában, népszerűsítésében, s a közösségformálásban egyaránt nagy jelentőségűek.

A helyi **identitástudat** kialakulásához és erősítéséhez mindezek mellett a múlt megismerése játszik még nagy szerepet. Ennek bemutatása, a korábbi hagyományok ápolása Kisbér esetében jelentős idegenforgalmi attrakciót is jelenthet. A város imázsának közös alakítása, s az imázs közösségi elfogadtatása a közösségi élet fejlesztésének újabb lépése.

Közlekedésfejlesztés

Kisbér helyzete közlekedési szempontból regionális szintes is jelentős, e szerep ellenére a városra gyakorolt hatására a kettősség jellemző. Kisbér alacsonyabb hierarchiájú, de mégis központi szerepét erősíti az a tény, hogy számos út találkozási pontjában fekszik. Ennek következtében átmenő forgalma az átlagosnál nagyobb.⁴ Mivel a 81. sz. főút várost elkerülő szakaszának

⁴ A településközponton, Batthyány téren halad keresztül a 81. sz. főút forgalma, továbbá itt csatlakozik a főúthoz a másik forgalmában legjelentősebb összekötő út a 8218. j. Veszprémvársány - Pápa mellékút. Az akcióterületet érinti továbbá a 8207 j. Kisbér - Bakonysárkány összekötőút. A 81 sz. főút várost elkerülő út megépüléséig - hosszú távon - továbbra is jelentős terhelést jelent a településközpont, illetve az akcióterületre az átmenőforgalom. A terhelés mértéke a teherautó-transzítútvonal, illetve a Városház téri buszállomás miatt különösen magas.

megépítése csak hosszú távon várható, így forgalomtechnikai eszközökkel kell csökkenteni a forgalomból származó terhelést. A Batthyány téri csomópont rossz keresztmetszeti tulajdonsága miatt átépítésre szorul. A körforgalom kiépítésére nyertes pályázattal rendelkezik a település, azonban a 2011. évi költségvetési átcsoportosítások miatt a megvalósítás előreláthatólag 2012-re tolódot.

A településközpontban az intézmények és szolgáltatások sűrű elhelyezkedése, illetve a kisvárosi jelleg miatt különösen fontos feladat a kerékpáros és gyalogos fogalom fejlesztése. A tervezett körforgalom várhatóan a gyalogos közlekedést is megkönnyíti a településközpontban. Az angolpark több ütemben történő rehabilitációja a rekreációs lehetőségek mellett a város gyalogos infrastruktúrájának fejlesztése miatt is fontos.

Településképi és közlekedésszervezési szempontból is fontos a Városház tér hosszú távú átalakítása. A területhez kapcsolódóan több közösségi funkció is felmerült: közösségi piac, sportcsarnok. A terület megújítása szempontjából cél a közlekedési infrastruktúra rendezése: buszpályaudvar átalakítása, a Wass Albert Múvelődési Központ előtti útszakasz felújítása, a szakképző előtti parkoló megszüntetése, sétány kialakítása.

Esztétikai megújulás:

A városkép esztétikai megújulásának egyik kulcs eleme, hogy a város kiemelten kezeli, előnyben részesíti a funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli, központon belül perifériára szorult területek és épületek hasznosítását. Az akcióterületen országos jelentőségű épületállomány (kastély és lovarda) található. Ezen épületek és környezetének megújítása nem csak településképi, hanem gazdasági szempontból is jelentős, amivel Kisbér újból országos ismertségre tehet szert. A település vezetésének ennek érdekében lobbizási tevékenységet kell folytatnia:

- állami és önkormányzati összefogással a műemlékegyüttes hasznosítása, magánbefektetők bevonása;
- a településközpont átalakításának előkészítése Városháza tér környezetében, ami rövid- és középtávon első sorban közlekedésfejlesztési fejlesztéseket jelent, valamint az egyedi településközponti környezet továbbtervezését.

A fenti célok megvalósulásának egy fontos eszköze a városmarketing kialakítása.

Az Önkormányzat saját tulajdonú épületeinek, területeinek rekonstrukciójával jó példát mutathat az itt élőknek, s elérheti, hogy a **középületek és közterületek megújítása a magántulajdonú ingatlanok megújítását vonhatja maga után**. E mellett a műemléki templom homlokzati felújítása, az egyház partnereként történő bevonása a városrehabilitáció támogatottságának növekedését is magával vonzza, különösen a kevésbé mozgósítható idősebb korosztály körében.

A közterületek - kiemelten a zöldterületek - rehabilitációja, új funkciók megjelenése eredményezheti azt valóban, hogy a **terület kedvelt találkozóhellyé váljon**. Mindezzel az önkormányzatok elérhetik hogy további **vállalkozások, beruházások számára is vonzó környezet alakul ki a központon**, s ezekhez kapcsolódóan közép- és hosszú távon új kereskedelmi egységek, szolgáltatások jelennek meg majd.

El kell érni, hogy Kisbér városközpont olyanná váljon, hogy az itt élők büszkék legyenek rá.

Gazdaságélénkítés, ellátás színvonalának növelése

Kisbér jelenlegi kedvezőtlen gazdasági mutatói a fizetőképes kereslet lehetőségeinek beszűkülését is jelenti. Mindezt tovább rontják az országos szintű negatív gazdasági folyamatok is. A város a településkép megújításával, a közösségi terek rehabilitációjával, a Városháza tér és környezetének hosszú távú rendezésével indukálja az akcióterületen a gazdaságélénkítést, új szolgáltatások megjelenését. A helyi gazdaság és turizmus egyik kulcsa a lovarda és a kastély műemlékegyüttesének a hasznosítása. Cél, hogy a városközpont megfelelő átépülését, a vonzó üzleti környezet kialakítást, megfelelő infrastruktúra biztosítását követően a **magántőke további üzleti beruházásokat vigyen véghez. Cél a magánszféra új beruházásának megjelenése** a területen, új szolgáltatások telepítése.

Ehhez igen fontos a már jelenleg is példamutató kommunikáció továbbfejlesztése, az üzleti szféra bevonása a döntéselőkészítésbe, s a megvalósításba, továbbá kapcsolat az állami szereplőkkel.

53. táblázat – Közsféra által megvalósítani kívánt projektek Kisbér településközpont akcióterületre vonatkozóan

Projekt neve	Projekt rövid leírása	Projekt helyszíne	Projekt gazda	Előkészítettség	Megvalósítás lehetséges kezdete és vége		Tervezett összköltség (millió Ft)	Lehívható forrás
Angolpark rekonstrukciója I. ütem	Angolpark rehabilitációjának első üteme a terület keleti részén: játszótér, szabadidőpark kialakítása	Angolpark 1035/6 hrsz	Önkormányzat	Közbeszerzés lefolytatásához szükséges tervdokumentáció elkészült	2012	2013	250	KDOP 3.1.1/C
Római katolikus templom felújítása I. ütem	Római katolikus templom tetőszerkezetének rekonstrukciója	Komáromi út 105 hrsz	Önkormányzat, konzorciumban a Római katolikus plébániával	Engedélyezési tervek elkészültek	2012	2013	280	KDOP 3.1.1/C
Magyar királyi lovarda műemlék-együttesének hasznosítása	Magyar királyi lovarda rekonstrukciójának II. üteme, az épületek hasznosítása	Ménes utca	Önkormányzat és az MNV Zrt.	A lovarda, az istálló és a déli épületegyüttes felújításra került Tártyalások folynak az MNV Zrt.-vel a hasznosítási jogról	2015	2025	1200	Állami beruházás
Batthyány kastély hasznosításának előkészítése	Batthyány kastély hasznosításának előkészítése	Angolkert	Önkormányzat és az MNV Zrt.	Tártyalások folynak az MNV Zrt.-vel a hasznosítási jogról	2015	2025	200	
Angolpark rekonstrukciója II. ütem	Angolpark rehabilitációjának második üteme a terület nyugati részén	Angolpark 1035/6 hrsz	Önkormányzat	Az Angolpark egészére átfogó koncepcióterv készült Tervezés	2015	2019		pályázat
Közlekedés-fejlesztés - Kisbér Város központjában lévő 81. sz. főút-8218.sz. összekötő út csomópontjának körforgalommá való átépítése	Körforgalom építése a településközpontban, a jelenlegi rossz közlekedési csomópont átépítése	Kossuth Lajos utca, Komáromi út 49, 309 hrsz	Önkormányzat	Megnyert pályázat, ami az NFM által átutemezésre került 2011. évről 2012-re Kiviteli tervek elkészültek	2012	2013	140	Útpénztár
Városháza tér rekonstrukció I. ütem – Városházater közlekedési rehabilitációja	A köztársaság tér forgalomsillapítása, gyalogos és kerékpáros közlekedési módok támogatása	Városháza tér 1614 hrsz	Önkormányzat	Tervezés	2014	2016	20	pályázat
Városháza tér rekonstrukció II. ütem – Buszpályaudvar felújítása	Buszpályaudvar átépítése	Városháza tér 1640/1 hrsz Köztársaság útja 1464 hrsz	Önkormányzat konzorciumban VOLÁN társasággal	Engedélyezési tervek elkészültek	2014	2015	80	pályázat

53. táblázat – Közsféra által megvalósítani kívánt projektek Kisbér településközpont akcióterületre vonatkozóan

Projekt neve	Projekt rövid leírása	Projekt helyszíne	Projekt gazda	Előkészítettség	Megvalósítás lehetséges kezdete és vége		Tervezett összköltség (millió Ft)	Lehívható forrás
					2015	2016		
Városháza tér rekonstrukció III. ütem – Városházatér rehabilitációja	Területelőkészítés, tervezés a Városháza tér körüli városközpont megújítására	Városháza tér 1640/1 hrsz	Önkormányzat	Tervezés	2015	2016	100	pályázat

54. táblázat – Magánszféra és egyház által megvalósítani kívánt projektek a közsféra fejlesztései nyomán

Projekt neve	Projekt rövid leírása	Projekt helyszíne	Projekt gazda	Előkészítettség	Megvalósítás lehetséges kezdete és vége	
					2013	2015
Római katolikus templom felújítása II. ütem	Római katolikus templom homlokzatának és tornyainak rekonstrukciója	Komáromi út 105 hrsz	Római katolikus plébánia - Kisbér	Engedélyezési tervek elkészültek	2013	2015
Helyi védett ingatlanok felújítása	Homlokzatfelújítása önkormányzati támogatással	folyamatos	Ingatlan tulajdonos	2012-ben tervezi az önkormányzat a helyi értékek védelméről szóló rendelet megalkotását, értékvédelmi alap létrehozását	folyamatos	

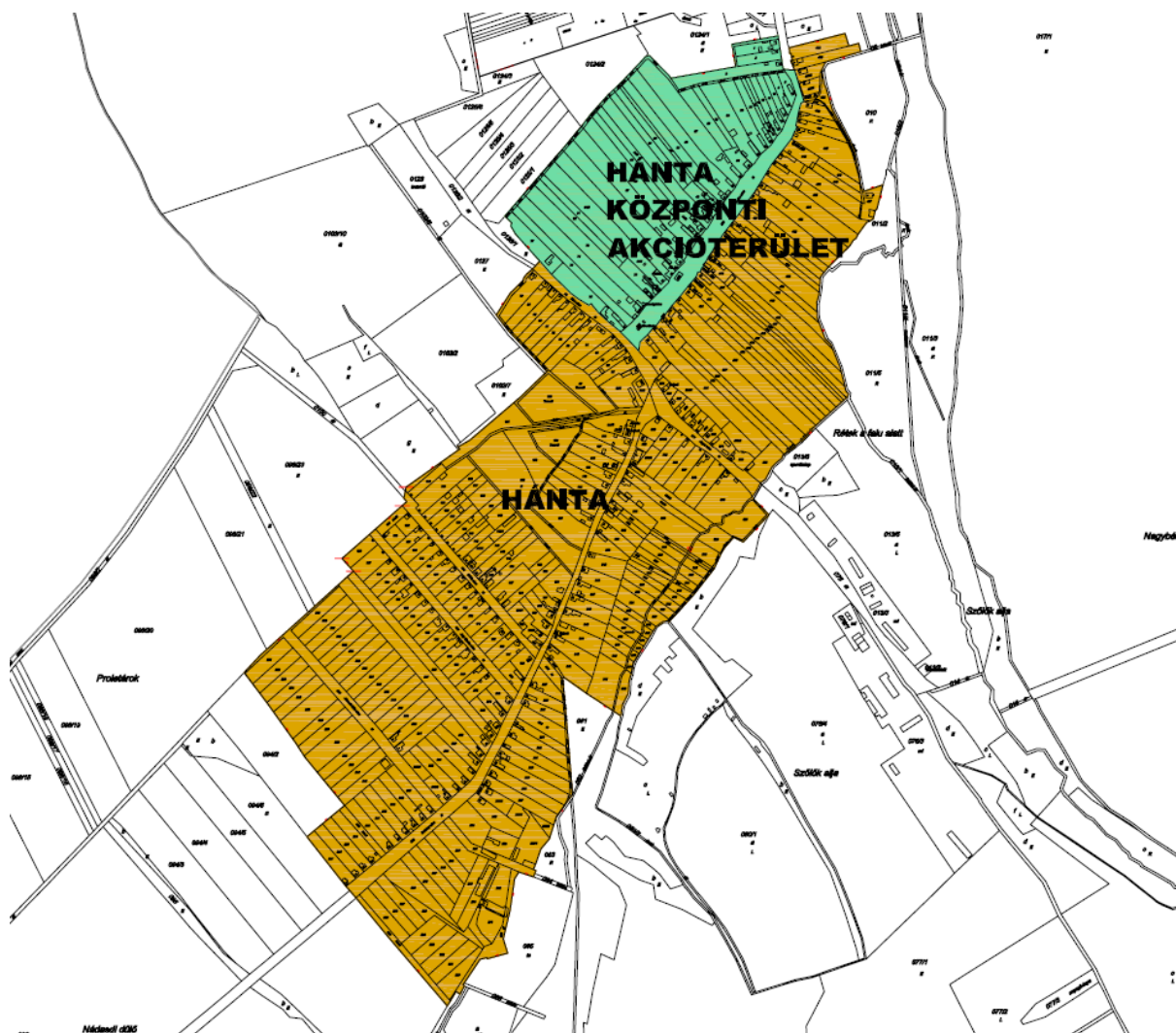
7.4.2. Hánta központi akcióterület

A városi és városrészi célokkal összhangban a Hánta központi akcióterületi fejlesztés átfogó célja, hogy Hánta településrészen kiegyensúlyozott fejlődés történjen, a fejlesztések ne kizárólagosan Kisbéren valósuljanak meg. Ehhez erősíteni kell Hánta településtörténeti, intézményi központját, mely egyben a közösségi élet színtere is.

Az átfogó cél megvalósításának érdekében a következő **specifikus célok** fogalmazhatók meg a sorrend jelentősége nélkül:

- közösségfejlesztés, identitástudat erősítése
- esztétikai megújulás
- ellátás színvonalának növelése.

Az egyes specifikus célok megvalósítása szorosan összefügg, s egymásra való hatásuk erőteljes. Az egyes elemek jelentősége azonos, egyik cél háttérbe kerülése sem engedhető meg, mert az elkerülhetetlen hangsúlyeltolódásokat okozna, s esetleg a rehabilitáció sikerességét is veszélyeztetné.



49. ábra –Hánta központi akcióterület lehatárolása

Közösségfejlesztés

Hánta különálló településrész, mely a 20. század második felében veszítette el önállóságát, így különösen fontos a hántai identitástudat megőrzése a fejlesztések során, az akcióterületi célok kijelölésénél. A stratégiai célok megvalósulásának és fenntarthatóságának egyik kulcsa a **fejlesztéseket értő, támogató, erős identitástudattal rendelkező, kommunikáció-kész lakosság**, amihez szükséges Hántán is fejlesztési irányvonalak kijelölése, továbbá beruházások előkészítése, megvalósítása. A demokrcia és a közösségépítés magas színvonalán álló lakosság, az aktív jól kommunikáló civil szervezetek a város vezetésének jó partnerei, a fejlesztések megvalósításának közreműködői is tudnak lenni. Lakossági támogatottsággal létrejövő beruházások védelme, óvása, fenntartása a köz akarata is egyben, ezért sokkal inkább megbecsülik azt.

Fejleszteni kell a **közösségi események műszaki hátterét** (területek, épületek), az emberek találkozásának helyszínét. Ezeket az épületeket, tereket az Önkormányzatnak kell kialakítania és fenntartania. A városközpont valóban közösségi központtá, találkozóhellyé válhat, középületei számos eseménynek adnak helyet.

Fontos, hogy az Önkormányzati fejlesztések minden korosztály számára szolgáljanak eredménnyel.

- játszótér kialakítása;
- Kossuth Lajos utca felújítása;
- az inkább idősebb generáció által értékelt templomfelújítás;
- művelődési, illetve közösségi ház megújítása.

Az épületek és területek biztosítása mellett az **eseményeknek** van igazán jelentősége a közösségformálásban. Az akcióterületi beruházásokhoz kapcsolódó, tervezett rendezvények szerepe a Városrehabilitációs fejlesztések elfogadtatásában, népszerűsítésében, s a közösségformálásban egyaránt nagy jelentőségűek. A helyi **identitástudat** kialakulásához és erősítéséhez mindezek mellett a múlt megismerése játszik még nagy szerepet.

Esztétikai megújulás:

A településrész lakosság identitástudatának része, hogy büszke legyen a lakóhelyére, ami egyrészt jelenti, hogy hosszú távú jövőképet kell biztosítani, másrészt biztosítani kell számára a megfelelő lakókörnyezetet. Az Önkormányzat saját tulajdonú épületeinek, területeinek rekonstrukciójával jó példát mutathat az itt élőknek, s elérheti, hogy a **középületek és közterületek megújítása a magántulajdonú ingatlanok megújítását vonhatja maga után.**

A közterületek rehabilitációja, új funkciók megjelenése eredményezheti azt valóban, hogy **a terület kedvelt találkozóhellyé váljon.** Mindezzel az önkormányzatok elérhetik hogy további **vállalkozások, beruházások számára is vonzó környezet alakul ki a központban,** s ezekhez kapcsolódóan közép- és hosszú távon új kereskedelmi egységek, szolgáltatások jelennek meg majd.

Ellátás színvonalának növelése

A városrészben meg kell teremteni a városias szintű szolgáltatások, lakókörnyezet minőségi feltételeit, hogy a község potenciáljaira alapozva pozitívan befolyásolják a demográfiai változásokat, illetve erősítsék közvetve a gazdasági környezetet.

Kiemelten kell kezelni a helyi közösségek számára nyújtandó szolgáltatást, mely egyrészt az elérhetőség, másrészt a szolgáltatás minőségének a fejlesztését jelenti. A kereskedelmi egységeket úgy kell működtetni, hogy azok nyitvatartásukkal és árukínálatukkal figyelembe vegyék a helyi lakosok érdekeit. A felmerülő, helyi igényeknek megfelelő, fenntarthatóan működtethető kereskedelmi, szolgáltató egységek megtelepítése.

Cél, hogy a településrész vonzó rekreációs és lakókörnyezet legyen, melyhez a város a településkép megújításával, a közösségi terek rehabilitációjával indukálja az akcióterületen a gazdaságélénkítést, új szolgáltatások megjelenését. **Cél a magánszféra új beruházásának megjelenése** a területen, új szolgáltatások telepítése.

Ehhez igen fontos a már jelenleg is példamutató kommunikáció továbbfejlesztése, az üzleti szféra bevonása a döntéselőkészítésbe, s a megvalósításba, továbbá kapcsolat az állami szereplőkkel.

55. táblázat – Közsféra által megvalósítani kívánt projektek Hánta központi akcióterületre vonatkozóan

Projekt neve	Projekt rövid leírása	Projekt helyszíne	Projekt gazda	Előkészítettség	Megvalósítás lehetséges kezdete és vége		Tervezett összköltség (millió Ft)	Lehívható forrás
Művelődési ház felújítása és energiaracionalizálása	Az épület külső felújításra szorul, az épület hőszigetelése korszerűtlen, fűtéskorszerűsítésre szorul	Kossuth Lajos utca 64/1 hrsz	Önkormányzat	Előzetes engedélyezési tervek elkészültek	2014	2018	30,8	pályázat
Tűzoltószertár felújítása	Tűzoltószertár felújítása: tetőszerkezet, vízszigetelés, homlokzati felújítás	Kossuth Lajos utca 386 hrsz	Önkormányzat	Előzetes engedélyezési tervek elkészültek	2015	2016	9,9	pályázat
Játszóterei elemek elhelyezése a tűzoltószertár körül	Játszóterei eszközök telepítése a 388 hrsz-ú út zöldfelületén a tűzoltószertár körül	Kossuth Lajos utca 388 hrsz	Önkormányzat	Közbeszerzés lefolytatásához szükséges tervdokumentáció elkészült	2014	2015	5	pályázat

55. táblázat – Közsféra által megvalósítani kívánt projektek Hánta központi akcióterületre vonatkozóan

Projekt neve	Projekt rövid leírása	Projekt helyszíne	Projekt gazda	Előkészítettség	Megvalósítás lehetséges kezdete és vége		Tervezett összköltség (millió Ft)	Lehívható forrás
Hánta faluközpont rekonstrukció	A faluközpont kertépítészeti rendezése: járda felújítás, parkoló kialakítása, növényesítés, út felújítása	Kossuth Lajos utca 388 hrsz	Önkormányzat	Közbeszerzés lefolytatásához szükséges tervdokumentáció rendelkezésre áll	2015	2017	21,6	pályázat
Hánta önkormányzati kirendeltség felújítása	Az épület energetikai korszerűsítése, belső felújítás	Kossuth Lajos utca	Önkormányzat	Tervezés	2015	2016	10	pályázat

56. táblázat - Magánszféra és egyház által megvalósítani kívánt projektek a közszféra fejlesztései nyomán Hánta központi akcióterületen

Projekt neve	Projekt rövid leírása	Projekt helyszíne	Projekt gazda	Előkészítettség	Megvalósítás lehetséges kezdete és vége	
Helyi védett ingatlanok felújítása	Homlokzatfelújítása önkormányzati támogatással	folyamatos	Ingatlan tulajdonos	2012-ben tervezi az önkormányzat a helyi értékek védelméről szóló rendelet	folyamatos	
Templom homlokzat-felújítása	A templom épületének felújítása ütemezetten zajlik: további lépések a tetőszerkezet és a homlokzat felújítása	Kossuth Lajos utca 387 hrsz	Római katolikus plébánia - Hánta	I. ütemben a templom torony-sisak felújítása, villámhárítás megtörtént 2010-ben, a homlokzat-felújítás tervezés alatt	2014	2016

7.4.3. Akcióterületi fejlesztések prioritizálása

Kisbér Város a jogszabályok által hátrányos helyzetű kistérségek egyikének, a Kisbéri kistérség központi települése. Az elmaradott térségben elhelyezkedő kisvárosok esetében **kisebb hangsúlyt kap** a fejlesztések esetében a **magánszféra hozzájárulása**, a fejlesztések jellemző finanszírozója a közszféra, a fejlesztések reális célja pedig jellemzően a település későbbi befektetők számára vonzóbbá tétele.

A fejlesztések finanszírozására nincsen elegendő forrása az Önkormányzatnak, így **priorizálni kénytelen a tervezett fejlesztéseket az alábbiakat figyelembe véve**: melyek azok a beruházások, amik halaszthatatlanok a megfelelő urbanizáltsági szint - az akcióterületi alapcélok - eléréséhez, amelyek elmaradása komoly kockázatot jelent, melyek, amelyek amelyek indukálnak további fejlesztéseket (pilot projektek):

57. táblázat – Akcióterületi fejlesztések prioritizálása

Projekt neve	Projekt helyszíne	Fejlesztés hatása (regionális/kistérség/város/városrész/akcióterület)	Fejlesztés sürgőssége
Angolpark rekonstrukciója I. ütem	Kisbér, Angolpark 1035/6 hrsz	kistérség	elsődleges
Római katolikus templom felújítása I. ütem	Kisbér, Komáromi út 105 hrsz	város	elsődleges

57. táblázat – Akcióterületi fejlesztések prioritizálása

Projekt neve	Projekt helyszíne	Fejlesztés hatása (regionális/kistérség/ város/városrész/ akcióterület)	Fejlesztés sürgőssége
Magyar királyi lovarda műemlék-együttesének hasznosítása	Kisbér, Ménes utca	regionális	elsődleges
Batthyány kastély hasznosításának előkészítése	Kisbér, Angolkert	regionális	elsődleges
Angolpark rekonstrukciója II. ütem	Kisbér, Angolpark 1035/6 hrsz	kistérség	másodlagos
Közlekedés-fejlesztés - Kisbér Város központjában lévő 81. sz. főút-8218.sz. összekötő út csomópontjának körforgalommá való átépítése	Kisbér, Kossuth Lajos utca, Komáromi út 49, 309 hrsz	regionális	elsődleges
Városháza tér rekonstrukció I. ütem – Városházater közlekedési rehabilitációja	Kisbér, Városháza tér 1614 hrsz	város	másodlagos
Városháza tér rekonstrukció II. ütem – Buszpályaudvar felújítása	Kisbér, Városháza tér 1640/1 hrsz Köztársaság útja 1464 hrsz	kistérség	másodlagos
Városháza tér rekonstrukció III. ütem – Városházater rehabilitációja	Kisbér, Városháza tér 1640/1 hrsz	város	másodlagos
Művelődési ház felújítása és energiaracionalizálása	Hánta, Kossuth Lajos utca 64/1 hrsz	városrész	másodlagos
Tűzoltószertár felújítása	Hánta, Kossuth Lajos utca 386 hrsz	városrész	másodlagos
Játszóterei elemek elhelyezése a tűzoltószertár körül	Hánta, Kossuth Lajos utca 388 hrsz	városrész	másodlagos
Hánta faluközpont rekonstrukció	Hánta, Kossuth Lajos utca 388 hrsz	akcióterület	harmadlagos
Hánta önkormányzati kirendeltség felújítása	Hánta, Kossuth Lajos utca	városrész	másodlagos

„**Elsődlegesen**” fejlesztendőnek tartjuk azokat a programelemeket, melyek viszonylag kis anyagi-, eszköz- és egyéb ráfordítással rövid távon megvalósíthatók, s hatásaként további fejlesztések várhatóak. A „**másodlagos**” fejlesztések közé tartoznak azon projektelemek köre, melyek rövid- és középtávon realizálhatók. A „**harmadlagos**” fejlesztések csoportja csak az akcióterületen vagy a városrészben éreztetik hatásukat, s nem igényelnek azonnali beavatkozást.

7.5. FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK

7.5.1. A fenntartható környezeti fejlődés programja

A fenntartható fejlődés az emberek életminőségének hosszú távú és tartós megőrzését, illetve javítását célozza.

A **Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS)** a társadalom fejlődésének egy ennek megfelelő pályára való állítását elősegítő, hosszú távú, keretstratégiai jellegű dokumentum, mely valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy pozitív, fenntartható, társadalmisítható jövőképpnek megfelelő eszközrendszerrel és reformkerettel vázol fel.

Az NFFS-ben meghatározott alapelvek közül az alábbiak határozták meg az ITS kidolgozását:

- *A holisztikus megközelítés elve.* A dolgokat egymással összefüggésben kell vizsgálni, mivel a rendszerek egymással szoros kölcsönhatásban állnak. Bármilyen beavatkozás tovagyűrűző hatásokat okoz esetleg távoli rendszerekben is. A helyi kihívásokra adandó válaszokhoz szükséges a tágabb környezet és a globális trendek ismerete.

II. RÉSZ

- *Integráció elve.* A szakpolitikák, tervek, programok, stratégiák kidolgozása, értékelése és végrehajtása során a gazdasági, a szociális és a környezeti szempontokat, azok összefüggéseit is egyaránt figyelembe kell venni annak érdekében, hogy azok kölcsönösen erősítsék egymást. A helyi, regionális és nemzeti szintű tevékenységeket is össze kell hangolni.
- *Helyi erőforrások hasznosításának elve.* Törekedni kell a közösségek szükségleteinek helyi szinten, helyi erőforrásokból történő kielégítésére. Őrizzük meg a helyi sajátosságokat, azok sokszínűségét. Fontos feladat az épített környezet védelme, esztétikai és használati megújulása.
- *Társadalmi részvétel elve.* Mindenki számára biztosítani kell a megfelelő hozzáférést a társadalmi-gazdasági közéletre, a döntéshozatali folyamatokra, a környezetre vonatkozó információkhoz. Javítani kell a fenntartható fejlődéssel, annak társadalmi-gazdasági és környezeti vonatkozásaival, a fenntarthatóbb megoldásokkal kapcsolatos tájékozottságot. Erősíteni kell az állampolgárok döntéshozatalban való részvételét.

A helyzetelemzés alapján beazonosíthatóak azok a globális, Magyarország számára is releváns, továbbá a városra jellemző tendenciák, amelyek leginkább veszélyeztetik a hosszú távú fenntarthatóságot, és ezért e problémák kezelését kiemelten kell kezelni.

58. táblázat - Fenntarthatóságot veszélyeztető folyamatok és jelenségek összehasonlítása	
Megnevezés	Lokális jelenség Kisbéren
Éghajlatváltozás	
A környezet eltartóképességének csökkenése	
Gyorsuló ütemben fogyó és öregedő népesség	X
Alacsony (hivatalos) foglalkoztatási arány	X
Nemzetközi összehasonlításban romló átlagos színvonalú, a későbbi elhelyezkedést nem elég jól szolgáló, a társadalmi különbségeket felerősítő, irányítási és finanszírozási problémákkal küzdő közoktatás és felsőoktatás	X
Rossz egészségi állapot, és problémás egészségügyi rendszer	
Jövedelem, egészségi állapot, képzettség, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mentén növekvő társadalmi különbségek, leszakadó rétegek kialakulása	
Nem fenntartható (anyag- és energiaigényes) fogyasztói szokások	
Biológiailag aktív területek csökkenése, felaprózódása	X
Növekvő területhasználat	
Veszélyeztetett vízkészletek	X
Gyenge kis- és középvállalkozások	X
Külső függésben levő és a fosszilis energiahordozókra alapozott energiarendszer	X
A természeti erőforrások szükségességét nem tükröző árképzés	
Feszültségeket rejtő államháztartási helyzet	X
Lassú és nem kellően hatékony hatósági és szolgáltatási eljárások a közigazgatásban	X

Összességében a környezeti állapotban a város egészére, a városrészekre kitűzött célok és az akcióterületi fejlesztéssel közvetve vagy közvetlenül javulást eredményeznek. Az ITS készítése során jelentősége volt, hogy ne csak társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható fejlesztések történjenek a városban, hanem hogy hozzájáruljanak a **környezeti minőség fejlesztéséhez:** zöldfelületek minőségi fejlesztése, véderdők telepítése, a gazdasági területek környezeti hatásainak mérséklése, a környezeti elemek állapotának javulása.

7.5.2. Anti-szegregációs Program - Stratégia esélyegyenlőség jegyében

Az IVS fejlesztési stratégiájában horizontális célként van jelen az esélyegyenlőség biztosítása. Fontos szempont, hogy a tervezett fejlesztések ne legyenek alapjai területi szegregációnak, a beavatkozások során az esélyegyenlőség értéke minden esetben meg kell hogy jelenjen. Az említett cél érdekében az anti-szegregációs program tartalmazza azokat a stratégiai alprogramokhoz csatlakozó intézkedéseket, amelyek az esélyegyenlőséget hivatottak szolgálni.

Az anti-szegregációs program céljai:

- Társadalmi, szociális marginalizálódás megállítása
- Foglalkoztatási esélyek bővítése
- Kohéziós erőforrások erősítése
- Egyenlő hozzáférés biztosítása
- A szociális biztonság megteremtése, az egészségi állapot javítása
- A munkanélküliség csökkentése, az élethosszig tartó tanulás elősegítése.

I. Integrált turizmusfejlesztés

A város idegenforgalmi szolgáltatásainál és rendezvényeknél az esélyegyenlőség szem előtt tartása alapkövetelmény. A stratégiában szereplő „Aktív pihenési program” kidolgozása során az Önkormányzat végig veszi annak lehetőségét, hogy a tervezett fejlesztésekbe miként lehet bevonni a hátrányos helyzetű lakosokat. Az önkormányzat igyekszik a turisztikai szolgáltatások kialakításánál bevonni a hátrányos helyzetű lakosságot, a fejlesztések során keletkező munkahelyek esetében meg kell vizsgálni, hogy hol és milyen módon képzelhető el alacsony képzettséggel rendelkezők alkalmazása.

59. Táblázat - Integrált turizmusfejlesztéshez kapcsolódó esélyegyenlőségi monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Foglalkoztatási esélyek bővítése	munkahelyek száma	20 db	2012	2019	Munkaügyi Központ adatközlés

II. Iparfejlesztés

A munkanélküliség a hátrányos helyzetű csoportokat fokozottan érinti. Az Önkormányzat számára kiemelt fontosságú, hogy a munkahelyvesztésből adódó leszakadás negatív hatásait minimalizálni tudja. A városi intézményrendszernek jelentős szerepe lehet abban, hogy a különböző támogatási formákat maximálisan kihasználva, bevonja az érintett lakosokat a közösségi munkákba. A közmunka formáit nem csak az alacsonyan képzettek számára kell tudni biztosítani, hanem a képzettebb, de a környéken munkát nem találó fiatalok bevonásával is törekedni kell ezen fiatal álláskereső városban való megtartására is. Olyan, a város működését fejlődést segítő közmunka programokat kell kidolgozni, ahol minél több embert képzettsége szerint foglalkoztatni lehet az elérhető támogatási formák felhasználásával. Ebbe a programba illeszkedik be a családi napközi rendszere is, amely egyszerre teremt munkát a fiatal asszonyok számára és biztosít mások számára munkába járási lehetőséget.

60. Táblázat - Iparfejlesztéshez kapcsolódó esélyegyenlőségi monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Foglalkoztatási esélyek bővítése	közcélú foglalkoztatásban résztvevők száma	80 fő	2012	2014	önkormányzati nyilvántartás
	családi napközi	1 db	2012	2014	önkormányzati nyilvántartás

III. Komplex mezőgazdasági fejlesztések

A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény és a szociális szövetkezetekről szóló 141/2006. (IV.29.) Korm. rendelet alapján olyan speciális szervezeti forma - szociális szövetkezet - létrehozása a cél, amely magában hordozza a szociális gazdaság jellemző alapértékeit és olyan igények, szükségletek kielégítésére törekszik, amelyekre a gazdasági szektor más területei nem alkalmasak. Az európai tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a szociális szövetkezetek a foglalkoztatáspolitikai, a regionális, a vidékfejlesztési, az agrár-, a környezetvédelmi politikai keretei között felmerülő

problémák megoldásának, illetve a kiegyensúlyozásának egyik eszközét jelenthetik. A kivitelezés hosszabb folyamatot ölel fel, ami magában foglalja a részletes megvalósíthatósági tanulmány és üzleti terv elkészítését, az érintett hatóságokkal és szervezetekkel való egyeztetést, a jogi és pénzügyi előkészítő munkát, a tagok kiválasztását, a szövetkezet megalakítását.

61. Táblázat - Komplex mezőgazdasági fejlesztések kapcsolódó esélyegyenlőségi monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Foglalkoztatási esélyek bővítése	Megvalósíthatósági tanulmány	1 db	2012	2014	önkormányzati nyilvántartás
	Szociális Szövetkezet	1 db	2012	2015	önkormányzati nyilvántartás

IV. Épített környezet megóvása, fejlesztése

A infrastrukturális fejlesztések esetében, legyenek azok közlekedéshez kapcsolódó beruházások, épület felújítás vagy éppen új épületnek a megépítése az Önkormányzat odafigyel, hogy az akadálymentesítés megoldott legyen. Minden beruházás esetében olyan megoldásokat kell választani, amik segítik a fogyatékossgal élők és mozgáskorlátozottak számára a hozzáférést a fejlesztés eredményeihez.

62. Táblázat - Épített környezet megóvása, fejlesztéséhez kapcsolódó esélyegyenlőségi monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Egyenlő hozzáférés biztosítása	akadálymentesítés	fejlesztések arányában: 100%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

V. Településkép fejlesztés

A tervezett közösségi funkciók (Pihenőparkok, Játzóterek, Utcabútorok, Turisztikai információs rendszer) kialakításánál olyan megoldásokat kell választani, amik segítik a fogyatékossgal élők és mozgáskorlátozottak számára a hozzáférést a fejlesztés eredményeihez.

63. Táblázat - Településkép fejlesztéshez kapcsolódó esélyegyenlőségi monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Egyenlő hozzáférés biztosítása	akadálymentesítés	fejlesztések arányában: 100%	2012	2019	önkormányzati nyilvántartás

VI. Intézményhez kötődő fejlesztések

A város Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve 2009-ben született meg. Ebben a dokumentumban részletesen szerepel minden közoktatásra vonatkozó esélyegyenlőségi részlet, ezért itt csak röviden tárgyaljuk az ide vonatkozó vállalásokat.

- Egységes, és naprakész nyilvántartási rendszer kidolgozása, amely minden szükséges adatot tartalmaz a HH és HHH gyermekekről.
- Komplex felkészítő program a HHH-tanulók iskolai sikerességének javítása érdekében
- A pedagógiai munka hatékonyságának mérése, értékelése, a szakmai munka színvonalának ellenőrzése az intézményi minőségirányítási program alapján.
- A HH és HHH tanulók részvételének elősegítése, támogatása az iskolai tanórán kívüli programokban (szakkörök, sportfoglalkozások, stb.).

Az Önkormányzat kiemelt témaként foglalkozik a munkaerő-piaci reintegráció kérdésével. Ezen belül is külön fontossággal bír az inaktív, tartósan munkanélküli emberek foglalkoztathatóságának javítása és a piaci realitásoknak és képzettségi szinteknek megfelelő szakképzési és felnőttképzési

programok kidolgozása. Ennek érdekében az Önkormányzat keresi az együttműködés lehetőségét képző intézményekkel, munkaügyi kirendeltséggel, civil szervezetekkel. A megfogalmazott célok elérését pályázati pénzek bevonásával képzeli el.

64. Táblázat - Intézményhez kötődő fejlesztések esélyegyenlőségi monitoring mutatói

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Foglalkoztatási esélyek bővítése	munkaerő-piaci reintegrációs pályázatok benyújtása	3 db	2012	2016	önkormányzati nyilvántartás
Társadalmi, szociális marginalizálódás megállítása	monitoring rendszer kidolgozása	1 db	2012	2013	önkormányzati nyilvántartás

Az egészségügyi és szociális intézményrendszer szolgáltatásait hozzá kell tudni igazítani a város társadalmi és szociális hátterének változásából eredő kihívásokhoz. Ennek érdekében a az érintett intézményekre vonatkozó monitoring rendszer kidolgozására van szükség. Az intézményrendszernek reagálni kell az idősödő népesség növekedésére, a munkanélküli lakosság igényeire és szolgáltatásaikkal törekedni kell a az életkörülményeik javítására. Szükséges figyelemmel kísérni a városban élő roma kisebbség helyzetét és kidolgozni a leszakadásukat megakadályozó szociális, oktatási és munkáltatási lehetőségek rendszerét.

VII. Helyi közösségek támogatása

A közösségi erőforrások milyensége nagyban befolyásolja egy település élhetőségét, sikereit. Minél hatékonyabban és szélesebb körben sikerül mozgósítani ezeket a közösségi erőforrásokat, annál hatékonyabban tudjuk dinamizálni a fejlesztéseket és biztosítani azok fenntarthatóságát. A hátrányos helyzetű csoportok reintegrációjában különösen fontos szerepet képesek betölteni a civil szervezetek. Az önkormányzatnak érdeke és feladata ezen szervezetek segítése a velük való együttműködés kidolgozása.

65. Táblázat - Helyi közösségek támogatására vonatkozó esélyegyenlőségi monitoring mutatók

Célrendszer eleme	Mutató neve	Minimálisan elvárható célérték	Bázisérték ideje	Célérték elérésének ideje	Mutató forrása
Kohéziós erőforrások erősítése	Civil koncepció kidolgozása	1 db	2012	2012	önkormányzati nyilvántartás

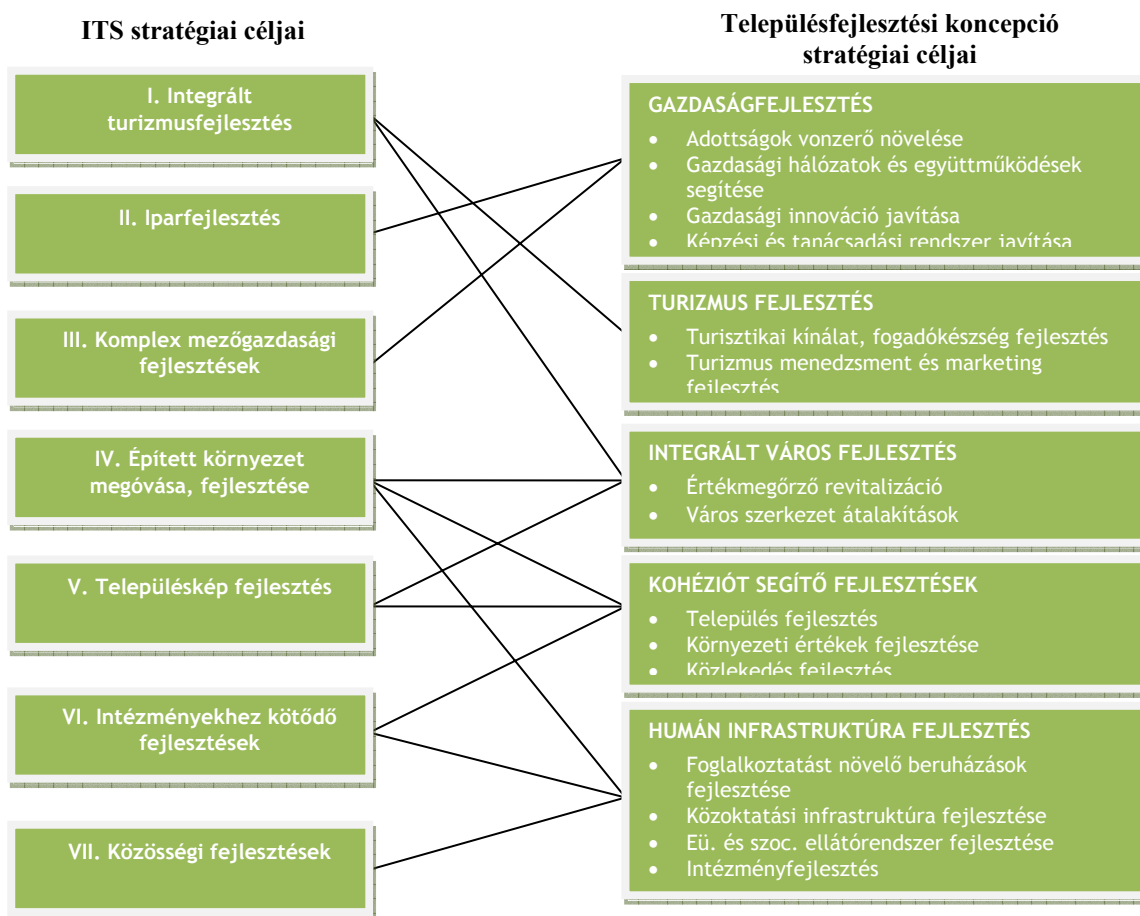
7.6. STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

7.6.1. A stratégia főbb külső összefüggései

7.6.1.1. Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel

Az ITS-ben megfogalmazott stratégiai és városrészi célrendszerek meghatározásánál messzemenőig figyelembe vettük a helyi adottságokat, a fejlesztési lehetőségeket, továbbá a hatályos településrendezési eszközök (településfejlesztési koncepció, településszerkezeti terv, szabályozási terv) elhatározásait.

Illeszkedés a város településfejlesztési koncepciójához



50. ábra – ITS és a településfejlesztési koncepció stratégiai céljainak koherenciája

A város hosszútávú jövőképe megfelel a településfejlesztési koncepcióban meghatározott alapcélnek, s a koncepció céljainak megvalósítása érdekében a meglévő eszközrendszer kerül a stratégiában újrafogalmazásra a koncepció értékrendjének megfelelően.

A jövőkép elérése érdekében a településfejlesztési koncepció az alábbi alapcélokat határozza meg:

1. A gazdaság élénkítése érdekében a város működő és kezdő vállalkozásainak segítése, mind az ipari, mezőgazdasági és szolgáltatási szektorban.
2. A városból történő elvándorlás megállítása, minél több munkahelyet biztosítva a városban és vonzáskörzetében.
3. Közlekedési rendszerek fejlesztése úgy, hogy csökkenjen a környezetkárosodás, ugyanakkor javítsa a szolgáltatások és a térség településeivel való kapcsolatot.
4. A város turisztikai vonzóképségének növelése, építve a hagyományokra, s ennek érdekében oktatási programok indítása, épített örökség hasznosítása stb.
5. A város egészségügyi rendszerének javítása, rehabilitációs központ kialakítása az aktív turisztikai fejlesztés mellett.
6. A város oktatási és kulturális tevékenységének fejlesztése, mely figyelemmel van a térségben fellépő érdekekre.
7. Szervezetfejlesztés, mely segítséget nyújt a helyben élők kezdeményezéseinek a megvalósításában.

A településfejlesztési koncepcióban meghatározott stratégiai célok összhangban a város középtávú stratégiai célkitűzéseivel (az ábrás bemutatásra került az ITS és a településfejlesztési koncepció elemei közöttiszinergikus hatáskapcsolatait:

Az ITS célrendszere a településfejlesztési koncepció alap gondolatával összhangban van, azaz a városban olyan fejlesztéseknek szabad megvalósulnia, amik minden szempontból megfelel a térség adottságainak. A településfejlesztési koncepció feladatai között, meghatározza a

népességmegtartás fontosságát, a gazdaság élénkítését, a turisztikai potenciál növelését, valamint az intézményrendszer fejlesztését, a helyi értékek védelmét. A stratégiakészítés során ezeket az elveket tekintettük alapnak, s ezeket gondoltuk tovább.

A koncepció célrendszeréhez képest az ITS-ben kissé nagyobb hangsúlyt kapott a városközpont fizikai állományának, környezetének a rehabilitációja, illetve városközponti és kistérségi funkcióinak a megújítása, elsősorban a városi és a kistérségi közösségek számára.

Illeszkedés a településrendezési tervhez

A településszerkezeti terv⁵ a várost egységes szerkezetben jelöli. A településszerkezeti terv jól elkülöníti a lakóterületektől a gazdasági területfelhasználásokat, melyek a Kisbér belterületétől északra, illetve délkeletre helyezkednek el. A belterülethez közel mezőgazdasági területeket jelöl a terv, míg a lakott területektől távolabb fekvő területek természetközeli területfelhasználási egységbe tartoznak.

A településszerkezeti tervben megjelenő területfelhasználások, fejlesztési területek a településfejlesztési koncepcióban illetve a térségi fejlesztési tervekben megfogalmazott fejlesztési elképzeléseket jelenítik meg. A szerkezeti tervben hosszú távú fejlesztésként jelennek meg a tervezett infrastrukturális és ehhez kapcsolódó gazdasági beruházások, melyek megvalósulása az ITS időtávlatában nem várható, abban e területek előkészítése szerepel. A tervezett lakóterületi fejlesztéseket az ITS-ben és a koncepcióban megfogalmazott demográfiai prognózisnak megfelelő mértékben jelöli a településrendezési terv.

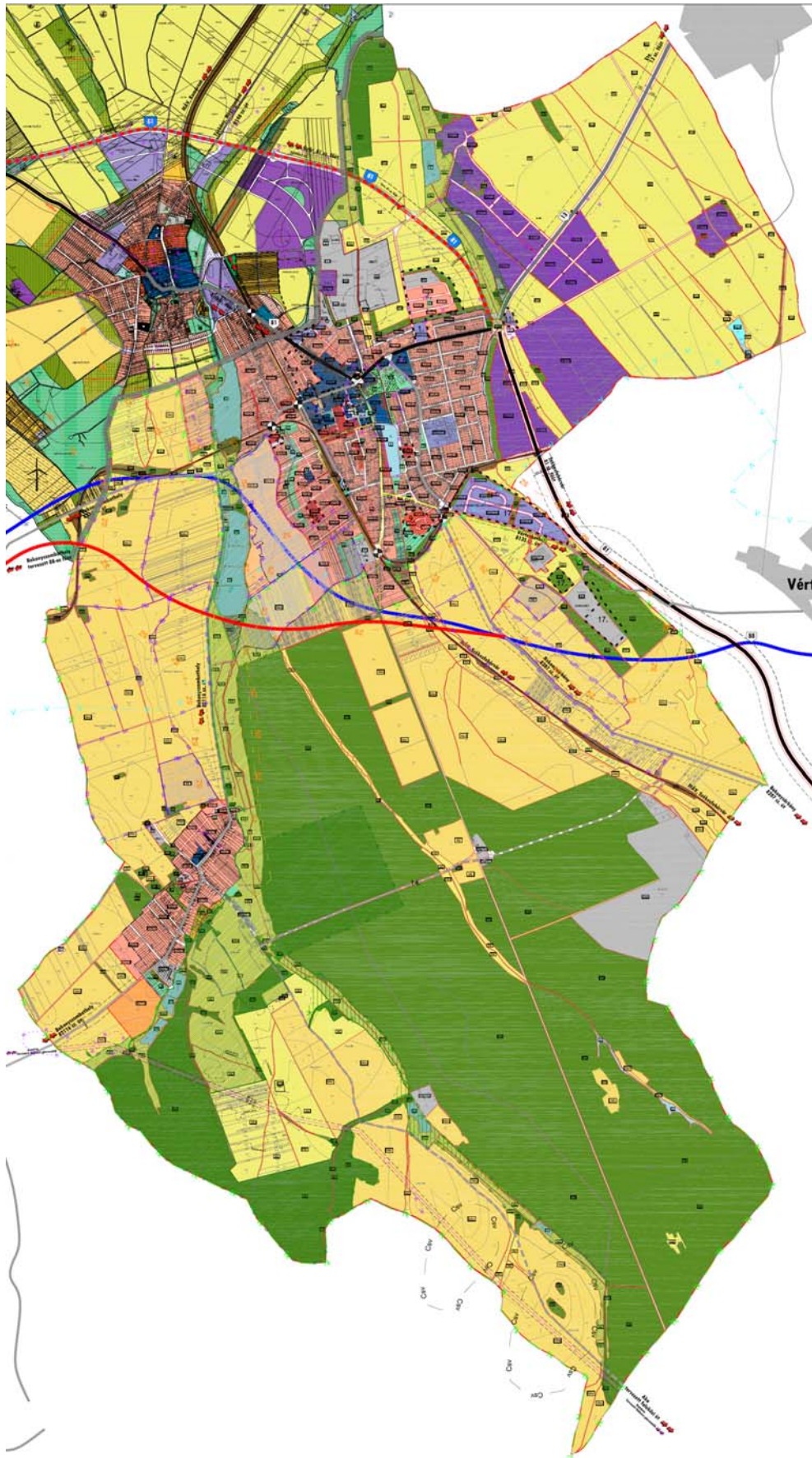
A Kisbér városközponti terület a szerkezeti tervben településközpont vegyes területként lett kijelölve, összhangban azzal, hogy a város ezen a területen képzeli el hosszú távon központját. A tervezett városközponti fejlesztések a településközponti vegyes területen, illetve az ahhoz közvetlenül kapcsolódó zöldterületeken és lakóterületeken valósulnak meg. Hántai alközpontot érintő fejlesztések településközpont vegyes, illetve ahhoz kapcsolódó falusias lakóterületen és közterületen tervezett.

Kisbér hatályos szabályozási terve és helyi építési⁶ szabályzata alapjául szolgál a fejlesztési elképzelések kialakításának. **A fejlesztések a hatályos szabályozási terv és helyi építési szabályzatban megfogalmazott előírásokkal összhangban vannak.** A szabályozási terv rövid-, közép- és hosszú távon is biztosítja a fejlesztési igényeknek megfelelő szabályozási környezetet: rövid- és középtávon a meglévő szabályozási paraméterek megengedik a tervezett fejlesztéseket; hosszútávon is meghatározza a tervezett fejlesztések (pl. gazdasági területek bővítése, elkerülőutak megépítése stb.) szabályozási kereteit. A szabályozási terv és a helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban készült el, jól átgondolja a város fejlődési lehetőségeit a helyi értékek védelmét meghatározva, ezért a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv módosítása nem javasolt rövid- és középtávon.

Összességében elmondható, hogy az ITS a településrendezési eszközök elhatárolásait figyelembe véve készült, azokhoz illeszkedik. AZ ITS és az akcióterületi terv megfogalmazását követően a településrendezési eszközök módosítása nem vált szükségessé. Sem a kisbéri, sem a szomszédos települések településrendezési tervei nem tartalmaznak olyan elemet, amely a közigazgatási határ mentén területfelhasználási konfliktust eredményezne.

⁵ Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 99/2011. (III.29.) sz. határozata a 231/2000. (IX.22.) sz. képviselő-testületi határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv és leírás módosításáról

⁶ Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 8/2011. (III.29.) sz. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról



51. ábra – Mágocs településszerkezeti terve

7.6.1.2. Önkormányzati ágazati vagy tematikus stratégiával való összhang

A város nem rendelkezik ágazati és tematikus stratégiákkal.

7.6.1.3. A települési környezetvédelmi programmal való összhang

A program felépítése hasonló a Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz. Kisbér Város Közgyűlése környezetvédelmi programjának megalkotásával azt a célt tűzte ki, hogy megalapozott környezetállapot-értékelésből kiindulva, megteremtse a feltételeit a környezetminőség-romlás megállításának és belátható időn belül történő érzékelhető javításának. Az önkormányzat felelősségi körébe tartozó területeken meghatározza a célokat, az azok eléréséhez szükséges eszközöket, erőforrásokat és az intézkedések ütemezését. Az ITS több programelemében - városi és városrészi stratégiai célban - megfelel a környezetvédelmi program azon céljának, hogy a fejlesztésekkel egyidejűleg javuló környezetminőség legyen a településen: racionalizált mezőgazdasági földhasználat, infrastrukturális fejlesztések, zöldfelületek fejlesztése, egészségügyi és szociális fejlesztések, lakókörnyezeti minőségi fejlesztések stb. Ennek megfelelően biztosított a koherencia ITS és a környezetvédelmi programban megfogalmazott programelemekkel.

7.6.1.4. Területi fejlesztési tervdokumentumok

Ebben a fejezetben végigvesszük azokat az elmúlt években megszületett térségi és ágazati stratégiákat, amelyek relevánsan befolyásolhatják jelen fejlesztési dokumentumot. Kisbér Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megalkotása során fontos szempont volt, hogy a megszületendő anyag ne csak önmagában legyen koherens, hanem az ebben szereplő fejlesztési elképzelések kapcsolhatóak legyenek a már megszületett stratégiákhoz.

Közép-dunántúli Régió Stratégiája

A Közép-dunántúli Régió stratégiai fejlesztési céljának elérését négy specifikus fejlesztési cél támogatja:

- Innovatív és versenyképes gazdasági környezet kialakítása

Az innováció-orientált és versenyképes gazdaság olyan versenyképes kis- és középvállalkozó kört igényel, amely rugalmasan képes a nagyvállalatok változó igényeit kielégíteni, illetve saját szakterületén önmagában is helyt tud állni. Az innováció-orientált regionális gazdaság ösztönzi a hálózatszerű fejlődést, amiben kiemelt jelentősége van a vállalkozások közötti hálózati együttműködések létrejöttének.

- A régió turisztikai potenciáljának gazdagítása

Az ágazat innováció-orientált fejlesztése a tömegturizmustól a diverzifikáltabb és magasabb minőséget képviselő turisztikai lehetőségek, valamint a belföldi turizmus fejlesztése irányába mutat. Mindez változatos igényeket kielégíteni képes integrált, térségi szemléletű, a helyi társadalmi-gazdasági viszonyokba beágyazott innovatív turisztikai termékek és szolgáltatások bevezetésével, a turisztikai infrastruktúra korszerűsítésével, valamint hatékony és célirányos menedzsment és marketing tevékenységek révén oldható meg.

Mindezek kapcsán kiemelt területként szerepel a dokumentumban a Bakony térség

- A régió városhálózatának fenntartható fejlesztése

Kiemelt terület a városok térségszervező erejének dinamizálása, versenyképességre gyakorolt kisugárzó hatásuk erősítése, ahol Székesfehérvár és Veszprém fejlesztési pólus szerepét szem előtt tartva a regionális decentrumok, a közép- és kisvárosok és vonzáskörzeteik egyaránt az integrált, fenntartható városfejlesztés szinterei. Mindezt integrált városfejlesztési akciók révén kívánja elérni a Régió.

- Regionális kohézió erősítése települési, környezeti és közlekedési infrastrukturális beruházásokon keresztül

E specifikus cél a régió közoktatási infrastruktúrájának korszerűsítésén túl a tudatos humánerőforrás- és foglalkoztatás-fejlesztést, valamint a szociális és az egészségügyi ellátórendszer integrálását fogalmazza meg, kiegészülve a kohéziót szintén erősítő települési és közlekedési infrastrukturális fejlesztésekkel.

II. RÉSZ

Közép-Dunántúli Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiája

A Régió sokszínű és nemzetközi figyelemre is számottartó turisztikai vonzerejére számos termékfejlesztési terv, térségi projektterv készült. Az elképzelések kidolgozása a projektfeltételek kialakítása az esetek többségében azonban vagy még nem valósult meg, vagy megrekedt, vagy még napjainkban is viták tárgyát képezi. Ezek közül a fontosabbak:

3. Öko- és aktív turisztikai élménylánc, illetve útvonal a Balaton felvidéken, Bakonyban, Vértesben.

9. Lovas-termál-aktív szabadidős megacentrum Bábolna -Kisbér térségében.

A dokumentumban szereplő Kisbért, vagy a Kistérséget megemlítő fejlesztési irányok:

- 1.1. Információs és irányító rendszer teljes kiépítése
- 1.4. Turizmus fejlődését segítő infrastruktúra fejlesztése
- 1.5. Kiránduló központok fejlesztése
- 1.6. Rendezvények koordinált fejlesztése
- 1.7. Turizmust érintő környezet és táj védelem, tervezés
- 1.8. Településkép fejlesztés
- 3.6. Ifjúsági turizmus élénkítése

Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Koncepció

Komárom-Esztergom megye turizmusfejlesztése tekintetében - összhangban a 2002-ben elkészített középtávú idegenforgalmi stratégiai programmal - elsősorban a jelentős idegenforgalmi szerepkörrel rendelkező turisztikai csomópontok (Komárom, Esztergom, Tata, Bábolna-Kisbér és a Duna-mente) fejlesztése köré szerveződő feladatok jelölhetik prioritásként.

Komárom-Esztergom megye **turizmusfejlesztése** tekintetében elsősorban a jelentős idegenforgalmi szerepkörrel rendelkező turisztikai csomópontok (Esztergom, Komárom, Tata, Bábolna-Kisbér és a Duna-mente) fejlesztése köré szerveződő feladatok jelölhetik prioritásként. A turizmus fejlesztésén belül kiemelt figyelmet kell összpontosítani a falusi turizmusra, a termálvízkinccs hasznosítására, valamint a természeti (pl: Bakonyalja, Dunakanyar, Gerecse, Vértes) és kulturális, egyházi értékekre épülő idegenforgalom fejlesztésére. Utóbbi magában foglalja az image kialakítását, promóciós anyagok készítését, továbbá a turisztikai infra- és szuprastruktúra fejlesztését, az attrakciók folyamatos karbantartását.

A megyére és régióra kiterjedő helyzetértékelés alapján elsődlegesen fejlesztendő turisztikai területek az alábbiak:

- Kulturális és örökségturizmus
- Termál- és gyógyturizmus
- Aktív turizmus
- Zöld turizmus
- Kerékpáros- és lovasturizmus
- Gasztronómia és borkultúra
- Vidéki turizmus
- Konferencia és kongresszusi turizmus
- Ökoturizmus, natúrparkok
- Gyógyturizmus

A dokumentumban szerepel még a 81 sz főút Kisbért elkerülő szakaszának megépítése, illetve a kerékpárút hálózat fejlesztése, és kiépítése, többek között a Komárom - Kisbér - Balaton útvonalon. Komárom - Kisbér - Balaton

A Kisbéri Kistérség Területfejlesztési koncepció és program

Azok az intézkedések, amelyek a kistérség adottságaihoz illeszthetők a következők:

- Ipari Park fejlesztése, működtetése
- Mikro-, kis- és középvállalkozások üzleti környezetének fejlesztése
- Kooperáció a Győr-Mór-Székesfehérvár ipari térséggel
- Önkormányzatok és térségi vállalkozások közti kapcsolat fejlesztése
- Üzleti adatbázis létrehozása, fejlesztése
- Képzés, átképzés
- A rekreációs turizmus fejlesztése
- Az ökoturizmus fejlesztése
- Ifjúsági programok
- Natúrpark kialakítása Települési zöldterületek növelése, meglévők helyreállítása, fejlesztése
- Épített környezeti értékek védelme, felmérése, bemutatása

- Településkép javítása, településközpontok megújítása
- Mezőgazdasági beruházások támogatása
- Beszerzési, termelési, értékesítési szövetkezetek létrehozása, működtetése

7.6.2. A stratégia főbb belső összefüggései

A stratégiában kitűzött célok a **helyzetértékelésben azonosított**, a SWOT analízisben összefoglalt **problémák megoldására**, illetve a **meghatározott potenciálok kihasználására** épülnek. Fontos, hogy a település a lehetőségeihez mérten folyamatos növekedési pályán maradjon, s a felvázolt jövőkép valós értékeken, erőforrásokon alapuljon. A célrendszer a belső struktúráját tekintve következetes.

A városfejlesztés beindításához (fejlesztési és beruházási) az azonosított erőforrások elegendők, azonban a stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez nem elegendők. Az akcióterületen megjelenő fejlesztések indikatív hatásúak, hiszen a városi és kistérségi központ megteremtésével és ezzel együtt az urbanizáltsági szint emelésével, megfelelő környezetet biztosít az Önkormányzat egyéb városrészekben, más ágazatokban, illetve a városon túlmutató fejlesztésekhez. Az Önkormányzatnak a további fejlesztéseket generáló célok megvalósulását kell elsősorban segítenie. A városközpont rehabilitációja a jövő építésének, az alapcél elérésének egyik fontos állomása.

A célrendszer városrészekre történő lebontása igazolja, hogy az egyes városrészek fejlesztése összhangban van a város egészének fejlesztésével, annak stratégiai célkitűzéseivel. A városrészek közötti feladatmegosztás során alakultak ki az egyes fejlődési irányok, a meglévő adottságokat figyelembe véve.:

- Városközpont városrészben városias ellátás megerősítése, közösségi terek kialakítása, turisztikai vonzerő növelése;
- Délkeleti lakóterület városrészben minőségi lakóterületi fejlesztések;
- Nyugati lakóterület városrészben minőségi lakóterületi fejlesztések, közösségi szolgáltatások elérésének a javítása a szegregálódás elkerülése érdekében;
- Hánta városrészben városi alközponti fejlesztések, helyi identitástudat erősítése;
- Egyéb külterületek városrészben a mezőgazdasághoz kapcsolódó gazdaság erősítése, rekreációs fejlesztések beindítása, a táji és természeti értékekkel összhangolt fejlesztések.

A városrészek fejlesztési céljai egymástól jól elkülöníthetők, ezért semleges hatást gyakorolnak a városrészek egymásra. Nem találtunk olyan hatást, mely máshonnan funkciókat vonna el. Mindez következik a városrészek településszerkezeti sajátosságok és eltérő adottságok okozta lehatárolásból is.

7.7. A stratégia megvalósításának főbb kockázatai

Ebben a fejezetben beazonosításra kerülnek az ITS stratégiai céljainak elérését veszélyeztető kockázatok.

66. táblázat – Kockázatok beazonosítása és kezelése

Kockázatok típusa	Kockázatok azonosítása	Kockázat hatásának értékelése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatása az ITS céljaira	Kockázatok kezelése
Belső	Nem mobilizálható lakosság	Lakossági támogatottságnak nagy hatása van a fejlesztésekre. Támogatás híján megakadhatnak a fejlesztések.	kicsi	nagy	Lakosság folyamatos bevonás a fejlesztésekbe: tájékoztatás, közösségi tervezés
	Gazdasági szervezetek nem kapcsolódnak be a fejlesztésekbe	A fejlesztések fenntarthatatlanná válnak	közepes	közepes	Önkormányzati ösztönző program létrehozása
	Projekt megvalósítása	Az egyes fejlesztések eltérő előkészítettségi fokon állnak. A fejlesztésekhez kapcsolódó eljárások (engedélyezés, közbeszerzés, jogi viták stb.) felborítják az ütemezést.	közepes	közepes	A fejlesztések összehangolása a projektmenedzsment révén

66. táblázat – Kockázatok beazonosítása és kezelése

Kockázatok típusa	Kockázatok azonosítása	Kockázat hatásának értékelése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatása az ITS céljaira	Kockázatok kezelése
	Nem megfelelő humán erőforrás a stratégia végrehajtásához	Önkormányzati struktúra nem képes megbirkózni a városfejlesztés koordinációs feladataival	kicsi	kicsi	Felelősök meghatározása feladatkörrel, külső szakértők bevonása.
Külső	Gazdasági környezet tovább hanyatlik országos szinten Támogatási források elapadnak	A külső kockázatok és hatásainak befolyásolására az Önkormányzatnak kevés eszköz áll rendelkezésre, kisebb a ráhatása. Az országos folyamatokhoz, tendenciákhoz illeszkednie kell az Önkormányzat programjait, céljait; kistérségi szinten aktív résztvevőként kell befolyásolni a fejlesztési politikát.			

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI

8.1. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A városrehabilitáció keretében célszerű olyan tevékenységeket is ellátni, amelyek nem kapcsolódnak szorosan ingatlanfejlesztéshez. Ennek érdekében több eszköz is az önkormányzat rendelkezésére áll:

8.1.1. Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A városfejlesztési stratégia megvalósításához elengedhetetlen az **önkormányzat következetes és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása**, mely biztosítja és fenntartja a transzparens és támogató adminisztratív és szabályozási környezetet.

A fentieknek köszönhetően csökken a gazdasági bizonytalanság, a befektetési kockázat, s a társadalmi, valamint a gazdasági szereplők számára biztonságos befektetői környezet jön létre. Felismerve a biztonságos környezetben rejlő előnyöket, előtérbe helyeződnek a közsféra és magánsféra együttműködésén (public-private partnership) alapuló projektmegvalósítási konstrukciók, mely biztosítja a befektetések költséghatékonyságát, az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát, a beruházások gyorsabb megvalósulását.

8.1.2. Helyi adókedvezmények

Helyi adókedvezmény, építésiilleték-kedvezmény nincs a városban. Amennyiben a későbbiekben erre sor kerül, úgy fontos, hogy világos, következetes és egyértelmű legyen ennek szabályozása. Közép- és hosszútávon érdemes lenne megfontolni bizonyos kedvezmények bevezetését (pl. lakásépítési támogatás, bérlakás fejlesztési program stb.) A magántőke bizonyos esetekben mobilizálható ezen eszközzel. Mindez rögzíthető a tervalkuban, vagy településrendezési szerződésben.

8.1.3. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítés

Kisbér városának a közép- és hosszútávú célok elérése érdekében ki kell dolgoznia, illetve el kell fogadni a **Városmarketing stratégiáját**, melyben megfogalmazott célkitűzések és tevékenységek megvalósulása révén vonzóvá válik a város az ott élők, az oda látogatók számára, valamint a befektetői döntéseket meghozó üzletemberekre. A városmarketing célja tehát, hogy segítse:

- a versenyképesség kialakítását és fenntartását,
- a települési közvéleménycsoportok elégedettségének javítását;
- a hely attraktivitásának növelését;
- a település-imázs megtartását és javítását;
- valamint a környező kistérség esetében az ismertség növelését, az imázs javítását és az együttműködés és kölcsönös támogatás biztosítását.

Kisbér imázsa, jó híre a pontos városidentitás programszerű meghatározásával és kommunikációjával alakítható a legkönnyebben. Az identitás a lakók felé és a külső célcsoportok felé irányuló, a város célkitűzéseire alapozott önabrázolás és magatartás. A jól kialakított, a település összetéveszthetetlen jegyeit tartalmazó identitás biztosíthatja, hogy a konkurensokkal

szemben jobb pozíciót foglalhasson el a település. Az identitás az imázson túl nélkülözhetetlen kötőanyag is egyben, amely összetartja az itt élők közösségét. A városi identitás elemei: a városarculat, a városkultúra továbbá a városkommunikáció.

A jól felépített városmarketing tevékenység nagyban támogatja a városfejlesztési stratégia megvalósítását. A célok meghatározásával párhuzamosan meg kell határozni a városkommunikáció potenciális külső és belső célcsoportjait.

- Külső célcsoport: kívülálló nem helyben lakó befektetők, turisták stb. Cél az érdeklődés felkeltése, fenntartása, növelése. A várostermék vonzerő-központként jelenik meg. (Imázs!)
- Belső célcsoport: összességében a város lakói, hiszen az adott vállalkozások, szervezetek, intézmények dolgozói mind a város állandó vagy ideiglenes lakói. Cél a lakók bevonása a település életébe, fejlesztésbe. A tervek megvalósulatlanok maradnak, ha nem találkoznak a helybéli polgárok akaratával. (Identitás!)

Kisbér esetében a városmarketing egyik fő elemeként a **kommunikációt** határozzuk meg, ma a legtöbb problémát az alul vagy rosszul "informáltság" okozza. A városkommunikációnak az alábbi alapvető tevékenységeket kell felülölnie:

- Kapcsolattartás a város fontos célcsoportjaival:
 - o Kiállítások, vásárok, konferenciák rendezése
 - o Polgármesteri fogadás, polgármesteri látogatások szervezeteknél
 - o évenként kétszer rendszeres vállalkozói fórum
 - o havi jelleggel rendszeres civil fórum
 - o Kisebbségekkel történő kapcsolattartás
- Önkormányzaton **belüli** kapcsolatok:
 - o városközi információs hálózat kiépítése (elektronikus posta, hirdetőtáblák, faliújság)
 - o feladat és hatásköri jegyzék újragondolása
 - o koncepciók, hatályos rendeletek gyűjteményes kiadványa
 - o Önkormányzati Híradó
 - o önkormányzati intézményekkel közös kiadványok
 - o figyelemfelkeltő kampányok rendezése - különböző szervezetekkel közösen és a sajtóban is
 - o **közvetlen ügyfélkapcsolatok fejlesztése**
 - o sajtóközlemények és a sajtótájékoztatók rendszerének kialakítása, illetve továbbfejlesztése.
- Sajtókapcsolatok
 - o Állandó sajtóinformációs szolgálat
 - o Önkormányzati intézmények sajtómunka koordinálása
 - o Közkapcsolatok fejlesztése
- Kiadványpolitika
 - o Hagyományos nyomtatott kiadványok (turisták, látogatók, befektetők számára, önkormányzati, exkluzív, egyéb nyomtatott)
 - o Számítógépes kiadványok
- Médiumok Kisbéren:
 - o Önkormányzat által fenntartott médiumok: Kisbér Hivatalos Honlapja, Kisbéri Újság
 - o Nem önkormányzat által fenntartott médiumok: Hirdetési Újságok

A várost a közérdekű adatok közzétételére jogszabályok is kötelezik.

Kisbér arculatának kialakítása, a célrendszer megállapítása során minden cselekedetével meg kell jeleníteni, hogy a város nagy múlttal, értékekkel rendelkezik, nyitott, innovatív, befogadó, invitatív, tudásban gazdag és intelligens, kooperatív. Az ITS-hez kapcsolódóan a marketingakciókat az ágazati és területspecifikus szemléletmód, a rendszerszemlélet és a mérhetőség jellemzi.

8.1.4. Funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek hasznosítása

Az önkormányzat korlátozott mértékben rendelkezik eszközökkel, hogy a **funkcióvesztett épületek hasznosítását ösztönözze**. Ezen épületek hasznosítása többnyire piaci alapon történik. Az önkormányzatnak segítenie kell a funkcióváltást.

A városarculat, a városkultúra egyik fontos eleme lehet, hogy a város kiemelten kezeli, előnyben részesíti a funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek hasznosítását - kiemelten kezelve a városközponti, az akcióterületen található ingatlanokat. Ily módon a városkép fejlesztése érdekében megtörténhet a már meglévő épületállomány hasznosítása rehabilitációja.

A településközpontban hasznosítatlanul áll több, az uradalomhoz, illetve a lovardához kapcsolódó országos vagy helyi védelem alatt álló épület: Batthyány kastély, pékház, lovarda, volt szakrendelő épülete stb. Az üresen álló, használaton kívüli épületek egy része önkormányzati, míg a nagy jelentőségű műemléki ingatlanok állami tulajdonban találhatóak. Az állam és a város önkormányzata tárgyalásokat folytat a lovarda épületegyüttesének hasznosításáról. (A lovarda és a hozzá kapcsolódó déli épület 2006-ban került felújításra pályázati pénzből, azonban azóta csak részben kihasznált, bérbe adott.) Az önkormányzat közép- és hosszútávon további befektetők bevonásával az alábbi településközpontban álló épületek fejlesztését tervezi:

- Batthyány kastély egészségügyi, turisztikai hasznosítása;
- Volt szakrendelő hasznosítása - kapcsolódva a kastély egészség-turisztikai fejlesztéséhez;
- Lovarda lovasturisztikai és egészségügyi, rekreációs, rehabilitációs szolgáltatásainak fejlesztése;
- Pékház turisztikai hasznosítása.

Az Önkormányzat példaértékű és ösztönző tevékenységeként felújításra került a kiskastély, volt uradalmi intéző háza, ahol helyet kapott a helytörténeti gyűjtemény, illetve a kertjében egy gyűjteményes kert. Kisbér városa „a kistelepüléseken a településkép megújítása” című pályázat keretében az alulhasznosított Angolkertet kívánja megújítani. A zöldfelület jelenleg kizárólag az átmenő gyalogos forgalmat bonyolítja le, nem kapcsolódik hozzá semmilyen pihenési vagy egyéb rekreációs funkció. A terület jó kondíciókkal rendelkezik, azonban mint egy kiüresedett épület, várja a funkciókkal való megtöltését, a megújítását.

8.1.5. Szabályozási tevékenységek

Az önkormányzatokról és az épített környezetről szóló törvények értelmében a területek felhasználásának, illetve a területeken az építés szabályainak meghatározása a települési önkormányzat joga. Kisbér város rendelkezik mindazokkal a településrendezési eszközökkel, amelyek szükségesek a város fejlődéséhez, azokat az elmúlt években felülvizsgálta, új alapokra helyezte, hogy kihasználja a településrendezésben illetve a szabályozásban lévő lehetőségeket.

8.1.6. Tervalku

A város vezetése az előző fejezetben leírtak szerint nem tervezi a településrendezési eszközeinek módosítását, annak elfogadása az egyeztetések eljárási rendjének megfelelően került kialakításra. Későbbi befektetői és lakossági kezdeményezésre az Önkormányzat csak településrendezési szerződés keretén belül módosítja terveit, indokolt esetben. A tervalku lehetővé teszi, hogy nagy beruházások esetén, a beruházó és az önkormányzat között olyan szerződés kössen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír.

A településfejlesztési stratégiában az akcióterületre megfogalmazott fejlesztések nem igénylik a településrendezési terv módosítását.

8.1.7. Építési jogok

Az Önkormányzat Kisbér településközpont akcióterületen, a Városháza tér keleti részén a közösségi célú fejlesztések érdekében változtatási tilalmat jelölt a szabályozási terven az Iskola utcai építési telkek keleti felére. A változtatási tilalom célja, hogy városközponti funkcióknak megfelelően lehessen kialakítani a területet.

8.2. AZ INTEGRÁLT STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI ELVÁRÁSOK

8.2.1. Önkormányzati hivatalon belüli szervezet

Kisbér a térségben mindig is fontos központi szerepet töltött be, mint ahogyan a mezővárosi és vásártartási jogot is megkapta az 1800-as években. A települést 1986-ban városi rangra emelték. 1990-ben Ete, míg 2002-ben Ászár levált a városról. 2010. október 9-én megalakult az új Képviselő-testület 8+1 fővel.

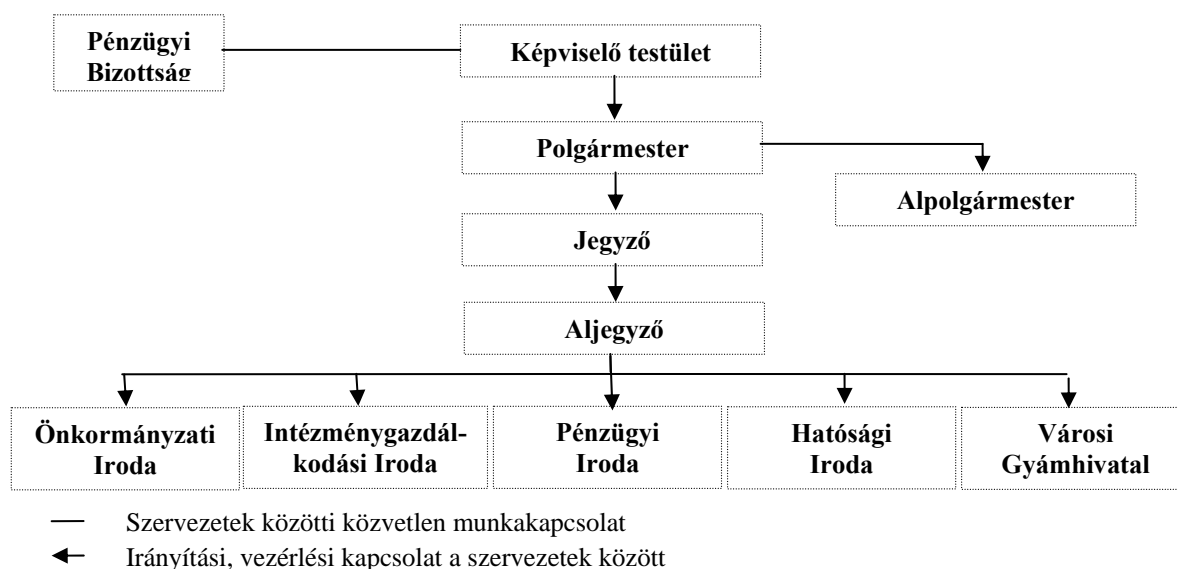
Kisbér Város Önkormányzat fő tevékenységi köre az általános közigazgatás. Ezen kívül ellát helyi hatósági feladatokat. A Hivatal egységes szakapparátusként működik. Az Önkormányzat, mint közigazgatási szervezetnek az ügyfélkörébe tartozik a lakosság, a gazdálkodó és civil szervezetek. A város fejlesztésének főbb elemei a gazdaság, a szociális, az egészségügyi, az oktatási, a turizmus és a kultúra területe. Stratégiájának fókuszja a város fejlesztése a lakosság számának növelése érdekében.

Az Önkormányzat képviselő-testületének a feladata a városfejlesztés irányvonalainak, valamint a fejlesztési tevékenységek kereteinek a meghatározása. A városfejlesztés irányait az alábbi, képviselő-testület által jóváhagyott dokumentumok tartalmazzák: településfejlesztési koncepció, településrendezési terv (szerkezeti terv és szabályozási terv), illetve az Integrált Településfejlesztési Stratégia, egyéb ágazati stratégiák.

Az Önkormányzat gyakorolja a tulajdonosi jogokat a város vagyona fölött az 7/2008. (IV.28.) sz. Kt. rendelete értelmében, továbbá a képviselő-testület kompetenciájába tartozik a költségvetés elfogadása is, azaz közvetlen eszközei is vannak az Önkormányzatnak a fejlesztésekre, továbbá az átfogó fejlesztési programokra.

A többször módosított, Kisbér Város Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 9/2011. (III.29.) sz. önkormányzati rendelete értelmében az alábbi állandó bizottság működik: Pénzügyi Bizottság. Az SZMSZ értelmében további speciális kérdésekben

A Pénzügyi Bizottság foglalkozik városfejlesztéssel, mely bizottságok feladataiban összpontosulnak a vagyongazdálkodási, vagyonkezelési, üzemeltetési és fejlesztési feladatok. E bizottság feladata az ITS és a településrendezési tervek folyamatos karbantartásának felügyelete is.



52. ábra – Kisbér Város Önkormányzat szervezeti ábrája

Kisbér Város Önkormányzata fő tevékenységi köre az általános közigazgatás. Ezen kívül ellát helyi hatósági feladatokat. A Hivatal egységes szakapparátusként működik, így a különböző kisebb szervezeti egységek az egységes polgármesteri hivatalt képviselik munkájuk során. A hivatal intézmény felügyeletet lát el a városban működő: óvoda, általános iskola, középfokú oktatási intézményei: szakmunkásképző iskola, gimnázium és szakképzőiskola felett, valamint hozzá tartozik

még a Wass Albert Művelődési Központ és a Városi Könyvtár, Városigazgatóság továbbá a Batthyány Kázmér Szakkórház is. Feladatai ellátásában a Polgármesteri Hivatal öt szervezeti egysége, 36 fővel működik közre. Szervezeti egysége az Önkormányzati Iroda, Intézménygazdálkodási Iroda, Pénzügyi Iroda, Hatósági Iroda és a Városi Gyámhivatal.

Az Önkormányzati Iroda és a Pénzügyi Iroda illetékes ügyintézői (műszak, építésügy, pénzügy stb.), illetve az egyes városüzemeltetési feladatokat végző szakosodott cég (Városigazgatóság) működik közre a fejlesztési feladatok előkészítésében és megvalósításában.

8.2.2. Önálló szervezet kialakítása

A projekt Kedvezményezettje várható Kisbér Város Önkormányzata. Az akcióterületen megvalósuló fejlesztésekre konzorciumi formában az Önkormányzat és a Római Katolikus Egyház nyújt be pályázatot Kisbér Város Önkormányzatának gesztorságával, a projektek lebonyolításáért a Közreműködő Szervezet felé ő felel.

Kisbér Város Önkormányzata, ahogyan a korábbi fejezetekben bemutatásra került, számos pályázat megvalósításában és végrehajtásában részt vett. Az Önkormányzat belüli szervezet, illetve menedzsment kockázata: a merev hivatali szervezet, és ebből következő erős, belső szabályozás, a bürokrácia, valamint a nagyfokú függőség a közgyűlési döntésektől. A hivatalon belüli szervezeti és működési szabályok speciális kialakításával kell megalkotni, hogy tiszta ellenőrzési és felelősségi feltételek teremthetők meg. A város viszonylag kis méretéből következően **nem kíván önálló városfejlesztő társaságot létrehozni**, mivel annak fenntartása nagy anyagi vonzattal járna, illetve az önkormányzati szervezeten belül jobban biztosítható a folyamatos munka. A projektmenedzsment szervezet tehát nem lesz önálló jogi személyiség.

8.2.2.1. Menedzsment szervezet felépítése

Az Önkormányzat (a megvalósításért felelős szervezet) biztosítja a projektek lebonyolításában résztvevő szakértőket egy részről a meglévő önkormányzati szakemberekre támaszkodva, másrészt szerződéses viszony útján szakértőkkel. A funkcióbővítő fejlesztéssel, az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításával kapcsolatos stratégiai döntéseket az Önkormányzat Képviselőtestülete, illetve annak Pénzügyi Bizottsága hozza meg. A Polgármesteri Hivatalban a program fő felelőse Dr. Udvardi Erzsébet polgármester, aki a belső projektmenedzsmenten keresztül tartja a kapcsolatot a külső szakértőkkel.

A projekt szakszerű lebonyolításának érdekében az Önkormányzat belső projektmenedzsment szervezetet állít fel. Az Önkormányzat a már pályázati lebonyolítási tapasztalatot szerzett szakembereit, munkatársait kívánja igénybe venni a megfogalmazott fejlesztések, projektmenedzsment feladatok végrehajtására. A projekt előkészítésben résztvevő önkormányzati tisztségviselők előkészítői és irányítói voltak korábbi beruházásoknak.

A belső projektmenedzsment tagjai a projektmenedzser, a Város Önkormányzatának polgármestere Dr. Udvardi Erzsébet, műszaki menedzser Ráskainé Solymosi Rita, a műszaki munkatárs, pályázati referens Rohoncz Andrea, valamint a pénzügyi munkatárs Balogné Zsida Brigitta fogja ellátni. A menedzsment önkormányzati, belső szakemberei pénzügyi, műszaki és végrehajtási tapasztalatokkal rendelkeznek, önéletrajzuk csatolásra került.

A belső projektmenedzsment szervezet feladatai: a településfejlesztési és az akcióterület stratégiai fejlesztései céljainak, illetve programjainak érvényesítése, különösen a horizontális elemek tekintetében, azaz a fenntarthatóság és az esélyegyenlőség biztosításában, illetve a nyilvánosság biztosításában. Közreműködik a projektek megvalósulásában a stratégiai döntéseket előkészítésében és a projektek koncepcionális, illetve stratégiai irányításában. Kapcsolatot tart a hatóságokkal, a lakossággal és a helyi civil és érdekképviseleti szervezetekkel, valamint a vállalkozókkal.

A belső projekt menedzsment szervezet további feladatai:

- Stratégiai feladatok
 - A meghatározott indikátorok teljesülésének figyelemmel kísérése, indikátorok mérése;
 - A projekthez kapcsolódó tájékoztatási, nyilvánossági feladatok biztosítása, partnerségi egyeztetések (lakók, civilek, vállalkozók, egyéb);
 - Magánberuházások ösztönzése, koordinálása, a befektetőkkel történő tárgyalások lebonyolítása;

- Adminisztratív feladatok (dokumentumok tárolása, kapcsolattartás) ellátása.
- Folyamatos beszámoló a stratégia és a projekt megvalósításáról a képviselő-testület és a Polgármester felé.
- Operatív feladatok
 - RFÜ és az NFÜ felé történő kapcsolattartás;
 - A beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési munkálatok lebonyolítása;
 - Az önkormányzati beruházások irányítása, a beruházók közbeszerzés útján történő kiválasztása, a vállalkozói szerződések megkötése, a megvalósítás nyomon követése, ellenőrzése, stb.;
 - A projektek megvalósításának előkészítése, a tervezés és engedélyeztetés koordinálása;
 - Adminisztratív feladatok (dokumentumok tárolása, kapcsolattartás) ellátása;
 - Az Akcióterületen megvalósuló „soft” projektelemek koordinálása;
 - A projektek pénzügyi folyamat-menedzsmentje, a folyamatosan pozitív cash-flow biztosítása;

A pályázati referens feladata a program támogatott elemeinek nyomon követése, az előrehaladási és fenntartási jelentések összeállítása, adminisztratív feladatok ellátása lesz.

A műszaki referens feladata a beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési feladatok lebonyolítása, a beruházási jellegű programelemek megvalósításának előkészítése, a tervezés és engedélyeztetés koordinálása.

A pénzügyi referens feladata a kifizetés igénylési dokumentáció összeállítása.

A projektmenedzsment működtetését a projektmenedzser vezeti. A projektmenedzser feladata a menedzsment vezetése, a stratégia céljainak érvényesítése, beszámoló készítése a stratégiai döntéshozók számára, kapcsolattartás.

8.2.2.2. Menedzsment szervezethez kapcsolódó szakértők

Az Önkormányzati projektmenedzsment mellett külső szakértő szervezetek is vesznek részt a projektek megvalósításában. Az Önkormányzat a menedzsment jobb működtetése érdekében a belső szakemberek igénybevétele mellett külső szolgáltató igénybevételével kívánja biztosítani a végrehajtás szakmai szervezeti hátterét.

A külső szolgáltató kiválasztása során fontos, hogy a szakemberek folyamatosan rendelkezésre álljanak, illetve hogy hatékonyan el tudják látni a projekt lebonyolítását, ellenőrzését, és hogy nagyfokú tapasztalatokkal rendelkezzen EU által támogatott projektek végrehajtásában.

A külső szakértő segíti a belső projektmenedzsment szervezetet a projekt támogatási szerződés szerinti megvalósításában a projekt megkezdésétől a projekt zárásáig, illetve a fenntartási időszakban. A külső szakértők a referenciák, illetve a fajlagos költségek alapján kerülnek kiválasztásra. A pályázat megvalósításába bevonásra kerül könyvvizsgáló, műszaki ellenőr, tervellenőr.

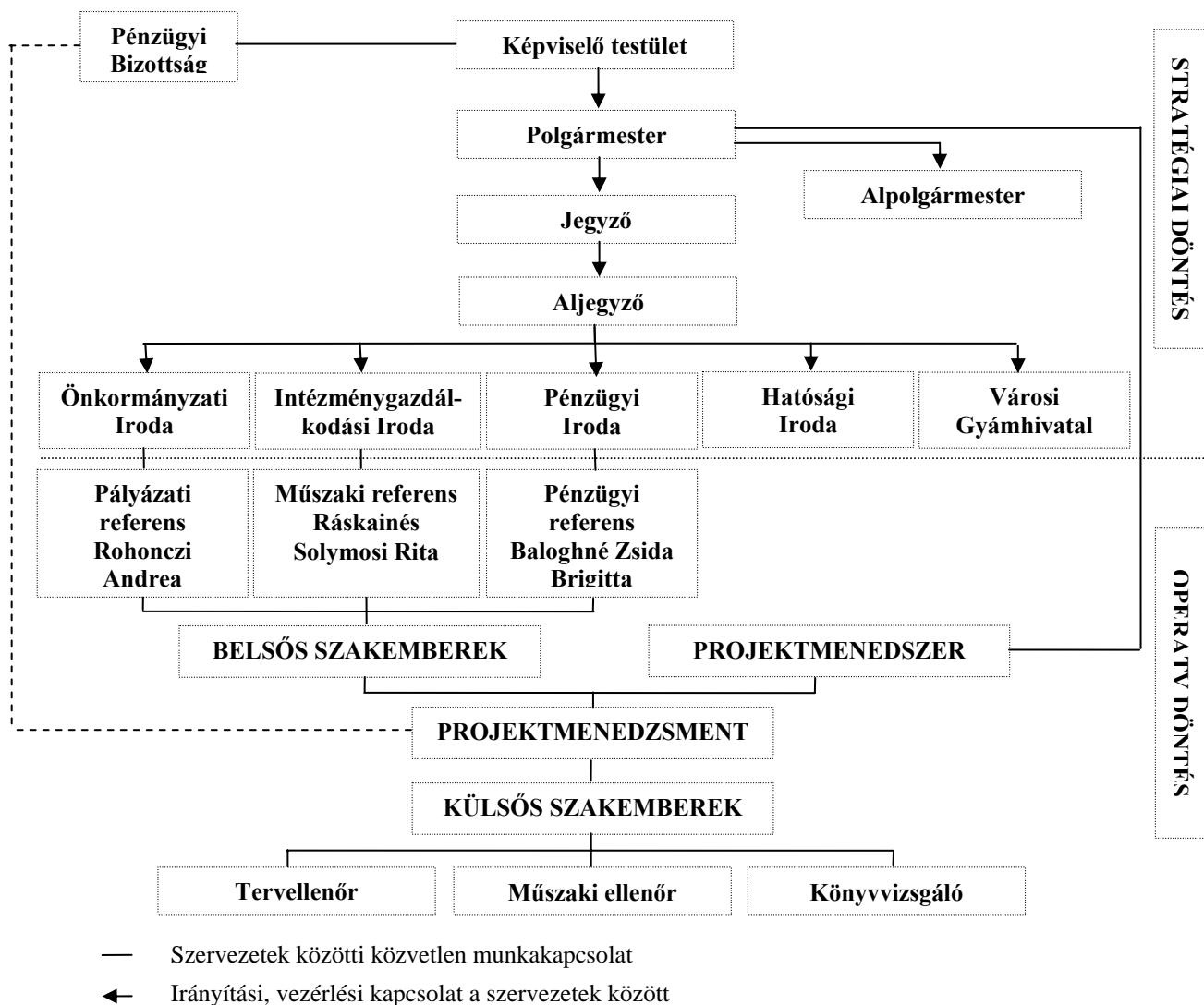
8.2.2.3. A projektmenedzsment működtetése

A projektmenedzsment működtetését a projektmenedzser vezeti. A menedzsment önkormányzati, belső szakemberei pénzügyi, műszaki és végrehajtási tapasztalatokkal rendelkeznek.

A projekt menedzsment szervezet működésének pénzügyi feltételeit a pályázat biztosítja.

A projekt menedzsment a projektek lebonyolításához szakértők közreműködését veszi igénybe a közbeszerzési szabályok alkalmazásával: építésmérnök, tájépítésmérnök, jogi szakértő, műszaki ellenőr, rehabilitációs szakmérnök, könyvvizsgáló.

A pályázat első szakaszában a projektgazda nem hoz létre projektmenedzsment szervezetet. Az első fordulóban előírt dokumentumok kidolgozását, az előírt kötelező mellékletek beszerzését, illetve előállítását a Polgármesteri Hivatal szakreferensei végzik. Az előkészítő team feladatait, az abban résztvevő személyeket és feladataikat a projektgazda határozta meg.



53. ábra – Projektmenedzsment beágyazódása az önkormányzat munkájába, a menedzsment szervezeti felépítése

A pályázat eredményére vonatkozó pozitív döntését követően, a projektre vonatkozó támogatási szerződés megkötése után kívánja létrehozni a projektgazda a Hivatalon belül működő projektmenedzsment szervezetet, mely már alkalmas lesz többek között a kivitelezői közbeszerzések elkészítésére.

Jelenleg nincsen a belső projektmenedzsmenttel kapcsolatban szabályozás. A projektmenedzsmentben részt vevő önkormányzati dolgozók munkaköri leírása kiegészítésre kerül a projekt működtetésével kapcsolatos feladatok elvégzésével. A szabályzat a pályázat pozitív elbírálását követően kerül meghatározásra.

8.3. TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI

A területfejlesztési együttműködések terén jelenleg a **kistérségi szintű** együttműködések a legmeghatározóbbak. A város a Kisbéri kistérség 17 településének (egykori Bakonytérsgyi Önkormányzatok Szövetség, majd Területfejlesztési Tanács) legnagyobb, központi települése, ahol számos kistérségi intézmény is működik társulási formában. A kistérség vezetésében a város polgármestere tevékenyen részt vesz.

Kisbér város figyelembe veszi az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítésénél a Kisbéri Kistérség Fejlesztési Koncepciójában megfogalmazott célkitűzéseket. A célrendszerek illeszkedése mellett az egyes települések felzárkóztatását is segíti kistérségi központ megerősítésével, a városi és kistérségi szolgáltatások elérhetőségének javításával.

A nagyobb volumenű fejlesztésekről a kistérség településeivel szakmai konzultációkat és véleménycseréket folytat a város kistérségi, illetve településközi fejlesztési tanácskozásokon. A Kisbéri Kistérség képviselői a 2011. decemberében tartott kistérségi ülésen támogatásáról biztosították a várost a Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott és ismertetésre került célrendszerrel kapcsolatban. (lásd: Melléklet) A kistérség felismerte, hogy a városi célkitűzések megvalósítása a kistérség érdeke is : a város fejlődése egyben a kistérség ellátásának és szolgáltatásainak emelését is jelenti, ami hozzájárulhat a hátrányos helyzetű térség felemelkedéséhez, harmonikus fejlődéséhez. A megjelentek támogatták a Kistérségeken a településkép javítása című pályázat keretében megvalósítani kívánt projektelemeket: angolkert felújítása, római katolikus templom felújítása. Az egyeztetésekről szóló jegyzőkönyveket a mellékletekben mutatjuk be.

A **településközi egyeztetéseken elhangzott vélemények** a város Integrált Településfejlesztési stratégiájával kapcsolatban, hogy a felsorolt felújítások stratégiai célkitűzések megvalósulása valóban városiassá teszik a település központját. Az egyeztetéseken részt vett Önkormányzatok méltatták a település eddigi fejlődési eredményeit, s reményüket fejezték ki, hogy a fejlesztések megvalósulásának előnyeit a kistérség és a környező települések lakossága is élvezheti. A környező települések lakossága gyakran átutazik a településen, így a városi változások pozitívan érinthetik őket is. Az elhangzott vélemények szerint a tervezett fejlesztésekkel **növelheti Kisbér a kistérségi, mikrotérségi pozícióját**, s erősítheti a társulási kapcsolatokat. Összességében a környező települések is érzik az előnyt Kisbér város eddigi fejlesztéseinek, s bíznak abban, hogy a stratégiában megfogalmazott célkitűzéseket is kamatoztatni tudják.

8.4. INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSE

8.4.1. Stratégiai ingatlangazdálkodás

Az **ingatlangazdálkodási terv** elkészítésének célja, hogy a forgalomképes ingatlanjait a város stratégiai ingatlangazdálkodás keretében hasznosítsa. Fontos, hogy forgalomképtelen ingatlanjai esetében is felmérje a város, hogy azok hogyan állíthatóak a **városfejlesztő célok szolgálatába**.

A fejlesztések fenntarthatóságát nagymértékben segítik a fejlesztési célokkal összehangolt ingatlangazdálkodási intézkedések. Amennyiben egy önkormányzat fejlesztései átláthatóak és kiszámíthatóak, a tőke is sokkal szívesebben vesz részt a városmegújítási folyamatokban saját beruházásaikkal.

67. Táblázat – Városi ingatlanok tulajdoni eloszlása		
Ingatlanok besorolása a tulajdonosok szerint	Ingatlanok száma (db)	Földrészletek területe (ha)
Állami tulajdon	7	
Megyei tulajdon	-	-
Egyházi tulajdon	Katolikus: 6	1,3343
	Református: 2	0,2737
Önkormányzati tulajdon	458	253,1
Magán tulajdon	2128	
Összes tulajdon	2601	

A városban nincsen megyei ingatlan tulajdon. A városban a legnagyobb százalékban az ingatlanok magántulajdonban vannak. A **közösségi fejlesztések** azonban kizárólag önkormányzati és állami illetve részben egyházi tulajdonú ingatlanokon valósulhatnak meg. Az állami és az önkormányzati ingatlanok jelentős része azonban forgalomképtelen ingatlan.

8.4.1.2. Az önkormányzati ingatlanvagyon

Kisbér Város Önkormányzata a **2011. december 31-i Ingatlankataszter** (táblázat) alapján 458 db ingatlant tulajdonol. Az önkormányzati ingatlanvagyon könyv szerinti értéke 5006,4 millió, becsült értéke 7199,7 millió forint. 296 ingatlan belterületen helyezkedik el, a belterületi ingatlanállomány becsült értéke 6404,2 millió forint. A 162 külterületi ingatlan becsült értéke 795,4 millió forint.

Az önkormányzati vagyonnal - így az ingatlanvagyonnal - való gazdálkodásának legfontosabb szempontjairól a Kisbér Város Képviselő-testületének 7/2008. (IV.28.) módosított rendelete határozza meg, mely az önkormányzat vagyonának meghatározásáról, kezeléséről és hasznosításáról (Vagyonrendelet) szól. E rendelet definiálja a forgalomképtelen, korlátozottan forgalomképes, illetve forgalomképes vagyontárgyakat.

Az önkormányzati ingatlanok közel fele (224 ingatlan, 1830,9 millió forint becsült értékben) forgalomképtelen, további 33 ingatlan (4863 millió forint becsült értékben) korlátozottan

II. RÉSZ

forgalomképes minősítésű. A fennmaradó 201 forgalomképes ingatlan becslött értéke 505,8 millió forint.

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok összesen 253,1 hektáryi területen helyezkednek el, ennek kevesebb, mint a fele (45%-a, 114,7 hektár) beépítetlen terület, melyből forgalomképes beépítetlen terület (táblázat) 1,9 hektár.

68. Táblázat – 2010. december 31-én az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok főbb jellemzői Forrás: Ingatlankataszter				
Ingyatlan típus	Ingyatlanok száma (db)	Földrészletek területe (ha)	Ingyatlan könyv szerinti bruttó értéke (millió Ft)	Ingyatlan becslött értéke (millió Ft)
Összes ingatlan	458	253,1	5006,4	7199,7
Belterületi ingatlan	296	100,9	4270,8	6404,2
Külterületi ingatlan	162	152,1	735,6	795,4
Forgalomképtelen	224	112,3	1293,8	1830,9
Korlátozottan forgalomképes	33	28,5	3352,3	4863
Forgalomképes	201	112,3	360,3	505,8
Beépítetlen terület	295	114,7	910,5	907,5
Beépített terület	162	138,4	4087,9	6284,2

A beépítetlen forgalomképes területek közül 31,8 hektár termőföld besorolású. Lakóépületek elhelyezésére 4 darab ingatlan, egyéb gazdasági épületek elhelyezésére 7 darab ingatlan alkalmas. Egyéb művelés alól kivett, valamint be nem építhető terület összesen 35 darab található, összesen 38,7 hektár területen.

69. Táblázat – A beépítetlen forgalomképes területek főbb adatai Forrás: Ingatlankataszter				
Ingyatlan típus	Ingyatlanok száma (db)	Földrészletek területe (ha)	Ingyatlan könyv szerinti bruttó értéke (millió Ft)	Ingyatlan becslött értéke (millió Ft)
Termőföld	110	31,8	39,3	26
Építési telek	4	0,6	4,9	7,3
Egyéb építési telek	7	1,3	15,9	18,9
Művelés alól kivett	35	5,2	584,7	591,5
Egyéb be nem építhető	0	0	0	0
Összesen	156	38,7	644,8	643,8

8.4.1.3. Az önkormányzati vagyongazdálkodás jogszabályi keretei és elvei:

Az ingatlanvagyonnal való gazdálkodás, az ingatlanok hasznosítása tekintetében a tulajdonosi jogok gyakorlója rendelkezik. A Vagyonrendelet 9.5 részletezi a jogokat és hatásköröket.

8.4.1.4. Ingatlanguzálkodási stratégia főbb céljai

Az ingatlanguzálkodási stratégia főbb elemeit forgalomképtelen vagyontárgyak, korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak és forgalomképes vagyontárgyak, illetve a rendezési tervben meghatározott fejlesztési feladatok szerint mutatjuk be.

Forgalomképtelen, illetve korlátozottan forgalomképes ingatlanok esetében:

- az ingatlanállomány költségghatékony és funkcionális működtetése, üzemeltetése;
- az ingatlanállomány tudatos és költségghatékony módon történő felhasználása a városi közszolgáltatási funkciók és kötelezettségek ellátásához
 - o az épületállomány fenntartása és fejlesztése a jogszabályi előírásoknak megfelelő működés, Ötv. szerinti alapellátás és a mindenkori felhasználói igények kielégítése érdekében (a hasznosítás során az üzemeltetési költségek csökkentése érdekében külső tőkebevonás lehetősége megvizsgálható (például az alapellátást kiegészítő funkciók üzemeltetése);
 - o a közművagyon fenntartása és fejlesztése annak érdekében, hogy az elvart minőségben és a jogszabályi előírásokban foglaltaknak megfelelően legyen képes működni;

II. RÉSZ

- kulturális, rekreációs, sport és egyéb célú létesítmények, valamint közterületek fejlesztése, hogy azok funkcióikat az elvárások szerint, javuló minőségben legyenek képesek ellátni (eladásuk nem javasolt, de működtetésükre bevonható külső források);
- közterületek (önkormányzati utak, terek, közparkok) fenntartása és fejlesztése (csökkenthető az üzemeltetési és fenntartási költségek rendezvények helybiztosításából származó bérleti díjból, reklámszabályozással stb.)
- köztéri műalkotások, védett építmények állagának megőrzése, annak hasznosítása.

Forgalomképes ingatlanok esetében:

- a forgalomképes ingatlanok értékének megőrzése, növelése;
- az ingatlanállomány tudatos és költséghatékony felhasználása a városi funkciók ellátásához, bővítéséhez;
 - ingatlanállomány növelése önkormányzati bérlakások kialakításával: lakások vásárlása, új lakások építése;
 - szerkezetváltások, ágazati stratégiák módosulásai miatt módosult használatú, önkormányzati ingatlanok **értékesítése** (pl. iroda, vagy egyéb célú önkormányzati épületek, épületrészek);
 - beépítésre szánt területek értékesítési célból csak korlátozottan állnak rendelkezésre;
 - beépítésre nem szánt területek jellemzően mezőgazdasági művelésre alkalmas területek, valamint kivett területek (számuk a városban elenyésző).

A közoktatási és egészségügyi rendszer átalakulása folyamatban van, s nem lehet tudni, hogy az állam minden önkormányzati tulajdonú iskola és kórház esetében átveszi-e a tulajdonosi jogokat, hogy ezzel próbálja racionalizálni a működésüket. Az Önkormányzat hosszú távon kész továbbra is működtetni.

8.4.2. Akcióterületi ingatlangazdálkodás

Az önkormányzat feladata, hogy az egyes akcióterületen található forgalomképes korlátozottan forgalomképes, illetve forgalomképtelen ingatlanok fejlesztési lehetőségét felmérje. (Táblázat)

70. Táblázat – Az Önkormányzat vagyon szerkezete az érintett akcióterület vonatkozásában

Forrás: Ingatlankataszter

Ingatlan típus	Ingatlanok száma (db)	Földrészletek területe (ha)	Ingatlan könyv szerinti bruttó értéke (ezer Ft)	Ingatlan becsült értéke (ezer Ft)
Forgalomképtelen	14	16,7011	482.604,788	796.249,678
Korlátozottan forgalomképes	19	7,1175	1.410.578,976	6.177.285,718
Forgalomképes	1	0,3678	1.952,506	24.094

Az akcióterületi fejlesztés általános célja:

- vállalkozói és gazdasági együttműködések és fejlesztések generálása;
- közösségi terek kialakítása, erős partnerség kialakítása a civil szférával és a lakossággal;
- az építészeti és közösségi terek karakterének megőrzése;
- középületek további fejlesztése;
- a város történelmileg kialakult településszerkezetének alkalmassá tétele a távlati elvárások megvalósítására, továbbá a jelenlegi hiányosságok felszámolása.

Az városban a következő akcióterületi ingatlangazdálkodással érintett földrészletek találhatóak:

71. Táblázat – Kisbér városközpont akcióterületen található önkormányzati ingatlanok javasolt hasznosítási módja

Ingatlan	Forgalomképesség	Hasznosítás	Fejlesztési elképzelés	Fejlesztési forrás
Kiskastély 1070 hrsz	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Karbantartás, fejlesztés, bemutató terem fejlesztés-kézműves helyiségek fejlesztése.	ROP-pályázat Önkormányzati forrás

71. Táblázat – Kisbér városközpont akcióterületen található önkormányzati ingatlanok javasolt hasznosítási módja

Ingatlan	Forgalomképesség	Hasznosítás	Fejlesztési elképzelés	Fejlesztési forrás
Angol park (Majális tér) 1035/36	Forgalomképtelen	Önkormányzati tulajdonban tartás	Angolpark felújítása, Játsszóter megépítése kicsiknek és nagyoknak, pihenő park kialakítása	Pályázat
Gimnázium és lakások 1601/2 hrsz 1601/4 hrsz	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás vagy Állami tulajdonba adás	Karbantartás, infrastruktúra, oktatás fejlesztés	Pályázat, önkormányzati fejlesztés
Wass Albert Művelődési Központ 1641/15 hrsz 1641/18 hrsz	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Karbantartás , program bővítés, épület fejlesztés	Pályázat, önkormányzati fejlesztés
Buszmegálló 1640/1 hrsz	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Új létesítmény építése, buszforduló felújítás utasbarát fogadóhely kialakítás	Pályázat
CSSK 1600/6 hrsz 1600/8 hrsz 1600/9 hrsz 1600/10 hrsz	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás, korszerűsítés, karbantartás	Pályázat
Rendőrség 1605 hrsz	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás, karbantartás	Pályázat
Iskolai sportcsarnok a buszmegálló mögött	Még nincs ez tev	Önkormányzati tulajdonban tartás	Új sportcsarnok (uszoda) építése a diákok számára is	pályázat

72. Táblázat – Hánta központ akcióterületen található önkormányzati ingatlanok javasolt hasznosítási módja

Ingatlan	Forgalomképesség	Hasznosítás	Fejlesztési elképzelés	Fejlesztési forrás
Művelődési ház	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Korszerűsítés. Felújítás	Pályázat
Tűzoltószertár	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás	Pályázat
Posta épülete	Korlátozottan forgalom képes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás	Pályázat
Könyvtár	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás	pályázat
Községháza	Korlátozottan forgalomképes	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás	pályázat
Kossuth Lajos-Templom előtti útszakasz	Forgalomképtelen	Önkormányzati tulajdonban tartás	Felújítás	pályázat

Az önkormányzat a fejlesztendő területhez kapcsolódóan tárgyalások folynak a település vezetésén és az MNV Zrt. között a településközpontban álló, nagy értékű, turisztikai potenciált jelentő ingatlanvagyon hasznosításáról. Az önkormányzat az államtól át kívánja venni (haszonélvezeti jog), s hasznosítani az alábbi ingatlanokat

73. Táblázat - Akcióterületének ingatlanvásárlással érintett ingatlanok javasolt hasznosítási módja				
Ingatlan	Tervezett forgalomképesség	Hasznosítás	Fejlesztési elképzelés	Fejlesztési beavatkozás
Batthyány-kastély 1068 hrsz	n.a.	Önkormányzati hasznélvezeti jog	Belső átalakítás: Külső felújítás	pályázat, befektetői
Lovarda és ménésbirtok 1071, 1598, 1599/1 hrsz	n.a.	Önkormányzati hasznélvezeti jog	Belső átalakítás: Külső felújítás	pályázat, befektetői

Hosszú távon az akcióterületen a közszolgáltatásokat biztosítja a közterületek funkcióváltását közvetve, mivel ezen ingatlanok a forgalomképtelen vagyonba soroltak.

9. PARTNERSÉG

9.1. TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, INTÉZMÉNYESÍTETT EGYÜTTMŰKÖDÉS

A városfejlesztési stratégia társadalmisításának rövid távú céljai:

- a közösség érdekeinek azonosítása, figyelembevétele;
- jól működő társadalmi párbeszéd kialakítása és fenntartása;
- a lakosság körében a társadalmi felelősség, a fejlesztések iránti elkötelezettség erősítése;
- társadalmi kohézió növelése a közös érdekek és célok mentén való együttműködés érdekében;
- nyitottabb városfejlesztés kialakítása;
- konfliktuskezelés.

A társadalmi részvétel biztosított volt a lakossági vélemények meghallgatásán, fórumok tartásán keresztül, így sikerült leginkább bevonni az ITS-ben érintett szereplőket. A lakosság bevonása a széles társadalmi közvéleményt elérő események rendezésén keresztül képzelhető el leginkább. Ennek leghatásosabb formája a lakossági megkérdezés, fórum, egyéb tájékoztatási módok a helyben szokásos módon (webes fórum, városi újság). A fórumokon kitértek arra, hogy a város lakói milyen fejlesztéseket szeretnének látni a városban, és ezek megvalósítását milyen szakterületeken képzelik el, valamint hogy a közvélemény milyen funkciókat (közösségi, gazdasági, közszféra stb) erősítene a városban.

74. Táblázat – Partnerségi egyeztetések bemutatása

Fórumok, egyeztetések időpontja	Helye	Tárgya
2011. november 10.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Képviselő-testületi ülés
2011. november 17.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Munkaadó egyeztetés a Polgármesteri Hivatalon belül
2011. november 23.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Polgármesteri Hivatalon belüli egyeztetés
2011. december 6.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Polgármesteri Hivatalon belüli egyeztetés
2011. december 16.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Kistérségi egyeztetés
2011. december 14-21.	Kisbér	Igényfelmérés
2011. december 21.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Polgármesteri Hivatalon belüli egyeztetés tervezőkkel
2012. január 3.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Egyeztetés konzorciumi partnerrel
2012. január 6.	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Egyeztetés konzorciumi partnerrel
	Kisbér, Polgármesteri Hivatal	Polgármesteri Hivatalon belüli egyeztetés tervezőkkel

A Kisbéri önkormányzat nagy hangsúlyt fektetett a lakosság informálására, ezért a városfejlesztési stratégia megalkotásának és a fejlesztések bemutatására több lakossági fórumot, vállalkozói egyeztetést, civil fórumot, tervezői egyeztetést tartottak. A társadalmi részvétel egyik fontos módja volt az ITS megalkotása, akcióterületi fejlesztések meghatározása során kérdőíves

megkérdés. A kérdőívet mindenki számára elérhetővé tettük: átvehetőek voltak az Önkormányzatban és más közintézményekben (óvoda, iskola, posta, bolt, művelődési ház, templom), felkerült Kisbér Város honlapjára is. (Lásd: Melléklet) A válaszadók önállóan töltötték ki a kérdőíveket, majd az Önkormányzatban leadták azokat. Lehetőség volt az interneten keresztüli leadásra is.

A város honlapjára munkaközi anyagok felkerültek, véleménynyilvánításnak lehetőséget biztosítva 2012. január 6-tól. A nyilvánosság biztosítása érdekében az ITS célkitűzéseiről tájékoztatást adott a helyi média (újság, webes megjelenés), valamint a különböző nyilvános fórumok 2011. novemberétől kezdődően. Az ITS melléklete tartalmazza, a közszemlééről szóló jegyzői nyilatkozatot. A megvalósítás időszakában is nagy hangsúlyt kíván fektetni az Önkormányzat a nyilvánosság biztosítására, s ennek előkészítést már a tervezés során megkezdte.

9.2. PARTNEREK BEAZONOSÍTÁSA, KAPCSOLATÉPÍTÉS

A városfejlesztési stratégia és a funkcióanalízis megalkotásánál kiemelten foglalkoztunk a társadalmi együttműködés megteremtésével, amely elősegíti az ITS és a tervezett fejlesztések megtervezésén túl azok végrehajtását is. A partnerség kezdeményezője és felelőse Kisbér Város Önkormányzata. A feladat végrehajtója a pályázat-előkészítés, pályázatírás, valamint a megvalósítás ideje alatt az önkormányzat által kijelölt munkacsoport volt, belső Önkormányzati és megbízott külsős szakemberek.

A városi (önkormányzati) intézmények, szervezetek közötti partnerség erősítésével az intézmények működése is hatékonyabbá válhat, és ezáltal a városmenedzsment és érdekérvényesítő képessége is javulna. A következő táblázatban beazonosításra kerültek pontosan az ITS-ben érintett csoportok, szereplők és feladatok.

75. Táblázat – Partnerség építése az ITS előkészítése és végrehajtása során			
Célkitűzés	Végrehajtandó feladatok	Résztevő csoportok	Eszközök
A társadalmi párbeszéd gyakorlatának kialakítása, beépítése a városfejlesztés folyamatába (lakosság-városvezetés-közigazgatás)	Tájékoztatás: a partnerség építés fontosságáról, tartalmáról, módszereiről, ITS	Lakosság Vállalkozók Önkormányzati és intézményi dolgozók Civil szervezetek	Fórumok (civil, vállalkozói, lakossági, on-line) Mélyinterjúk Webes megjelenítés Városmarketing stratégia elkészítése Városmarketing akciók
Az erőforrások összehangolása	Együttműködési szándékok feltérképezése	Lakosság Vállalkozók Befektetők Egyház Civil szervezetek	Fórumok Tervek, elképzelések megismerése
Az önkormányzat és a magánszféra között a városfejlesztési célok összehangolása, konszenzusteremtés, együttműködés megteremtése	Vállalkozók bevonása	Vállalkozók Befektetők Civil szervezetek	Fórumok Kapcsolattartás Személyes egyeztetések
A programok finanszírozási hátterének feltérképezése	Piaci igényfelmérés	Vállalkozók Befektetők KKV vezetői Civil szervezetek	Személyes egyeztetések
A szegregáció felszámolása, a szegregáció kiterjedésének megakadályozása az érintettek bevonásával	Anti-szegregációs terv készítéséről egyeztetés	Lakosság Civil szervezetek Érdekvédelmi szervezetek Intézmények Szakértők	Mélyinterjúk Személyes egyeztetések
Az integrált városfejlesztés eredményességének, hatásának feltérképezése	Elégedettségmérés	Lakosság Vállalkozók Önkormányzati és intézményi dolgozók	Fórumok Felmérések

75. Táblázat – Partnerség építése az ITS előkészítése és végrehajtása során			
Célkitűzés	Végrehajtandó feladatok	Résztevő csoportok	Eszközök
Az integrált városfejlesztés és a kistérség fejlesztéseinek összehangolása	Kistérségi települések tájékoztatása	Civil szervezetek Környező települések, kistérség képviselői	Személyes egyeztetések Kistérségi ülés

A partnerség kialakítása a következő **intézkedések** keretében képzelhető el:

- Partnerségi hálózatok feltérképezése
- A kommunikációs csatornák feltérképezése, fejlesztése
- A partnerek jellemzése kommunikációs szempontból
- Kommunikációs, információs rendszer fejlesztése és fenntartása

A megújuló kommunikációs és információs rendszer egyik legfőbb eredménye, hogy hatékonyabbá és gyorsabbá válik az információáramlás a partnerek között. Várhatóan javul az önkormányzat és a város belső kommunikációja.

A városfejlesztési stratégia megvalósítása szempontjából fontos értékelni a **partnerségben érdekelt csoportokat** (Táblázat). Az erőforrás potenciál, az érdekérvényesítő képesség alapján tudja meghatározni és alakítani az Önkormányzat a kommunikációs csatornákat.

76. Táblázat – Városfejlesztésben részt vevő csoportok értékelése				
A város-fejlesztésben érdekelt csoportok	Erőforrás potenciál	Érdekvényesítő képesség	Elvárás	Előkészítésben, végrehajtásban betöltött szerep
Lakosság	Mérsékelt szakismeretek, tapasztalatok, elsődleges városi ismeretek	Közepes	A település fejlődése, élhetőbb lakókörnyezet, magasabb szintű szolgáltatások	Az elvárásaik beazonosítása
KKV	Mérsékelt érdeklődés, alacsony investíciós képesség	Közepes	Tervezhetőség, átlátható szabályozási környezet	Igényeik beazonosítása, lehetséges partnerek
Civil szervezetek	Nagyfokú ismeretek, tapasztalat, összetartás	Erős	A városi lakosságnak és a szervezet céljainak megfelelő fejlesztések	Az elvárásaik beazonosítása, monitoring szereplők
Külső szakértők	Tervezői, stratégiai, pályázatkészítői tapasztalatok	Közepes	Együttműködés minden résztvevő csoporttal	Folyamatszervezés, tanácsadás
Hatóságok és szakhatóságok	Kompetenciák, szaktudás, engedélyezési szerepkör	Erős	Jogszabályoknak és szakpolitikai irányvonalaknak megfelelő fejlesztések végrehajtása	Szakmai kontroll és koordináció, jóváhagyó szerep
Környező települések	Közösen végzett kistérségi feladatok	Gyenge	A települések igényeit kiszolgáló intézményrendszer, elérhetőség	Az elvárásaik beazonosítása
Önkormányzat dolgozói / projektmenedzsment	Nagyfokú ismeretek, szakmai potenciál	Gyenge	Az ITS végrehajtásában és nyomonkövetésében aktív részvétel	A pályázat előkészítése és végrehajtása

A város **kommunikációs eszközei között közvetlen és közvetett eszközök** állnak rendelkezésre. A kommunikáció ezen eszközök kombinált felhasználásával tehető hatékonyabbá. A városkommunikáció részletesebben került bemutatásra a **8.1.2. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység , pozitív arculat és identitás erősítés** című alfejezetben.

9.3. KONKRÉT PARTNERI KAPCSOLATOK, EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK

Kistérség, Szomszédos települések

A város tervezett fejlesztései, a kistérség településeinek egyetértésével és támogatásával valósulnak meg. Ennek érdekében az előkészítés során már tájékoztatta az Önkormányzat vezetése a kistérségi ülésen a kistérség polgármestereit az ITS készítéséről, s annak fejlesztési elképzeléseiről, az akcióterületi terv projektjeiről. A kistérség felismerve a város fejlődésének kistérségre vonatkozó pozitív hatásait is, támogatását fejezte ki a projekt megvalósítását illetően.

Vállalkozók

A városfejlesztésben potenciálisan részt vevő csoportok értékelését követően a megállapítható, hogy a végrehajtás sikeressége érdekében legcélszerűbb a vállalkozók és civil szervezetek bevonása. A vállalkozók, tőkeinvestációval tovább erősíthetik a tervezett projekteket, illetve a rehabilitációs pályázat keretében megvalósuló gazdasági típusú fejlesztések bérlőiként jöhetnek számításba. A vállalkozók a tervezett fejlesztések értékét növelve, további értéknövelő beruházásokat hajtanak végre.

Civilszervezetek

Kisbér város társadalmi életére jellemző a civil szervezetek jelenléte. Véleményük, kérdéseik az ITS, funkcióanalízis tervezési időszakában is nagy jelentőséggel bírtak. A civil szervezetek nagyszámú lakost képviselnek a városban, vagyis rajtuk keresztül a lakosság széleskörű rétege érhető el.

Kisbéren aktív civil életét jól jelzi, hogy 34 darab szervezet vesz részt a város életében, szervezi a kulturális tevékenységeket, a hagyományőrzést, a sportéletet. A tervek szerint a civilszervezetek a megvalósítás aktív részesei kell, hogy legyenek.

a KDOP-3.1.1/C-11 kódszámú Kistelepüléseken a településkép javítása pályázati kiírás előkészítésében és megvalósításában való aktív közreműködésről. Ennek keretében a civil szervezetek vállalták, hogy:

- az önkormányzatot segítik a pályázat benyújtásában,
- segítséget nyújtanak a soft tevékenységek lebonyolításában,
- segítséget nyújtanak a közösségi programok szervezésében.

A tevékenységek kivétel nélkül az akcióterületi terv erősítését szolgálják. A tervezett programokon keresztül a lakosság bekapcsolódik a megvalósításba. A városi civil szervezetek e mellett az egyes rendezvényeibe is lekapcsolódhatnak, hisz igazán ők tudják hogyan érhető el a lakosság megfelelő módon, milyen eszközökkel vonható be a közös munkában, s személyes megkeresésük, személyes kapcsolataik révén nagy hatással lehetnek a lakosságra.

Lakosság

A lakosság az előzetes egyeztetéseket követően, illetve a lakossági igényfelmérések alapján a megvalósításban is aktív szerepet kap. Ezen helyzetekben a lakosság aktív partner, azaz nem csak egyezmény nézője, de megvalósítójává, aktív szereplőjévé válik, s így nem csak az eseménynek, de az ezzel kapcsolatos fejlesztésnek is részese. Számolunk a lakosság aktivitásával, s természetes érdeklődésével, de nem meglepő, hogy napjainkban embereket megmozgatni csak igazán izgalmas akciókkal lehet. (Lásd: Melléklet - Kérdőívek kiértékelése)

A tevékenységekbe való bekapcsolódást több síkon szerveztük, hogy mindenki megtalálja a maga számára legmegfelelőbb, legtesthezállobb formát. A lakosokat bevonó események szervezése során azzal kell számolni, hogy előállhat az a helyzet, hogy a lakosság bekapcsolódásának forintosítható eredménye elmarad a létrehozott termék értéke mellett. Ennek ellenére a lakossági bekapcsolásának hosszútávú szempontjai, az identitástudat erősítésének jelentősége, a megvalósuló projektek elfogadása, tisztelete, ennél nagyságrendekkel nagyobb eredményt hoz hosszú távon.

A közterületen megvalósuló fejlesztések üzemeltetésének és fenntartásának a felelőse az önkormányzati tulajdonú Kisbéri Városigazgatóság, azonban kész támogatni az Önkormányzat lakossági kezdeményezéseket, mint például az Önkéntes Gondnokság. A gondnokság feladata, hogy működési területen segítse a kulturált, tiszta környezet fenntartását. Az önkéntes gondnokság munkáját szakmai szempontból a Kisbéri Városigazgatóság koordinálja, ami biztosítja a civil

II. RÉSZ

kezdemenyezés részére a szakmai háttérrel, illetve a munkához szükséges eszközöket. A projektmenedzsment hosszú távú célja, hogy az önkéntes gondnokság feladatának koordinálását egy meglévő vagy megalakuló civil szervezet átvegye, illetve hogy a területi hatálya kiterjedjen más közterületekre is, ezzel is hozzájárulva a város zöldfelületeinek fenntartásához és fejlesztéséhez.

A soft elemek, azaz a programok sikerének biztosítója lehet az is, hogy **megszervezésüket, megvalósításukat többségében helyi civilszervezet kapcsolódnak. Természetesen a fentiekben ismertetettek mellett a város vezetése a városrehabilitációs pályázat megvalósításáról továbbra is tervezi** a hagyományos, már jól bevált kommunikációs eszközökön keresztüli tájékoztatást is:

- lakossági fórumok
- civil fórum
- vállalkozói fórum
- közmeghallgatás
- internetes fórumok (honlap, kérdőív)
- helyi újság.

10. AZ ITS EREDMÉNYEINEK NYOMON KÖVETÉSE ÉS AZ ITS RENDSZERES FELÜLVIZSGÁLATA, AKTUALIZÁLÁSA

A stratégia **megvalósulásának folyamatos nyomon követése**, felülvizsgálata a város érdeke elsősorban. A monitoring célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezet figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az elvégzett feladatokat. Figyelni kell arra, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában az adatgyűjtéstől a stratégia esetleges szükséges módosításáig.

A stratégia és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések (akcióterületi terv) megvalósulásához indikátor célértékek kerültek meghatározásra, melyeknek évenként a megvalósítás és fenntartás során teljesülni kell. Indikátorok, konkrét számszerűsített számok kerültek meghatározásra az alábbi táblázatokban: Városi és városrészi célokhoz rendelt indikátortábla, összefoglaló indikátor tábla, további szakmai indikátorok, fenntarthatósági és esélyegyenlőségi kötelező indikátorok. Az áttekintés során megállapításra kerül a fejlesztés indikátorainak értékei, ezek alapján értékelésre kerül a célok irányába történő előrelépés mértéke. Az akcióterületi fejlesztés éves értékeléséhez kapcsolódva megtörténik az ITS évenkénti áttekintése is.

A legfontosabb monitoring feladatok a következők:

- **Évenkénti rendszerességgel** meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a stratégiai célkitűzések elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a stratégiai eszközöket.
- Figyelemmel kell kísérni a projekt végrehajtása során az **indikátorok alakulását** (stratégia elfogadásakor érvényes bázisérték, a beszámoló időszakában aktuális érték, a stratégiában megfogalmazott célérték, valamint az előző Képviselő-testületi beszámoló alkalmával elfogadott értékhez képest történt elmozdulást).
- Az ITS felülvizsgálata, **aktualizálása kétévenként** szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a stratégia megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a **külső környezet változásait**, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a stratégiai célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit, valamint a stratégiához közvetlenül nem kapcsolódó projektek stratégia célrendszerére gyakorolt vélelmezett vagy tényleges pozitív és negatív hatásait.
- Ki kell értékelni a már **végrehajtott feladatok eredményeit**, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések esetén a pénzügyi és fizikai megvalósulásra (a stratégia megvalósításának kezdete óta, valamint az előző képviselő-testület által elfogadott beszámoló óta megvalósult forrásfelhasználást).

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában és az akcióterületi tervben bemutatott projektek sikeres megvalósulása érdekében a belső projektmenedzsment követi figyelemmel az indikátorok teljesülését, változását. Az indikátorokat figyelembe véve készíti el a kontrolling menedzsment az éves jelentését a közreműködő szervezet és a képviselő-testület felé. Az indikátorok mérésénél a kontrolling menedzsment munkáját a megvalósításban érintett szervezetek vezetői, illetve felelős tisztségviselők is segítik.

II. RÉSZ

A városfejlesztési feladatok teljesítéséről a projektmenedzser negyedévente **beszámolót** tart a Képviselő-testület illetékes Városfejlesztési Bizottságának és félévente egyszer a Képviselő-testületnek az akcióterületi fejlesztések állásáról. A Városfejlesztési Bizottság mellett szükséges a **közvélemény folyamatos tájékoztatása** a helyi sajtón keresztül, illetve a helyben szokásos módon közmeghallgatások keretében.

A **stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését** az átfogó cél, valamint a tematikus célok és a városrészi célok mellé rendelt **indikátorrendszer biztosítja**. A célrendszer bemutatásánál mutattuk be az átfogó, tematikus és városrészi célokhoz rendelt indikátorait, megjelölve azok adatainak forrásait, elérendő célértékeket.

MELLÉKLETEK

1. SZ. MELLÉKLET - IRODALOMJEGYZÉK

Kisbéri Városigazgatóság alapító okirata

Kisbér Város Környezetvédelmi programja, 2003.

Kisbéri közoktatási esélyegyenlőségi terv

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 14/2007. (XII.26.) sz. rendelete az önkormányzat vagyonának meghatározásáról, kezeléséről és hasznosításáról

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 7/2008. (IV. 28.) sz. rendelete a 14/2007. (XI. 26.) sz. rendelete az önkormányzat vagyonának meghatározásáról, kezeléséről és hasznosításáról módosításáról

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 8/2011. (III.29.) sz. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 9/2011.(III.29.) sz. önkormányzati rendelete a kisbéri önkormányzat szervezeti és működési szabályzatáról

Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 15/2011. (III. 10.) számú rendelete a köztisztaság fenntartásáról

Kisbéri Város Rendezvénynaptár 2008-2010.

Kisbér Város Szolgáltatástervezési koncepciója, 2004.

Kisbér Város Településfejlesztési koncepció, Budapest, 2010.

Kisbér Településrendezési terv módosítás Örökségvédelmi hatástanulmány

A Kisbéri Kistérség Területfejlesztési koncepció és program

Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Koncepció

Közép-dunántúli Régió Stratégiája

Közép-Dunántúli Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiája

Városfejlesztési Kézikönyv, NFGM, 2009

2. SZ. MELLÉKLET - JEGYZŐKÖNYV - KISBÉRI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁS ÜLÉSÉRŐL

Jegyzőkönyvi kivonat

Készült: A Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulási Tanács 2011. december 16-i ülésének jegyzőkönyvéből.

A Társulási Tanács 13 igen, 0 nem, 0 tartózkodott szavazattal az alábbi határozatot hozza:


135/2011. (XII. 16.) számú KTKT határozat

A Kisbéri Többcélú Kistérségi Társulási Tanács támogatja, hogy a KDOP-3.1.1./C-11. „Kistelepüléseken a településkép javítása” című konstrukcióra Kisbér Város Önkormányzata pályázatot nyújtson be, melyhez kapcsolódóan vállalta az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítését.

Felelős: Dr. Udvardi Erzsébet
elnök

Határidő: azonnal

A kiadmány hitelével!
Kisbér, 2012. január 5.


Rédai Erika
hivatalvezető



3. SZ. MELLÉKLET - NYILATKOZAT KÖZSZEMLÉRŐL

4. SZ. MELLÉKLET - NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA INTERNETES FÓRUMON

The screenshot shows the Kisbér City Website in a Mozilla Firefox browser window. The page title is "Kisbér - Hírek, események - Kistélepüléseken a településkép javítása című pályázat". The main content area features a news article titled "Kistélepüléseken a településkép javítása című pályázat".

Kistélepüléseken a településkép javítása című pályázat
 Kisbér Város Önkormányzata pályázatot kíván benyújtani a KDOP 3.1.1./C-11 kódszámú „Kistélepüléseken a településkép javítása” című felhívásra.

A pályázat egyik részeként az Önkormányzat az Angol kertnél a Kiskastély mögötti részen egy minden korosztály számára használható új játszótér kialakítását kívánja megvalósítani a park rekonstrukciójával együtt. A projekt másik részeként pedig a nagyon rossz állapotban lévő kisbéri Római Katolikus Templom tetőszerkezet felújításához kíván támogatást igényelni.

A pályázathoz kapcsolódóan készül Kisbér Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája. Az integrált városfejlesztési / településfejlesztési stratégia a városi önkormányzat által elkészítendő, fejlesztési szemléletű, középtávot (4-6 év) átfogó dokumentum, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a területre vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor meglete jelen feltétele egyes városfejlesztési közösségi támogatások igénybevételének is. A városi területek olyan integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a város gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a város vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások, illetve intézmények, szervezetek számára.

A Stratégia elkészítését mindenképpen szeretné az Önkormányzat megfelelően alátámasztani, és a lakosság igényeit figyelembe véve egy olyan dokumentumot elkészíteni, mely tükrözi a lakosság igényét, véleményét.

Ennek érdekében készítetünk egy lakossági kérdőívet, mely tartalmazza a fejlesztési elképzelésekre, igényekre, elégedettségekre vonatkozó kérdéseinket. Kérjük, a kérdőív kitöltésével segítse munkánkat, melynek köszönhetően valós képeket alkothatunk a város ezen fejlesztési lehetőségeiről.

A kérdőívek letölthető az alábbi linke kattintva, vagy a Polgármesteri Hivatal Információs pultjánál kérhetőek. A kitöltött kérdőíveket a Kisbéri Polgármesteri Hivatal Információs pultjánál elhelyezett ládába sziveskedjenek bedobni.

A letöltéshez kattintson ide:
 - Kérdőív

BUÉK 2012
 Boldog Új Évet kívánunk! 6 fénykép

Karácsony
 Kellems Karácsonyi Ünnepeket és Sikereken Gazdag Új Évet kívánunk! 6 fénykép

Régi idők... Régi időkre emlékezünk

Interjú a 20 éves DRAT Kft. ügyvezetőjével

5. SZ. MELLÉKLET - INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁVAL KAPCSOLATOS KÉRDŐÍV, ILLETVE KIÉRTÉKELÉSÉNEK KIVONATA

Kisbér Város Önkormányzata határozott arról, hogy elkészíti a város középtávra (kb. 4-6 év)- szóló Integrált Településfejlesztési Stratégiáját. A fejlesztési stratégia célja, hogy a lakosság és a városvezetés számára legyen olyan dokumentum, amely tartalmazza a Kisbér fejlődését elősegítő célokat és hozzásegíti a város fejlesztéséért felelős politikusokat a megfelelő döntések meghozatalához. A stratégia feladata az, hogy olyan célokat és azok megvalósításához szükséges akciókat jelöljön ki, melyek megalapozzák a város korszerű és harmonikus, a lakosság érdekeit szolgáló fejlődését.

Kisbér Város Önkormányzata kiemelten kezeli a település zöldfelületeinek a fejlesztését, a hiányzó települési funkció, játszótér építését. A játszótér a településközpontban, az iskolákhoz közel kívánja megvalósítani az Angolparkban (Batthyány kastély és a Komáromi utca között, a Kis kastély mögött), aminek a kialakításához várja a lakosság ötleteit.

Kérjük Önöket, vegyenek részt a közös munkában, véleményükkel, javaslataikkal, gondolataikkal segítsék a munkánkat!

1. Mit gondol arról, hogy Kisbér életminőség szempontjából milyen mértékben tudott fejlődni az elmúlt 5 évben? (Kérem, a megfelelő választ húzza alá)

- 1.) Rosszabb lett a helyzet
- 2.) Nem tapasztalható fejlődés
- 3.) Kis mértékű fejlődés tapasztalható
- 4.) Jelentős mértékű fejlődés történt
- 9.) nem tudom

2. Mennyire elégedett a településen található, alábbiakban felsorolt funkciókkal általánosságban? (Értékelje 1-5-ig, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem elégedett, 5-ös azt jelenti, hogy teljesen mértékben elégedett vele. Karikázza be a megfelelő számot.)

1. közüzem ellátással	1	2	3	4	5	nem tudom
2. zöldfelületek, parkok mennyiségével, minőségével	1	2	3	4	5	nem tudom
3. sportolási lehetőségekkel	1	2	3	4	5	nem tudom
4. kulturális szolgáltatásokkal, könyvtárral	1	2	3	4	5	nem tudom
5. szórakozási lehetőségekkel	1	2	3	4	5	nem tudom
6. kereskedelmi üzletekkel	1	2	3	4	5	nem tudom
7. vendéglátóipari üzletekkel	1	2	3	4	5	nem tudom
8. közbiztonsággal	1	2	3	4	5	nem tudom
9. egészségügyi ellátással	1	2	3	4	5	nem tudom
10. a település turisztikai lehetőségeivel	1	2	3	4	5	nem tudom
11. oktatással	1	2	3	4	5	nem tudom
12. a városon belüli elhelyezkedési lehetőségekkel	1	2	3	4	5	nem tudom
13. a településen belüli közlekedés minőségével	1	2	3	4	5	nem tudom
14. a település épített értékeivel	1	2	3	4	5	nem tudom

3. Ön szerint mennyire fontosak a városközpont alábbi fejlesztései? Értékelje 1-5-ig, ahol 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem fontos fejleszteni, 5-ös azt jelenti, hogy nagyon fontos fejleszteni az adott területet. Karikázza be a megfelelő számot.

1. Körforgalom építése (Kossuth Lajos utca - Széchenyi utca - Komáromi utca kereszteződésben)	1	2	3	4	5	nem tudom
2. Kisbér épített értékeinek (lovarda, kastély, pékház) hasznosítása turisztika, gazdaság élénkítése céljából	1	2	3	4	5	nem tudom
3. Autóbusz állomás kitelepítése a településközpontból a vasútállomáshoz	1	2	3	4	5	nem tudom
4. Sportcsarnok építése	1	2	3	4	5	nem tudom
5. Játsszótér építése	1	2	3	4	5	nem tudom
6. Katolikus templom felújítása	1	2	3	4	5	nem tudom
7. Új hétfégi piac kialakítása	1	2	3	4	5	nem tudom
8. Hiányzó kereskedelmi szolgáltatások telepítése a településközpontba	1	2	3	4	5	nem tudom
9. Kávézók, éttermek, szórakozó helyek létesítése	1	2	3	4	5	nem tudom

4. Szívesen használná a felújítást követően az angolparkot pihenésre, sportolásra, szórakozásra?

- 1.) igen
- 2.) nem
- 9.) nem tudom

5. Milyen funkciókat látna szívesen felújítást követően az angolparkban? Több válasz is megjelölhető.

- 1.) játszótér kisgyermek számára
- 2.) extrém játékok kamaszok számára
- 2.) futópálya
- 3.) erdei torna pálya
- 4.) pihenő részek kialakítását
- 5.) nyilvános WC
- 6.) kávézó
- 7.) rendezvénytér
- 8.) egyéb:

6. Milyen játszóeszközöket látna szívesen felújítást követően az angolparkban? Több válasz is megjelölhető.

- 1.) mászóka, mászóháló
- 2.) kombinált mászóvár, mászóház
- 3.) hinta (mérleghinta, lengőhinta, fészekhinta)
- 4.) rugós játékok
- 5.) ügyességi játékok
- 6.) homokozó
- 7.) csúszda
- 8.) forgó játékok
- 9.) mozgásfejlesztők, egyensúlyozók
- 10.) egyéb:

7. Van-e családjában, rokonságában olyan korú gyermek, akit szívesen elvinné a felújítást követően az angolparkban játszótérre?

- 1.) igen
- 2.) nem
- 9.) nem tudom

8. Ha felújításra kerül az angolpark, akkor részt venne-e a terület kialakításában lakossági akció keretében (fásítási akció, cserjeültetés, játszótér építése stb.)?

- 1.) igen
- 2.) nem
- 9.) nem tudom

9. Ha felújításra kerül az angolpark, akkor részt venne-e a terület fenntartásában lakossági akció keretében?

- 1.) igen
- 2.) nem
- 9.) nem tudom

10. Egyetért-e az önkormányzat azon szándékával, hogy pályázati pénzek felhasználásával segítse a sérült katolikus templom tetőszerkezetének felújítását.

- 1.) igen
- 2.) nem
- 9.) nem tudom

11. Honnan tájékozik a helyi hírekről, eseményekről?

- 1.) internetről
- 2.) képújságból
- 3.) hirdetőtábláról
- 4.) helyi újságból
- 5.) egyéb:

12. Az Ön neme:

- 1.) férfi
- 2.) nő

13. Melyik korcsoportba tartozik Ön?

- 1.) 18-29 éves
- 2.) 30-39 éves
- 3.) 40-49 éves
- 4.) 50-59 éves
- 5.) 60-69 éves
- 6.) 70 év és felette

14. Mi a legmagasabb iskolai végzettsége?

- 1.) 8 általános vagy kevesebb
- 2.) szakmunkásképző
- 3.) szakközépiskola
- 4.) gimnázium, technikum
- 5.) főiskola, egyetem

ELŐSZÖR ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEKET TETTÜNK FEL A TELEPÜLÉS ÉLETÉVEL KAPCSOLATBAN.

Mit gondol arról, hogy Kisbér életminőség szempontjából milyen mértékben tudott fejlődni az elmúlt 5 évben?

Roszbabb lett a helyzet (1)	7,9%
Nem tapasztalható fejlődés (2)	28,6%
Kis mértékű fejlődés tapasztalható (3)	25,4%
Jelentős mértékű fejlődés történt (4)	23,8%
Nem tudom / nincs válasz	14,3%

Átlag: 2,59

A válaszadók fele (49,2%) tapasztal fejlődést a település életében, negyede (23,8%) szerint jelentős fejlődés történt. Emelett meg kell említeni, hogy elég magas (14,3%) azok aránya, akik nem adtak választ a kérdésre.

Mennyire elégedett a településen található, alábbiakban felsorolt funkciókkal általánosságban? (1-5-ig értékelés, átlag)

közüzem ellátással	3,61
kereskedelmi üzletekkel	3,60
kulturális szolgáltatásokkal, könyvtárral	3,57
a település épített értékeivel	3,51
oktatással	3,31
a település turisztikai lehetőségeivel	3,10
egészségügyi ellátással	3,07
közbiztonsággal	2,90
vendéglátóipari üzletekkel	2,84
sportolási lehetőségekkel	2,77
a településen belüli közlekedés minőségével	2,76
zöldfelületek, parkok mennyiségével, minőségével	2,75
a városon belüli elhelyezkedési lehetőségekkel	2,35
szórakozási lehetőségekkel	2,20

A felsorolt funkciók közül a válaszadók legelégedettebbek a közüzeми ellátással (3,61), a kereskedelmi üzletekkel (3,60) és a kulturális szolgáltatásokkal, könyvtárral (3,57). Legkevésbé elégedettek a szórakozási lehetőségekkel (2,20), a a városon belüli elhelyezkedési lehetőségekkel (2,35) és a zöldfelületek, parkok mennyiségével, minőségével (2,75).

EZUTÁN A FEJLESZTÉSI CÉLOKRA VONATKOZÓ KÉRDÉSEK KÖVETKEZTEK.

Ön szerint mennyire fontosak a városközpont alábbi fejlesztései? (1-5-ig értékelés, átlag)

Játszótér építése	4,45
Kisbér épített értékeinek (lovarda, kastély, pékház) hasznosítása turisztika, gazdaság élénkítése céljából	4,15
Körforgalom építése (Kossuth Lajos utca - Széchenyi utca - Komáromi utca kereszteződésben)	4,06
Kávézók, éttermek, szórakozó helyek létesítése	3,73
Katolikus templom felújítása	3,72
Hiányzó kereskedelmi szolgáltatások telepítése a településközpontba	3,41
Új hétvégi piac kialakítása	3,35
Sportcsarnok építése	2,98
Autóbusz állomás kitelepítése a településközpontból a vasútállomáshoz	2,49

Az általunk felsorolt fejlesztési célok közül, válaszadóink számára a legfontosabbak, a játszótér építése (4,45), a Kisbér épített értékeinek (lovarda, kastély, pékház) hasznosítása turisztika, gazdaság élénkítése céljából (4,15) és a körforgalom építése (Kossuth Lajos utca - Széchenyi utca - Komáromi utca kereszteződésben) (4,06). Legkevésbé fontos a sportcsarnok építése (2,98) és az autóbusz állomás kitelepítése a településközpontból a vasútállomáshoz (2,49).

Szívesen használná a felújítást követően az angolparkot pihenésre, sportolásra, szórakozásra?

igen	84,1%
nem	1,6%
nem tudom	14,3%

A válaszadók döntő többsége (84,1%) szívesen használná az angolparkot pihenésre, sportolásra, szórakozásra.

Milyen funkciókat látna szívesen felújítást követően az angolparkban? (Több válasz lehetséges)

játszótér kisgyermek számára	87,3%
rendezvénytér	61,9%
pihenő részek kialakítását	54,0%
nyilvános WC	41,3%
futópálya	27,0%
kávézó	22,2%
extrém játékok kamaszok számára	20,6%
erdei torna pálya	19,0%
egyéb	3,2%

A válaszadók döntő többsége (87,3%) szívesen látna játszóteret kisgyermek számára az angolparkban. Emellett több, mint a válaszadók fele említette a rendezvényteret (61,9%) és a pihenő részek kialakítását (54,0%).

Milyen játszóeszközöket látna szívesen felújítást követően az angolparkban? (Több válasz lehetséges)

hinta (mérleghinta, lengőhinta, fészekhinta)	76,2%
ügyességi játékok	69,8%
csúszda	68,3%
mozgásfejlesztők, egyensúlyozók	61,9%
mászóka, mászóháló	60,3%
kombinált mászóvár, mászóház	60,3%
homokozó	60,3%
rugós játékok	33,3%
forgó játékok	31,7%
egyéb	1,6%

Általában elmondható, hogy fontosak a játszótéri eszközök a válaszadók számára. Leggyakrabban a hintát (mérleghinta, lengőhinta, fészekhinta) (76,2%), az ügyességi játékokat (69,8%) és a csúszdát (68,3%) említették.

Van-e családjában, rokonságában olyan korú gyermek, akit szívesen elvinne a felújítást követően az angolparkban játszótérre?

igen	74,6%
nem	25,4%

A válaszadók három-negyedének (74,6%) van olyan korú gyermek a családjában, rokonságában, akit szívesen elvinne az angolpark játszótérre.

Ha felújításra kerül az angolpark, akkor részt venne-e a terület kialakításában lakossági akció keretében (fásítási akció, cserjeültetés, játszótér építése stb.)?

igen	54,0%
nem	28,6%
nem tudom	17,5%

A válaszadók fele (54,0%) venne részt a terület kialakításában lakossági akció keretében.

Ha felújításra kerül az angolpark, akkor részt venne-e a terület fenntartásában lakossági akció keretében?

igen	39,7%
nem	33,3%
nem tudom	27,0%

A fenntartási munkákban már csak a válaszadók 39,7%-a venne részt.

Egyetért-e az önkormányzat azon szándékával, hogy pályázati pénzek felhasználásával segítse a sérült katolikus templom tetőszerkezetének felújítását?

igen	71,4%
nem	19,0%
nem tudom	9,5%

A válaszadók három-negyede (71,4%) egyetért azzal a szándékkal, hogy az önkormányzat pályázati pénzek felhasználásával segítse a katolikus templom tetőszerkezetének felújítását.

Honnan tájékozódik a helyi hírekről, eseményekről?

internetről	57,1%
helyi újságból	23,8%
hirdetőtábláról	20,6%
képújságból	1,6%
egyéb	20,6%

A legfontosabb tájékozási forrás az internet, innen tájékozódik a válaszadók 57,1%-a.

ÖSSZEGZÉS

A válaszadók legkevésbé elégedettek a szórakozási lehetőségekkel (2,20), a városon belüli elhelyezkedési lehetőségekkel (2,35) és a zöldfelületek, parkok mennyiségével, minőségével (2,75).

A fejlesztési célok közül, válaszadóink számára a legfontosabbak, a játszótér építése (4,45) és a Kisbér épített értékeinek (lovarda, kastély, pékház) hasznosítása turisztika, gazdaság élénkítése céljából (4,15). A válaszadók döntő többsége szívesen használná az angolparkot pihenésre, sportolásra, szórakozásra (84,1%), szívesen látna játszóteret kisgyerekek számára (87,3%) ott. A válaszadók három-negyedének (74,6%) van olyan korú gyermek a családjában, rokonságában, akit szívesen elvinne az angolpark játszóterére. A válaszadók fele (54,0%) venne részt a terület kialakításában lakossági akció keretében, míg a fenntartási munkákban a válaszadók 39,7%-a venne részt.

A válaszadók három-negyede (71,4%) egyetért azzal a szándékkal, hogy az önkormányzat pályázati pénzek felhasználásával segítse a katolikus templom tetőszerkezetének felújítását.

6. SZ. MELLÉKLET - PARTNERSÉGI NYILATKOZATOK

7. SZ. MELLÉKLET - SZEGREGÁCIÓS LEVÉL

Tisztelt Partnerünk!

Az integrált Város Fejlesztési Stratégia részeként el kell készíteni az anti-szegregációs tervét, melynek keretében le kell határolnia a város leromlott részeit, szegregátumait. A lehatárolás a Városrehabilitációs Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutató alapján történik. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. (A szegregációs mutató a 2001-es népszámlálási adatokból állítható elő)

Munkájuk megkönnyítésére megküldünk Önöknek egy kartogramot, mely jelzi, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak (vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel). A térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, tehát még nem éri el a szegregációs mutató küszöbértékét, de erősen leromlott területnek számít. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = türkizkék, 40-49%=fekete, 50-100%=pink)



A kartogram olyan területeket is megjelöl, melyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

Adataink szerint az Önök településén nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum feltételeinek.

Az elkészített térképvázlat megküldésre kerül az anti-szegregációs mentor számára is, hogy munkája során kellő információval rendelkezzen.

Üdvözlettel

Központi Statisztikai Hivatal
Népességstatisztikai főosztály